

АГЛЯД-ХРОНІКА

парушэньяў правоў чалавека ў
Беларусі ў 2000 годзе

2000 год быў годам далейшага ўмацаванья аўтарытартнага кіраваньня Аляксандра Лукашэнкі і барацьбы беларускай апазіцыі за дэмакратычныя зымены ў краіне. Надзеі на правядзенне ў Беларусі ў 2000 годзе свабодных і законных выбараў у парламент краіны ня спраўдзіліся. Выбары прайшли па Выбарчым кодэксе, які прызнаны недэмакратычным, без удзелу пазіцыйных партыяў і са шматлікімі парушэннямі правой чалавека.

Абраны парламент нелегітымны і не прызнаны міжнароднай супольнасцю. Эканоміка краіны знаходзіцца ў глы бокім крызісе, Беларусь па ўзоруні жыцьця займае адно з апошніх месцаў у Еўропе. Прыватная ініцыятыва грамадзянаў душыцца з дапамогаю антырынковых законаў і непамерных падаткаў, а таму, апроч палітычнай, значны размах набылаі эканамічна эміграцыя грамадзянаў з краіны. У дзяржаве фактывічна адсутнічаюць незалежная судовая ўлада і незалежная адвакатура. Яшчэ больш залежныі ад органаў улады сталі незалежныя сродкі масавай інфармацыі. На працягу году пастаянна парушалася права грамадзянаў на свабоду мірных сходаў і асацыяцый: спробы выказаць думку, адрознную ад афіцыйнай, жорстка падаўляліся з дапамогай непамерна павялічаных карных органаў. Мітынгі, шэсьці, пікеты нязменна заканчваліся арыштамі іх удзельнікаў, судамі і пакараньнямі. Актывізавалі сваю дзеянасць у барацьбе з іншадумцамі беларускія съпецслужбы, мэтай дзеянасці якіх стала адно: захаванье аўтарата і А. Лукашэнкі. Як вынік – палітычная ізоляцыя Беларусі ў 2000 годзе яшчэ больш узмацнілася. З рэжымам Лукашэнкі шырокія стасункі падтрымлівае толькі Расія, курс на аб'яднанье з якой узведзены ў ранг дзяржаўной палітыкі, можа прывесці беларускі народ да страты незалежнасці, сувэрэнітэту, дзяржаўнасці.

Зыходзячы з гэтага, Грамадзкае аб'яднанье «Праваабарончы цэнтр «Вясна» вымушанае канстатаваць, што сітуацыя з захаваньнем правой чалавека ў Беларусі ў 2000 годзе значна пагоршылася.

ЗЪМЕСТ

1. ПЕРА СЪЛЕД АРГАНІЗАТА РАЎ І ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ
2. КРЫІМІНАЛЬНЫ ПЕРА СЪЛЕД ПАЛІТЫЧНЫХ, ГРА МАДЗКІХ ГАСПАДАРЧЫХ ДЗЕЯЧАЎ БЕЛА РУСІ, А ТАКСАМА ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ
3. ПРАБЛЕМА ЗЪНІКНЕНЬЯ ЛЮДЗЕЙ У БЕЛА РУСІ
4. ФАКТЫ ЖОРСТКАГА АЛЬБО НЕГУМАННАГА АБЫХОДЖАНЬЯ З УДЗЕЛЬНІКАМІ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ, ЗАТРЫМАНЫМІ І ЗЪНЯВОЛЕНЫМІ
5. ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА ПАДЧАС АРГАНІЗАВАНАГА АПАЗІЦЫЯЙ БАЙКОТУ ВЫБАРАЎ У ПАРЛАМЕНТ КРАІНЫ
6. ПАРУШЭНЬНІ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ НА СВАБОДУ СЛОВА І АТРЫМАНЬНЕ ПРАЎДЗІВАЙ ІНФАРМАЦЫІ, ПЕРА СЪЛЕД НЕЗАЛЕЖНАЙ ПРЭСЫ І ЖУРНАЛІСТАЎ
7. АКТЫВІЗАЦЫЯ ЦІСКУ БЕЛА РУСКІХ СЪПЕЦСЛУЖБАЎ НА ПАЛІТЫЧНА І ГРА МАДЗКА АКТЫЎНЫХ ГРА МАДЗЯНАЎ І ІНШАДУМЦАЎ
8. ПЕРА СЪЛЕД АПАЗІЦЫЙНА НАСТРОЕНАЙ МОЛАДЗІ І МАЛАДЗЁВЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ
9. ПЕРА СЪЛЕД АЛЬБО ЗАБАРОНА ДЗЕЙНАСЦІ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЯЎ І РУХАЎ
10. ПЕРА СЪЛЕД ПРАФСАЮЗАЎ І ДЗЕЯЧАЎ РАБОЧАГА РУХУ
11. ПЕРА СЪЛЕД БІЗЬНЕСОЎЦАЎ І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ
12. ДЫСКРЫІМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРА МАДЗЯНАЎ БЕЛА РУСІ ПА ПРЫКМЕТАХ МОВЫ І ВЕРАВЫЗНАНЬНЯ

13. ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА
НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПРЫНАЛЕЖНАСЦІ

14. ПЕРАСЪЛЕД СЕКСУАЛЬНЫХ МЕНШАСЪЦЯЎ

15. ПЕРАСЪЛЕД ГРАМАДЗКАГА АБ'ЯДНАННЯ
«ПРАВААБАРОНЧЫ ЦЭНТР «ВЯСНА» ДЫ ІНШЫХ
ПРАВААБАРОНЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ

KAMUNIKAT.org

1. ПЕРАСЬЛЕД АРГАНІЗАТАРАЎ І ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ

Беларускія ўлады ў 2000 годзе не зъмянілі сваіх адносінаў да масавых акцыяў апазіцыі. Як і ў ранейшыя гады кіраваньня краінай Лукашэнкам, шэсці, мітынгі, пікеты праходзілі пад кантролем ня толькі міліцыі, але і съпецслужбаў і заканчваліся арыштамі ўдзельнікаў і арганізатараў. Далей «эстафету застрашэнья» прымалі аддзелы міліцыі, съпецпрыёмнікі-разъмеркавальнікі і, нарэшце, суды, дзе прысуды былі неадэкватнымі надуманым адміністратыўным правапарушэнням грамадзянаў: в высокія грашовыя штрафы, утриманье за кратамі да пятнаццаці сутак, а то і ўзбуджэнне крымінальнай справы.

Буйнейшымі акцыямі апазіцыі ў 2000 годзе былі «Марш Свабоды-2» і «Марш Свабоды-3», «Чарнобыльскі шлях-2000», съяткаваньні Дня Канстытуцыі, Дня Волі, Дня Незалежнасьці, мерапрыемствы, прысьвечаныя байкоту выбараў у лукашэнкаўскі парламент. Найбольш жорстка ўлады расправіліся з удзельнікамі съяткаваньня Дня Волі 25 сакавіка ў Мінску. Было арыштавана больш за 500 чалавек, у тым ліку 36 журналістаў беларускіх і акрэдытаваных у Беларусі сродкаў масавай інфармацыі, лідэры партыяў, праваабаронцы і нават асобы, якія валодаюць дыпламатычнай недатыкальнасцю: прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі Крыстафер Паніко, дэпутат Польскага сейму Марыюш Каміньскі, а таксама восем грамадзянаў Польшчы і грамадзянін Чехіі. Арышты суправаджаліся зъдзекамі над затрыманымі, зънявагаю іх чалавечай годнасці і зьбіць цём.

19 студзеня, у першы дзень суда над былым прэм'ер-міністрам РБ Міхаілам Чыгіром, каля будынку суда быў арыштаваны старшыня барысаўскай суполкі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Алесь Абрамовіч. Яго затрымалі толькі за тое, што ён трymаў у руках плакат з надпісам: «Рукі преч ад Чыгіра!» У райаддзеле міліцыі яго пратрымалі каля пяці гадзін і адпусцілі ў сувязі з тым, што не знайшлося «вольнага» судзьдзі. Назаўтра А. Абрамовіча зноў арыштавалі на падыходзе да Мінскага гарадзкога суда і бяз

съведкаў асуудзілі на сем сутак арышту. Пры гэтым падсуднаму не дазволілі нават паведаміць пра арышт сваякам. Родныя і блізкія праз дзень пачалі пошуку А. Абрамовіча, які для іх «прапаў бяз вестак». Аднак дзяжурныя міліцыянты, у тым ліку і съпецпрыёмніку-разымеркавальніку на вул. Акрэсьціна, дзе ўтрымліваўся А. Абрамовіч, адмовіліся даваць нейкую інфармацыю. Зъняволены апазіцыянер «знайшоўся» толькі на трэці дзень, калі родныя ня ведалі ўжо, што і думаць. . .

24 студзеня ў Баранавічах была праведзеная акцыя “Свечка незалежнасці”, накіраваная супраць саюзу Беларусі і Расіі. Удзельнікаў акцыі абурыла інфармацыя (атрыманая праз СМІ) пра тое, што 25 студзеня А. Лукашэнка і в. а. презідэнта Расіі У. Гуцін пачнуць кансультаты па стварэнні саюзных органаў улады. Пасьля заканчэння акцыі быў затрыманы М. Северцаў, які прысутнічаў на акцыі як назіральнік ПЦ “Вясна”, і фотакарэспандэнт мясцовай незалежнай газеты “Intexpress” В. Клапоцкі.

3 лютага ў Мінску каля амбасады Расіі адбыўся несанкцыянаваны пікет незарэгістраванай грамадзкой арганізацыі «Камітэт супраць вайны ў Чачні». У пікеце прынялі ўдзел каля 15 чалавек. Яны трymалі плакаты антываеннаага зъместу. Пікетоўшчыкі раздавалі мінакам улёткі з пратэстам супраць вайны ў Чачні. Удзельнікі пікету паспрабавалі перадаць тэкст з пратэстам амбасадару Расіі, але да іх ніхто ня выйшаў. Пасьля заканчэння пікету ўдзельнікі яго непадалёку ад станцыі метро «Няміга» былі затрыманыя асобамі ў цывільным, якія назваліся супрацоўнікамі міліцыі. Кіраваў затрыманьнем намесьнік начальніка Цэнтральнага РАУСА А. П. Барсукоў. У пастарунак былі дастаўленыя Д. Юркевіч, Ф. Жалейскі, С. Пачобут, П. Манькоўскі, Д. Дулько. На іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167. 1 ч. 1 КаAP РБ. Пасьля гэтага ўсе затрыманыя былі дастаўленыя ў суд Цэнтральнага р-ну г. Мінску. Судзьдзя Анатоль Барысёнак вынес чацвярым удзельнікам пікету папярэджаныне, а адміністратрыўны матэрыял адносна непаўнагадовага Ф. Жалейскага быў перададзены ў камісію па справах непаўнагадовых па ягоным месцы жыхарства.

5 лютага ў г. Барысаве на цэнтральнай плошчы перад гарвыканкамам адбыўся несанкцыянаўны пікет. Але́сь Абрамовіч, Зыміцер Абрамовіч, Антон Цялежнікаў, Кастусь Кузьняцоў разгарнулі плакаты з надпісамі: “Руکі прэч ад Чачні”, “Свабоду чачэнскаму народу”, “Далоў расійскі імперыялізм!”. Праз пяць хвілінаў іх затрымала міліцыя. Начальнік гарадзкой міліцы і падпалкоўнік Яўстаф'еў вырваў плакаты з рук пікетоўшчыкаў, абшукаў іх. У міліцэйскім пастарунку на затрыманых склалі пратаколы аб адміністратыўным правапарушэнні па арт. 167 КАП РБ. А. Абрамовіч і З. Абрамовіч, выконваючы рашэнне сваёй арганізацыі ад 8 жніўня 1999 году аб абвяшчэнні грамадзянскага непадпарадкованыя існуючым уладам, адмовіліся даваць капітану Кірыну тлумачэнні і падпісваць пратаколы. Праз тры гадзіны ўдзельнікаў пікету выпусьцілі.

9 лютага ў Праваабарончы Цэнтр “Вясна” зъяўрнуліся жыхары г. Барысава К. Кузьняцоў і А. Цялежнікаў, якія паведамілі аб tym, што іх права былі парушаныя супрацоўнікамі міліцыі. Пасыль пікету 5 лютага К. Кузьняцоў і А. Цялежнікаў былі затрыманыя і дастаўленыя ў аддзяленніе міліцыі. Пры гэтым капітан міліцыі Кірын хапаў затрыманых за шыю і спрабаваў удараць, абражак (называў “адмарозкамі”, “прыдуркамі” і “уродамі”), запалохваў (рай не зъяўляцца ў грамадzkіх месцах). Апроч таго, капітан Кірын сказаў затрыманым, што яны “ня могуць мець сваёй думкі адносна вайны ў Чачні”. К. Кузьняцоў і А. Цялежнікаў пратанавалі супрацоўнікам міліцыі брашуру “Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека”, але яны адмовіліся чытаць яе.

15 лютага, у дзень вываду савецкіх войскаў з Афганістану, у Мінску на Востраве сълёз прайшоў жалобны мітынг-рэквіем. Каля двухсот былых воінаў-афганцаў па закліку Каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў сабраліся, каб ушанаваць памяць тых, хто загінуў. За акцыяй, якую Мінгарвыканкам забараніў, назірала каля двух тысяч міліцыянтаў.

19 лютага ў пакой інтэрнату, дзе жывуць жонка і дочки сябра БНФ “Адраджэннне” Юрыйя Бязрукага, уварваліся супрацоўнікі

пашпартна-візавай службы Савецкага РАУС гораду Мінску. У пакоі разам з Юрыйем Бязрукім знаходзіліся ягоныя дочки – Аксана 13-ці гадоў і Маргарыта 8-мі гадоў. Ягоная жонка Святлана ў гэты час была ў краме. Супрацоўнікі РАУС запатрабавалі ў Ю. Бязрукага дакументы на прапіску.

Высьвяглілася, што ў пашпарце Юрыйя была прапіска ў кватэры ягонай маці ў Мінску, а дзеці і жонка прапісаныя ў пакоі інтэрнату. Супрацоўнікі РАУС адвінаваці Бязрукага ў тым, што ён парушыў пашпартны рэжым, знаходзячыся ў пакоі інтэрнату разам с роднымі дочкамі. Яны склалі пратакол на Бязрукага аб парушэнні ім пашпартнага рэжыму і запатрабавалі, каб ён пакінуў сваіх дачок. Прычына такога стаўлення да сям'і Бязрукіх у тым, што Ю. Бязрукі і ягоная жонка ўжо дзесяць гадоў сябры БНФ. Яны актыўна ўдзельнічаюць в а ўсіх масавых акцыях пратэсту. Яны інжынеры-праграмісты. Юрый да таго ж зьяўляецца кампьютаршчыкам высокага класу, ён забясьпечваў доўгі час кампютарамі і кампьютарнымі праграмамі кіраўніцтва БНФ і інфармацыйна-аналітычны цэнтр БНФ. ПЦ «Вясна» лічыць, што перасльед сям'і Ю. Бязрукага звязаны з пярэдаднем вясновых выступаў апазіцыі.

29 лютага ў Брэсце адбыўся чарговы раунд так званай апраўдаўчай судовай справы сп. Г. Самойленкі. Сэнс гэтай справы ў тым, што сп. Самойленка адсядзеў 10 сутак у ізаляторы часовага ўтрыманья, але пры гэтым у судовай справе былі груба парушаныя ягоныя права грамадзяніна – адмоўлена ў адвакаце і съведках. Брэсцкі абласны суд адміністратыўнай пастановы, і справа была накіраваная на пераразгляд. У час пераразгляду ў судзе съведка Яўген Бяласін адмовіўся даваць съведчаныя на рускай мове. Быў зроблены перапынак, і судзьдзя сп. М. Шапацюк зрабіў намаганьне знайсці перакладчыка з беларускай мовы, але такога ў Ленінскім РАУС не знайшлося, таму справа была перанесеная на нявызначаны тэрмін.

29 лютага Мінскі абласны суд сваёй пастановай адміністратыўнай пастановы суда Салігорскага р-ну і г. Салігорску, згодна з якой актывіст БНФ “Адраджэньне” Валянцін Баранаў быў аштрафаваны на 29 мільёнаў рублёў за тое, што 28 лістапада 1999 году нібыта арганізаваў несанкцыяраваное шэсцьце і мітынг

у в. Чырвоная Слабада. Варта адзначыць, што кожны год 28 лістапада ў г. Слуцк з Мінску прыядзяюць людзі, каб адзначыць угодкі слуцкага антыбальшав іцкага паўстаньня 1920 году. Людзі наведваюць вёскі, у якіх праходзілі бай паўстанцаў з бальшавіцкімі войскамі, съпявяюць памінальныя і патрыятычныя песні, ускладаюць кветкі. З 1994 году фактычна кожная паездка заканчваецца тымі ці іншымі перашкодамі з боку ўладаў. Некалькі гадоў запар людзей затрымліваюць і адвінавачваюць у арганізацыі і несанкцыянаванага шэсцяця альбо мітынгу. Гэтак было пазалетася, калі да адміністратыўнай адказнасці ў якасці арганізатораў былі прыцягнутыя актывісты БНФ М. Анцыповіч і Г. Банкевіч. Але тады Вярхоўны суд адмяніў пастанову Слуцкага суда, паколькі справа была разгледжаная з грубымі парушэннямі закону, і накіраваў справу на новы разгляд. Пасьля разгляду справы ў судзе г. Слуцку яна была спыненая за адсутнасцю складу адміністратыўнага правапарушэння ў дзеяньнях М. Анцыповіча і Г. Банкевіча. Вось і летася гісторыя зноўку паўтарылася, але ў якасці ахвяры быў абраны ўжо іншы чалавек – В. Баранаў. Пасьля вынясеньня пастановы аб прыцягненіі да адміністратыўнай адказнасці В. Баранаў з'явіўся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” і з дапамогай юриста цэнтру падаў скаргу на імя старшыні Мінскага абласнога суда. У выніку пастановы суда Салігорскага раёну і г. Салігорску была адмененая і накіраваная на новы разгляд.

15 сакавіка ў Мінску адбылася акцыя апазіцыі “Марш Свабоды-2”, прысьвечаная Дню Канстытуцыі, у якой прынялі ўдзел, паводле съведчаньняў відавочцаў, каля 50 тысячай грамадзянаў (паводле падлікаў Беларускага тэлебачаньня – у дзесяць разоў меней, г. зн. 5 тысячай; паводле падлікаў расійскіх тэлекампаніяў, больш за 20 тысячай). Акцыя праходзіла мірна. Адзіны непрыемны інцыдэнт здарыўся, калі калона дэмманстрантаў рушыла з плошчы Якуба Коласа: да здымачнай групы расійскага каналу НТВ падышоў вельмі ўзбуджаны агрэсіўны малады чалавек, які ўдарыў карэспандэнта НТВ Аляксандра Калпакова ў твар. Чалавек, які зъдзейсніў напад, быў затрыманы на месцы здарэння ўдзельнікамі акцыі, сярод якіх былі назіральнік Праваабарончага цэнтра “Вясна” Алесь Данільчык і аглядальнік агенцтва

“Інтэрфакс” Вераніка Трызна. Затрыманага на машине ДАІ дастав ілі ў РАУС Савецкага раёну г. Мінску. Ім аказаўся Сяргей Казлоў, студэнт 2-га курсу геафаку БДУ. Супраць яго ўзбуджаная крымінальная справа па арт. 201 ч. 2 Крымінальнага кодэксу РБ – злоснае хуліганства.

16 сакавіка ў г. Баранавічы (Брэсцкая вобласць) за расклейванье аб'яваў-паведамленньняў пра санкцыянаваны гарадзкімі ўладамі пікет былі арыштаваны і дастаўлены ў міліцэйскі пастарунак Галіна Багдановіч і Марына Філімоненка.

20 сакавіка жыхар г. Ліда (Гарадзенская вобласць) Валеры Гебень быў выкліканы ў гарадзкі суд, дзе яму інкрымінавалі арт. 166. 1 КаАП РБ (непавага да суда). Сутнасьць справы такая. 7 лістапада 1999 году В. Гебень быў арыштаваны нарадам міліцыі на прыпынку гарадзкога транспарту. Пры сабе ў яго знайшлі дзъве ўлёткі з выявою невядомага чалавека. Міліцыянты сцвярджалі, што гэта А. Лукашэнка і склалі пратакол. 20 лістапада адбыўся суд, на якім В. Гебень абвінавачваўся па арт. 167. 2 КаАП РБ. Судзьдзя адразу рашэнне ня вынес, а сказаў, што паведамленне аб ім прыйдзе да В. Гебеня па пошце праз тры дні. Аднак рашэнне не прыйшло. 18 лютага 2000 году на кватэру да В. Гебеня прыйшоў чалавек, які не назваўся, не паказаў свае дакументы, а адразу пачаў апісваць маёмасць. В. Гебень толькі тады даведаўся, што на яго накладзены штраф у 14 тысячай 500 рублёў. 19 лютага В. Гебень зьвярнуўся ў сакратарыят суда, але рашэнне суда пра штраф яму не далі. Затое судовы выканаўца напісаў заяву ў суд, у якой абвінаваці В. Гебеня ў тым, што ён сілаю выставіў яго з кватэры. І вось – новае разъбіральніцтва.

25 сакавіка ў Беларусі прайшло сьвяткаванье 82-й гадавіны з дня ўтворэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Шэсьці, мітынгі, пікеты адбыліся ў большасці буйнейшых гарадоў краіны. У Мінску падчас акцыі апазіцыі затрымана больш за 500 чалавек, у тым ліку шмат журналістаў, правабаронцаў, замежных грамадзянаў. Шэсьце і мітынг з удзелам больш чым 2 тысячай грамадзянаў прайшлі ў Гродна. Шэсьці і мітынгі адбыліся таксама ў Магілёве, Віцебску, Брэсці, Лідзе, Бабруйску, Баранавічах, Наваполацку, Свіслачы, Смаргоні і

іншых гарадах. Пасьля мітынгу ў Бабруйску затрымана восем чалавек, у Віцебску – шэсць, у Баранавічах – адзін. 25 сакавіка раніцай цэнтр Мінску нагадваў акупаваны горад. Уздоўж праспекту Скарыны праз кожныя 10-12 метраў стаялі міліцыянты. Шэрагі людзей у плямістым камуфляжы цягнуліся ад плошчы Незалежнасці да Акадэміі навук. У некалькіх месцах стаялі «прыхаваныя» бронетранспарцёры (журналісты налічылі іх дзесяць штук) і вадамёты. Сыпецгрупы з сабакамі (усяго каля сарака) патрулявалі па праспекце і прылеглых вуліцах. Пачатак акцыі апазіцыі планаваўся ў 12 гадзінай ад плошчы Якуба Коласа. Але ўжо за паўгадзіны да гэтага патрапіць на плошчу было амаль немагчыма. Перакрытыя былі і выхады з метро на станцыі «Плошча Якуба Коласа» (акрамя аднаго). Прыблізна ў гэты час пачалася і «зачыстка» плошчы ад тых, хто прыйшоў сюды раней. Прычым міліцыянты асабліва не разъбіраліся, хто перад імі: выпадковы мінак, бабулька, якая зайшла ў краму, ці . . . журналіст альбо назіральнік-праваабаронца. Сярод першых затрыманых быў і прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі Крыстафер Паніко, якому не ўдалося давесьці міліцыянтам, што ён дыпламат і мае дыпламатычную недатыкальнасць. Зрэшты, яны яго і ня слухалі, а проста выконвалі, мяркуючы па нахабнасці ды ўпэўненасці, нечы загад. Потым было наладжанае своеасабліве паляванье на журналістаў. Усяго было арыштавана 36 журналістаў, якія прадстаўлялі агенцтвы «Асашэйтэд-пресс», Радыё «Свабода», тэлеканалы НТВ, РТР, ГРТ, ТВЦ, Польскую тэлевізію і шматлікія беларускія газеты. Адначасова вяліся арышты лідэраў апазіцыі, праваабаронцаў і «проста» грамадзянаў. Была праведзеная і «зачыстка» штаб-кватэры БНФ, якую штурмам узялі міліцыянты і арыштавалі ўсіх, хто там знаходзіўся. Усяго ў гэты дзень было затрымана больш за 500 чалавек (дакладней лічбы няма, бо пратаколы складаліся не на ўсіх, многіх, пратрымаўшы па некалькі гадзінай у пастарунку, проста адпускалі). Затрыманых развозілі па аддзелах міліцыі, а таксама ў металічны ангар на вуліцы Маякоўскага, які зьяўляецца спортзалай Белпалка. Сюды, дарэчы, прывозілі «асабліва важных»: амаль усіх журналістаў, тут былі віцэ-сыпікер ВС 13-га склікання Анатоль Лябедзька, галоўны рэдактар газеты «Рабочы» Віктар Івашкевіч, намеснік старшыні ПЦ «Вясна» Валянцін Стэфановіч і, зразумела ж, Крыстафер Паніко. Усяго ў ангары ўтрымлівалася

да 200 чалавек. Аднак, нягледзячы на рэпрэсіі і масавыя затрыманьні, ад плошчы Якуба Коласа ўдзельнікі акцыі дэзвюма калонамі па некалькі тысячаў чалавек накіраваліся да плошчы Бангалор. Першая калона пайшла кароткім шляхам па вуліцы Веры Харужай. Але на вуліцы Максіма Багдановіча на яе напалі амапаўцы і разагналі людзей. А другая калона, якая пайшла шляхам “Маршу Свабоды-2” – па праспекце Скарыны і вуліцы Сурганава – да плошчы Бангалор дайшла. Тут і адбыўся мтынг, у якім прынялі ўдзел 10 тысячаў чалавек.

Затрыманыя 25 сакавіка грамадзяне развозіліся міліцыянтамі і асобамі ў цывільным па ўсіх раённых аддзелах унутраных справаў Мінску. Па ацэнках праваабаронцаў, у кожны з райаддзелаў было дастаўлены ад 30 да 80 чалавек. Акрамя таго, затрыманых адвозілі ў вайсковую частку на вуліцы Грушайскай, дзе ўтрымлівалася каля 70 чалавек. Каля 100 чалавек былі завезены ў съпецразьмеркавальнік на вул. Акрэсьціна. Каля 200 затрыманых былі дастаўленыя ў частку ўнутраных войскаў на вул. Маякоўскага.

Па звестках Праваабарончага цэнтра “Вясна”, 25 сакавіка ў Мінску былі затрыманыя:

Асобы, якія валодаюць дыпламатычнай недатыкальнасцю:

1. Крыстафер Паніко – прадстаўнік місіі АБСЕ ў Беларусі.
2. Марыуш Каміньскі – дэпутат Польскага сэйму.

Журналісты:

1. Ірына Халіп – газета “Белорусская деловая газета”.
2. Алех Груздзіловіч – газета “Наша Свабода”.
3. Валер Каліноўскі – Радыё “Свабода”.
4. Тацяна Сынітко – газета “Україна Маладая”.
5. Марына Бабкіна – “Асашиэйтэд-пресс”.
6. Аляксей Шыдлоўскі – газета “Наша Свабода”.
7. Ягор Маёрчык – Радыё “Свабода”.
8. Альгерд Невяроўскі – газета “Наша Ніва”.
9. Вадзім Казначэй – часопіс “Кур'ер”.

10. Любоў Лунёва – Радыё “Свабода”.
11. Уладзімір Кармілкін – фотакарэспандэнт, сябра БАЖ.
12. Ларыса Ключніка – “ИТАР-ТАСС”.
13. Алена Лукашэвіч – здымачная група РТР.
14. Сяргей Пушкін – здымачная група РТР.
15. Дзьмітры Завадзкі – здымачная група ГРТ.
16. Дзьмітры Наважылаў – здымачная група ГРТ.
17. Канстанцін Марозаў – здымачная група НТВ.
18. Аляксандр Калпакоў – здымачная група НТВ.
19. Леанід Канфер – здымачная група ТВЦ
20. Тацяна Папова – газета “Згода”.
21. Аляксандр Тамковіч – газета “Свободныя новості”.
22. Славамір Адамовіч – газета “Наша Ніва”.
23. Валеры Дранчук – газета “Белавежская пушча”.
24. Сяржук Міхальчык – сябра БАЖ.
25. Юры Дзядзінкін – фотакарэспандэнт, сябра БАЖ.
26. Паліна Сыцепаненка – бюлётэнь ПЦ “Вясна” – “Права на волю”.
27. Мар’я Вярнікоўска – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі.
28. Шымон Галеўскі – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі.
29. Юры Дракахrust – Радыё “Свабода”.
30. Міхась Стэльмах – Радыё “Свабода”.
31. Дзьмітры Ярмак – газета «Белорусская газета».
32. Аляксандр Ціханаў – газета “Маладзёвы праспект”.
33. Арсен Скаруліс – газета “Навінкі”.
34. Валянцін Герновіч – газета «Рабочы».
35. Аляксей Пакроўскі – здымачная група ТВЦ
36. Віктар Драчоў – фотакарэспандэнт.
37. Валеры Шчукін – газета “Народная воля” (затрыманы ў г. Віцебску).

Прадстаўнікі Праваабарончых арганізацыяў Беларусі:

1. Тацяна Процька – старшыня Беларускага Хельсінкскага камітэту.
2. Алег Волчак – старшыня арганізацыі “Прававая дапамога насельніцтву”.

3. Валянцін Стэфановіч – намесьнік старшыні Праваабарончага цэнтру “Вясна”.
4. Вадзім Канапацкі – назіральнік ПЦ “Вясна”.
5. Алесь Сарнацкі – назіральнік ПЦ “Вясна”.
6. Кірыл Базынкін – назіральнік ПЦ “Вясна”.
7. Зыміцер Маркушэўскі – назіральнік Беларускага Хельсінскага камітэту.
8. Алесь Данільчык – назіральнік ПЦ “Вясна”.

Лідэрты партыяй і рухай:

1. Анатоль Лябедзька – дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканья, намесьнік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі (быў зьбіты нагамі па нырках).
2. Віктар Івашкевіч – намесьнік старшыні Беларускага Народнага Фронту, галоўны рэдактар газеты “Рабочы”.
3. Юрась Белен'кі – выконваючы абавязкі старшыні Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ (быў моцна зьбіты пры затрыманні).
4. Анатоль Крывярот – актыўіст Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ.
5. Якаў Гутман – Прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларускіх яўрэяў.

Акрамя таго, было арыштавана восем грамадзянаў Польшчы і адзін – Чэхіі.

Суды над затрыманымі 25 сакавіка ў Мінску на Дзень Волі працягваліся ўвесь канец сакавіка, многія з іх перанесеныя на красавік. На большасці судоў пабывалі адвакаты, грамадзкія абаронцы і назіральнікі Праваабарончага цэнтру «Вясна». Абвінавачаным аказвалася неабходная ў такіх выпадках дапамога. Было заўважана, што ў якасьці съведкаў з боку ўладаў часта выступалі адныя і тыя ж людзі, якія блыталіся ў паказаннях, бо не маглі ў адзін і той жа час знаходзіцца ў некалькіх розных месцах.

25 сакавіка ў Віцебску съвяткавалі Дзень Волі. У 12.00 каля абласной бібліятэкі сустрэліся кіраўнік Кансерватыўна-

Хрысьцянской партыі БНФ у Віцебску Уладзімір Плешчанка і сябра гэтай партыі Раман Салаўян. Да іх падышоў ганаровы сябра Праваабарончага цэнтра “Вясна” Валеры Шчукін. Міліцыянты запатрабавалі ад В. Шчукіна, каб ён адышоў ад бібліятэкі. В. Шчукін адмовіўся. Тады міліцыянты затрымалі У. Плешчанку, Р. Салаўяна і В. Шчукіна і завезьлі ў РАУС Чыгуначнага раёну. У той жа час ад праваслаўнай царквы, што стаіць насупраць бібліятэкі, рушыла група грамадзянаў. Наперадзе ішоў Зыміцер Піменаў з аброзом Маці Божай. На плошчы Свабоды ўсе ўдзельнікі шэсцьця былі затрыманыя супрацоўнікамі міліцыі і даставленыя ў РАУС Кастрычніцкага раёну, дзе адразу адбыўся суд. Зым. Піменаў, Ю. Карпаў і Г. Васілеўскі атрымалі па троє сутак адміністратыўнага арышту. В. Канавалаў, І. Марозаў атрымалі адміністратыўнае пакаранье ў выглядзе штрафу ў 20 мінімальных заробкаў. В. Мялешка і В. Акулаў атрымалі папярэджаньні.

Валеры Шчукін у чаканьні суда двое сутак правёў за кратамі ў прыёмніку-разъмеркавальніку Упраўлення ўнутраных спраў ў Віцебскага аблвыканкаму. 27 сакавіка яго даставілі ў суд. Падчас суда было пацверджана, што В. Шчукін прыехаў у Віцебск як карэспандэнт газеты «Народная воля» і ў момант арышту браў інтэр'ю ў старшыні Віцебскай рады КХП БНФ Уладзіміра Плешчанкі. Аднак судзьдзя вынес прысуд В. Шчукіну – дзесяць сутак арышту за «супраціўленне супрацоўнікам міліцыі». Пасля выходу з-за кратай В. Шчукіна чакае ў Віцебску яшчэ адзін суд – «за ўдзел у несанкцыянованым мітынгу».

27 сакавіка ЗША асудзілі неапраўдана жорсткае падаўленне беларускімі ўладамі мірнага шэсцьця ў Мінску 25 сакавіка, арганізаванага ў гонар 82-й гадавіны стварэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Улады ўвялі ў цэнтр Мінску міліцыю з сабакамі, съпецназ і бронетранспарцёры; было арыштавана ад 300 да 500 беларускіх грамадзянаў, многіх з якіх, як паведамляецца, зьбівалі. Сярод тых, хто стаў аб'ектам нападу, былі першы намесьнік старшыні Вярхоўнага Савету 13-га склікання Анатоль Лябедзька, дэпутат польскага парламенту Марыюш Каміньскі і 35 журналістаў з Беларусі, Расіі і Польшчы. Улады затрымалі таксама грамадзяніна ЗША, акрэдытаванага пры Кансультатывна-назіральнай групе АБСЕ, съядома

парушыўшы яго дыпламатычны статус. Падаўленыне рэжымам Лукашэнкі гэтай дэманстрацыі паказвае ягоную незацікаўленасць у дыялогу. Мы патрабуем ад уладаў у Мінску неадкладна вызваліць усіх арыштаваных і паважаць свабоду слова і сходаў, – гаворыцца ў заяве намесніка прэс-сакратара Дзярждэпартаменту ЗША Джэймса Фоулі.

27 сакавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску адбыліся суды над затрыманымі 25 сакавіка. У працэсах прымалі ўдзел чатыры судзьдзі: Іна Шэйко, Руслан Казадаеў, Аксана Рэлява, Людміла Савасцян. У першай палове дня судзілі тых, хто зъявіўся ў суд па позвах, атрыманых 25 сакавіка. У другой палове дня судзілі тых, хто ўтрымлів аўся з 25 па 27-га сакавіка ў съпецпрыёмніку-разъмеркавальніку на вул. Акрэсьціна. Са съпецпрыёмніку затрыманых прывозілі на “аўтазаках”, адкуль па чарзе (па адным чалавеку) дастаўлялі да судзьдзяў у кабінеты. Такім чынам, людзі па некалькі гадзінай знаходзіліся ў клетцы, у цесным, цёмным, пазбаўленым паветра кузаве “аўтазакаў”, чакаючы сваёй чаргі. Усяго “аўтазакаў” было чатыры, прыблізна па 20 чалавек у кожным. Асноўнае абвінавачаньне, агульнае для большасці падсудных – парушэныне парадку правядзеньня мітынгаў, шэсьцяў і пікетаванья (артыкул 167. 1 Адміністратыўнага Кодэкса РБ). Суды цягнуліся з 10 да 19. 30 гадзінай.

27 сакавіка былі разгледжаныя справы:

1. Масюта Ангеліна (суд перанесены на 28 сакавіка).
2. Ганчароў Андрэй (суд перанесены на 31 сакавіка).
3. Барок Юрый (ксёндз, суд перанесены на 28 сакавіка).
4. Казакевіч Андрэй (суд перанесены на 31 сакавіка).
5. Багінская Ніна (суд перанесены на 31 сакавіка).
6. Яўмененка Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка).
7. Плескач Алесь (суд перанесены на 31 сакавіка).
8. Картэль Iгар (суд перанесены на 31 сакавіка).
9. Гуніч Зыміцер (суд перанесены на 4 красавіка).
10. Пагарцаў Алесь (3 сутак адміністратыўнага арышту).
11. Канапелька Сяргей (справа перададзеная ў РАУС Партызанскаага раёну, абвінавачаньне па арт. 167. 2 КаАП РБ –

неаднаразов ае парушэнъне правілаў правядзенъня масавых мітынгаў, шэсьцяў і пікетаваньня).

12. Шпакоўскі Адам (суд перанесены на 31 сакавіка).
13. Шахоўскі Аляксей (суд перанесены на 3 красавіка).
14. Хільчук Мікола (папярэджањне, пасъля таго, як адсядзеў 2 сутак).
15. Явіч Віктар (суд перанесены на 31 сакавіка).
16. Ясюк Алеся (справа накіраваная на дасъледваньне).
17. Лябедзька Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).
18. Беленъкі Юрась (справа накіраваная на дасъледваньне).
19. Ягораў Андрэй (апраўданы).
20. Жывіца Уладзімір (суд перанесены на 31 сакавіка).
21. Кардаш Яўген (суд перанесены на 28 сакавіка).
22. Піцын Сяргей (суд перанесены на 28 сакавіка).
23. Патапёнак Пётр (суд перанесены на 29 сакавіка).
24. Феактыстаў Уладзімір (суд перанесены на 29 сакавіка).
25. Кавалеўскі Уладзімір (суд перанесены на 29 сакавіка).
26. Гітліц Рыгор (суд перанесены на 29 сакавіка).
27. Вяргейчык Сяргей (суд перанесены на 29 сакавіка).
28. Небышынец Андрэй (суд перанесены на 30 сакавіка).
29. Саўчыц С. (суд перанесены на 30 сакавіка).
30. Селезень Сяргей (суд перанесены на 30 сакавіка).
31. Голуб Сяргей (суд перанесены на 31 сакавіка).
32. Івашкевіч Віктар (суд перанесены на 30 сакавіка).
33. Свіб Фелікс (суд перанесены на 30 сакавіка).
34. Брэзін Аляксандар (Брэсцкая вобласць, апраўданы).
35. Іллюкевіч Уладзімір (суд перанесены на 4 красавіка).
36. Гоман Аляксандар (суд перанесены на 28 сакавіка).
37. Шарай Mіхаіл (суд перанесены на 29 сакавіка).
38. Шэчка Сяргей (суд перанесены на 3 красавіка).
39. Кляшторная Мая (папярэджањне).
40. П'яных Сяргей (суд перанесены на 30 сакавіка).
41. Мікалаеў Алеся (папярэджањне).
42. Зосімаў Аляксандар (суд перанесены на 30 сакавіка).
43. Голуб Валеры (папярэджањне).
44. Гладухай Mіхаіл (5 сутак адміністратыўнага арышту).
45. Кухаронак Аляксей (суд перанесены на 30 сакавіка).
46. Мядзьеў Аляксандар (суд перанесены на 29 сакавіка).
47. Рабкавец Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).
48. Лемеш Яўген (суд перанесены на 4 красавіка).

49. Бондараў Алесь (3 сутак адміністратыўнага арышту).
50. Капуцкі Алесь (суд перанесены на 5 красавіка).
51. Чахольскі Алесь (суд перанесены на 5 красавіка).
52. Валуй Леанід (суд перанесены на 28 сакавіка).
53. Новік Міхась (суд перанесены на 6 красавіка).
54. Вяроўкін Уладзіслаў (суд перанесены на 30 сакавіка).
55. Краўцоў (папярэджаньне).
56. Чарнавус Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка).
57. Шыманскі Ігар (суд перанесены).
58. Алежка Аляксандар (суд перанесены на 4 красавіка, апраўданы).
59. Рыбкавец Анатоль (суд перанесены на 4 красавіка).
60. Бурдыка Уладзімір (суд перанесены на 29 красавіка, потым перанесены на 3 красавіка).
61. Сіўчык Вячаслаў (суд перанесены на 29 сакавіка).
62. Статкевіч Мікола (суд перанесены на 29 сакавіка).

28 сакавіка працэсы адбываліся ў судзе Савецкага раёну г. Мінску. Адміністратыўныя матэрыялы разглядаліся судзьдзей Русланам Казадаевым. У якасці съведкаў у судовых працэсах выступалі супрацоўнікі міліцыі і ваенаслужачыя ўнутраных войскаў, якія давалі непраўдзівыя съведчаньні. Пры азнямленьні з матэрыяламі справаў, якія паступілі ў суд, быў выяўлены шэраг парушэнняў: пратаколы аб адміністратыўных правапарушэннях пісаліся на адзін стандартны ўзор, рапарты складаліся на тымі супрацоўнікамі міліцыі, якія ажыццяўлялі затрыманьні, а на судзе съведчылі іншыя міліцыянты. Так, судзьдзя Р. Казадаеў пры разглядзе справы Юрый Барка (каталіцкага сіяятара са Шклоўскага раёну Магілёўскай вобласці) быў вымушаны вынесці прадстаўленыне ў ГУУС Мінгарвыканкаму аб прыцягненні да адказнасці супрацоўнікаў міліцыі і Раманоўскага і Валадзько за дачу ілжывых съведчаньняў падчас разгляду справы.

28 сакавіка судом Савецкага раёну г. Мінску быў разглежданы наступныя справы:

1. Масюта Ангеліна (папярэджаньне).
2. Барок Юры (папярэджаньне).
3. Яўмененка Мікола (суд перанесены на 29 сакавіка).

4. Кардаш Яўген (суд перанесены на 3 красавіка).
5. Пціцын Сяргей (штраф 50 млн. беларускіх рублёў).
6. Гоман Аляксандр (папярэджањне).
7. Валуй Леанід (справа спыненая).
8. Чарнавус Мікола (суд перанесены на 31 сакавіка).

28 сакавіка старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікола Статкевіч атрымаў позму ў суд Савецкага раёну для правядзення над ім судовага працэсу як над заяўляльнікам шэсцьця і мітынгу прысьвежанага Дню Волі ў гонар утварэння БНР 25 сакавіка. Судзьдзя разгледзела справу і накіравала яе на дапрацоўку, а Статкевіча адпусціла да чарговага судовага працэсу. Як толькі Статкевіч выйшаў з суда, на яго накінуліся міліцыянты і пацягнулі ў машыну. Арышт Статкевіча здымала група НТВ і паказала па сваім тэлеканале. У другой палове дня адбыўся разгляд адміністратыўных матэрыялаў па справе М. Статкевіча. Лідэр сацыял-дэмакратай быў прызнаны вінаватым у парушэнні арт. 167. 1 КаАПРБ і аштрафаваны на 20 мінімальных заробкаў (каля 50 даляраў ЗША).

28 сакавіка ў 15.30 каля штаб-кватэры БНФ быў затрыманы намесьнік старшыні БНФ Вячаслав Сіўчык. В. Сіўчык выйшаў з сядзібы БНФ разам з кірауніком Магілёўскага праваабарончага цэнтра Сяргеем Абадоўскім. Да іх пад'ехала машына, з якой выскачылі людзі ў цывільнным, якія паказалі пасьведчаныні, прадстavіліся супрацоўнікамі крымінальнага вышуку і загадалі В. Сіўчыку ехаць з імі ў РАУС Савецкага раёну. С. Абадоўскі запатрабаваў, каб яны назвалі свае прозвішчы. Людзі ў цывільнным назвалі: Кулінковіч Ігар Фёдаравіч і Сталінія Уладзімір Сяргеевіч. С. Абадоўскі спытаў: “Хіба крымінальнаму вышуку больш няма чым займацца?” На гэта яму адказалі: “Мы выконваєм загад. Наша справа – даставіць В. Сіўчыка ў Савецкі РАУС”.

29 сакавіка суды над затрыманымі 25 сакавіка адбыліся ў судзе Савецкага раёну г. Мінску. Былі разгледжаныя справы:

1. Патапёнак Пётр – суд перанесены на 3 красавіка (не зъявіўся съведка-міліцыянт).
2. Феактыстаў Уладзімір – штраф 20 мінімальных заробкаў.
3. Кавалеўскі Уладзімір – вытворчасць спыненая за адсутнасцю складу правапарушэння.
4. Гітліц Рыгор – вытворчасць спыненая зза адсутнасцю складу правапарушэння.
5. Шарай Міхайл – суд перанесены на 30 сакавіка.
6. Статкевіч Мікола – штраф 20 мінімальных заробкаў.
7. Прыкладна ў чатыры гадзіны дня ў суд быў дастаўлены Вячаслаў Сіўчык, які быў затрыманы 28 сакавіка і ўтрымліваўся ў съпецпрыёмнікуразъмеркавальніку ГУС Мінгарвыканкаму. Зранку яго даставілі ў РАУС Савецкага раёну г. Мінску, дзе пратрымалі да 16. 00. У судзе В. Сіўчык заявіў хадайніцтва аб удзеле ў справе адваката, і суд быў перанесены на 30 сакавіка.
8. Судзьдзя Аксана Рэлява разгледзела справу Сяргея Вяргейчыка і вынесла яму папярэджанье.
9. Судзьдзя Руслан Казадаў адклаў справу Уладзіміра Бурдыкі на 3 сакавіка.
10. Судзьдзя Людміла Савасцян разгледзела справу Аляксандра Мядзведзева і вынесла яму папярэджанье.

На 30 сакавіка быў прызначаны разгляд адміністратыўной справы намесніка старшыні БНФ “Адраджэнне”, віцэ-презідэнта Кангрэсу свабодных прафсаюзаў Беларусі Віктара Іашкевіча. Судовы працэс не адбыўся з-за хваробы абвінавачваемага, пра што былі прадстаўленыя адпаведныя дакументы. Разгляд справы В. Іашкевіча перанесены на 4 красавіка.

30 сакавіка судзьдзямі суда Савецкага раёну г. Мінску Інай Шэйко, Аксанай Рэляве, Людмілай Савасцян было разгледжана дзевяць адміністратыўных справаў над затрыманымі 25 сакавіка і былі вынесеныя наступныя рашэнні:

1. П’яных Сяргей – апраўданы.
2. Небышынец Андрэй – штраф 44 тысячи рублёў (каля 50 далаляраў ЗША).
3. Селезень Сяргей – папярэджанье.
4. Саўчыц С. – папярэджанье.

5. Зосімаў Аляксандр – папярэджаньне.
6. Свіб Фелікс – суд перанесены на 4 красавіка;
7. Кухаронак Аляксей – суд перанесены на 4 красавіка.
8. Шыманскі Ігар – суд перанесены на 4 красавіка.
9. Першы працэс над Вяроўкіным Уладзіславам адбыўся 27 сакавіка. Тады съведка з боку міліцыі адмовіўся даваць паказаньні, і судзьдзя Людміла Савасцян перанесла працэс. 30 сакавіка падчас працягу суда высьветлілася, што другі съведка – капітан унутраных войскаў Федзякін Андрэй Уладзіміравіч – не апазнаў Вяроўкіна. Пры гэтым Вяроўкін съведчыў, што яго затрымлівалі каля Камароўскага рынку, а капітан тлумачыў, што кагосьці падобнага затрымлівалі ці каля філармоніі, ці каля ЦУМу, а потым заявіў, што ўвогуле нікога не затрымліваў, а толькі па рацыі даваў каманды аб затрыманьні.

Падчас суда У. Вяроўкін расказаў, як яго затрымлівалі. Каля рынку Вяроўкін убачыў, што міліцыянты нацкавалі сабаку на дзяўчыну. Сабака кінуўся на яе, сарваў заплечнік і пачаў шкомуатыць. Тады Вяроўкін паспрабаваў зьвярнуцца да афіцэра, каб абараніць дзяўчыну. І за гэта салдаты накінуліся на яго і арыштавалі. Дзяўчыну пасадзілі ў машыну побач з Вяроўкіным, а сабака яшчэ доўга ірваў заплечнік, бо міліцыянты не маглі адцягнуць яго. Гэты факт пацьвердзіўся. Дзяўчыну завуць Марына Азаронак.

Капітан заявіў судзьдзі, што пісаў рапарт аб затрыманьні Вяроўкіна, на што судзьдзя запярэчыла аб адсутнасьці рапарту. У сувязі з супяречлівымі паказаньнямі судзьдзя перанесла судовы працэс на 4 красавіка.

31 сакавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску працягваліся судовыя працэсы над затрыманымі 25 сакавіка ў Дзень Волі.

Судзьдзі Р. Казадаеў, І. Шэйко, А. Рэлява і Л. Савасцян вынеслі наступныя прысуды:

1. Грузьдзіловіч Алег (журналіст) – справа спыненая.
2. Ганчароў Андрэй – справа спыненая.

3. Плескач Аляксандр – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.
4. Казакевіч Андрэй – папярэджањне.
5. Явіч Віктар – папярэджањне.
6. Жывіца Уладзіслаў – справа перанесеная на 4 красавіка.
7. Шпакоўскі Адам – штраф 20 мінімальных заробкаў (каля 50 даляраў ЗША).
8. Голуб Сяргей – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.
9. Багінская Ніна – матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку.

У сакавіку ў іцэ-съпікер Вярхоўнага Савету 13-га скліканья Анатоль Лябедзька зъявіўся да А. Лукашэнкі з прапановай пацьвердзіць альбо абвергнуць інфармацыю пра тое, што ў Беларусі ёсьць дамова з Расіяй пра вяртанье і разъмяшчэнне на нашай тэрыторыі расійскай ядзернай зброі. Сам А. Лябедзька ў інтэрв'ю газете «Новые Известия» заявіў, што вярогоднасць існавання такой дамовы вельмі вялікая, бо Беларусь захавала ў сябе ўсю інфраструктуру дзеля разъмяшчэння ядзернай зброі, прынамсі, шахты для ядзерных ракетаў не разбураўся. . . Дарэчы, летась А. Лябедзька за ўдзел у антыядзернай акцыі адсядзеў трое сутак у съпецпрыёмніку-разъмеркавальніку і быў аштрафаваны на 75 мільёнаў рублёў.

2 красавіка беларуская апазіцыя традыцыйна праводзіць акцыі пратэсту супраць інкарпарацыі Беларусі Расіяй. Сёлета гэты дзень было вырашана адзначыць чыста сімвалічна, як Дзень памяці беларусаў, што загінулі за незалежнасць сваёй Бацькаўшчыны. У парку каля помніку народнаму песьніару Янку Купалу сабралася каля тысячы мінчукоў. У памяць продкаў-герояў былі запаленыя сьвечкі, а съяцяры асноўных канфесіяў Беларусі правялі памінальную ім шу. Супрацоўнікі міліцыі, якія «вызначыліся» 25 сакавіка, у гэты дзень паводзілі сябе спакойна, і было іх няшмат.

3 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску судзьдзі Аксана Рэлява, Руслан Казадаеў і Іна Шэйко разгледзелі адміністратыўныя справы над затрыманымі 25 сакавіка і вынеслі наступныя рашэнні:

1. Кардаш Яўген – апраўданы;
2. Бурдыка Уладзімір – суд перанесены на 10 красавіка.
3. Шахоўскі Аляксей – папярэджањне.
4. Шэчка Сяргей – папярэджањне.
5. Картэль Ігар – папярэджањне.
6. Яўмененка Мікола – суд перанесены на 5 красавіка.

4 красавіка ў судзе Савецкага раёну судзьдзя Аксана Рэлява разглядала справу намесніка старшыні Вярхоўнага Савету 13 скліканья Анатоля Лябедзькі. А. Лябедзьку затрымалі разам з журналістам А. Тамковічам 25 сакавіка за 15 хвілінаў да пачатку мітынгу – у 11. 45 – прыблізна ў кіламетры ад плошчы Якуба Коласа троє ў цывільным. Пры гэтым людзі ў цывільным адмовіліся выканаць просьбу-патрабаваньне А. Лябедзькі паказаць свае пасьведчаньні. А ў адказ на прапанову прайсцы ў размешчанае непадалёк аддзяленьне міліцыі началі заломваць рукі і цягнуць у машыну. Толькі калі да «цывільных» прыбеглі на дапамогу міліцыянты ў форме, А. Лябедзька і А. Тамковіч зразумелі, што іх затрымліваюць прадстаўнікі карных органаў улады. Інакш «затрыманье» нагадвала тое, што адбывалася год таму з Ю. Захаранкам, а ўвосень мінулага году – з В. Ганчаром і А. Красоўскім, месца знаходжанья якіх невядомае па сёньня. Тым болей, што ў размовах-запытаньнях кшталту «Хто наступны?», што разпораз узънікаюць у беларускай прэсе, найчасцей згадваеца якраз імя А. Лябедзькі. . . Затрыманага віцэ-сыпікера даставілі ў вайсковую частку па вул. Маякоўскага. Там яго пратрымалі да вечара, а затым разам з іншымі арыштаванымі адвезылі ў съпецпрыёмнік разъмеркавальнік на вул. Акрэсьціна. Судовы разгляд справы А. Лябедзькі начаўся 27 сакавіка, але быў перанесены на 4 красавіка. На судзе 4 красавіка прысутнічалі журналісты з асноўных расійскіх тэлеканалаў, а таксама пасол ЗША Д. Сыпекхард і прадстаўнікі іншых амбасадаў, размешчаных у Мінску. Міліцыянты, што прыйшлі ў суд у якасці съведкаў, на пытаньне судзьдзі, што яны могуць сказаць пра правапарушэнне Лябедзькі, заявілі, што нічога ня бачылі, нічога ня ведаюць, нічога ня памятаюць. Судзьдзя А. Рэлява апраўдала Анатоля Лябедзьку. Цяпер віцэ-сыпікер можа падаць у пракуратуру скаргу на тых, хто беспадstaўна затрымліваў яго,

а таксама ў суд на тых людзей, якія абраўлі ягоны гонар і
годнасьць.

4 красавіка апраўданым рашэннем скончыўся разгляд
адміністратывай справы Віктара Івашкевіча, намесніка
старшыні БНФ, рэдактара незалежнай газеты “Рабочы”.

У гэтых ж дзенях былі вынесеныя наступныя судовыя рашэнні:

1. Іллюкевіч Уладзімір – апраўданы.
2. Лемеш Яўген – апраўданы.
3. Рабкавец Анатоль – штраф 44 тыс. рублёў.
4. Гуніч Зыміцер – штраф 44 тыс. рублёў.
5. Вяроўкін Уладзімір – апраўданы.
6. Кухаронак Аляксей – папярэджаныне.

5 красавіка ў Савецкім судзе г. Мінску працягваліся суды над затрыманымі 25 сакавіка. Судзьдзя Руслан Казадаеў пры ўдзеле адваката Веры Страмкоўскай разгледзеў справу Міколы Яўмененкі і спыніў яе па прычыне адсутнасці складу правапарушэння. Варта адзначыць, што з 25 па 27 сакавіка М. Яўмененка знаходзіўся за кратамі ў съпецпрыёмніку-разъмерковальніку на вул. Акрэсціна ў Мінску. Судзьдзя Аксана Рэлява пры ўдзеле адваката Наталі Тарасюк) разгледзела справу Аляксандра Чахольскага, які быў моцна зьбіты службоўцамі ўнутраных войскаў пры затрыманні на праспекце Скарэны. А. Чахольскі вымушаны быў зьняць пабоі 30 сакавіка ў судовай экспертызе. З 25 па 27 сакавіка А. Чахольскі знаходзіўся за кратамі ў съпецпрыёмніку-разъмерковальніку на вул. Акрэсціна. На судзе ў якасці съведкаў выступалі супрацоўнікі міліцыі Сяргей Раманоўскі (1979 г. н.) і Юры Валадзько (1979 г. н.), якія ілжыва съведчылі, што менавіта яны затрымлівалі А. Чахольскага, які “выкрыўся супраць презідэнта”. Съведка Ю. Валадзько сказаў: «Было вельмі шмат людзей, якія парушалі грамадzkі парадак, вось іх і затрымлівалі. Затрымлівалі чалавек восем-дзесяць мужчын. Жанчын я ня браў». Калі адвакат папярэдзіла «съведкаў», што А. Чахольскі зьняў пабоі і звярнуўся ў прокуратуру, дык яны началі сумнявацца: ці сапраўды яны затрымлівалі Чахольскага. Ю. Валадзько сказаў,

што ўпершыню ўбачыў А. Чахольскага ў Савецкім РАУС, калі складалі пратакол. У выніку разгляд справы А. Чахольскага быў перанесены.

6 красавіка ў Ленінскім раённым судзе гораду Гародня быў вынесены прысуд Сяргею Мальчыку, які кіруе мясцовай філіяй Праваабарончага цэнтра “Вясна”. Яго абвінавацілі ў “арганізацыі несанкцыянаванага шэсцьця” на Дзень Волі 25 сакавіка. С. Мальчык сваёй віны не прызнаў і лічыць свае дзеяньні законнымі. Суд пакараў Мальчыка на 10 сутак зняволенія. Адразу пасля вынесеньня прысуду С. Мальчык у знак пратэсту абвясьціў галадоўку.

10 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску адбыліся судовыя разгляды дзвівух адміністратыўных справаў. Судзьдзя Іна Шэйко разгледзела адміністратыўную справу Уладзіміра Жывіцы, які абвінавачваўся ў парушэнні арт. 167. 1 КаАП РБ (парушэнне парадку правядзеньня мітынгаў, шэсцьця, дэманстрацыяў і пікетаваньня), і вынесла яму папярэджаныне. Судзьдзя Руслан Казадаеў, разгледзеў шы матэрыялы справы Уладзіміра Бурдыкі, прызнаў яго вінаватым у парушэнні арт. 167. 1 КаАП РБ і таксама вынёс папярэджаныне абвінавачваемаму.

12 красавіка на плошчу Незалежнасці ў Мінску з нацыянальным сцягам у руках выйшла Ніна Багінская. За руку яна трymала свайго ўнука. Міліцыянты затрымалі яе і даставілі ў пастарунак, дзе Багінская заявіла, што такім чынам жадала нагадаць грамадзянам Беларусі пра зьбіцьцё дэпутатаў апазіцыі БНФ у красавіку 1995 году ў зале паседжанняў Вярхоўнага Савету па загадзе Лукашэнкі. Міліцыянты склалі на Багінскую пратакол аб парушэнні закону аб шэсцьцях і мітынгах, і ў хуткім часе яе будуць судзіць. Ці будуць судзіць яе маленькага ўнука, пакуль невядома.

12 красавіка суд г. Баранавічы (Брэсцкая вобласць) разгледзеў у адкрытым судовым паседжанні грамадзянскую справу па скарзе Віктара Мезяка на неправамоцныя дзеяньні старшыні Баранавіцкага гарвыканкаму ў сувязі з пераносам

месца правядзенъня пікету. У скарзе заяўляльнік прасіў прызнаць неправамоцным рашэнье Баранавіцкага гарвыканкаму ад 14 сакавіка 2000г. аб пераносе правядзенъня пікету з 15 сакавіка на 22 сакавіка 2000 г. , абавязаць гарвыканкам праз газеты “Інтекспрэс”, “Шаг” і “Наш край” прынесці яму, як арганізатору пікету прабачэнъне за зрыў мерапрыемства. Суд прызнаў дзеяньні старшыні гарвыканкаму неправамоцнымі і спагнаў на карысць В. Мезяка 11 000 рублёў і зварот дзяржпошліны. У астатнім скаргу В. Мезяка пакінулі без задавальненъня. У працэсе прымалі ўдзел сябры Баранавіцкай філіі Праваабарончага цэнтра “Вясна”. Пікантнасць справы ў тым, што адказчыкам выступаў былы старшыня Баранавіцкага гарвыканкаму Міхаіл Паўлаў, які «пайшоў на павышэнне» і цяпер зьяўляецца старшынёй Мінскага гарвыканкаму. Першай справай новага старшыні ў Мінску стаў якраз разгон акцыі апазіцыі 25 сакавіка.

13 красавіка мінчанін, сябра БНФ Валянцін Баранаў атрымаў пастанову суда г. Салігорску (Мінская вобласць), дзе паведамлялася, што адміністратыўная вытворчасць у адносінах да яго была спыненая ў сувязі са сканчэннем тэрмінаў прыцягненъня да адказнасці. Міліцыянты спрабавалі адвінаваці В. Баранава ў тым, што ён 18 лістапада 1999 году арганізаваў несанкцыянаване шэсцьце са съязгамі і транспарантамі, прысьвечанае Слуцкаму збройнаму чыну – антыбальшавіцкаму пастанянню, што адбылося ў 1920 годзе. Аднак пратакол аб адміністратыўным парушэнні быў складзены з памылкамі, і судзьдзя накіравала яго на дапрацоўку. Калі прайшло два месяцы, і пратакол ня быў выпраўлены, судзьдзя Л. Астрэйка апраўдала Баранава.

16 красавіка падчас візіту ў Мінск в. а. прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна былі затрыманыя Юрась Сыцепанішын і Алег Казарын, якія выйшлі на праезную частку праспекту Скарыны (у раёне плошчы Перамогі, дзе ў той час знаходзіўся У. Пуцін) і началі паанглійску выкryваць: “Пуцін, зьбірайся дамоў з нашай краіны”. Затрыманыя былі дастаўленыя ў аддзяленне міліцыі і адпушччаныя праз дзьве з паловай гадзіны.

19 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску адбыўся суд над жыхаром г. Маладэчна Алесем Капуцкім. А. Капуцкі быў затрыманы 25 сакавіка на вул. Варвашэні, 8 (сядзіба БНФ “Адраджэнне”). У якасьці съведкаў на судзе выступалі супрацоўнікі міліцыі Аляксандр Раманоўскі і Валянцін Шыманскі, у рапартах якіх першапачаткова было ўказаны месца затрымання А. Капуцкага – плошча Якуба Коласа, і час затрымання таксама не адпавядаў рэчаіснасці. Пры гэтым рапарт В. Шыманскага быў напісаны рознымі почыркамі. На судзе В. Шыманскі тлумачыў, што почырк у яго няўстойлівы, залежыць ад таго, “як павернецца папера”. Апроч таго, В. Шыманскі казаў, што складаў рапарт пасьля 17 гадзінаў, хаця рапарт павінен быць напісаны на працягу трох гадзінаў пасьля затрымання, а А. Капуцкі быў затрыманы ў 11.30. Нягледзячы на ўсе гэтыя акалічнасці, судзьдзя Людміла Савасцян вынесла А. Капуцкаму папярэджанье.

21 красавіка міністр унутраных спраў аў генерал Юры Сівакоў напісаў на імя А. Лукашэнкі прашэнне аб адстаўцы. Адстаўка была прынятая з фармулёўкай “па стане здароўя”. Выконваючым абавязкі міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь прызначаны Michał Udrovík, які, паводле звесткаў, кіраваў разгонам мітынгу 25 сакавіка.

21 красавіка ў Брэсце адбыўся стыхійны мітынг будаўнікоў 33-га ўпраўлення будтэрэсту нумар 8, якія ўзводзяць у абласны цэнтры Лядовы палац. Будаўнікі патрабавалі своечасовай выплаты заробку.

22 красавіка А. Лукашэнка прымай удзел у тэлемосьціце “Мінск-Масква”. Размова вялася пра стварэнне Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі. А. Лукашэнка адказваў на пытанні расійскай “Независимой газеты”, тэлерадыёкампаніі “Mip” і радыёстанцыі “Маяк”. А. Лукашэнка зноў звязярнуўся да пытання стварэння ў заходнім напірунку магутнай вайсковай групоўкі. Пра ўнутрыпалітычную сітуацыю А. Лукашэнка сказаў, што для беларускай апазіцыі і характэрны адзін крытэрый дзейнасці: чым горш, тым лепш.

26 красавіка адбыўся «Чарнобыльскі Шлях-2000», які сабраў найбольшую за апошнія гады колькасць удзельнікаў – да пяцідзесяці тысячай грамадзянаў. «...Шлях» пачаўся з плошчы Якуба Коласа ў 18 гадзінаў 20 хвілінаў. Калона з традыцыйным чарнобыльскім звонам і абразом Маці Божай ахвяраў Чарнобыля наперадзе рушыла па праспекце Скарэны ў бок плошчы Бангалор. Міліцыятаў асабліва не было в ідаць (яны чакалі дэманстрантаў у машынах у дварах каля плошчы Перамогі і далей па праспекце ў бок плошчы Незалежнасці), толькі ўздоўж калоны, якая выцягнулася больш чым на кіламетр, сноўдала машына з міліцэйскім аператарам, які здымай удзельнікаў шэсцьця. Калі калона рушыла, на плошчы Якуба Коласа засталося каля 200 чалавек (сяброву Кансерватыўную-Хрысьціянскай партыі БНФ), якія былі нязгодныя з дазволеным Мінгарвыканкамам маршрутам. Сябры КХП (БНФ) правялі асобны мітынг і абвясцілі хвіліну маўчаньня. Разам з імі на плошчы Якуба Коласа засталіся назіральнікі беларускіх і міжнародных праваабарончых арганізацыяў. Пасля таго, як асноўная калона адышлася ад плошчы Якуба Коласа, тут з'явіліся служачыя ўнутраных войскаў і съпецназу ў чорным камуфляжу з маскамі на тварах і пачалі жорстка зьбіваць удзельнікаў мітынгу. На вачах прадстаўніка місіі АБСЕ Георга Віка і назіральніка ПЦ “Вясна” Барыса Гюнтэра быў затрыманы 17-гадовы жыхар горада Гаркі Андрэй Ануфрыеў. Па папярэдніх звестках, якія атрымаў ПЦ “Вясна”, было затрымана каля дваццаці чалавек, сярод якіх былі непаўнагадовы Аляксандар Атрошчанкаў, Андрэй Мітчык (жыхар гораду Чашнікі), Дзяніс Яроменка, Зьміцер Жураўчык, Андрэй Сацупа (іх моцна зьбівалі ў аўтобусах)... Усе затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РАУС г. Мінску, дзе на некаторых з іх былі складзеныя пратаколы аб адміністратыўным правапарушэнні.

На плошчы Бангалор адбыўся мітынг, падчас якога выступілі лідэры БНФ – Вінцук Вячорка, БСДП «Народная Грамада» – Мікола Статкевіч, АГП – Анатоль Лябедзька, Маладога Фронту – Павел Севярынец, расійскага Антыфашистыкага маладзёвага руху – Пётр Казначэй, старшыня Праўленьня дабрачыннага фонду “Дзецям Чарнобыля” Генадзь Грушавы, вядомыя вучоны, дасыльедчык постчарнобыльскай Беларусі Іван Нікітчанка, чэшскія сенатары Ян Румл і Міхал Жантойскі ды іншыя. Пасля

заканчэння мітынгу міліцыянты затрымалі два мікрааўтобусы з тэхнікай, транспарантамі і людзьмі. Іх пад канвоем даставілі ў Савецкі РАУС, дзе адзін з гэтых мікрааўтобусаў быў адразу адпушчаны з-пад варты. Людзей з другога аўтобусу высадзілі, а сам аўтобус альбо тое, што ў ім знаходзілася (міліцыянты дакладна не растлумачылі) пагражалі канфіскаваць. Тых, хто быў у гэтым аўтобусе начапе з адказным сакратаром Управы БНФ А. Кавальцом, некалькі гадзінаў пратрымалі ў РАУС без прад'яўлення абвінавачаньня. Дзеля высьвятлення сітуацыі ў Савецкі РАУС прыехалі прадстаўнікі кірауніцтва БНФ, праваабаронцы, прадстаўнік АБСЕ Крыстафер Паніко. У 23. 30 міліцэйскае начальнства было вымушанае даць загад вызваліць затрыманых людзей і аддаць аўтобус з тэхнікай.

Пікеты, мітынгі і шэсцьці адбыліся ў чарнобыльскую гадавіну і ў іншых гарадах Беларусі.

У Гародні адбыліся адразу два пікеты: першы з іх каля Дому сувязі, на ім прысутнічала каля 10 чалавек, а другі, у раёне Фарты, сабраў больш за дваццаць чалавек. Абодва пікеты былі дазволеныя ў ня вельмі зручны час – з 19 да 20 гадзінаў, але арганізатары – БНФ і Малады Фронт – пачалі акцыю ўжо а 18 гадзіне. Пікетчыкі трymалі плакаты з заклікам: “Абаронім Беларусь ад Чарнобыльскай бяды, ад лукашэнкаўскага рэжыму і расійскай акупацыі”. Па патрабаваньні міліцыянтаў удзельнікі былі вымушаныя згарнуць плакаты да афіцыйнага пачатку мерапрыемства – 19 гадзінаў. Міліцыя здымала ўдзельнікаў пікету на відэакамеру.

У Баранавічах пікет з нагоды гадавіны катастрофы на ЧАЭС правялі БСДП «Народная Грамада» і Баранавіцкі экалагічны саюз. Удзельнікі пікету раздавалі літаратуру з інфармацыяй аб захаванні здароўя ва ўмовах радыёактыўнай забруджанасці. У цэнтральнай алеі парку в ісеў транспарант: “Чарнобыль – 14 гадоў болю”. За ходам акцыі сачылі прадстаўнікі гарвыканкаму, міліцыі і КДБ.

У Светлагорску мітынг быў дазволены ўладамі ў досыць нязручным і малалюдным месцы, але сабраў каля 100 чалавек.

Заяўку на акцыю падаваў БНФ. На мерапрыемстве прысутнічаў і нават папрасіў слова намесьнік галоўнага ўрача гораду, занепакоены станам здароўя сваіх землякоў.

У Рэчыцы дазволены ўладамі мітынг правялі сумесна БНФ і АГП. Акцыя адбывалася пад пільным наглядам мясцовай афіцыйнай прэсы і тэлевізіі. І хача затрыманых не было, аднак арганізаторам пагражалі штрафам.

У Гомелі мясцовы БНФ падаваў заяўку на акцыю з удзелам больш як 3 тысячаў чалавек, але напярэдадні мерапрыемства атрымаў адмову. Прычына: заяўкі на шматлюдныя акцыі мусіць падавацца ў аблвыканкам. Аднак мерапрыемства ў горадзе ўсё ж адбылося. У цэнтры Гомелю прайшла “Гадзіна смутку”, у якой удзельнічала 150 чалавек. Супрацоўнікамі міліцыі быў затрыманы Яўген Мурашка разам з жонкаю, якія трымалі ў руках плакат.

У Воршы адбыўся санкцыянаваны пікет на плошчы Перамогі, які быў наладжаны КХП БНФ. У акцыі прыняло ўдзел каля дваццаці чалавек.

У Віцебску каля помніка Еўдакіі Лось прайшла хвіліна маўчанья. А з 18. 00 да 20. 00 адбыўся санкцыянаваны мітынг, наладжаны Каардынацыйнай радай дэмакратычных сілаў Віцебску. У акцыі прыняло ўдзел звыш трохсот чалавек.

У Барысаве, нягледзячы на забарону шэсцьця, частка ўдзельнікаў (каля 30 чалавек) сабралася каля політэхнікуму, дзе людзям было прапанавана разысьціся альбо прайсьці на прызначанае месца мітынгу. Мітынг адбыўся досыць спакойна. Лідэр мясцовай арганізацыі БСДП “Народная Грамада” Алесь Абрамовіч паспрабаваў спаліць партрэт Аляксандра Лукашэнкі і быў затрыманы. У той жа вечар сп. Абрамовіч быў асуджаны на 5 сутак.

У Магілёве акцыя, прысьвечаная гадавіне Чарнобыльскай трагедыі, распачаліся ў складаньнем вянкоў да памятнага крыжа на “Лаўсанайскіх” могілках. Потым мерапрыемствы працягнуліся

ў касьцёле сьвятога Станіслава, дзе адбылася сьв. імша, і ў праваслаўнай царкве Трох Свяціцеляў, дзе адбылася паніхіда. Кульмінацыяй акцыі стала гадзіна смутку. Удзельнікі, якіх было каля 200, расьцягнуліся ўздоўж цэнтральнай вуліцы гораду Першамайскай з запаленымі сьвечкамі. Пасьля акцыі быў затрыманы старшыня абласной Рады БНФ “Адраджэнне” Анатоль Фёдараў.

У Бярозе прайшла акцыя “Свячка памяці”, у якой прыняло ўдзел каля 200 чалавек.

У Салігорску ўлады дазволу на правядзеніне мітынгу ў цэнтры гораду не далі. Яны накіравалі мітынгоўцаў на стадыён, дзе і адбылася акцыя, якая прайшла ў выглядзе “Гадзіны смутку”. У акцыі прыняло ўдзел каля тысячы чалавек. Арганізаторы запрасілі на мітынг мясцовага съвятара. Але праваслаўная царкоўная іерархія не дала дазволу на правядзеніне малебну ў памяць ахвяраў Чарнобыля.

26 красавіка Ленінскі раённы суд г. Бабруйску пад старшынствам судзьdzі Галіны Севасцянчык вынес папярэдканыне дырэктару Бабруйскага рэгіянальнага інфармацыйна-прававога цэнтра сп. Вячаславу Сьвізунову за арганізацыю съвята “Дзень Волі” на гарадзкой плошчы Перамогі без дазволу ўладаў. Сп. Сьвізуну сваёй віны не прызнаў і заявіў: “Нам калі і даюць дазвол на правядзеніне нашых мерапрыемстваў, дык на ўскрайку гораду, на стадыёне “Фандок”, куды трэба дабірацца пешшу. Аднак акцыі грамадзянскага непадпарадкавання, кшталту праведзеных Ланцуго Свабоды, Акцыі Любові, Дня Волі будуть працягвацца да таго часу, пакуль мясцовыя ўлады не дазволяць нам праводзіць кожнае нашае мерапрыемства на плошчы Перамогі”. Судовыя працэсы над удзельнікамі Дня Волі ў Бабруйску працягваюцца.

27 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску разглядалася адміністратyная справа жыхара г. Ліды Юрыя Кузьміцкага, які быў затрыманы 26 красавіка пасьля заканчэння мітынгу. Ю. Кузьміцкі нёс у руках вялізны нацыянальны бел-чырвона-белы

сьцяг. Супрацоўнікі міліцыі запатрабавалі ў яго, каб ён аддаў сьцяг, пасъля павалі на зямлю і сталі зьбіваць. Ю. Кузьміцкі быў дастаўлены ў РАУС Савецкага раёну г. Мінску. 27 красавіка судзьдзя Руслан Казадаў вызначыў меру пакараньня – 5 сутак адміністратыўнага арышту.

27 красавіка ў судзе Савецкага раёну разглядалася адміністратыўная справа Дзяніса Яроменкі, затрыманага 26 красавіка падчас Чарнобыльскага шляху. Д. Яроменка быў затрыманы за тое, што нёс хакейны шлем на швабры.

Супрацоўнікі міліцыі, ведаючы захапленыне хакеем А. Лукашэнкі, палічылі, што швабра са шлемам зъяўляеца выявою першае асобы ў дзяржаве. Затрыманы Д. Яроменка адстойваў свой погляд – “гэта ня сімвал, гэта праста швабра”. Судзьдзя Іна Шэйко вынесла Д. Яроменку папярэджаньне.

1 траўня ў Магілёве падчас афіцыйных мерапрыемстваў з нагоды Свята Працы адбыліся затрыманьні грамадзянаў. З 10.00 да 11.00 на цэнтральнай вуліцы гораду і на плошчы імя Леніна праводзіўся мітынг, арганізаваны афіцыйнымі ўладамі. Яшчэ да пачатку мітынгу на падыходзе да плошчы супрацоўнікі міліцыі і затрымалі людзей, якія з нацыянальнай сімволікай (згорнутыя белчырвона-белыя сьцягі) накіроўваліся на мітынг. Затрыманыя былі дастаўленыя ў РАУС Цэнтральнага раёну г. Магілёву. У РАУС у затрыманых былі канфіскаваныя плакаты і сьцягі. Падчас мітынгу супрацоўнікі міліцыі працягвалі адсочваць людзей з нацыянальнай сімволікай. Былі затрыманыя журналісты, якія спрабавалі сфатаграфаваць тое, што адбывалася. Па звестках Магілёўскага абласнога аддзялення ПЦ “Вясна”, супрацоўнікі міліцыі таксама авшуквалі маладых людзей, якія накіроўваліся на мітынг з нагоды Дня Працы. Большаясьць грамадзянаў пасъля 2-х гадзін затрыманьня была адпушчаная без складаньня пратаколаў. На 4 чалавек былі складзеныя пратаколы аб парушэнні арт. 166 КаАПРБ (непадпарадкаваньне патрабаваньням супрацоўнікаў міліцыі), ім былі выпісаныя позывы ў суд. Усяго затрыманых было больш за 15 чалавек. Сярод іх: Аляксандар Александровіч (карэспандэнт “Белорусской деловой газеты”), Сяргей Гіркін (сябра БНФ “Адраджэнніе”), Мікалай Іллін (сябра Маладога

Фронту), Ігар Ірхо (карэспандэнт магілёўскай газеты “Де-факто” – пры яго затрыманьні была пашкоджаная кінакамера, нанесеная цялесныя пашкоджаньні – праводзіў затрыманьне супрацоўнік АМАП Ігар Абярэмка), Марына Ірхо (карэспандэнт магілёўскай газеты “Де-факто”), Уладзімір Калішэвіч (сябра Маладога Фронту), Аляксей Колчын (супрацоўнік Магілёўскага аддзялення ПЦ “Вясна”), Віталь Макаранка (старшыня Магілёўскай гарадзкой рады БНФ “Адраджэнне”), Валеры Сівуха (старшыня Магілёўскай філіі Беларускай Хрысьціянска-Кансерватыўнай партыі).

11 траўня Ленінскі суд г. Мінску спыніў адміністратыўную справу ў адносінах да намесьніка старшыні БНФ Юрыя Хадыкі, якая была ўзбуджаная па арт. 167. 1 ч. 2 КаАП РБ за ўдзел у акцыі 21 ліпеня 1999 году. На судзе, які адбыўся 21 верасьня мінулага году, Ю. Хадыка быў аштрафаваны на 150 мільёнаў рублёў... Ю. Хадыка абскардзіў гэтая рашэнне ў Мінскім гарадзкім судзе, які адмяніў пастанову суда і накіраваў справу на перагляд іншаму судзьдзі. 11 траўня г. г. судзьдзя Алена Церашкова спыніла справу з-за адсутнасці складу адміністратыўнага правапарушэння ў дзеяньях Ю. Хадыкі.

14 траўня апазіцыя правяла масавую акцыю ў абарону нацыянальнай сімвалікі і беларускай мовы. Некалькі тысячаў чалавек выйшлі на Кастрычніцкую плошчу г. Мінску з бел-чырвона-белымі сцягамі, з букетамі кветак, якія спалучалі ў сабе нацыянальныя колеры, і ў нацыянальных строях. Людзі сіпявалі песні, скандавалі “Жыве Беларусь”. Супрацоўнікі міліцыі і падчас акцыі аблежаваліся назіраньнем і здымкамі на відэакамеру. Пікеты і мітынгі прайшлі ў гэты дзень таксама ў Віцебску, Магілёве, Бабруйску, Барысаве ды іншых гарадах краіны і за яе межамі.

17, 18, 19 траўня абедзьвев зъмены прадзільнай фабрыкі Гарадзенскага тонкасуконнага камбінату правялі акцыі пратэсту супраць затрымак зарплаты і яе жабрацкага памеру. Больш як 60 чалавек на працягу трох дзён адмаўляліся выконваць працу. У выніку акцыі генеральны дырэктар Уладзімір Крупін паабязаў рабочым, што заробак будзе павышаны на 15 працэнтаў. Як паведаміў кіраўнік Свабоднага прафсаюзу Адольф Зацэпін,

нават гэтая мізэрная саступка кіраўніцтва прадпрыемства ня мае перспектываў дзеля выкананьня.

21 траўня ў памяшканьні Барысаўскага гарадзкога аддзелу міліцыі (Мінская вобласць) адбыліся суды над затрыманымі ўдзельнікамі несакцыяналага пікету, які быў наладжаны актывістамі апазіцыйных партыяў г. Барысава. Да адміністратыўнай адказнасці па арт. 167. 1 КаАП РБ былі прыцягнутыя А. Абрамовіч (15 сутак адміністратыўнага арышту), А. Цялежнікаў (10 сутак адміністратыўнага арышту), А. Ясюк (штраф у памеры 390 тысячаў рублёў). Разам з удзельнікамі пікету былі затрыманыя непаўнагадовыя Алена і Марына Ясюк – 17 і 13 гадоў, а таксама прадстаўнікі незалежнай прэсы – галоўны рэдактар газеты “Згода” А. Зьдзевіжкоў, карэспандэнт газеты “Салідарнасць” А. Мікалайчанка і назіральнік мясцовага аддзялення БХК Кузьняцоў. З імі на працягу 40 хвілінай правялі прафілактычную размову і адпусцілі.

22 траўня Вярхоўны суд РБ адмяніў рашэнне суда г. Барысава ад 3 лютага 2000 году аб прыцягненіі Аляксандра Абрамовіча да адміністратыўнай адказнасці ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам 15 сутак за арганізацыю 16 студзеня на Цэнтральныя плошчы г. Барысава несанкцыяналага пікету супраць дыктатуры ў Беларусі і з патрабаваннем неадкладнага пошуку зынікльых дзеячаў беларускай апазіцыі. Як адзначана ў пастанове Вярхоўнага суда, падставай дзеля адмены судовага рашэння судзьдзі Барысаўскага гарадзкога суда стала тое, што, згодна з заканадаўствам, асоба, якая прыцягваецца да адміністратыўнай адказнасці, павінна быць азнаёмленая з матэрыяламі справы, а гэтага не было зроблена. Больш за тое, у пратаколе аб адміністратыўным правапарушэнні не ўказаная частка артыкулу 167 КаАП, згодна з якой А. Абрамовіч прыцягваецца да адказнасці: такім чынам, у пратаколе адсутнічаў нарматыўны акт, які прадугледжваў адказнасць за парушэнне. Судзьдзя, які выносіў прысуд, павінен быў вярнуць пратакол дзеля выпраўлення яго недахопаў органу або службовай асобе, якая яго складала, і вынесці пастанову пра гэта, што таксама не было зроблена. А паколькі недахопы, якія былі дапушчаныя службовымі асобамі органаў унутраных

справаў пры складаньні пратаколу, не былі выпраўленыя на працягу 2 месяцаў (згодна з арт. 37 КаАП РБ), і магчымасць іх выпраўлення ўжо стражана, пастанова, вынесеная барысаўскім суддзьдзёй па гэтай справе, была адмененая, а справа спыненая.

У той жа дзень, 22 траўня, Вярхоўны суд РБ разгледзеў і другую скаргу Аляксандра Абрамовіча на пастанову суддзьдзі ад 15 лютага 2000 году, згодна з якой ён быў абвінавачаны ў арганізацыі 14 лютага несанкцыянаванага пікету каля будынку суда г. Барысава супраць карупцыі і ў падтрымку барысаўскага прадпрымальніка Ігара Ледніка, суд над якім распачаўся ў той дзень. 14 лютага А. Абрамовіч быў затрыманы, а калі назаўтра адбыўся суд, то на ім разглядаўся не адзін, а два матэрыялы пра адміністратыўныя парушэнні (яшчэ за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 5 лютага супраць вайны ў Чачні). У выніку няправільнага прымянеўня закону, згодна з якім пакаранье ў адным судовым разглядзе аналагічных правапарушэнняў павінна выносіцца за больш сур'ёзнае парушэнне, па двух справах, разгледжаных адначасова, суддзьдзя вынес пакаранье па кожнай з іх агульным тэрмінам на дваццаць сутак (па 10 сутак за кожную), у той час калі гэты тэрмін не павінен быў перавышаць 15 сутак. У пастанове Вярхоўнага суда ўказана, што гэтае рашэнне суддзьдзі г. Барысаву павінна быць адмененае, і пры новым разглядзе дадзеная справы павінны быць разгледжаныя адначасова іншым суддзьдзём, і па іх вынесенасе рашэнье, якое адпавядае дзеючаму заканадаўству. А. Абрамовіч паведаміў таксама ПЦ “Вясна”, што атрымаў ліст з УУС Мінскага аблвыканкаму МУС РБ, у якім сказана, што супрацоўнікі із апятару часовага ўтрыманья г. Барысаву, якія дапусцілі ўтрыманье яго разам з хворымі на туберкулёз падчас адбываньня адміністратыўнага арышту тэрмінам 35 сутак, прыцягнутыя да адказнасці правамі начальніка Барысаўскага ГАУС.

21 траўня ў Барысаве праходзіў несанкцыянаваны пікет у падтрымку М. Чыгіра. Удзельнікаў пікету А. Абрамовіча, А. Ясюк, А. Цялежнікава затрымалі міліцыянты.

5 чэрвеня ў г. Гародня на лікёра-гарэлачным заводзе адбыўся стыхійны страйк. Ініцыятарам акцыі стаў прафсаюзы камітэт завodu. Рабочыя адмовіліся працаваць у знак пратэсту супраць катастрафічнага падзеньня заробку.

У чэрвені ў суд Маскоўскага раёну г. Мінску была пададзеная заява ад сяброў гарадзкой арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі, якія лічаць, што Мінгарвыканкам, забараняючы тყы ці іншыя акцыі апазіцыі, парушае права грамадзянаў на свабоду сходаў. Дзевяць сяброў АГП съцвярджаюць, што Мінгарвыканкам ня мае права зымняць мэты і месцы пікетаваньня, якія ўказваюцца ў заявах арганізатораў. Скажам, пікет, прысьвечаны гадавіне зынкненія Юрыя Захаранкі павінен адбывацца на месцы здарэння, а не на плошчы Бангалор, як гэта «дазваляе» Мінгарвыканкам.

19 чэрвеня суд Кастрычніцкага раёну адмяніў штраф Зыміцеру Марчуку, затрыманаму падчас вынясення прысуду Міхailу Чыгіру. Зыміцер Марчук быў затрыманы 19 траўня ў 10.30 калі будынку Мінскага гарадзкога суда. Як адзначана ў пастанове суда: “Падчас слуханьня прысуду ў адносінах гр-на Чыгіра М. М. Грыб і Марчук у складзе арганізаванай групы гучна крычалі, скандзіравалі лозунг: “Свабоду Чыгіру”, тым самым перашкаджалі нармальнай дзейнасці Мінскага гарадзкога і Фрунзенскага раённага судоў. Грамадзяне Грыб і Марчук былі затрыманы і дастаўлены ў Гарадзкі аддзел міліцыі Фрунзенскага раёну”. Участковы інспектар міліцыі Алексяёнак, не азнаёміўшыся з рапартам інспектара міліцыі Гадуна, які ажыццяўляў затрыманьне, напісаў, што “Марчук лаяўся матам”. Пасля гэтага падпалкоўнік міліцыі Гардаш вынес па арт. 156 КаАПРБ (дробнае хуліганства) пастанову аб штрафе ў памеры 5. 200 рублёў (два мінімальныя заробкі). У ходзе судовага разьбіральніцтва высыветлілася, што Марчук і Грыб не лаяліся матам, а крычалі “Свабоду Чыгіру” (так было напісаны ў рапарце інспектара Гадуна, які затрымліваў). У выніку суд Кастрычніцкага раёну вынес пастанову, у якой адмяніў адміністратывнае пакаранье.

26 чэрвеня ў калгасе “Дуброва” Сьветлагорскага раёну Гомельскай вобласці механізатары распачалі стыхійны страйк.

Усяго ў акцыі ўдзельнічала каля 30 чалавек. Людзі патрабавалі выплаты заробку, які не атрымлівалі з лютага гэтага году. Не спадзеючыся на тое, што калгас зможа выплаціць усю запазычанасць адразу, людзі патрабавалі, каб выплатілі заробак хаяць б за люты. . . Да 12 гадзінаў дня грошы знайшліся, і механізатарам выплатілі заробак. Пры гэтым паабяцалі выплаціць грошы і за сакавік.

27 чэрвеня ў Маскоўскім раённым судзе г. Мінску распачаўся суд над чатырмай пікетоўшчыкамі – сябрамі АБ'яднанай грамадзянскай партыі. Вяла паседжанье судзьдзя Алена Тройніч. Суд над У. Раманоўскім цягнуўся каля 5 гадзінаў. Было відавочна, што судзьдзя ня ведала, якое прыніць рашэнне. Справа ў тым, што папера, якая была атрыманая з Мінгарвыканкаму ад намесніка старшыні гэтай установы сп. Чыкіна, ня ўтрымлівала ў сабе адмовы ў правядзеніі пікету. Тому судзьдзя ўзяла «тайм-аут» і вынесла прысуд толькі на другі дзень у 12 гадзінаў. У. Раманоўскаму быў прысуджаны штраф 390 тыс. рублёў (каля 400 даляраў ЗША) затое, што ён нібыта арганізаваў несанкцыянованы пікет. Адміністратыўную справу ў адносінах да другога пікетоўшчыка Аляксея Радзівона, якога абараняў вядомы праваабаронца Валеры Шчукін, спынілі за адсутнасцю складу правапарушэння. Удзельніца пікету Галіна Ганчарык, якую абараняў Барыс Звозкаў (прадстаўнік БХК), была пакараная штрафам у 52 тыс. рублёў, а Людміла Бажок, якую абараняў прадстаўнік “Вясны” Барыс Гюнтэр, атрымала папярэджанье.

13 ліпеня ў “маладым” парку г. Баранавічы (Брэсцкая вобласць) з 17. 15 да 18. 15 сябры БНФ “Адраджэнне” і ПЦ “Вясна” правялі акцыю салідарнасці з настаўнікамі: пікет “Настаўнікам школаў – годнае жыцьцё”. Удзельнічала ў пікеце 10-15 чалавек, якія трymалі ў руках плакаты і транспаранты з лозунгамі: “Бедны настаўнік – недавучаныя дзеці – бедная дзяржава”, “Дзяржава, твяя будучыня ў руках настаўніка”, “Настаўніку – годную, належную зарплату” ды інш. На акцыі раздаваліся бюлетэні “Права на волю” і “Навіны”, а дзецям – надзымутыя паветраныя шарыкі з надпісамі: “Беларусь – наш дом”, “Беларусь – наш дом, наш храм”, “Беларусь – гэта съятое”, “Жыве Беларусь!” і інш. Акцыя прайшла арганізавана і

шматлюдна. Прысунчалі прадстаўнікі мясцовых недзяржаўных СМІ, карэспандэнты Радыё “Свабода” і “Рацыя”. Гэтым разам абышлося без затрыманьня і позваў у суд.

18 ліпеня скончыўся суд над удзельнікамі інфармацыйнай групы Мінскай раённай арганізацыі БНФ “Адраджэнне” Алегам Скарабагатавым, Юрэем Зянковічам і Сяргеем Абакумчыкам. 4 чэрвеня яны ладзілі сустрэчу з намеснікамі старшыні БНФ Юрэем Хадыкам. Сустрэча павінна была адбыцца а 18-й гадзіне на рынкавай плошчы г. Заслаўе, пра што была вусная дамоўленасць з начальнікамі гарадзкой міліцыі Марозавым і намеснікамі старшыні мясцовага гарвыканкаму Бухаўцом. У 17.30, калі А. Скарабагатаў, Ю. Зянковіч і С. Абакумчык запрашалі жыхароў гораду на сустрэчу з лідэрамі апазіцыі, да іх пад'ехаў нарад міліцыі, які праверыў дакументы ў маладых людзей і ня выказаў ніякіх прэтэнзіяў. Праз пяць хвілінай пасля гэтага міліцыянты вярнуліся да арганізатораў сустрэчы і запрасілі праехаць у гарадзкое аддзяленнне міліцыі “дзеля гутаркі з начальнікамі міліцыі”. У аддзяленні іх сустрэў намеснік начальніка міліцыі Андрэянаў, які загадаў скласці пратаколы на затрыманых па арт. 167.1 КаАП РБ, а сам накіраваўся на месца запланаванай сустрэчы. У 19 гадзін ён вярнуўся з рынкавай плошчы і загадаў адпусціць маладых людзей. Незаконна затрыманыя А. Скарабагатаў, Ю. Зянковіч і С. Абакумчык накіравалі ў Мінскую раённую пракуратуру скаргу. На першым паседжанні 10 ліпеня справа С. Абакумчыка была накіравана на дапрацоўку ў гарадзкі аддзел УС г. Заслаўя, бо пратакол, складзены на яго, нікім ня быў падпісаны. 18 ліпеня судзьдзя Зыміцер Грыцэль, выслушавшы бакі, вынес наступнае рашэнне: спыніць справу ў адносінах да А. Скарабагатава за атсутнасцю складу правапарушэння, Ю. Зянковічу – вынесці папярэджанье па арт. 167.1 КаАП РБ (арганізацыя несанкцыянованых сходаў, мітынгаў, шэсцяці і пікетаванья). Справа Сяргея Абакумчыка накіравана на дапрацоўку.

27 ліпеня адзначалася дзесяцігодзьдзе прыняцця Дэкларацыі аб Незалежнасці Беларусі. Г

29 ліпеня ў Мінску адбыўся Усебеларускі зъезд за Незалежнасць. У ім прыняло ўдзел 1350 дэлегатаў ад усіх

рэгіёнаў Беларусі. На зъездзе прысутнічалі замежныя дыпламаты, зъезду даслалі свае прывітаныні Івонка Сурвіла, Васіль Быкаў, Сямён Шарэцкі, Зянон Пазьняк, а таксама прэзідэнт Чэхіі Вацлаў Гавел. Усьвядамляючы тое, што «незалежнасць палукашэнкаўску» прымым шляхам вядзе да аб'яднаныя Беларусі з Расіяй і страты сувэрэнітэту, Усебеларускі зъезд прыняў адзіны дакумент – Акт Незалежнасці Беларусі. У Акце дзяржаўны сувэрэнітэт абвяшчаецца неад'емнай каштоўнасцю беларускага народу. Дэлегаты зъезду прызналі на маочымі законнай сілы любяя пагадненыні і рашэныні, скіраваныя на скасаваныне альбо абмежаваныне сувэрэнітэту Беларусі і заклікалі ўсіх грамадзянаў краіны і ўсіх суайчыннікаў за мяжой згуртавацца вакол ідэяў Акту Незалежнасці Беларусі, бараніць незалежнасць Айчыны.

27 ліпеня ў Гомелі на Дзень Незалежнасці каля будынку аблвыканкаму адбыўся несанкцыянаваны пікет, у якім узялі ўдзел сябра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Кацярына Гаравая і прыхільнік гэтай партыі Iгар Раманаў (жыхар пасёлку Доўск Рагачоўскага раёну). Удзельнікі пікету трymалі ў руках плакаты, на якіх было напісана: “З Днём Незалежнасці”, “Не – фашизму ў Беларусі” (супраць актыўізацыі дзейнасці прафашистыкай арганізацыі РНЕ у Гомелі) і “БСДП (НГ)” – з выявай ружы. Пікетоўшчыкі змаглі прастаяць усяго каля пайгадзіны, потым да іх пад'ехаў нарад міліцыі з Цэнтральнага РАУС г. Гомелю (усяго сем чалавек) і пачаў затрыманье. Пры арышце да I. Раманава быў прыменены гвалт – яго кінулі тварам на падлогу, а потым надзелі кайданкі. У Цэнтральным РАУС на I. Раманава і К. Гаравую склалі пратаколы, у якіх пікетоўшчыкі абвінавачваліся па арт. 167. 1 КаАПРБ (арганізацыя ці ўдзел у несанкцыянаваным масавым мерапрыемстве). Спачатку затрыманых зьбіраліся судзіць проста ў РАУС, але потым вырашылі судовае разьбіральніцтва перанесьці на панядзелак, 31 ліпеня, пры гэтым у пікетоўшчыкаў узялі пісьмовыя расьпіскі, што яны зьявяцца ў суд. 31 ліпеня ў судзе Цэнтральнага раёну г. Гомелю адбылося судовае паседжанье. Сьведкамі выступілі ўчастковы інспектар Ручкін, які складаў пратакол адміністратыўнага затрымання і старэйшы лейтэнант міліцыі

Панамарэнка (які пісаў рапарт аб затрыманьні). У судовым паседжаньні прадстаўніком адвінавачваемых выступаў сябра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная Грамада» Алесь Яўсеенка. Працэс цягнуўся нядоўга – усяго каля 30 хвілінай, у выніку якога судзьдзя Парынскі Яраслаў Ігравіч вынес наступнае рашэнне: Гаравой Кацярыне – 5 сутак адміністратыўнага арышту; Раманаву Ігару – 7 сутак адміністратыўнага арышту. Асуджаныя адразу былі накіраваныя адбываць пакаранье ў Гомельскі ізалятар часовага ўтрыманья.

27 ліпеня ў Маладэчне сябры дэмакратычных партый і прыхільнікі незалежнасці ўскладалі кветкі да памятнага знаку “Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі”, які знаходзіцца на Цэнтральнай плошчы гораду. На месцы правядзення акцыі былі разгорнутыя нацыянальныя сцягі і сцягі БНФ. Пасля ўскладання кветак сімволіка была згорнутая і людзі накіраваліся ў парк, каб на летній эстрадзе паслухаваць канцэрт барда Андрэя Мельнікава. Падчас гэтага перамяшчэння ўжо ў парку да іх далучыўся Яўген Лугоўскі з бел-чырвона-белым сцягам. У парку пачаўся “хапун”, падчас якога былі затрыманыя Алесь Капуцкі (старшыня Маладэчанскай рады БНФ “Адраджэнне”) і сябра КХП Сяргей Боскін, якія былі дастаўлены ў ГАУС, куды пазней прывезылі Я. Лугоўскага. Затрыманыя спачатку адвінавачваліся ў арганізацыі несанкцыянаванага шэсцьця і выкарыстаны незарэгістраванай сімволікі, але ў хуткім часе гэтыя адвінавачаныні былі зънятыя з А. Капуцкага і С. Боскіна. С. Боскін меў пры сабе пасьведчаныне аб рэгістрацыі сцягу БНФ, таму быў адпушчаны першым, а ў дзеяньнях А. Капуцкага намесьнік начальніка ГАУС падпалкоўнік Паплёўка ня ўбачыў нічога супрацьзаконнага, таму аддаў загад адпусціць яго. На Я. Лугоўскага быў складзены пратакол, у якім ён адвінавачваўся ў карыстаныні незарэгістраванай сімволікай.

3 жніўня на Цэнтральнай плошчы г. Барысава (Мінская вobl.) адбыўся несанкцыянаваны пікет, які прайшоў пад лозунгамі: “Далоў Бургун, Трусаўа, Кішчанку!” і “Нам патрэбная гарачая вада!”. Уздзельнікі акцыі патрабавалі зьмены мясцовага кіраўніцтва (Бургун – мэр гораду, Трусаў – намесьнік мэра, Кішчанка – намесьнік дырэктара жылкамунгасу). Пікет цягнуўся

ўсяго дзесяць хвілінаў – з 11 да 11. 10, потым пікетоўшчыкаў затрымалі і павезьлі ў суд. Судзьдзя Алена Бачышча вынесла ўдзельнікам пікету наступныя пакараньні: Абрамовічу Аляксандру – 15 сутак адміністратыўнага арышту (присумав алася пакаранье за арганізацыю папярэдняга несанкцыянаванага пікету супраць карупцыі: “Барысаў – расаднік карупцыі”); Ледніку Ігру – 5 сутак адміністратыўнага арышту (за арганізацыю антыкарупцыйнага пікету); Ясюк Алесі – штраф у памеры 150 мінімальных заробкаў; Грэневай Ларысе – папярэджанье; Сакалову Сяргею – папярэджанье. Асуджаныя А. Абрамовіч і І. Леднік абвясцілі галадоўку.

7 жніўня ў Баранавічах адбыўся судовы працэс, на якім разглядалася скарга Баранавіцкай гарадзкой арганізацыі БНФ “Адраджэнне” на неправамоцную забарону Баранавіцкім гарвыканкамам пікету 27 ліпеня г.г., прысьвечанага дзесяцігоддзю Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Пацярпелы бок прадстаўляючы Алесь Пікула, яго грамадзкім прадстаўніком у гэтай справе выступаў Сяргей Гоўша (старшыня мясцовай філіі ПЦ “Вясна”). Сутнасць справы заключаецца ў тым, што Баранавіцкі гарвыканкам без усялякіх законных падставаў палічыў “немэтазгодным” правядзенне пікету менавіта ў Дзень Незалежнасці (27 ліпеня), а прапанаваў правесці пікет на тыдзень раней. Суд признаў неправамоцным рашэнне Баранавіцкага гарвыканкаму і пастановіў спагнаць з яго на карысць заяўляльніка 13 тысячаў рублёў з вяртаньнем дзяржпошліны.

7 жніўня ў судзе Маскоўскага раёну г. Мінску адбыўся суд па справе Уладзіміра Раманоўскага (аднаго з кіраўнікоў Аб’яднанай грамадзянскай партыі), які абвінавачваўся ў тым, што 1 жніўня ён разам з двума сябрамі АГП правялі ля будынку Мінгарвыканкаму несанкцыянаваны пікет. На самой справе У. Раманоўскі прыйшоў туды, каб перадаць петыцыю мэру гораду. Супрацоўнік міліцыі патэлефанаваў у прыёмную мэра і сказаў, што трэба пачакаць. Раманоўскі з сябрамі па партыі чакалі сорак хвілінаў, пры гэтым яны разгарнулі сваю петыцыю. Калі ім паведамілі, што іх ня прымуць, яны сышлі. У. Раманоўскі быў затрыманы па дарозе дахаты і дастаўлены ў Маскоўскі аддзел міліцыі, дзе быў складзены пратакол пра несанкцыянаване

пікетаванье. Потым У. Раманоўскага больш за 10 гадзінаў пратрымалі ў съпецпрыёмніку-разъмеркавальніку, а 2 жніўня даставілі ў суд. Слуханье справы было перанесенае на 7 жніўня. У гэты дзень судзьдзя Д. Анцэновіч у працэсе разгляду справы вынес нечаканае рашэнье. Судзьдзя прызнаў У. Раманоўскага вінаватым у правядзеніі несанкцыянаванага пікету, але, улічышы добрую харектарыстыку з месца працы і тую акалічнасць, што пікет не прынёс моцнай шкоды, прыняў рашэнье – зрабіць У. Раманоўскаму заўвагу. Такіх рашэнняў пры разглядзе палітычных справаў не было ўжо вельмі даўно. І прынятае яно было нават нягледзячы на тое, што месяц таму У. Раманоўскі ўжо быў асуджаны гэтым судом па арт. 167. 1 КаАП за арганізацыю несанкцыянаванага пікету.

16 жніўня распачалі стыхійны страйк рабочыя Стайбцоўскага машынабудаўнічага завodu. Прычынай страйку стала двухмесячная нявыплата заробку. 17 жніўня на працу ня выйшлі каля дзязвюх тысячаў рабочых завodu.

28 жніўня ў Крупскім раённым судзе пачаўся разгляд зыску Аляксандра Абрамовіча (старшыні Барысаўскай арганізацыі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі “Народная Грамада”) да Барысаўскага гарвыканкаму. А. Абрамовіч патрабуе кампенсацыі маральнай шкоды ў суме 700 тыс. беларускіх рублёў (прыкладна 700 даляраў ЗША). Суд адбудзе цца ў Крупках, бо А. Абрамовіч у зыскавай заяве адзначыў, што не давярае суду г. Барысаў (справа тычыцца гарадзкіх уладаў). Нагадаем, што А. Абрамовіч быў незаконна прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасці (Вярохойны суд адмяніў пастановы суда г. Барысаў) і атрымаў 35 сутак арышту за правядзеніе трох пікетаў. Ён утрымліваўся ў адной камеры з хворымі на адкрыту форму сухотаў (туберкулёзу), што катэгарычна забаронена дзеючым заканадаўствам.

30 жніўня прадстаўнікі Беларускага Народнага Фронту, якія падавалі заяўку на правядзеніе ў Мінску 8 верасьня сьвяткаваньня Дня беларускай вайсковай славы, на разглядзе гэтай заяўкі ў Мінгарвыканкаме атрымалі адказ, што, маўляў, калі бітва была пад Воршай, дык і сьвяткуюце яе гадавіну там... Намесьнік старшыні БНФ Віктар Івашкевіч адклікаў заяўку і

заявіў, што ніхто не перашкодзіць грамадзянам прыйсьці а 18 гадзіне 8 верасьня на плошчу Перамогі і ўскласці там кветкі, а потым прайсьці ў парк Янкі Купалы і адсвяткаваць 586-ю гадавіну перамогі войскаў Вялікага княства Літоўскага над войскамі Маскоўскага княства.

4 верасьня ў Крупскім раённым судзе (Мінская вобласць) адбыўся працяг разгляду зыску старшыні Барысаўскай арганізацыі і БСДП “Народная Грамада” Аляксандра Абрамовіча да Барысаўскага гарвыканкаму. У ходзе судовага працэсу А. Абрамовіч павысіў суму зыскавых патрабаваньняў да мільёну рублёў (прыкладна 1000 даляраў ЗША), бо стала ядома, што адзін з яго былых сукамернікаў памёр ад туберкулёзу, а другі знаходзіцца на лячэнні. Аднак судзьдзя задаволіў зыск частковы – на 200 тысячяў рублёў. Такое рашэнне было патлумачана тым, што бюджет г. Барысаву невялікі. А. Абрамовіч плануе абскарджваць судове рашэнне ў калегіі па грамадзянскіх справах Мінскага абласнога суда, бо ўпэўнены, што яго жыцьцё і здароўе падвяргаліся рэальнай небяспечы.

8 верасьня колькасць міліцыянтаў калія плошчы Перамогі ў Мінску, пэўна, перавышала колькасць удзельнікаў сьвяткаваньня Дня беларускай вайсковай славы, якія прыйшли сюды, каб ускласці кветкі да помніку Перамогі. Аднак сьвяткаванье ў цэлым прайшло без экспэсай. Толькі напачатку міліцыянты не хацелі пускаць удзельнікаў цырымоніі да помніку, але потым расступіліся і пропусцілі людзей. Свята працягвалася ў скверы Янкі Купалы, дзе адбыліся народныя гулянні і паказальныя выступленні рыцарскіх клубаў.

8 верасьня, у Дзень беларускай вайсковай славы, у Віцебску адбыўся пікет з нагоды сьвята, арганізаваны Кансерватыўна-Хрысціянскай партыяй БНФ. У 17.00 Барыс Хамайда, Уладзімір Плещанка, Юрэс Карпаў і Зыміцер Піменаў выйшлі на плошчу Свабоды, дзе разгарнулі два бел-чырвона-белыя сцягі і два плакаты, прысьвежаныя сьвяточнай даце. Акцыя не была санкцыянованая, і ўжо праз 10 хвілінай усе пікетоўшчыкі былі затрыманыя і дастаўленыя ў Кастрычніцкі РАУС г. Віцебску. У РАУС на кожнага з

затрыманых былі складзеныя пратаколы за парушэнне арт.

167. 1 КаАП РБ, а на У. Плешчанку і Ю. Карпава яшчэ і па арт.

166 КаАП РБ. Пасьля складаньяя пратаколаў затрыманыя былі адпушччаныя.

8 верасьня ў Магілёве адзначылі Дзень беларускай вайсковай славы. Адбыўся канцэрт у памяшканыні Магілёўскай арганізацыі БНФ, дзе выступілі мясцовыя барды, было шэсцьце па вуліцах гораду. Старшыню Магілёўской абласной арганізацыі БНФ Анатоля Фёдарава міліцыянты затрымалі ў цэнтры гораду. У пастарунку на яго склалі пратакол па арт. 167. 2 КаАП РБ і адпусьцілі. Суд адбыўся 13 верасьня. Судзьдзя Цэнтральнага раёну г. Магілёву Ганна Тулянкова прызнала А. Фёдарава вінаватым у парушэнні арт. 167. 1 КаАП РБ (парушэнне парадку арганізацыі і правядзенія масавых мерапрыемстваў) і пакарала яго штрафам у памеры 286 000 рублёў (каля 300 даляраў ЗША). А. Фёдараў зьбіраецца абскардзіць гэтае рашэнне.

12 верасьня С. Няроўны быў выкліканы ў аддзел міліцыі г. Крычаву (Магілёўская вобласць), дзе на яго быў складзены пратакол па арт. 167. 1 ч. 2 КаАП РБ, быццам бы за арганізацыю несанкцыянованага сходу. Справа ў тым, што ў жніўні ў Крычаве адбылася сустрэча жыхароў гораду з кірауніцтвам Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП), у тым ліку і старшынёй партыі Анатолем Лябедзькам, якая была арганізаваная менавіта С. Няроўным. Проста з аддзелу міліцыі С. Няроўны быў дастаўлены ў суд. Там ён запатрабаваў прысутнасці адвакатаў і прадстаўнікоў, таму суд быў перанесены.

19 верасьня ў Віцебску сябры Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ Барыс Хамайда і Уладзімір Плешчанка былі затрыманыя за правядзеніе несанкцыянованага пікету дзеля збору подпісаў за незалежнасць Беларусі. У аддзяленні міліцыі і на Барыса Хамайду і Уладзіміра Плешчанку склалі пратаколы. Міліцыянты, нібыта дзеля пацьвярджэння сапраўднасці подпісаў, перапісалі з падпісных лістоў прозвішчы віцяблянаў, якія выказаліся за незалежнасць сваёй краіны, і затрыманых адпусьцілі. Б. Хамайда і У. Плешчанка

паведамілі, што будуць працягваць пікетаванье з мэтай збору подпісаў і надалей.

1 кастрычніка ў чарговы «Маршы Свабоды-3», паводле ацэнак назіральнікаў, прынялі ўдзел больш за 15 тысячай грамадзянаў. Акцыя апазыцыі праходзіла пад лозунгам: “За свабодныя і дэмакратичныя выбары”. У арганізацыйны камітэт па падрыхтоўцы «Маршу...» увайшлі прадстаўнікі буйнейшых палітычных партыяў Беларусі, якія не прымаюць удзелу ў выбарах у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ, прызначаных на 15 кастрычніка. Удзельнікі акцыі сабраліся каля Акадэміі навук і прайшлі па праспекце Скарэйны і вуліцы Сурганава да плошчы Бангалор, дзе адбыўся кароткі мітынг. На ім выступілі старшыня аргкамітэту “Маршу...” Юры Хадыка, Станіслаў Шушкевіч, Вінцук Вячорка, Анатоль Лябедзька, Людміла Гразнова, Валеры Шчукін, Аляксей Кароль... Мітынг на Бангалор быў, як выказаўся Юры Хадыка, своеасаблівым інструктажам паводзінаў 15 кастрычніка. Калі коратка – у выбарах прымаць удзелу ня трэба, бо рэжым ня выканай чатырох умоваў. В. Вячорка параіў беларусам вучыцца перамагаць у сербай, А. Лябедзька «неафіцыйна» паведаміў, што “былы прэзідэнт Югаславіі папрасіў палітычнага прытулку ў былога прэзідэнта Беларусі”... Шэсьце і мітынг праходзілі, згодна з рашэннем гарадзкіх уладаў, але без правакацый з боку міліцыі не абыйшлося. Яшчэ перад пачаткам акцыі на вуліцы Чырвонай былі затрыманыя дзьве машыны з апаратурай і плакатамі. Потым былі затрыманыя вершнікі на конях, якія павінны былі прымаць удзел у шэсьці. Супрацоўнікі міліцыі блакавалі кошнікаў у двары аднаго з дамоў і трymалі там, пакуль ня скончыўся мітынг. На станцыі метро “Інстытут Культуры” быў затрыманы Сяргей Мацкайць за тое, што быў апрануты ў байку з надпісам “Марш Свабоды”. На вачах удзельнікаў шэсьця быў затрыманы непаўнагадовы Аляксей Андросаў, на якім таксама была байка "Марш Свабоды".

14 кастрычніка шэсьце і мітынг, прысьвечаныя байкоту выбараў у лукашэнскі парламент, беларускія ўлады не дазволілі. Яны сарвалі папярэдня дамоўленасці і зноў хацелі накіраваць дэмантрантаў на плошчу Бангалор. Тым ня менш, у 15 гадзінаў некалькі тысячай грамадзянаў зных, што прынялі рашэнне ня

ўдзельніцаць у лукашэнкаўскім фарсе, сабраліся каля Акадэміі навук. Щэсцьце пад лозунгамі аб байкоце ў выбараў прайшло па цэнтры беларускай сталіцы – па праспекце Скарыны і вуліцах Варвашэні, Максіма Багдановіча, Янкі Купалы. Рух калоны дэмманстрантаў рэгулявала дружына БНФ, міліцыя юнтаў па ўсім маршуце зусім не было ў ідаць. Мітынг адбыўся на плошчы Парыскай камуны. Выступы палітыкаў на ім зъмяніліся песьнямі бардаў ды паказам батлейкі. У цэлым акцыя апазіцыі атрымалася гэтym разам ня дужа шматлюдная, што можна растлумачыць найперш адсутнасцю інфармацыі наконт яе. Але сваю функцыю заклікаць людзей да байкоту выбараў яна выканала. Доўжылася акцыя каля трох гадзін. Арыштаваны не было. Пэўна, паўплывала на тое значная колькасць міжнародных журналістаў, што прыехалі ў гэтыя дні ў Беларусь.

14 кастрыніка ў цэнтры Стакгольму (плошча Нормалсмторг) удзельнікі швецкіх няўрадавых арганізацыяў наладзілі пікет супраць апошняга ў Еўропе дыктатарскага рэжыму – рэжыму Лукашэнкі. У пікете прымала ўдзел каля 40 чалавек, сярод іх Урбан Ахлін (сацыял-дэмакрат, сябра Швецкага парламенту). Марыя Эрмана (арганізацыя “За мір і арбітраж”) распавяла пра свой удзел у «Маршы Свабоды-3» 1 кастрычніка ў Мінску, падзялілася асабістымі ўражаннямі. Ленард Родзін (Швецкі цэнтр лібералізму) правёў аналогію паміж Беларусью і Югаславіяй.

29 і 30 кастрычніка, а таксама 5 лістапада ў розных раёнах Мінску адбыліся акцыі па ўшанаваньні памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў. У месцах захаваньяня бязьвінна палеглых – у Курапатах і Лошыцкім парку – былі ўстаноўленыя памятныя крыжы і прайшлі малебны съвятароў розных канфесіяў.

1 лістапада ў Гародні праводзіліся традыцыйныя мерапрыемствы, звязаныя з днём ушанаваньня продкаў – Дзядамі. У гэты дзень ускладалі кветкі і запальвалі съвечкі на магілах знакамітых гарадзенцаў. А 17-ай гадзіне каля 40 чалавек з запаленымі съвечкамі, бел-чырвона-белымі сцягамі рушылі па памятных мясцінах гораду. Ля помніка Янку Купалу чыталі вершы паэта. У гэты час да помніка на вялікай хуткасці з уключанымі фарамі і сірэнамі пад'ехалі міліцэйскія машыны.

Маёр міліцыі загадаў разыходзіцца, а ўсіх, у каго былі нацыянальныя бел-чырвона-белыя сцяжкі, пачалі арыштаваць. Святлане Нех з «Маладой Грамады» пры затрыманні пашкодзілі руку, у аддзяленні міліцыі да яе выклікалі доктара, каб спыніць кроў і адвезлы ў траўмапункт на рэнтген. Падчас затрымання былі паваленыя на зямлю і закаваныя ў кайданкі Аляксандр Міхальчык (БНФ «Адраджэньне»), Мікола Воран (БНФ «Адраджэньне») і Пётр Анісімовіч (БНФ «Адраджэньне»). Затрыманых даставілі ў РУУС Ленінскага раёну г. Гародня, дзе былі складзеныя пратаколы па арт. 167. 1 КаАП РБ. Пяту Анісімовічу і Міколу Ворану былі ўручаныя позвы ў суд на 2 лістапада. Праз трэх гадзін ўсіх затрыманых адпусццілі. Усе вярнуліся да помніка Янку Купалу, дзе ўшанаваньне продкаў было спыненае гвалтоўнымі дзеяньнямі міліцыі.

Ушанаваньне памяці продкаў працягнулася ў Каложы ў 23. 00 памінальной службай. Былі затрыманыя:

1. Нех Святлана
2. Мілюн Аксана
3. Воран Мікола
4. Анісімовіч Пётр
5. Саранчукоў Вадзім
6. Дарашкевіч Юлія
7. Іванова Вольга
8. Данілоўская Ірына
9. Іваноўскі Зыміцер
10. Хільмановіч Зыміцер
11. Кургун Генадзь
12. Кірзей Віктар
13. Біруля Веслав
14. Рамашка Раман
15. Салей Ірына
16. Жынь Кастусь
17. Міхальчык Аляксандр
18. Мальчык Сяргей
19. Станкевіч Святлана
20. Ангусевіч Сяргей
21. Чартапалаў Уладзімір
22. Бабкін Ігар
23. Іашын Дзяніс

2 лістапада ў Гародні пачаўся разгляд адміністратыўных справаў Міколы Ворана і Пятра Анісімовіча. Пётр Анісімовіч запатрабаваў адкрылага судовага працэсу, а Мікола Воран – перакладчыка (адмовіўся размаўляць па-руску). У сувязі з гэтымі хадайніцтвамі судовыя працэсы былі адкладзеныя.

3 лістапада сябры Беларускай партыі свабоды правялі несанкцыянаваны пікет каля амбасады Нямеччыны супраць анексіі Беларусі Расіяй, якой, на іх погляд, садзейнічае палітыка Кансультатыўна-назіральняй групы АБСЕ у Беларусі і Нямеччыны. У прыватнасці, згадвалася выкаваныне кірауніка місіі сп. Віка, што «АБСЕ на працягу апошніх шасці гадоў вяла палітыку далучэння Беларусі да Расіі, якая стала на шлях дэмакратызацыі, каб такім чынам дэмакратызав алася Беларусь». Пікет працягваўся ўсяго некалькі хвілінаў. Узяць петыцыю БПС з амбасады нікто ня выйшаў. Пікетоўшчыкаў акружылі міліцыянты. Ад арыштую іх выратавала тое, што на акцыю прыйшло шмат журналістаў.

11 лістапада ў 18.00 у Маскоўскім раёне г. Мінску супрацоўнікі міліцыі затрымалі 62-гадовую Алену Ярмоленка, якая расклейвала ўлёткі з запрашэннем на маладзёжную акцыю “Пераменаў!” На пенсіянерку складзены пратакол па арт. 143 КаАП РБ (антысанітарыя).

20 лістапада ў г. Барысаве адбыліся трэћы несанкцыянаваныя пікеты, арганізаваныя мясцовымі сацыялдэмакратамі. Першы пікет сябры Барысаўскай арганізацыі БСДП (НГ) правялі перад пачаткам працоўнага дня з 7 да 8 гадзінаў, перад прахадной шклозаводу (Крыштальны завад імя Ф. Дзяржынскага) пад лозунгам “Сацыялдэмакраты ведаюць праблемы шклозаводцаў”.

У 11 гадзінаў наўтым жа месцы зноў праводзілася несанкцыянаваны пікет аваныне, якое скончылася ледзь пачаўшыся, бо калі толькі пікетоўшчыкі разгарнулі плакаты, да іх падышлі супрацоўнікі міліцыі і папрасілі згарнуць іх. Зноў пікетоўшчыкі сабраліся каля прахадной заваду ў 15 гадзінаў і змаглі прастаяць усяго хвілінаў 10 – міліцыянты «папрасілі» іх пакінуць гэтэ месца. Затрыманнія ня было. Сваю ўвагу да шклозаводцаў пікетоўшчыкі тлумачаць тым, што тыдзень назад на

гэтым прадпрыемстве адбыўся стыхійны выбух абурэнья ў некалькіх цэхах з нагоды міэрнага заробку і несвоечасовай яго выплаты.

27 лістапада ў судзе Кастрычніцкага раёну г. Віцебску адбылося судове паседжанье па разглядзе адміністратyойнай справы сяброю БНФ “Адраджэнне” Сяргея Шапіры, Уладзіміра Патоцкага, Юрыйя Мельніка. Іх абвіавачвалі ў парушэньні арт. 167. 1 КаAP РБ – за арганізацыю несанкцыянаванага пікету 12 лістапада на плошчы Свабоды. Пікет быў прысьвечены вынікам выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ. Судзьдзя вынесла ўсім пікетоўшчыкам папярэджаньні.

26 лістапада ў Слуцку (Мінская вобласць) адбыўся мітынг памяці ў гонар 80-х угодкаў Слуцкага збройнага чыну – антыбальшавіцкага паяўстаньня, што прайшло пад лозунгам незалежнасці Беларусі ад савецкай Расіі. На месцах жорсткіх баёў былі ўскладзеныя кветкі.

5 сінёкня інвалід першай групы Валеры Кішчук выказваў майкліў пратэст, седзячы ў інваліднай калясцы калі будынку Мінгарвыканкаму. Ён выступаў супраць парушэння і ігнаравання ягоных чалавечых прав і. Валеры Кішчук вымушаны пакутаваць, жывучы ў нечалавечых бытавых умовах пры адсутнасці належных сацыяльных гарантый. Гла загадзе чыноўнікамі Мінгарвыканкаму на В. Кішчука напалі двое супрацоўнікамі міліцыі, апранутых у цывільнай. В. Кішчук спытаў у невядомых у цывільным, хто яны і што ім трэба? У адказ пачаў брудную лаянку і пагрозу пабіць яго “по гражданке” (менавіта так яму сказали), бо гэта будзе выглядаць як бытавы ўчынак. Невядомыя зрабілі спробу выкінуць Валеру Кішчука з інваліднай каляскі. В. Кішчук лічыць гэты выпадак зьдзекам уладаў над ім як асобай і грамадзянінам. Заяву наконт таго, што адбылося, Валеры Кішчук падаў у ГА ПЦ «Вясна».

15 сінёкня ў Магілёве на стыхійны мітынг выйшлі рабочыя буйнейшага ў горадзе прадпрыемства – вытворчага аб'яднаньня «Хімвалакно». Калі 500 чалавек перакрылі рух на праспекце Пушкіна з патрабаваннем неадкладна выплаціць затрыманы заробак. Запазычана рабочым была выплачаная адразу ж.

2. КРЫМІНАЛЬНЫ ПЕРАСЬЛЕД ПАЛІТЫЧНЫХ, ГРАМАДЗКІХ і ГАСПАДАРЧЫХ ДЗЕЯЧАЎ БЕЛАРУСІ, А ТАКСАМА ЎДЗЕЛЬНІКАЎ МАСАВЫХ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ

2000 год распачаўся ў Беларусі вынясеньнем прысудаў па крымінальных спраўах, узбуджаных у папярэдня гады па прычынах, якія назіральнікі кваліфікуюць як палітычныя: 14 студзеня быў асуђаны былы міністр сельскай гаспадаркі РБ Васіль Лявонаў, 18 студзеня – мінскі юнак Яўген Асінскі, 14 лютага – барысаўская школьніца, непаўнагадовая Надзея Грачуха, 17 сакавіка – дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканья Андрэй Клімаў. . . I ўвогуле гэты год прайшоў пад знакам завяршэння «гучных» крымінальных спраўаў. Былі асуђаныя былы прэм’ер-міністр Міхаіл Чыгір і ягоная жонка Юлія Чыгір, лідэр БСДП «Народная Грамада» Мікола Статкевіч, журналіст і праваабаронца Валеры Шчукін. . . Пад крымінальны перасълед патрапілі ўдзельнікі «Маршу Свабоды-1» Глеб Догіль, Герман Сушкевіч, Андрэй Валабуеў, Антон Лазараў і Аляксандр Новік, сын магілёўскага праваабаронцы Сяргея Абадоўскага Зыміцер Абадоўскі. . .

14 студзеня быў вынесены прысуд па крымінальнай спраўе Васіля Лявонава. Былі міністр сельскай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь асуђаны на 4 гады зняволенія ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмысці. Присуд канчатковы, уступіў у сілу адразу пасля абвяшчэння і аблскардканью не падлягае, бо разгляд спраўы адбываўся ў вышэйшай судовай інстанцыі краіны – Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь.

18 студзеня ў будынку Мінскага гарадзкога суда быў вынесены прысуд па крымінальнай спраўе Яўгена Асінскага. Я. Асінскі, згодна з адвінаваўчым заключэннем, адвінавачваўся па арт. 186. 3 КК РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія груба парушаюць грамадzkі парадак...) і арт. 201 ч. 2 (злоснае хуліганства). Аднак судзьдзя Валеры Камісараў у вынесеным прысудзе не пагадзіўся з прапанаванай съледствам кваліфікацыяй злачынства, у якім адвінавачвалі Я. Асінскага. У выніку дзеяньні Я. Асінскага былі перакваліфікаваныя судом: ч. 2 арт. 201 на ч. 2 арт. 187. 1 КК

РБ (аказаньне супраціўленыя супрацоўніку міліцыі ў сувязі з выкананьнем ім службовых абавязкаў). Па арт. 186. З КК РБ суд Я. Асінскага апраўдаў, паколькі не знайшоў складу злачынства а у ягоных дзеяньнях па дадзеным артыкуле КК РБ. Яўген Асінскі асуджаны да двух гадоў папраўчых работ па месцы асноўнай працы з утриманьнем дваццаці адсоткаў заробку.

19 студзеня ў Мінскім гарадзкім судзе распачаўся разгляд крымінальнай справы, узбуджанай супраць былога прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра. Зранку будынак Гарадзкога суда быў ачэплены супрацоўнікамі АМАП. У залу пачалі пускаць толькі ў 9. 30. Як тлумачылі супрацоўнікі міліцыі, ім быў дадзены загад дапусьціць на працэс прыкладна 40 чалавек, каб «стаячых» грамадзянаў у зале не было. Шэраг незалежных журналістаў (Г. Барбарыч, Т. Сынітко, супрацоўнікі НТВ) і прадстаўнікоў грамадзкасці ня здолелі патрапіць у суд. Гэтым самым была парушаная Канстытуцыя і заканадаўства Рэспублікі Беларусь, дзе сказана пра адкрытасць судовых працэсаў. Не патрапіў у залу і былы старшыня Нацбанку Станіслаў Багданкевіч, якога М. Чыгір хацеў бачыць у якасьці эксперта па банкаўскіх пытаньнях. Зрэшты, хадайніцтва абароны аб гэтым было адхіленае судом. Нягледзячы на пратэсты абароны, суд пачаў разгляд справы. Абарона заявіла шмат хадайніцтваў, у тым ліку і пра допуск у суд грамадзкага абаронцы ад Праваабарончага цэнтра “Вясна” Барыса Гюнтэра. Нягледзячы на пратэст прокурора, гэтае хадайніцтва было задаволенае. Усе астатнія хадайніцтвы абароны суд не задаволіў. Абарона запатрабавала адзін месяц на вывучэнне справы, якая складае 18 тамоў. Суд даў толькі дзесяць дзён, за якія немагчыма дасканала вивучыць “справу Чыгіра”. Напрыканцы судзьдзя заявіў, што замежныя амбасадары павінны загадзя папярэджваць суд пра сваю прысутнасць, тое самае тычыцца і журналістаў.

24 студзеня намесьнік прэссакратара Дзярждэпартаменту ЗША Джэймс Фоўлі падпісаў заяву, у якой выказаў занепакоенасць тым, што «нядайнія падзеі ў Беларусі працягваюць шэраг растучых рэпрэсіяў і ўсё далей адсоўваюць перспектывы вырашэння палітычнага і канстытуцыйнага кризісу, які перажывае краіна». Дж. Фоулі мае на ўвазе суд над

М. Чыгіром, які пачаўся 19 студзеня, прысуд В. Лявонаву, вынесены 14 студзеня, палітычны працэс над А. Клімавым, які быў зьбіты турэмнай аховаю 13 сінегня, суд над Я. Асінскім, які адбыўся 18 студзеня, перасълед праваабаронцы А. Волчака. . . «Урад ЗША асуджае рост рэпрэсіяў і выказвае сваю рашучую падтрымку тым, хто дабіваецца прасоўваньня дэмагратычных рэформаў у Беларусі. Мы настойваем на спыненны рэжымам Лукашэнкі ганенъня ў адрес палітычных апанентаў. Падобны крок зъяўляецца неад'емнаю ўмовай дзеля таго, каб дыялог пад эгідаю АБСЕ меў нейкія шанцы на посьпех», – съцвярджаецца ў заяве.

10 лютага адбылося чаргове паседжанье Гарадзкога суда па справе былога прэм'ер-міністра РБ Міхаіла Чыгіра. Напачатку паседжанья грамадзкі абаронца М. Чыгіра, вядомы ў Беларусі адвакат Гары Паганяйла, зрабіў заяву на контакт у выступу ў друку прэс-сакратара Генеральнай пракуратуры палкоўніка Таранава. У сваім выступе ў газеце “Рэспубліка” палкоўнік Таранаў съцвярджае, што Міхаіл Чыгір зъяўляецца злачынцам, які скраў некалькі дзесяткаў мільёнаў даляраў. Па словах абаронцы, падобны выступ недапушчальны, бо прызнаць злачынцам чалавека можа толькі суд; гэта значыць, што палкоўнік Таранаў у сваім выступе парушае прэзумпцыю невінаватасці. Апроч таго, зъяўленыне такіх съцвярджэнняў у афіцыйнай прэсе падчас судовага працэсу мае моцны ўплыў на грамадскую думку і суд. З выступу абаронцы вынікала, што судовы працэс зъяўляецца чыста палітычным. Судзьдзя Васілевіч, спасылаючыся на Крымінальна-працэсуальны кодэкс, зрабіў вусную заўвагу Гары Паганяйлу аб тым, што ягоная заява ня тычыцца судовага працэсу, таму яе нельга было агучваць у зале судовых паседжаньняў. Тым самым ён практычна ўскосна папярэдзіў Г. Паганяйлу, што той можа быць выведзены са складу абаронцаў М. Чыгіра. Судзьдзя сказаў, што гэтая заява Гары Паганяйла будзе разгледжаная асобна калегіяй суда.

14 лютага ў эфіры беларускага тэлебачанья быў паказаны выступ Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Алега Бажэлкі. Са словаў Генпрокурора, які распавядаў пра справу былога прэм'ер-міністра Міхаіла Чыгіра, вынікала, што нібыта раскрытыя яшчэ адзін факт незаконнай выдачы крэдытai

Чыгіром. Бажэлка назваў лічбу: 4 млн. даляраў. Падобныя выкаваныні Генпракурора, зробленыя не на падставе вынікаў съледства і без прысуду, ёсьць парушэнье правоў чалавека.

14 лютага ў будынку Мінскага гарадзкога суда быў вынесены прысуд па крымінальнай справе непаўнагодзевай школьніцы з г. Барысава Надзеі Грачухі. Яна адвінавачвалаася па арт. 186. 2 КК РБ (зынявага дзяржаўных сімвалоў). 21 ліпеня 1999 г. падчас акцыі апазіцыі, прымеркаванай да заканчэння легітымнага пяцігадовага тэрміну презідэнцтва А. Лукашэнкі, на Кастрычніцкай плошчы г. Мінску Надзея Грачуха спаліла тканіну чырвона-зялёнага колеру. Гэтае спаленне міліцыянты зынялі на відэастужку. Паводле факту спалення Мінскай гарадзкой пракуратурай і была ўзбуджана крымінальная справа. На працэсе і адвакат, і сама Надзея Грачуха заявілі, што была спаленая тканіна чырвона-зялёнага колеру, якая сімвалізавала тыранію ў краіне. Надзея Грачуха трымалася на судзе годна і адсваіх перакананьняў і дзеяньняў не адмовілася. Судзьдзя признала Надзею Грачуху вінаватай у зъдзейсненым злачынстве і, згодна з артыкулам 186. 2 КК РБ, вынесла прысуд – штраф 22 мільёны рублёў (прыблізна 15 даляраў ЗША).

16 лютага адвакат дэпутата Вярхоўнага Савету РБ 13-га скліканьня, палітвізьня Андрэя Клімава Гары Паганяйла заявіў хадайніцтва аб выкліку ў суд у якасці сьведкі мэра г. Мінску Уладзіміра Ярмошына. Судзьдзя Вера Тупік адхіліла хадайніцтва аб допыце цяпер ужо в. а. прэм'ер-міністра Беларусі (з 18 лютага) У. Ярмошына.

18 лютага на чарговым судовым паседжаньні па справе дэпутата Вярхоўнага Савету РБ 13-га скліканьня, палітвізьня Андрэя Клімава пракурор Галіна Радкевіч выступіла з адвінаваўчай прамовай, у якой прасіла суд прызначыць пакаранье бізънесоўцу ў дзевяць гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасьці. Яна ж папрасіла суд асудзіць Леаніда Валковіча (аднаго з намеснікаў А. Клімава, які цяпер таксама заходзіцца ў СІЗА) да пяці гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасьці.

21 лютага з апошняй прамовай выступілі адвакаты абвінавачанага і сам Андрэй Клімаў. Адвакаты разъబілі ўсе абвінавачаньні і папрасілі суд прыніць апраўданы прысуд. Андрэй Клімаў вінаватым сябе не прызнае і лічыць перасьлед уладаў адносна яго выключна палітычным.

28 лютага судом Каstryчніцкага р-ну г. Віцебску быў вынесены прысуд актывісту КХП БНФ Анатолю Букачову. А. Букачоў абвінавачваўся ў тым, што ў ліпені 1998 году, напярэдадні правядзення афіцыёзнага фестывалю “Славянскі базар”, ён друкаванымі літарамі напісаў ліст ад імя неіснуючай арганізацыі “Вольная Беларусь”, у якім выказаў прэтэст супраць разбазарванья дзяржаўных сродкаў на наладжваньне пампезных прарасійскіх съвятай. У лісьце выказвалася патрабаваньне спыніць фестываль, інакш некаторыя арганізатары і ўдзельнікі “Славянскага базару” могуць пацярпець. Ліст быў дасланы ў газету “Віцьбічы” з патрабаваньнем надрукаваць яго. Рэдакцыя газеты перадала ліст у КДБ. Пошукі “тэрарыстаў” вяліся амаль паўтары гады. У восень 1999 году КДБ нейкім чынам выйшаў на Анатоля Букачова. У ягонай кватэры быў праведзены ператрус. А. Букачоў быў выкліканы ў КДБ, дзе пад ціскам съледчых прызнаўся ў напісаныні гэтага ліста. Судовae паседжанье па справе А. Букачова было першапачаткова прызначанае на 24 лютага, але з-за няяўкі адваката, прызначанага афіцыйным съледствам, было перанесенае на 25 лютага. У гэты дзень А. Букачоў адмовіўся ад удзелу ў працэсе афіцыйнага абаронцы і заключыў дамову з вядомым адвакатам Уладзімірам Шайкевічам. У працэсе ў якасці грамадзкага абаронцы браў удзел ганаровы сябра ПЦ “Вясна” Барыс Хамайда. 25 лютага на працягу дня адбывалася судовae паседжанье, а 28 быў вынесены прысуд. А. Букачоў быў прызнаны вінаватым у зьдзяйсьненні злачынства, прадугледжанага арт. 201. 1 ч. 1 КК РБ (злоснае хуліганства), нягледзячы на тое, што ягоная віна пацьвярджалася толькі ягонымі ўласнымі паказаньнямі. Анатоль Букачоў быў пакараны штрафам памерам у 50 мінімальных заробкаў (115 даляраў ЗША). У заключным слове А. Букачоў заявіў пра выключна палітычныя матывы ўчынку.

У лютым у судзе Цэнтральнага раёну г. Магілёу пачаўся судовы працэс над сынам вядомага праваабаронцы Сяргея Абадоўскага Зыміцерам Абадоўскім. ПЦ «Вясна» лічыць, што перасльед Зыміцера зъяўляеца ні чым іншым, як перасльедам ягонага бацькі С. Абадоўскага за актыўную праваабарончу дзейнасць.

1 сакавіка пракуратура г. Мінску накіравала ў Мінскі гарадзкі суд на разгляд крымінальную справу, якая тычыцца чатырох удзельнікаў «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка 1999 году ў Мінску – Сушкевіча Г. В., Догіля Г. А., Валабуева А. В. і Лазарава А. В. Маладыя людзі абвінавачваюцца па двух артыкулах КК РБ – 186. З (арганізацыя ці ўдзел у групавых дзеяннях, якія груба парушаюць грамадzkі парадак) і арт. 201 ч. 2 (злоснае хуліганства). Да крымінальнай справы ў якасці рэчавых доказаў дадаюцца дэльце відэакасеты і два кавалкі трагуарной пліткі.

7 сакавіка съледчы па важнейшых справах пракуратуры г. Мінску юрист 1 класа В. Фешчанка вынес пастанову аб прыцягненіі Міколы Статкевіча, старшыні БСДП, у якасці абвінавачваемага па крымінальнай справе, узбуджанай супраць яго пасля акцыяў 27 ліпеня і 17 кастрычніка 1999 году. Згодна з вынесенай съледствам пастановай, М. Статкевіч абвінавачваецца ў зъдзяйсненні злачынства, прадугледжанага арт. 186. З КК РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяннях, якія груба парушаюць грамадzkі парадак). У пастанове аб прыцягненіі ў якасці абвінавачваемага гаворыцца, што М. Статкевіч, зъяўляючыся арганізатарам дэманстрацыі 27 ліпеня 1999 году, у парушэнніна рашэння Мінгарвыканкаму наўмысна заклікаў удзельнікаў шэсцьця зъмяніць дазволены Мінгарвыканкамам маршрут руху, а таксама ўтым, што 17 кастрычніка 1999 году заклікаў удзельнікаў мітынгу на пл. Бангалор прыйсці па вуліцах гораду, што зъяўляеца арганізацыяй несанкцыяванага шэсцьця. Такое ж самае абвінавачаньне прад'яўленае і В. Шчукіну (адносна 17 кастрычніка 1999 г.). Съледства па справе М. Статкевіча і В. Шчукіна ўжо скончанае, і зараз абвінавачваемыя знаёмяцца з матэрыяламі папярэдняга съледства. У хуткім часе

справа будзе накіраваная ў Мінскі гарадзкі суд, і будзе прызначаная дата чарговага гучнага палітъчнага працэсу.

9 сакавіка, як было прызначана раней, павінен быў быць вынесены прысуд вязнью сумлення, дэпутату ВС РБ 13га скліканья Андрэю Клімаву і восьмі ягоным “паспраўнікам”. Аднак судзьдзя Ленінскага раённага суда Вера Тупік, заслушаўшы апошняе слова апошняга з падсудных Калаціліна, абвясціла аб тым, што вынесеньне прысуду пераносіцца на 17 сакавіка.

13 сакавіка, падчас візіту ў Беларусь дарадцы сакратара Дзярждэпартаменту ЗША па пытаньнях новых незалежных дзяржаваў Рона Уілсан, адбывалася ягоная сустрэча са сваякамі палітвязні ў і зынклых дзеячаў апазіцыі: Зояй Кудзінавай (ジョンカイウラドジミラカウドジナバ), Тацянай Леановіч (ジョンカイアンドエイクリミバ), маці Андрэя Клімава Алай Пятроўнай, Святланай Уласавай (дачкой Васіля Лявонава), Зінаідай Ганчар (ジョンカイビクタラガンチャラ), Вольгай Захаранка (ジョンカイユリヤガザハランカ). На сустрэчы ўсе прысутныя распавялі пра справы сваіх блізкіх, абмалявалі агульную сітуацыю з правамі чалавека ў Беларусі, закранулі пытаныні адсутнасці незалежнай судовай улады ў краіне, адсутнасці незалежных адвакатаў. Родныя палітвязні воленых выказалі занепакоенасць пагаршэннем стану здароўя сваіх блізкіх з-за кепскіх умоваў утрымання ў месцах знявіоленія. Рон Уілсан быў уражаны тым, што напрыканцы XX стагодзьдзя ў цэнтры Еўропы так груба парушаюцца асноўныя права чалавека, і выказаў занепакоенасць агульнай сітуацыі з захаваннем правой чалавека ў Беларусі. Падчас свойго візіту ў Беларусь дарадца Дзярждэпартаменту ЗША звярнуўся да беларускіх уладаў з просьбай забясьпечыць свабоду сходаў і не выкарыстоўваць сілу падчас правядзення «Маршу Свабоды-2».

17 сакавіка ў судзе Ленінскага раёну г. Мінску быў вынесены прысуд палітвязнню, дэпутату Вярхоўнага Савету 13-га скліканья Андрэю Клімаву. Суд прызнаў А. Клімава вінаватым па двух з чатырох прад'яўленых яму пунктаў абвінавачання і асудзіў яго да 6 гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмысці.

17 сакавіка адбылося чаргове судовае паседжанье па справе былога прэм'ер-міністра Беларусі, палітвязня Міхаіла Чыгіра. Паседжанье яшчэ раз пацьвердзіла, што абвінавачаныні супраць М. Чыгіра развальваюцца проста на вачах. На гэтым паседжанні былі зачытаныя вынікі экспертызы подпісу пад документамі канадзкай фірмы «Каруна». Эксьпертыза паказала, што подпісы на іх не М. Чыгіра, а падробныя.

20 сакавіка дзеци беларускіх палітвязняў выправіліся на дзесяцідзённы адпачынак у Швецыю. У складзе дэлегацыі дзеци Уладзіміра Кудзінава, Андрэя Клімава, унука Валерыя Шчукіна і іншых палітвязняў – усяго дзесяць дзяцей.

На 30 сакавіка ў Мінскім гарадзкім судзе былі прызначаныя слуханыні па крымінальнай справе супраць чатырох удзельнікаў «Маршу Свабоды-1» – Глеба Догіля, Германа Сушкевіча, Андрэя Валабуева і Антона Лазараўа. Гэтыя маладыя людзі былі затрыманыя адразу пасля акцыі і пэўны час утрымліваліся ў съледчым ізоляторы на вул. Валадарскага. Толькі пад уздзеяннем міжнародных праваабарончых організацыяў і місіі АБСЕ перад самітам АБСЕ у Стамбуле мера стрыманьня іх была змененая на падпіску аб навыезьдзе, але крымінальная справа не была спыненая. Адразу пасля ўзбуджэння Гарадзкой прокуратурай г. Мінску крымінальнай справы супраць Г. Догіля, Г. Сушкевіча, А. Валабуева і А. Лазараўа абвінавачаныне было прад'яўлене па адным артыкуле Крымінальнага кодэксу – 186. З – “арганізацыя альбо актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, груба парушаючых грамадзкі парадак...” Па узбуджанай крымінальнай справе ў адной вытворчасці спачатку праходзілі і вядомыя дзеячы апазіцыі М. Статкевіч і В. Шчукін, але ў студзені 2000 году справа чатырох маладых хлопцаў была нечакана выдзеленая ў асобную вытворчасць і абвінавачаныне ўзмоцненае яшчэ адным артыкулом Крымінальнага кодэксу – 201 ч. 2 – “злоснае хуліганства”. Максімальная пакараньне, якое прадугледжваецца апошнім артыкулом – 5 гадоў пазбаўлення волі. Справу Г. Догіля, Г. Сушкевіча, А. Валабуева і А. Лазараўа 1 сакавіка была накіраваная прокуратурай у Мінскі гарадзкі суд. На 30 сакавіка была прызначаная дата судовага паседжаньня. Справу павінен

быў разглядаць судзьдзя Валеры Камісараў, але суд не пачаўся. . . Як стала вядома Праваабарончаму цэнтру “Вясна”, Г. Догіль, Г. Сушкевіч, А. Валабуеў і А. Лазараў пакінулі межы Беларусі і папрасілі палітычнага прытулку ў адной з заходніх краінаў. У сувязі з гэтым, судзьдзя В. Камісараў звязаўшася да праваахоўных органаў з патрабаваннем абвясьціць крымінальны вышук зынікльых падсудных і зымнай меру стрымання з падпіскі аб нявыезьдзе на арышт. Калі пошук ня дасьць становучых вынікаў, як заявіў судзьдзя, магчымае правядзенне судовага працэсу без удзелу падсудных (згодна з нормамі Крымінальна-працэсуальнага кодэксу РБ).

8 красавіка газета “Народная воля” надрукавала зварот да ўрадаў дэмакратычных краінай ад жанчын – маці і жонак тых, каго перасъедае рэжым. У звароце сказана: “Дзень Волі рэжыму ператварыў у дзень жаху, дэмантуючы сваю нянавісць да дэмакратыі, свабоды, правой чалавека. Мы, маці і жонкі тых, каго перасъедае рэжым, выступаем у абарону ня толькі сваіх родных і блізкіх. Мы спачуваем і шкадуем гэткіх жа шматпакутных маці і жонак вайскоўцаў і міліцыянтаў, якіх дзікая ўлада прымушае парушаць хрысьціянскія нормы маралі, зьдзеквацца з жанчын і старых, ператварацца ў катаў уласнага народу”.

24 красавіка ў Гарадзкім судзе г. Мінску пачаўся разгляд крымінальнай справы па абвінавачаньні Міколы Статкевіча – старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) і Валерыя Шчукіна – журналіста, дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га скліканья) па арт. 186. З Крымінальнага кодэксу Рэспублікі Беларусь (арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія груба парушаюць грамадzkі парадак. . .). Абвінавачаньне ў адносінах да М. Статкевіча ўключае ў сябе дзьве часткі – па падзеях 27 ліпеня 1999 г. (святкаванье Дня Незалежнасці) і 17 кастрычніка 1999 г. («Марш Свабоды-1»). Абвінавачаньне ў адносінах да В. Шчукіна звязанае з падзеямі 17 кастрычніка. Пракуратура г. Мінску ў інтарэсах зацікаўленых арганізацыяў, сярод якіх ГУУС Мінгарвыканкаму, Рэспубліканскі шпіталь МУС РБ, ГП “Трест Гордармеханізацыя”, Упраўленье “Мінскзеленбуд”, даслала грамадзянскія зыскавыя заявы ў Гарадзкі суд, каб спагнаць з арганізатараў 2 395 959

дэнамінаваных беларускіх рублёў за нанесеную дэманстрантамі шкоду. Гэта каля 25000 даляраў ЗША.

26 красавіка на чарговы м судовы паседжаны па справе былога прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра ў сваёй адвінаваўчай прамове пракурор В. Жынгель запатрабаваў для падсуднага 5 гадоў пазбаўлення волі з адбыцьцём пакарання ў зоне ўзмоцненага рэжыму...

19 траўня ў Мінскім гарадзкім судзе адбылося слуханье прысуду па справе былога прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра. Зранку каля будынку суда сабралася шмат людзей – сваякі М. Чыгіра, журналісты, прадстаўнікі грамадзкіх арганізацыяў і палітычных партыяў, а таксама простыя людзі, якія прыйшлі выказаць М. Чыгіру сваю падтрымку. Суд быў акружаны міліцыяй, а дэзвіеры ў будынак заблакаваныя супрацоўнікамі АМАП. У дэзвіерах узынікла цісканіна, амапаўцы ўжылі сілу. Атрымала траўму руکі жонка М. Чыгіра Юлія Чыгір, якая зъяўляецца ягоным абаронцам. У будынку суда быў зьбіты журналіст і праваабаронца Валеры Шчукін. Урэшце ў будынак суда пусцілі сваякоў, прадстаўнікоў замежных амбасадаў і некаторых журналістаў. Людзі, якія не трапілі ў залу суда, не разыходзіліся, яны сабраліся пад расчыненымі вінкнамі судовай залы і сталі выкryіваць лозунгі: "Свабоду Чыгіру!". Адна з прысутных, Вера Церлюковіч, пры гэтым трymала ў руках абрэзак. Да людзей падышоў падпалкоўнік міліцыі Гірэль і сказаў: "Я разумею вашыя пачуцьці, але вы перашкаджаце судоваму паседжанью, не крычыце, давайце лепей памолімся на гэтую іконку". Але людзі не разыходзіліся. Супрацоўнікі міліцыі і затрымалі двух найбольш актыўных – Зыміцера Марчукана і Яна Грыба.

М. Чыгір быў прызнаны вінаватым і асуджаны па арт. 167, частцы 2 Крымінальнага кодэксу Беларусі (перавышэнне ўлады або службовых паўнамоцтваў, учыненае асобай, якая займае адказную пасаду) да 3 гадоў пазбаўлення волі ўмоўна з пазбаўленнем на 5 гадоў права займаць на прадпрыемствах, ва ўстановах і арганізацыях пасады, звязаныя з выкананнем арганізацыйна-распарадчых і адміністратыўна-гаспадарчых функцыяў. Выкананьне асноўнага пакарання адтэрмінавана на

два гады ў адпаведнасьці з артыкулам 44. 1 Крымінальнага кодэксу. Акрамя таго, з М. Чыгіра пастаноўлена спагнаць на карысцьць Мінскай рэгіянальнай мытні 209 мільёнаў 535 тысячаў 542 рублі і дзяржаўную пошліну ў даход дзяржавы ў памеры 6 мільёнаў 262 тысячаў 66 рублёў. У той жа час па трох артыкулах Крымінальнага кодэксу – 168 (халатнасьць); 167 частцы 1 (перавышэнне ўлады альбо службовых пайнамоцтваў) і 166 частцы 2 (злоўжыванье ўладай або службовым становішчам) М. Чыгір быў апраўданы з-за недаказанасці.

23 траўня вядомаму беларускаму мастаку Алесью Пушкіну было адмоўлена ў выездзе за мяжу. Падстава: Алесь Пушкін асуджаны на два гады з адтэрміноўкай прысуду. А. Пушкін быў асуджаны 24 лістапада 1999 г. судом Ленінскага раёну г. Мінску за тое, што 21 ліпеня (у дзень заканчэння легітымнага тэрміну прэзідэнцтва А. Лукашэнкі) падвёз да прэзідэнцкай рэзідэнцыі вазок з гноем, на якім былі партрэт А. Лукашэнкі з дзяржаўнымі сімваламі, зацверджанымі пасъля рэфэрэндуму 1995 г. Гэткай мастакай акцыяй – перформансам – А. Пушкін як мастак аддзячыў прэзідэнту «за пяцігадовую плённую працу»...

5 чэрвеня ў Мінскім гарадзкім судзе павінна было адбыцца чарговae судоваe паседжанье, на якіm чакалася апошнія слова журналіста і праваабаронцы Валерыя Шчукіна. Паслуhaць выступ В. Шчукіна прыйшлі прадстаўнікі замежных амбасадаў, журналісты і нядайна асуджаны па палітычным абвінавачаньні Mіхаіл Чыгіr. Але паседжанье суда не адбылося ў сувязі з хваробай судзьдзі. Яно было перанесенае на 8 чэрвеня, пра што абвясціла сакратар. Толькі за два тыдні чэрвеня судовыя паседжаньні па справе Статкевіча і Шчукіна пераносіліся чатыры разы. Чарговae паседжанье 13 чэрвеня таксама не адбылося, яго перанеслі на іншы дзень. Валеры Шчукін выказаў парадаксальную думку-тлумачэнье гэтай зьявы: судзьдзя вынес апраўданы прысуд, але гэта не спадабалася тым, хто знаходзіцца пры ўладзе. І таму, каб перапісаць прысуд, спрятрэбілася яшчэ некалькі дзён. Валеры Шчукін лічыць, што “новы”, “перапісаны” прысуд будзе абвінаваўчым, а само абвінавачанье – умоўнае пакаранье. Вялікая доля прауды ў гэтым меркаваньні ёсьць, бо абарона разьбіла ўсе

абвінавачаньні, вылучаныя супраць М. Статкевіча і В. Шчукіна.

Паводле артыкулу 186. З КК РБ “арганізацыя ці актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія парушаюць грамадзкі парадак”, прокурор Галіна Ганчарова запатрабавала для М. Статкевіча пакараньня ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам на два гады з адбыццём у калоніі агульнага рэжыму, а для В. Шчукіна – пазбаўлення волі тэрмінам на паўтары гады з адтэрміноўкай выкананьня пакараньня на адзін год. І М. Статкевіч, і В. Шчукін у сваіх апошніх словах заявілі, што лічаць узбуджаныя супраць іх справы выключна палітычнымі.

8 чэрвеня ў судзе Круглянскага раёну Магілёўскай вобласці адбылося слуханье справы, дзе вырашаўся лёс часткі канфіскаванай і выстаўленай на аўкцыён маёмасці былога міністра сельскай гаспадаркі і харчаваныя Беларусі Васіля Ляўонава. Дача ў вёсцы Міхайлаўка Круглянскага раёну была канфіскаваная ў Васіля Ляўонава ў адпаведнасці з рашэннем Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь. На пачатку трайня ў мясцовых і дзяржаўных сродках масавай інфармацыі зъявілася абвестка пра продаж дачы з аўкцыёну. Пры гэтым пералічваліся ўсе пабудовы і называлася ім'я былога ўладальніка. Але як высьветлілася, ня ўся выстаўленая на аўкцыён уласнасць належала Васілю Ляўонаву. У выніку судовага разьбіральніцтва з-пад арышту была вызваленая лазня, якая належыць дачцы В. Ляўонава – Тацяне Бако. Але сама дача хутка будзе прададзеная з аўкцыёну. Паводле папярэдняй інфармацыі, ужо ёсьць 6 патэнцыйных яго ўдзельнікаў.

13 чэрвеня ў 12 гадзінаў у Мінскім гарадзкім судзе павінен быў прагучачыць прысуд па крымінальной справе, узбуджанай супраць Міколы Статкевіча і Валерыя Шчукіна. Калі каля будынку суда сабраліся прадстаўнікі замежных амбасадаў, журналісты, прадстаўнікі праваабарончых арганізацыяў і простыя людзі, якія пажадалі выказаць падтрымку абвінавачым, высьветлілася, што судовae паседжаньне зноў перанесенае на іншы дзень. Пра перанос паседжаньня самім падсудным было паведамлена ў 10 гадзінаў раніцы, і яны не пасыпелі праінфармаваць пра гэта сродкі масавай інфармацыі.

18 чэрвяня навучэнцу прафесійна-тэхнічнай вучэльні Аляксандру Новіку споўнілася 18 гадоў, і адразу яго выклікалі ў пракуратуру г. Мінску – узбудзілі крымінальную справу па арт. 186 КК РБ (арганізацыя альбо актыўны ўдзел у групавых дзеяньнях, якія парушаюць грамадзкі парадак, што караецца пазбаўленнем волі на тэрмін да трох гадоў, папраўчымі работамі да двух гадоў альбо штрафам). Аляксандр Новік звязаўся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” і расказаў наступнае: “Я быў затрыманы 17 кастрычніка 1999 году на «Маршы Свабоды». Пасля гэтага 21 кастрычніка мяне выклікалі на камісію па справах непаўнагадовых. Мне далі штраф у памеры 1450 рублёў. А цяпер, калі мне споўнілася 18 гадоў, супраць мяне ўзбуджаюць крымінальную справу. Пры гэтым пастанову камісіі па справах непаўнагадовых адмянілі і пастановілі вярнуць мне штраф у памеры 1450 дэнамінаваных рублёў”. 21 чэрвяня ў пракуратуры г. Мінску з А. Новіка ўзялі падпіску аб нявыезьдзе. Съледчы съцвярджвае, што А. Новік ёсьць на відэастужках, адзіннатах 17 кастрычніка.

20 чэрвяня скончыўся год адтэрміноўкі па крымінальнай справе намесніка старшыні Маладога Фронту Яўгена Скочкі за арганізацыю 14 лютага 1999 г. несанкцыянаванага маладзёвага шэсцця “Беларусь у Еўропу”, якое скончылася шматлікім арыштамі ўдзельнікаў. Па заканчэнні адтэрміноўкі справу Яўгена Скочкі перадалі ў суд Навабеліцкага раёну г. Гомелю.

29 чэрвяня сын дырэктара грамадзкага аб'яднання “Магілёўскі праваабарончы цэнтр” Сяргея Абадоўскага Зыміцер Абадоўскі, які 15 сакавіка 2000 году быў асуджаны судом Цэнтральнага раёну г. Магілёву да 5 гадоў 3 месяцаў пазбаўлення волі па крымінальнай справе, звязанай са “згвалтаваннем і двумя крадзяжамі з пранікненнем у кватэры”, перадаў на волю з турэмнай установы УЖ 15/СТ4, дзе ён цяпер знаходзіцца, заяву, у якой сказана: “Рашуча заяўляю, што з 30 чэрвяня 2000 г. пачынаю бестэрміновую галадоўку пратэсту супраць прававога бязьмежжа, арганізаванага ўладамі ў адносінах да мяне і маёй сям’і”. Зыміцер Абадоўскі съцвярджвае, што крымінальны перасьлед яго звязаны “з палітычнымі мэтамі магілёўскіх уладаў у адносінах да бацькі, які працяглы час займаецца праваабарончай дзейнасцю, а таксама апазіцыйнай

дзейнасьцю брата, які атрымаў палітычны прытулак у Польшчы".

15 ліпеня стала вядома, што Зыміцер Абадоўскі спыніў галадоўку. Праз свайго бацьку С. Абадоўскага, які зьяўляеца ягоным абаронцам, ён перадаў ліст з падзякай беларускім праваабаронцам: старшыні ПЦ "Вясна" А. Бяляцкаму, прэзідэнту "Цэнтру па правах чалавека" В. Страмкоўскай, кірауніку ГА "Прававая дапамога насельніцтву" А. Волчаку, старшыні Мінскага аддзялення БХК С. Мартойскай, а таксама В. Шчукіну і Б. Звоскаву, якія падтрималі яго ў цяжкі час. У лісьце сказана: "Дзякуючы Вашаму ўдзелу мая галадоўка не засталася без увагі, і прокуратурай пачатае рассяльедванье законнасьці абвінавачаньня супраць мяне, а таксама на 18 ліпеня прызначаны касацыйны разгляд маіх скаргаў. Акрамя таго, мая справа ўзятая на контроль КНГ АБСЕ у Беларусі".

У ліпені Фрунзенская раённая прокуратура г. Мінску прад'явіла абвінавачаньне жонцы былога прэм'єр-міністра РБ, палітвязня Міхаіла Чыгіра Юліі Чыгір па двух артыкулах КК РБ. Яе палічылі вінаватай ва ўмяшальніцтве ў дзеяньні супрацоўнікаў міліцыі і аказаньні супраціўлення супрацоўнікам міліцыі. Ю. Чыгір пагражает цяпер зняволеньне на тэрмін да двух гадоў. Інцыдэнт, за які хочуць пакараць Ю. Чыгір, адбыўся 19 траўня, калі міліцыянты не пропускалі Ю. Чыгір і яе сыноў у залу суда, дзе павінны былі зачытаць прысуд М. Чыгіру. Ю. Чыгір укусіла за вуха міліцыянта, які гвалтам адцягваў яе ад будынку суда. Съледчы Фрунзенской прокуратуры Д. Шкарпута ўзяў з Ю. Чыгір падпіску аб нявыезьдзе.

18 жніўня ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь пачаўся разгляд крымінальнай справы экс-прем'єр-міністра РБ М. Чыгіра па касацыйным пратэсце прокурора і касацыйной скарзе адваката. М. Чыгір адразу вынес хадайніцтва аб прыпыненні разгляду справы і накіраваў яе ў Гарадзкі суд, які разглядаў ягоную справу, дзеля азнямлення абароны з пратаколам судовага съледства. Справа ў тым, што Гарадзкі суд парушыў права абвінавачваемага на абарону, ня даўшы магчымасці абаронцам азняёміцца з касацыйным пратэстам і зрабіць на яго свае заувагі. Абарона падтримала хадайніцтва, хаця прокурор

Юркевіч быў супраць і настойваў на неадкладным разглядзе справы. Калегія Вярхоўнага суда РБ прызнала грубае парушэнне права падсуднага на абарону і прыняла рашэнне накіраваць матэрыялы справы зноў у Гарадзкі суд.

21 жніўня пачаўся разгляд касацыйнай скаргі дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га скліканья бізынесмена Андрэя Клімава, ягонага былога намесніка на фірме Леаніда Валковіча і прараба Уладзіміра Лук'янчука. “Прысуд пакінуць бяз зъменаў, у касацыйнай скарзе адмовіць,” – такое рашэнне прыняла калегія Мінскага гарадзкога суда пасля двух дзён разгляду. Нагадаем, сёлета ў сакавіку пасля 8-месячнага разгляду Ленінскіх раённых судаў г. Мінску вынес рашэнне, што А. Клімаў і ягоныя падначаленія вінаваты ў крадзяжы дзяржаўнай маёмасці ў буйных памерах падчас будаўніцтва дому на вуліцы Лодачнай у Мінску. Андрэй Клімаў быў асуджаны на шэсцьць гадоў пазбаўлення волі, Леанід Валковіч – на чатыры, прараб Лук'янчук – на тры гады з адтэрміноўкай. Абвінавачаныя з такім прысудам не пагадзіліся і абскардзілі яго ў Гарадзкім судзе. Цяпер, па словах абаронцаў асуджаных, яны будуць звязаны да старшыні гарадзкога суда, затым – у Вярхоўны суд. Абаронцы таксама звязрнулі ўвагу на тое, што падчас касацыйнага разгляду, як і на першым працэсе, парушаліся права А. Клімава на абарону. У прыватнасці, разгляд касацыі адбыўся ў адсутнасці асуджанага, хаця ён рашуча настойваў на сваім удзеле ў паседжанні, і закон гэта дазваляе. Упершыню была дапушчаная ў якасці абаронцы да ўдзелу ў працэсе жонка А. Клімава Тацяна Леановіч. Атрыманы за дзень да разгляду касацыйнай скаргі статус абаронцы дазволіць ёй наведваць мужа ў турме калі заўгодна, а ня раз на паўгады, як проста жонцы вязні.

25 жніўня судовая калегія Вярхоўнага суда РБ адмяніла прысуд Мінскага гарадзкога суда, які быў вынесены ў чэрвені Міколу Статкевічу і Валерью Шчукіну, і накіравала справу на новы судовы разгляд.

На пачатку кастрычніка ў Мінску была канфіскаваная маёмасць былой старшыні Нацбанку Беларусі Тамары Віньнікавай. Падставай дзеля канфіскацыі стаў дэкрэт А.

Лукашэнкі, які прадугледжвае па-засудовую канфіскацыю маёмасьці асобаў, якія ўчынілі супрацьпраўныя дзеяньні з нанясеньнем буйных матэрыяльных стратаў дзяржаве. Т. Віньнікаў, якая цяпер знаходзіцца ў Англіі і мае там статус палітычнага ўцекача, заявіла, што зьбіраецца абскардзіць гэтае прашэнне праз суд, бо калі беларускія ўлады маюць да яе прэтэнзіі, дык яны могуць заяўіць іх у адпаведнасці з міжнароднымі прававымі нормамі.

5 кастрычніка з Аршанскай калоніі быў вызвалены па амністыі былы міністр сельскай гаспадаркі Беларусі Васіль Лявонаў. Амністыя стала мажлівай таму, што В. Лявонаву больш за 60 гадоў, ён ужо адбыў больш за палову тэрміну пакараньня і не парушаў рэжыму.

20 кастрычніка скончыўся суд над Юліяй Чыгір, якая авбінавачвалася ў аказаньні супраціўлення супрацоўніку міліцыі і ў дзень вынясеньня прысуду яе мужу. Судзьдзя вынес прысуд: два гады турмы з адтэрміноўкай на адзін год. . . Такім чынам, у Беларусі і сям'і Чыгіроў стала на аднаго палітвязня больш.

На пачатку сьнежня стала вядома, што спыніў галадоўку вязень Магілёўскага СІЗА Зыміцер Абадоўскі. Гэта ня першая ягоная спроба шляхам галадоўкі прыцягнуць увагу да сваёй асобы. Нагадаем, што Зыміцер Абадоўскі знаходзіцца пад вартай ужо 17 месяцаў, за якія авбінавачаньне так і дало доказаў ягонай віны ў згвалтаваньні. . . Зыміцер Абадоўскі спыніў галадоўку паслья таго, як пачаў рэзка губляць зрок і слыхі, і яго перавялі з карцэру ў звычайнью камеру.

5 сьнежня ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь адбыўся разгляд касацыйнай скаргі абаронцаў Міхаіла Чыгіра і касацыйнага пратэсту пракуратуры. Разглядала справу калегія Вярхоўнага суда РБ у складзе судзьдзяў Вярхоўнага суда Кашко, Корзуна і Чамрукова. Бок авбінавачаньня падтрымліваў прокурор Генпрокуратуры РБ Юркевіч. Абарону прадстаўлялі адвакат Аляксандар Пыльчанка, Юлія Чыгір і прадстаўнік ГА ПЦ “Вясна” Барыс Гюнтэр. На разглядзе справы спачатку выступілі

Міхаіл Чыгір і абаронцы, якія, абгрунтоўваючы свае доказы, прапанавалі Вярхоўнаму суду адмініць прысуд Гарадзкога суда і спыніць крымінальную справу супраць М. Чыгіра ў сувязі з недаказанасцю злачынства. Прокурор запатрабаваў адправіць справу на новы разгляд у Гарадзкі суд, але Вярхоўны суд улічыў заўвагі абароны і прыйшоў да высновы, што матэрыяламі справы віна М. Чыгіра не даказаная. Таму прысуд Гарадзкога суда быў адменены (за недаказанасцю), а справа накіраваная ў Генеральную прокуратуру на даследванье.

KAMUNIKAT.org

3. ПРАБЛЕМА ЗЬНІКНЕНЬЯ ЛЮДЗЕЙ У БЕЛАРУСІ

У 2000 годзе сьпіс людзей, што бясьсьцеледна зьніклі ў Беларусі, папоўніў тэлеапаратар расійскай тэлекампаніі ГРТ Дзымігры Завадзкі. 7 ліпеня ён прапаў бяз вестак па дарозе ў аэрапорт «Мінск-2»... А першым у Беларусі зьнік былы міністр унутраных справаў Беларусі Юрый Захаранка. Здарылася гэта 8 траўня 1999 году. З таго часу съледзтва, узбуджанае па крымінальнай справе аб зьнікненіі вядомага дзеяча апазіцыі, топчатаца на месцы. Няма зрухаў і ў іншых расьсьцеледвяннях, што вядуцца па фактах зьнікнення В. Ганчара і А. Красоўскага, якія зьніклі 16 верасьня 1999 году...

На працягу году беларускія праваабаронцы, родныя і блізкія зьніклых неаднаразов а спрабавалі прыцягнуць увагу ўладаў і міжнароднай супольнасці да гэтай праблемы з дапамогай пікетаў, зваротаў, прэс-канферэнцыяў. Самай буйной акцыяй стала мерапрыемства, праведзенае ГА ПЦ «Вясна» у дзень чарговай гадавіны прыняцця Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека – 10 сінеглядня. Каля двухсот чалавек «гулялі» ў гэты дзень па цэнтры Мінску, апранутыя ў націдкі з партрэтамі Ю. Захаранкі, В. Ганчара, А. Красоўскага, Дз. Завадзкага і надпісамі: «Дзе ён?» і «10 сінеглядня – Дзень правой чалавека».

У пачатку студзеня Вярхоўны Савет РБ 13-га скліканья зъявіўся да презідэнта Украіны Леаніда Кучмы з просьбай прадставіць інфармацыю пра мажлівае знаходжанье на тэрыторыі Украіны Віктара Ганчара і Юрія Захаранкі. Зварот выкліканы заявай А. Лукашэнкі, што дзеячы апазіцыі, якія зьніклі летасць пры загадковых абставінах, знаходзяцца на тэрыторыі Украіны.

20 студзеня экс-старшыня Нацбанку Беларусі Тамара Віньнікава, якая «прапала» 8 красавіка 1999 году і «знайшлася» 13 сінеглядня гэтага ж году, у тэлефоннай размове з выканаўчым дырэктарам Беларускага Хельсінкскага камітэту Алегам Гулакам паведаміла, што рыхтуе для СМІ вялікае інтэрв'ю, у якім падрабязна распавядзе пра тое, як ёй удалося ўцячы ад аховы і пра абставіны зьнікнення В. Ганчара і Ю. Захаранкі.

25 студзеня газеце «Народная воля» даў інтэрв'ю Уладзіміру Барадач – старшыні грамадзкай камісіі па расьсьледваньні абставінаў зынікнення былога міністра ўнутраных справаў Юрый Захаранкі. Хоць з часу зынікнення – 8 траўня 1999 году – пройшло больш за восем месяцаў, дзяржаўныя съледчыя органы так і не змаглі даць адказ на пытаньне, што здарылася з Ю. Захаранкам, і дзе ён зараз знаходзіцца. Больш за тое, яны перашкаджалі працы грамадзкай камісіі, а крымінальную справу паводле зынікнення Ю. Захаранкі ўзбудзілі толькі ў верасьні, пасля зынікнення В. Ганчара і А. Красоўскага. Уладзімір Барадач мяркуе, што Юрый Захаранка жывы: «Сёньня лёгка «схаваць» людзей дзе заўгодна, нават у «неафіцыйнай» турме, – лічыць ён. – Ня выключана, што яго маглі проста арыштаваць, і ён знаходзіцца ў дзяржаўным съледчым ізялятараты. . . »

21 красавіка штотыднёвай газета “Свободные новости” надрукавала сенсацыйныя падрабязнасьці зынікнення 16 верасьня 1999 году старшыні Цэнтральнай выбарчай камісіі РБ Віктара Ганчара. У газету трапіла відэастужка з прызнаньнямі шафёра В. Ганчара, які цяпер знаходзіцца за мяжой. Яўген Лычоў паведаміў наступнае: “Апошні час мы з Віктарам Восіпавічам часта заўважалі, што за намі сочаць. (. . .) У той дзень сачылі ад самага пад’езду да лазні. Пра ўсё гэта я пазней гаварыў съледчым і міліцыі. Але гэтыя паказаньні ня ўносіліся ў пратакол абсолютна. У той дзень, калі мы пад’ехалі да лазні, я заўважыў з яе тыльнага боку БМВ цёмнага колеру 7-й мадэлі. (. . .) За 15 хвілінаў да выхаду Ганчара і Красоўскага з лазні я паехаў па адным даручэнню. За мною рушыла другая іншамарка, якая “пасьвіла” мяне да выезду з гораду. (. . .) Пасля ўсяго, што адбылося, на мяне выйшлі некалькі съведкаў захопу. Справа ў тым, што я жыву ў раёне лазні, дзе былі ў той дзень Ганчар з Красоўскім, таму ім няцяжка было са мною звязацца. Як і меркавалася, захоп рабіўся дзявюма машынамі. Адна легкавая машына блакавала джып Красоўскага съпереду, другая – ззаду. З двух бакоў выскочылі людзі, выбілі шкло ў джыпе і волакам выцягнулі з аўто Ганчара і Красоўскага. Іх пасадзілі ў розныя машыны. Джып спрабавалі завесці, але не завялі. (. . .) Хутчэй за ўсё, джып адцягнулі на буксіры. Пасля захопу мяне сталі актыўна апрацоўваць. У ГУУС Мінгарвыканкаму мяне гвалтоўна дастаўлялі людзі ў масках. Бяз

позваў, без ніякіх тлумачэньяў. Съледчых цікавіла ня дзе знаходзяцца Віктар Восіпавіч і Красоўскі, а інфармацыя, якой я валодаю. Я быў выпушчаны пасля таго, як з мяне спрабавалі выбіць, каб я гаварыў: Ганчар зьбег. Калі мяне выпусьцілі. . . да мяне сталі прыходзіць нейкія людзі, фактычна я перастаў жыць дома”.

7 траўня ў Мінску на вул. Магілёўскай на месцы, дзе год таму зынік былы міністр унутраных справаў Беларусі Юры Захаранка, адбыўся несанкцыянаваны пікет, у якім прынялі ўдзел родныя і блізкія былога міністра. Да гадавіны зынікнення эксп-міністра Юрыя Захаранкі грамадzkім аб'яднаннем «Прававая дапамога насельніцтву» быў прымеркаваны выпуск бюлетэня з матэрыяламі незалежнага расксльедвання «Дзе Юры Захаранка?». 5 траўня адбылася прэзентацыя выдання, на якой выступіў кіраунік «Прававой дапамогі насельніцтву» Алег Волчак, які падкрэсліў, што матывы зынікнення Ю. Захаранкі выключна палітычныя. У зборніку, дарэчы, зъмешчаная інфармацыя паводле публікацыяў у беларускім друку, з'вестак міжнародных праваабарончых арганізацыяў «Міжнародная ліга правоў чалавека» і «Міжнародная амністыя», а таксама паводле матэрыялаў грамадzkай камісіі па расксльедванні абставінаў зынікнення Ю. Захаранкі.

7 ліпеня па дарозе ў Нацыянальны аэрапорт «Мінск-2» зынік тэлеаператар расійскага тэлеканалу ГРТ Дзымітры Завадзкі. Беларускае тэлебачанье адразу агучыла некалькі версіяў прычынаў зынікнення вядомага журналіста: гэта «чачэнскі сълед» (перад гэтым Дз. Завадзкі разам з П. Шараметам здымаў фільм пра Чачню), гэта спроба П. Шарамета прыцягнуць увагу да сваёй асобы напярэдадні выбараў у парламент, гэта правакацыя беларускай апазіцыі, якая жадае зъняславіць уладныя структуры. . . Былі і іншыя версіі. Іх шматлікасць ці на съведчыць пра тое, што ўлады нейкім чынам загадзя ведалі пра «зынікненне» Дз. Завадзкага».

У жніўні стала вядома, што сям'я генерала Ю. Захаранкі, мае намер прасіць палітычнага прытулку ў Германіі. Жонка эксп-міністра ўнутраных справаў Вольга ужо некалькі тыдняў знаходзіцца ў Германіі. Да яе далучыліся дочкі, адна з іх – з

маленькім дзіцём. Яны ўдзельнічаюць у сустрэчах з грамадзкасцю, праводзяць прэсканферэнцыі. На працыгую ўсяго візіту ім тэлефануюць невядомыя і пагражаютъ расправай па вяртаныні на радзіму. Гэта і падштурхоўвае іх да магчымага прыняцця рашэння аб невяртаныні дамоў.

З жніўня на плошчы Бангалор у Мінску “Цэнтр па правах чалавека”, які ўзначальвае вядомая адвакатка Вера Страмкоўская, правё пікет, прысьвечаны праблеме зынікненія вядомых людзей: палітыкаў – В. Ганчара і Ю. Захаранкі, бізнесмена А. Красоўскага, тэлежурналіста Дз. Завадзкага. У акцыі ўзялі ўдзел прадстаўнікі Праваабарончага цэнтра “Вясна”, аб’яднаньня “Прававая дапамога насельніцтву” і грамадзянскай ініцыятывы “Хартыя-97” – усяго 15-20 чалавек. Падчас акцыі ўдзельнікі раздавалі ўлёткі з інфармацыяй па гэтай праблеме і Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека.

28 жніўня аператару расійскай тэлекампаніі ГРТ Дзымітрыю Завадзкаму споўнілася 28 гадоў. Бацькі і жонка Дзымітрыя, як і родныя і блізкія Ю. Захаранкі, А. Ганчара, А. Красоўскага, што прапалі бяз вестак у мінулым годзе, спадзяюцца, што ён жывы і хутка будзе знайдзены. Вядома, што съледзтва праводзіць работу з 5 падазраваемымі ў дачыненіні да зынікненія Дз. Завадзкага. Некаторыя з іх затрыманыя. Апошнім часам съледзтвам актыўна распрацоўваецца версія, звязаная з камандыроўкай Дзымітрыя ў Чачню і інтэрв'ю, дадзеным пра гэта ў канцы студзеня “Беларускай деловай газете”. Дзымітры ў ім скажаў пра тое, што на баку чачэнскіх баевікоў ваююць наёмнікі з Беларусі і паведаміў, што нядаўна быў затрыманы адзін з іх, былы баец съпецгадразьдзялення “Алмаз”. Пасьля апублікаваныя інтэрв'ю Завадзкаму началі званиць невядомыя і дамаўляцца пра сустрэчу...

16 верасьня, у гадавіну зынікненія В. Ганчара і А. Красоўскага, на месца здарэння прыйшлі родныя зыніклых і палітыкі, каб яшчэ раз нагадаць грамадзкасці пра нявырашанасць гэтай праблемы. Пасьля мерапрыемства началіся затрыманыя яго ўдзельнікаў. На скрыжаваныні вуліцаў Кірава і Свярдлова каля 13. 30 былі затрыманыя дэпутат ВС 13-га склікання П. Знавец і журналісты Г. Барбарыч і Ул. Глод.

Затрыманых даставілі ў Ленінскі РУУС г. Мінску, дзе ў хуткім часе журналістаў адпусцілі, а на П. Знаўца склалі пратакол адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. 1 (парушэнне парадку правядзення масавых мерапрыемстваў). У гэты дзень у ГУУС Ленінскага раёну быў дастаўлены таксама сябра АГП Бажанаў, які таксама браў удзел у мерапрыемстве. На яго быў складзены пратакол адміністратыўнага правапарушэння па тым жа артыкуле, што і на П. Знаўца, і выпісаная позва ў аддзяленні міліцыі на 18 верасьня. П. Знавец 18 верасьня з аддзяленні міліцыі быў датаўлены ў суд Ленінскага раёну сталіцы, затым – у РУУС на вуліцы Кірава, дзе судзьдзя Церашкова перанесла судовae паседжанье на наступны дзень.

16 верасьня, у гадавіну зынікнення В. Ганчара, Старшынства Еўрасаюзу прыняло дэкларацыю “Аб зынікненіі спадара Ганчара”. У дэкларацыі сказана: “Ужо шмат разоў Еўрапейскі саюз заклікаў беларускія ўлады актыўна прадпрымаць неабходныя вышук і ўнесці яснасць наконт гэтага зынікнення, а таксама астатніх, падобных да яго. Старшынства Еўрапейскага саюзу выказвае шкадаваныне, што праз год пасля зынікнення адсутнічае ўсялякі прагрэс у гэтым накірунку”.

29 верасьня ў Мінску ў Нацыянальным мастацкім музеі адбылося адкрыццё выставы швецкай фотамастачкі Марыі Содэберг пад назовам: “Пікнік. Беларусь”. Выставка прыцягнула вялікую ўвагу грамадзкасці, бо яна стала ня толькі культурнай зъявай, але і праваабарончай. Героі твораў Марыі Содэберг – родныя беларускіх палітвязняў: сын, дачка і жонка Андрэя Клімава, дачка і ўнук Васіля Лявонава, дачка Валерыя Шчукіна, дачка і жонка Мікалая Статкевіча, Юлія Чыгір.

4 сінегня стала вядома, што ў Швецыі пачалася кампанія па зборы подпісаў пад зваротам да Аляксандра Лукашэнкі. Петыцыю, напісаную пасля дэманстрацыі па Швецкім тэлебачанні фільма Паўла Шарамета “Дзікае паляваныне” (фільм быў паказаны 26 і 28 лістапада 2000 году) падпісалі 124 члены Швецкага парламенту. У сваім звароце швецкія парламентарыі выказалі занепакоенасць лёсам людзей, якія зыніклі ў Беларусі ў перыяд з 7 траўня 1999 году па 7 ліпеня

2000: Юрый Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Дзымітрыя Завадзкага. . . У петыцыі швецкія парламентары выказваюць спадзяваныне, што праўда пра зыніклых людзей будзе раскрытая і абрародаваная. Ліст будзе перададзены амбасадару Беларусі ў Швецыі, калі пад ім падпішацца 1000 чалавек. Кампанія па зборы подпісаў працягвалася да 19 сьнежня. Поўны тэкст петыцыі зъмешчаны на сайце: www.vitryssland.nu

20 сьнежня ў Мінску Грамадзкае аб'яднаньне «Праваабарончы цэнтр «Вясна» правяло прэс-канферэнцыю з удзелам родных і блізкіх асобаў, якія зыніклі бясьсьльедна. «Дзяржаўная службы толькі робяць выгляд, што шукаюць вядомых у Беларусі людзей, якія прапалі бяз вестак, – падкрэсліў на прэс-канферэнцыі прадстаўнік ГА ПЦ «Вясна» Б. Гюнтэр, – складваецца ўражаньне, што ўлады проста хочуць «пахаваць» гэтую справу. А гэта надзвычай небяспечна, бо калі ня высыветліць ісціну і не пакараць вінаватаў, дык падобныя злачынствы будуць працягацца. . . » На прэс-канферэнцыі выступілі Зінаіда Ганчар і Ірына Красоўская. «У зынікненіі Віктара быў зацікаўлены толькі адзін чалавек, – сказала З. Ганчар, – і толькі гэты чалавек можа аддаваць загады любым сілавікам. Съледчыя мусіць працаваць у першую чаргу над гэтай версіяй, але такой магчымасці ў іх проста няма. . . » З. Ганчар выказала занепакоенасць тым, што апошнім часам заўважае за сабой «сълежку». Яна мяркуе, што гэтым ёй даюць зразумець, каб яна «не варушыла» справу аб зынікненіі мужа і дамагаюцца ад яе, каб яна зъехала з краіны, як зрабілі гэта Вольга Захаранка і асабісты кіроўца В. Ганчара Я. Лычоў, які знаходзіцца цяпер у Галандыі.

У канцы сьнежня стала вядома, што сям'я экс-міністра ўнутраных спраў РБ Юрый Захаранкі атрымала палітычны прытулак у Германіі.

4. ФАКТЫ ЖОРСТКАГА АЛЬБО НЕГУМАННАГА АБЫХОДЖАНЬНЯ З УДЗЕЛЬНІКАМІ АКЦЫЯЎ АПАЗІЦЫІ, ЗАТРЫМАНЫІМІ ТА ЗЬНЯВОЛЕНЫІМІ

ГА ПЦ «Вясна» вымушанае канстатаваць: ніводзін беларускі міліцыянт, адвінавачваемы ў неабгрунтаванай жорсткасці, зьдзеках, зьбіцьці з нанясењнем цялесных пашкоджаньняў у дачыненъні да ўдзельнікаў акцыяў апазіцыі, так і ня быў пакараны. Звароты грамадзянаў, зъняважаных і зъбітых міліцыянтамі, у судовыя органы звычайна заканчваюцца нічым.. . Беспакаранаасць зъяўляецца адною з прычынаў таго, што колькасць такіх фактав няухільна расьце. Асабліва жорстка абыйшліся міліцыянты і супрацоўнікі съпецслужбаў з ўдзельнікамі съяткаваньня Дня Волі 25 сакавіка. Толькі ў ГА ПЦ «Вясна» зъвярнулася 138 грамадзянаў, якія пацярпелі ад супрацоўнікаў «праваахоўных органаў».

1 сакавіка каля рэзідэнцыі прэзідэнта ў Мінску адбыўся несанкцыянованы пікет. Удзельнікі пікету – Цімафей Дранчук, Піліп Клікушын, Лявон Малахаў трымалі плакаты, у якіх утрымліваліся патрабаваныні неадкладнага рассьыледваньня фактаў зънікненънія вядомых беларускіх палітыкаў Віктара Ганчара, Юрыя Захаранкі і бізънесмена Анатоля Красоўскага. Усе ўдзельнікі пікету і некалькі журналістаў, якія прысутнічалі на акцыі, – Альгерд Невяроўскі (Радыё «Свабода»), Руслан Бацянкоў (агенцтва БелаТАН), фотакарэспандэнт агенцтва «Рэйтэр» Васіль Фядосенка – былі затрыманыя і дастаўлены ў ГАМ Ленінскага раёну г. Мінску. Журналісты праз гадзіну былі адпушчаныя, а на астатніх былі складзеныя адміністратыўныя пратаколы. Удзельнікаў пікету адвінавачваюць у дробным хуліганстве. Адміністратыўныя матэрыйялы, складзеныя на ўдзельнікаў пікету, былі разгледжаныя судзьдзёй Ленінскага раёну г. Мінску Жданок. Усе затрыманыя атрымалі па пяць сутак адміністратыўнага арышту. Увечары падчас перавозкі арыштаваных з памяшканьня ГАМ Ленінскага раёну супрацоўнікі міліцыі і беспадстаўна выкарысталі фізічную сілу – ударылі Цімафея Дранчука галавой аб машыну, разьбілі акуляры. Арыштаваны атрымаў чэррапна-мазгавую траўму, з-за якой 5 сакавіка ягоны стан рэзка пагоршыўся. Цімафей даставілі ў 3-ю гарадzkую клінічную бальніцу, дзе дыягназ быў пацверджаны.

18-гадовы Ц. Дранчук быў датэрмінова адпушчаны на волю, астатнія пікетчыкі – Лявон Малахаў і Піліп Клікушын – выйшлі на волю 8 сакавіка, адбыўшы свой тэрмін пакараньня цалкам.

14 сакавіка завяршилася справа А. Пікулы – старшыні Баранавіцкай гарадзкой рады БНФ “Адраджэнне”. 22 кастрычніка 1999 году А. Пікула быў зьбіты супрацоўнікамі міліцыі і за выкрык “Жыве Беларусь!” Алесь Пікула быў пратрыманы з пашкоджанай міліцыянтамі рукой да суда 3 сутак, а потым прыцягнуты да адміністратыўной адказнасці за дробнае хуліганства ў выглядзе штрафу. А. Пікула падаў скаргу на імя старшыні Брэсцкага гарадзкога суда, які адмяніў пастанову Баранавіцкага суда і накіраваў справу на новы разгляд, які адбыўся 14 сакавіка. У Баранавіцкім гарадзкім судзе пасъля бліскучай заключнай прамовы адваката Зоі Гаўдзей судзьдзя Ж. М. Капачэўская вынесла канчатковы вердыкт: “Адміністратыўную справу ў адносінах да Пікулы А. В. спыніць у сувязі з адсутнасцю складу злачынства”. Гэтае рашэнне зьяўляецца вынікам амаль пяцімесячнага змаганьня сяброў ПЦ “Вясна” г. Баранавічы і адваката З. Гаўдзей з дзяржаўнай рэпрэсійнай машынай.

15 сакавіка Галіна Рабянкова вярталася дамоў пасъля заканчэння “Маршу Свабоды-2”. У раёне скрыжаваньня вуліц Варвашэні і Багдановіча яна выпадкова стала съведкай неправамерных дзеяньняў супрацоўнікаў міліцыі – яны жорстка зьбівалі невядомага чалавека, які быў на падпітку. Два міліцыянты білі яго кулакамі ў твар, цягнулі па зямлі. У выніку гэткага “затрымання” з мужчыны была сарваная ўся віраптка, ён застаўся па пояс голы. Людзі, што стаялі побач, началі выказваць абурэнне дзеяньнямі “ахоўнікаў правапарарадку”. Галіна Рабянкова вырашила сфатографаваць гэты момант. Калі яна зрабіла некалькі здымкаў, адзін з міліцыянтаў нечакана накінуўся на яе і зьбіў з ног. Спадарыня Рабянкова ўпала на асфальт і да крыві разъбіла руку. Міліцыянты выхапілі з рук Г. Рабянковай фотаапарат, вынялі з яго фотастужку і на вачах у Г. Рабянковай ды іншых съведкаў парвалі яе на дробныя кавалкі. Потым выхапілі з яе рук пакет і сумку і началі вобыск. Знайшлі некалькі налепак “Марш Свабоды-2”. Супрацоўнікі міліцыі абражалі Г. Рабянкову нецэнзурнай лаянкай. Спадарыня Г.

Рабянкова спрабавала высьветліць іх прозвішчы, але замест адказу адзін з “герояў” пырснуў ёй у твар сълезацечным газам.

21 сакавіка ў г. Баранавічы за расклейваньне ўлётак з запрашэннем на дазволены гарвыканкамам мітынг з нагоды Дня Волі былі арыштаваныя Мікалай Агароднік і Раман Гундар. Нягледзячы на тое, што з сабою яны мелі копію дазволу гарвыканкаму, троє міліцыянтаў груба абышліся з хлопцамі, зьбілі іх, а адзін міліцыянт наклеіў аб'яву на грудзі М. Агародніку. Арыштаваных адвезылі ў пастарунак, дзе пратрымалі іх паўтары гадзіны, не дазволіўшы патэлефанаваць бацькам, а потым адпусцілі. З дапамогай мясцовых актыўістаў ПЦ «Вясна» ад імя хлопцаў была складзеная заява ў прокуратуру на неправамоцныя дзеяньні супрацоўнікаў міліцыі.

23 сакавіка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” звярнуўся Аляксандр Абрамовіч, актыўіст Барысаўскага аддзялення Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада), сябра БХК. Ён паведаміў, што з 14 лютага па 20 сакавіка 2000 году (35 сутак) адбываліся адміністратыўнае пакаранье ў ізолятары часовага ўтрыманья Барысаўскага ГАУС за організацыю трох пікетаў на праваабарончую тэматику. Першае пакаранье (15 сутак адміністратыўнага арышту) было вынесенае А. Абрамовічу за організацыю ў Барысаве сёлета 16 студзеня на цэнтральныя плошчы несанкцыянованага пікету супраць дыктатуры ў Беларусі і з патрабаваньнем пошуку зынікльых дзеячаў беларускай апазіцыі пад лозунгамі: “Дыктатура ня пройдзе!”, “Захаранка, Ганчар... Хто наступны?”, “Рукі преч ад Чыгіра!”. Тады былі затрыманыя і асуджаныя за парушэнне арт. 167. 1 ч. 1 КаАП РБ (парушэнне парадку правядзення масавых мерапрыемстваў) старшыня Барысаўскага аддзялення БСДП (Народная Грамада) Генадзь Гаўрусеў (7 сутак арышту), старшыня Барысаўскай рады БНФ Анатоль Аскерка (3 сутак) і Аляксандр Абрамовіч (15 сутак арышту). Суд над А. Абрамовічам адбываўся 8 лютага, і, нягледзячы на тое, што адвінавачваемы ў суд не зявіўся, яму завочна быў вынесены прысуд.

Наставнае пакаранье ў выглядзе 10 сутак адміністратыўнага арышту было вынесенае Аляксандру Абрамовічу за ўдзел у

несанкцыяnavаным пікеце ў Барысаве 6 лютага. У гэтым пікеце бралі ўдзел таксама актыўісты Барысаўскай маладзёжай арганізацыі Маладая Грамада. Пікет быў накіраваны супраць вайны ў Чачні і праходзіў пад лозунгамі: “Рукі прэч ад Чачні!”, “Свабоду чачэнскому народу!”, “Далоў расійскі імперыялізм!”. На пікетчыкаў, якія сабраліся на цэнтральнай плошчы гораду, былі складзеныя адміністратыўныя пратаколы за парушэньне арт.

167. 1 ч. 1 КаАП РБ – на Антона Цялежнікава (паколькі ён непаўнагадовы, атрымаў папярэджаюне), Кастуся Кузьняцова (атрымаў 3 сутак арышту); за парушэньне арт. 167. 1 ч. 2 КаАП – Зыміцера Абрамовіча (пакараны на 7 сутак арышту) і Аляксандра Абрамовіча (10 сутак арышту). Затрыманы А. Абрамовіч быў 14 лютага падчас правядзення калі будынку Барысаўскага гарадзкога суда пікету супраць карупцыі і ў падтрымку барысаўскага прадпрымальніка Ігара Ледніка, суд над якім распачаўся ў Барысаўскім судзе ў гэты дзень. На думку арганізатораў пікету, прадпрымальнік незаконна арыштаваны і ягоная справа надуманая, таму яны і сабраліся, каб выказаць пратэст супраць гэтага беззаконня. А. Абрамовіч быў дастаўлены ў ізолятар часовага ўтрыманья Барысаўскага ГАУС. Назаўтра, 15 сакавіка адбыўся суд, на якім затрыманы атрымаў пакаранье за ўдзел у акцыях 6 і 14 лютага (па 10 сутак), а таксама было дададзенае пакаранье за пікет 16 студзеня (15 сутак), таму тэрмін, які А. Абрамовічу давялося правесці за кратамі, склаў 35 сутак. Адбыўшы іх, актыўісты Народнай Грамады звязарнуўся з заявай у Праваабарончы Цэнтр “Вясна”. У сваёй заяве А. Абрамовіч напісаў так:

“Гэтае маё працяглае зыняволеніе я кваліфікую як катаванье на наступных прычынах:

– мне адмаўлялася ў прагулках усе 35 сутак, што вельмі дрэнна адбілася на маіх лёгкіх;

– у камеру, дзе я сядзеў, неаднаразова зъмяшчалі асуджаных з адкрытай формай туберкулёзу, што катэгарычна забаронена санітарнымі нормамі. Асуджаныя папярэджвалі пра свае захворваньні міліцыянтаў перад зъмяшчэннем іх у камеру са здаровымі людзьмі. Я ведаю прозывішчы хворых з адкрытай формай туберкулёзу, якія сядзелі са мной у адной камеры:

Генадзь Сакалоўскі сядзеў са мной чатыры дні, Анатоль Маісеенка – два дні, прычым на другі дзень у яго пачалося крывахарканье і тэрмінова была выкліканая «хуткая дапамога». Дактары, якія прыехалі і агледзелі Анатоля Маісеенку, сказалі, што з ім нельга побач дыхаць, а ня тое што сядзець у адной камеры. А. Маісеенка разам з Г. Сакалоўскім быў адразу выпушчаны на волю пасля агляду дактароў;

– у камеры існуюць антысанітарныя ўмовы: съпertaе вільготнае паветра, наяўнасць клапоў і вoshай”.

25 сакавіка ў Мінску адбылося съяткаванье Дня Волі. Улады жорстка расправіліся з тымі, хто прыйшоў на плошчу Якуба Коласа, каб прыняць удзел у съяткаванні. У Праваабарончы цэнтр “Вясна” з'явірнулася 138 грамадзянаў, якія пацярпелі ад дзеяньняў супрацоўнікаў міліцыі ў Дзень Волі 25 сакавіка.

Съведчаньні пацярпелых:

З заявы Міхaila Васілеўскага: “У 11. 30 на вул. Варвашэні я быў затрыманы ў сваёй машыне. Разам са мною знаходзіўся 2-гадовы сын. У мяне была рэквізаваная мая асабістая відэакамера. У гэты час мой двухгадовы сын застаўся ў машыне адзін, страшэнна напалоханы, моцна плакаў, бо бачыў, як мяне скапілі. Мяне падвезълі да «аўтазака», які стаяў каля школы міліцыі, і пачалі туды запіхваць. На мае настойлівую просьбу мяне адпусціць (бо засталося адно двухгадовае дзіця ў машыне ў цэнтры гораду) яны не з'явіталі ўвагі. Толькі ў апошні момант палкоўнік, убачыўшы дзіця ў машыне, загадаў мяне адпусціць, пры гэтым абразіўшы”.

З заявы Алега Проніна: “Мяне скапілі за рукі 4 супрацоўнікі міліцыі, а яшчэ некалькі чалавек пачалі мяне зьбіваць нагамі і дубінкамі. Зьбіваючы, пацягнулі ў мікрааўтобус”.

З заявы Ларысы Лапарскай: “Мяне запхнулі ва УАЗік і завезълі ў Савецкі РАУС. Па дарозе міліцыянт з імем Паша ўвесь час мne пагражаяў. А ў тамбуры будынку РАУС і на лесьвіцы ён зьбіваў мяне і рваў мой пінжак. А ў мяне рэўматоідны артрыт. У

пастарунку былі розныя людзі. Быў Івашкевіч, Чахольскі, Мая Тодараўна Кляшторная. А былі і зусім выпадковыя людзі. Была сталая жанчына. Вельмі бледная з хваравітым тварам. Яна гаварыла, што толькі што выпісалаася са шпіталю. Яна была ў краме “Сталічны”, дзе набыла прадукты. Наогул, у пастарунку было 8 сталых жанчын в аўтосьце каля 60 гадоў. Шмат было непаўнагадовых. Адзін 15-гадовы хлопчык увесь час пытаўся, за што яго схапіці? Ён казаў: “Я ехаў на працу да мамы”. Ён нічога ня ведаў ні пра Дзень Волі, ні пра БНР і, здаецца, нават пра БНФ”.

З заявы Мікалая Новіка: “Я прыехаў у Мінск па сваіх навуковых справах. Мне неабходна было ўдакладніць некаторыя пытаньні, звязаныя з Міжнароднай навуковай канферэнцыяй 6-7 красавіка ў Будапешце. Прыкладна каля 13 гадзінай, калі праходзіў па плошчы Якуба Коласа, я быў схоплены людзьмі ў міліцэйскай форме. Ніякіх пагяджаньняў ці абвінавачаньняў у парушэнні грамадзкага парадку прадстаўлена мне не было. На мае просьбы называцца гэтая людзі адказвалі бруднай лаянкай. Падчас майго затрымання аўтобус ужо быў цалкам запоўнены іншымі грамадзянамі. Я съведчу, што ў аўтобусе людзей кідалі тварамі на падлогу (гэта адбылося і са мною), білі нагамі і дубінкамі, абражалі нацыянальную і чалавечую годнасць, пагражалі”.

З заявы Мікалая Хаткевіча: “25. 03. 2000 г. я і моя жонка гандлявалі на адведзеным Мінгарвыканкамам месцы ў садавіна-гараднінай лаўцы, што каля крамы “Сталічны”. (. . .) Раптам зьявіліся двое ў міліцэйскай форме, схапілі мяне за абедзьве рукі і пацягнулі ў “варанок”, дзе ўжо сядзела 8-9 чалавек: адзін прасіўся ў прыбіральню, на прыступках якой ён быў схоплены, дайсьці да прыбіральні яму не дазволілі міліцэйскія кардоны (калі хто ня ведае, гэтая «знакамітая» ўстанова знаходзіцца ў двары за ЦУМам), другі прасіўся на свае ўласныя імяніны (хлопец устаў з-за стала, каб схадзіць у “Сталічны” па прадукты)”.

З заявы Уладзіміра Халіпа: “25 сакавіка падчас масавага захопу ўдзельнікаў съвяткаваньня Дня Волі я, беларускі пісьменнік Уладзімір Халіп, разам з дачкой, журналісткай

Ірынай Халіп быў затрыманы міліцыянтамі. На маё патрабаваньне назваць свае прозывішчы яны нік не адрэагавалі. Затрыманьне з ужываньнем грубай фізічнай сілы адбылося на плошчы Якуба Коласа перад будынкам філармоніі ў 12 гадзінаў 17 хвілінаў. Нас старанна абшукалі. На працягу дня яны паўтарылі вобыск тройчы, кожны раз патрабуючы ў мяне зброю. Нас заштурхнулі ў «аутазак», дзе людзей было ўжо столькі, што ніхто ня мог варухнуцца. Калі нас павезьлі, старэйшыя людзі ад недахопу паветра пачалі задыхацца, але на нашыя патрабаваньні дапамагчы ім канваіры не звярнулі ўвагі. Нас адвезьлі ў вайсковую частку на вуліцы Маякоўскага, дзе трымалі ў ангары некалькі гадзінаў пад аховай салдатаў унутраных войскаў. Разам са мною там утримлівалася больш за 200 чалавек. Аператыўнікі старанна агледзелі ўсе паперы, якія былі ў мяне, зрабілі здымкі ў фас і профіль, надаўшы кожнаму з нас парадкавы нумар. Каля 17 гадзінаў нас выпусьцілі з тэрыторыі вайсковай часткі. Але ледзь мы выйшлі на вуліцу, як усьлед выбег афіцэр і загадаў неадкладна зьнікнуць, бо калі мы гэтага ня зробім, нас арыштуюць і адвяzuць ў съпецразьмеркавальнік. Гэтыя дзеяньні лічу грубым парушэннем маіх канстытуцыйных правоў”.

З заявы Адама Шпакоўскага: “Я зьдзівіўся, што плошча Якуба Коласа ахоўваецца міліцыяй, і зьвярнуўся да міліцыянта, выпадкова назваўшы яго (маёра) лейтэнантам. Ён ускіпеў, пачаў адштурхоўваць мяне і даў загад сваім затрымаць. Анякага сходу ці мітынгу на гэтым месцы я не назіраў. Праз некаторы час той самы маёр падвёў да машыны (нумар МН 0262) затрыманага. Убачыўшы мяне на заднім сядзеніні, маёр зноў разьюшыўся, ударыў мяне ў твар спачатку антэнай рацыі, потым кулаком, разьбіўшы мне нос”.

З заявы Андрэя Небышынца: “Калі я ўбачыў, што каля мяне схапілі жанчыну, я падышоў і адцягнуў яе ад міліцыянта. Тады яны адпусцілі жанчыну і схапілі мяне. Мне ў очы пырснулі сълезацечным газам і паслья гэтага запхнулі ў машыну”.

З заявы Сяргея Селезнья: “25. 03. 2000 каля крамы “Сталічны” я быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі без усялякіх на тое прычынаў. Праседзеў у Савецкім РАУС амаль 5 гадзінаў, паслья

чаго быў дастаўлены ў съпецразьмеркавальнік на вул. Акрэсціна, дзе прабыў 2 сутак. 27. 03. 2000 г. мяне даставілі ў Савецкі суд для разгляду маёй справы".

З заявы Сяргея Вяргейчыка: "25 сакавіка я і мой таварыш Канапелька Сяргей купілі піва ў краме каля кінатэатру "Октябрь" і пілі яго. Нечакана пад'ехаў аўтобус, з яго выбеглі прыкладна, 8-10 міліцыянтаў і нас арыштавалі. Нас прывезылі ў вайсковую частку на вул. Маякоўскага, пратрымалі да 17. 00, пасьля гэтага адвезылі ў Партызанскі РАУС, дзе склалі пратаколы і трымалі да 20. 00. Потым адвезылі ў съпецпрыёмнікразьмеркавальнік на вул. Акрэсціна і пратрымалі там 2 сутак. 27. 03. 2000 г. нас прывезылі ў суд Савецкага раёну. Судзьдзя выклікала двух як быццам бы съведкаў – міліцыянтаў з Партызанскага РАУС. Адзін з іх мяне не пазнаў, а другі сказаў, што затрымаў мяне каля філармоніі".

З заявы Івана Курмановіча: "Я быў скоплены салдатамі ў зялёнай камуфляжной форме без усялякіх на тое падстываў. У руках у мяне былі толькі газеты "Белорусская деловая газета" і "Народная воля". І хоць я прад'явіў чарнобыльскае пасьвядчанье з фотакарткай і сказаў, што я былы падпалкоўнік міліцыі, мяне закінулі ў клетку з кратамі ў "варанку".

З заявы Аляксея Шыдлоўскага: "Я быў зьбіты з ног, пасьля чаго мне скруцілі рукі, нанесьлі кантрольны ўдар ў сонечнае спляценыне, закінулі ў мікрааўтобус з АМАПам, тварам на падлогу. На мяне закінулі яшчэ трох чалавек, ад чаго съцінулася мая грудная клетка і стала цяжка дыхаць. У адказ на спрабу паведаміць, што я журналіст, мяне аблаялі. Пасьля адвезылі ў спортзалу – металічны ангар на вуліцы Маякоўскага".

З заявы Валерыя Рудэнкі: "Пры выхадзе з гастроному "Сталічны" мяне без тлумачэння прычыны скліпі за рукі два міліцыянты і пацягнулі ў міліцэйскую машыну будку. У будцы я сядзеў у адзіночным адсеку. Высадзілі ў невядомым месцы. Там было шмат замежнікаў і журналістаў. Праз некалькі гадзінай некалькі чалавек (у тым ліку і мяне) павезылі ў невядомым

накірунку. Без ніякіх тлумачэньяў высадзілі на краі горада ў раёне Чыжоўка.”

З заявы Аляксандра Карызны: “Я пенсіянер, маю 69 гадоў. 25 сакавіка я сядзеў на лаўцы каля філармоніі. (. . .) Мяне схапіла каманда з чатырох чалавек з сабакамі і зачыніла ў клетцы за кабінай кіроўцы, насупраць дзьвярэй. У 12. 45 пачуў адчайныя крыкі: “Людзі ратуйце!”. У машыну закінулі сталую жанчыну ў паліто з сінім ацёчным тварам. Яна са съвістам дыхала: ці то ад сардэчнага прыступу, ці то ад астмы. Жанчына прасіла канваіра адпусціць яе, выклікаць доктара і паветра, паветра. .

. Маладзенъкі белагаловы канваір адкрыў верхні люк машыны і сказаў, што гэта ўсё, што ён можа для яе зрабіць. Яе запхнулі ў другую клетку, каля дзьвярэй лёг сабака. (. . .) І вось мы ўжо ў съпецразьмеркавальніку. У глыбіні залы бачу Юрэя Белен'кага з КХП БНФ. Твар у крывападцёках. “Мяне білі”, – сказаў ён мне”.

З заявы Святланы Канойка: “Усіх нас прыніжалі, абражалі, было вельмі шмат зьбітых людзей. Не было ніякай магчымасці паведаміць блізкім, дзе мы знаходзімся. Тэлефанаваць не дазвалялі. Сталamu мужчыну стала кепска, яму нават не далі вады”.

26 красавіка затрыманыя на плошчы Якуба Коласа Зыміцер Жураўчык і Андрэй Сацупа былі моцна зьбітыя ў міліцэйскіх машынах па дарозе ў Гарадзкі аддзел міліцыі Ленінскага раёну г. Мінску. Усю ноч затрыманыя правялі ў ГАМе Ленінскага раёну, а зранку начальнік ГАМу выпісаў ім штраф у памеры 10 мінімальных заробкаў. Вызваленыя З. Жураўчык і А. Сацупа пайшлі здымаць пабоі. У лякарні высьветлілася, што ў З. Жураўчыка зламанае рабро.

26 красавіка ў Гомелі падчас акцыі “Час смутку”, прысьвечанай 14-ай гадавіне аварыі на Чарнобыльскай АЭС, стала вядома, што ўдзень у сваёй кватэры была зьбітая жонка аднаго з лідэраў мясцовай апазіцыі. Па словах жанчыны, у дзьверы паванілі і назвалі яе па імені, а калі яна адчыніла, то ў кватэру ўварваліся людзі ў цывільнным. Яны зблілі яе, пагражалі расправай яе мужу і

дачцы, калі яны прымуць удзел у акцыі “Час смутку” і будуць працягваць займацца “апазіцыйнай прапагандай”.

2 траўня, затрыманы і зьбіты 25 сакавіка (Дзень Волі) Сяргей П'яных, атрымаў адказ з пракуратуры Савецкага раёну г. Мінску на сваю скаргу з патрабаваньнем узбудзіць крымінальную справу супраць супрацоўнікаў міліцыі, якія перавысілі свае службовыя паўнамоцтвы. С. П'яных быў затрыманы 25 сакавіка падчас штурму міліцыянтамі штабкватэры БНФ “Адраджэнне” (вул. Варвашэні, 8). Пры затрыманні С. П'яных быў зьбіты, з 25 да 27 сакавіка (да разгляду матэрыялаў справы ў судзе) ён знаходзіўся ў съпецпрыёмніку разъмеркавальніку на вул. Акрэсьціна. Судовамедыцынская экспертыза афіцыйна пацьвердзіла факт зьбіцця С. П'яных, суд прызнаў яго невінаватым і апраўдаў. У адказе з пракуратуры Савецкага раёну сказана: «Па Вашай заяве пракуратурай раёну праведзеная праверка. Па выніках праверкі прынятае рашэнне пра адмову ва ўзбуджэнні крымінальнай справы на падставе арт. 5 п. 2 КПК РБ (адсутнасць складу злачынства). С. П'яных плануе абскарджаць рашэнне раённай пракуратуры.

5 чэрвеня ў Праваабарончы Цэнтр “Вясна” звязалася Наталя Раўкова ў сувязі з парушэннем правоу яе мужа Уладзіміра Раўкова, 1956 г. н. , авбінавачанага па арт. 169. З КК РБ па справе выкладчыкаў Гомельскага медінстытуту. Н. Раўкова съзвярджае, што ў дачыненіі да яе мужа былі ўжытыя псіхатрапныя сродкі. Свае слова Н. Раўкова пацьвярджае канкрэтнымі фактамі.

23 чэрвеня 26-гадовы Аляксей Паўціна быў арыштаваны людзьмі ў цывільным каля свайго дому на вул. Усходній у Мінску, дзе ён жыве разам са сваёй бабуляй. Людзі ў цывільным прадставіліся супрацоўнікамі міліцыі, сказалі, што маюць інфармацыю, паводле якой Аляксей зьяўляецца съведкам крадзяжу, і загадалі яму прайсці з імі. А. Паўціна адмовіўся, бо ня ведаў нічога пра крадзёж. Тады яму надзелі кайданкі і адвезылі ў аддзяленне міліцыі, дзе пачалі выбіваць паказаньні – рабілі “ластаўку”, зьбівалі. Адпусцілі яго толькі ў чатыры гадзіны раніцы. Пасля гутаркі з “ахоўнікамі парадку” у А. Паўціны былі цяжкія пашкоджаньні: сатрасеньне мозгу,

зламаная ключыца, заплыло вока, засталіся съяды зьбіцьца на твары і па ўсім целе. У такім стане А. Паўціна трапіў у хірургічнае аддзяленье 6-й клінічнай бальніцы. 26 чэрвеня айчым Аляксея Віталь Нешка падаў у пракуратуру Савецкага раёну заяву пра ўзбуджэнне крымінальнай справы супраць супрацоўнікаў міліцыі. У той жа вечар каля 23. 00 міліцыянты наведалі Аляксея Паўціну ў бальніцы. Што яны рабілі з Аляксеем – невядома. Калі 27 раніцай у бальніцу зъявіліся маці і айчым, каб адвезьці Аляксея на судмедэкспертызу, зрабіць гэта было немагчыма, бо пасъля начнога візіту хлопец быў пераведзены з хірургічнага аддзялення ў рэанімацыйнае. Маці і айчым Аляксея зъявярнуліся ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з просьбай аказаць дапамогу ў аднаўленьні справядлівасці.

7 ліпеня сябра Гарадзенскага Маладога Фронту Валеры Кісель прыехаў у г. Мінск, каб узяць удзел у семінары, арганізаваным Асамблеяй беларускіх няўрадавых арганізацыяў сумесна са швецкімі калегамі на тэму “Удасканаленне працы беларускіх няўрадавых арганізацыяў”. У ноч з 5 на 6 ліпеня (прыкладна ў 2 гадзіны 35 хвілінаў) ён быў затрыманы патрулём Партызанскага РУУС г. Мінску каля 5-га трамвая буснага дэпо. Прычынай затрымання стала тое, што патруль, які праезджаў міма, убачыў, што сем трамваев з дэпо размаляваныя надпісамі “Жыве Незалежная Беларусь!” і вырашыў, што гэта зрабілі троє маладых людзей, якія апынуліся побач. Двое сяброў В. Кіселя пасъпелі зъбегчы, а ён быў склонены супрацоўнікамі міліцыі. Пры затрыманні, як пазней напісаў у сваёй заяве ў ПЦ “Вясна” В. Кісель, ён быў моцна зьбіты старэйшым лейтэнантам, што кіраваў патрулём. Затрыманы быў адvezены ў Партызанскі РУУС, дзе з ім “працавалі” ня толькі міліцыянты, але і супрацоўнікі КДБ. Міліцыянты дапытвалі наконт правапарушэння, якое яны вызначылі як “дробнае хуліганства”, а КДБістай (а іх было каля сямі чалавек) больш цікавіла асона затрыманага, ягоная грамадзянская і палітычная пазіцыя і перакананьні. Міліцыянты двойчы складалі пратаколы аб адміністратыўным правапарушэнні, але Валеры адмаўляўся іх падпісаць, не прызнаючы сваёй віны. Толькі ў 17 гадзінаў начальнікам аддзелу правапарадку Партызанскага РУУС В. Кіслю было прызначанае пакаранье: 2 тысячи рублёў штрафу па арт. 156 КаАПРБ – “дробнае хуліганства”. Такім чынам, не

даказаўшы вінаватасці В. Кісяля, яго пратрымалі амаль 15 гадзінай у пастарунку, прызналі правапарушальнікам і выпісалі мінімальны штраф.

14 жніўня намеснік старшыні Кансерватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ Юры Беленькі звязаўся са скаргай у Мінскую гарадскую прокуратуру. Ён нязгодны з адмовай прокуратуры Савецкага раёну г. Мінска ўзбудзіць крымінальную справу ў дачыненіі да супрацоўнікаў міліцыі, якія зъбілі яго 25 сакавіка. Яшчэ да пачатку акцыі супрацоўнікі міліцыі і съпецназаўцы пачалі захоп людзей. Ю. Беленькага зъбілі з ног і білі дубінкамі і нагамі. У выніку ён атрымаў чэррапна-мазгавую трауму. Ю. Беленькага даставілі ў съпецпрыёмнік-разъмеркавальнік і пратрымалі там больш за суткі, не акказваючы ніякой дапамогі, нягледзячы на скаргі пра дрэннае самаадчуванье. Гэта ўжо другая скарга Ю. Беленькага. Прокуратура Савецкага р-ну г. Мінску адмовіла ва ўзбуджэнні крымінальнай справы па факце прычынення Ю. Беленькаму цялесных пашкоджаньня і неаказання своечасовай медыцынскай дапамогі. Аднак Ю. Беленькі і яго адвакат В. Страмкоўская маюць намер дамагацца ўзбуджэння крымінальнай справы і правядзення аб'ектыўнага рассясьледвання.

У жніўні ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” прыйшоў ліст ад хворага на сухоты Юрэя Юрчыка, які з 26 красавіка 2000 году праходзіць лячэнне ў бальніцы, што знаходзіцца ў в. Волкавічы пад Мінском. Ён паведамляе, што бальніца для хворых на сухоты не адпавядае свайму прызначэнню. На ягоную думку, бальніца створная не для лячэння, а для ізаляцыі хворых людзей. Ю. Юрчык піша: “З хвормі дактары абыходзяцца як з жывымі нябожчыкамі. Мне доктар сказаў, што я “адсюль ня вылезу і лячыць ён мяне не зьбіраецца”. А яшчэ ён сказаў: “Ты будзеш выпісаны толькі праз гараж!” Ён меў на ўвазе морг. У гэтай бальніцы няма моргу, замест яго выкарыстоўваецца гараж. А паміраюць людзі тут амаль кожны дзень. . . ”

24 верасьня ў Мінску супрацоўнікі Маскоўскага РУУС жорстка зъбілі ўдзельнікаў палітычнага перформансу “Акупацыя”, арганізаванага Федэрацыяй анархістаў Беларусі. Сярод затрыманых: Анастасія Неказакава (грамадзянка Расіі), Юры

Шульган (Брэст), Станіслаў Пачобут (Гародня), непаўнагадовая дзячына Вольга Мартыненка і Уладзімір Шлапак (фотакарэспандэнт газеты “Наша Свабода”). Супрацоўнікі міліцыі і пашкодзілі фотаапарат У. Шлапака, зас্বяцілі стужку, рабілі в обыск яго асабістых рэчаў (нягледзячы на наяўнасць журнالісткага пасьвядчання). Тым самым супрацоўнікі міліцыі парушылі арт. 3. Закону аб друку, дзе сказана, што “журналіст мае права бесперашкодна атрымліваць і распаўсяджаць любую інфармацыю, якая не зьяўляецца дзяржаўнай таямніцай”. Троє затрыманых (непаўнагадовую дзячыну забралі бацькі) правялі нач у съпецпрыёмніку-разъмеркавальніку. У. Шлапака адпусцілі. 25 верасьня адбыўся суд. Анархістам інкрымінавалі арт. 156 КаАП (дробнае хуліганства) і прысудзілі штраф па два мінімальныя заробкі. У пратаколах нічога не было сказана пра акцыю. Маладых людзей абвінавацілі ў тым, што яны “лаяліся матам, кръчалі і ўчынілі напад на супрацоўніка міліцыі”.

З лістапада міліцыянты за расклейку ўлётак пра акцыю Маладога Фронту пад назвай “Пераменаў!” затрымалі Алега Корбана і Міхася Царкова.

Распавядае Алег Корбан, 1985 г. н.: “Нас даставілі ў РУУС Партызанскаага раёну г. Мінску. Міліцыянты, даведаўшыся, за што мы затрыманыя, пачалі зьдзеквацца – білі па галаве. Потым павялі ў кабінет для складаньня пратаколу. У кабіненце пасадзілі ў крэсла, рукі паклалі на калені і сказалі не варушицца. Да мяне падыйшоў міліцыянт, спытаў: “Колькі вам плоцяць?” Я адказаў: “Мы патрыёты, нам нічога ня трэба!” Ён пачаў біць мяне нагой і пасъля кожнага ўдару перапытваў: ці патрыёт я? Калі склалі пратакол, той жа міліцыянт пачапіў мне на нос прышчэпку, а на ёй былі ключы розныя, ён круціў імі як мог. Другі міліцыянт, які зьдзекваўся з Міхася, сказаў, што запісаў нашыя адресы і паабяцаў, што зловіць нас каля хаты і даб’е, як жывёлаў. Называў нас “дурыкамі, пеўнямі”. Потым ён яшчэ раз ударыў мяне па галаве, і тут у кабінет зайшла жанчына (інспектар па справах непаўнагадовых Шмыга). У яе прысутнасці міліцыянты працягвалі зьдзеквацца, сказалі, што съпішуць на нас магнітолу, якая была некім скрадзеная. Потым міліцыянт ударыў мяне ў жывот з усія моцы і сказаў, каб мы

прызналіся, што ўзялі ўлёткі ў штаб-кватэры БНФ
“Адраджэнъне”. Потым нас зноў білі . . .”

Распавядает Міхась Царкоў, 1986 г. н: “Міліцыянт сказаў:
“Зараз мы вас адведзем у камеру катаваньяў, зацісьнем вам
пальцы ў дзьверы, вы нам тады ўсё раскажаце”. Потым ўбачыў
у мяне на шыі крыжык і сказаў: “Ах, ты яшчэ веруючы?! Ты яшчэ
ў гэтае г. . . но верыш?!” Стаяў зрывач з мяне крыжык. Другі
міліцыянт падыйшоў да мяне і пачаў мне клеіць налепку на
галаву, потым яшчэ біў нагамі і пытаўся, дзе бралі ўлёткі?”

5. ПАРУШЭНЬІ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА ПАДЧАС АРГАНІЗАВАНА ГА АПАЗІЦЫЯЙ БАЙКОТУ ВЫБАРАЎ У ПАРЛАМЕНТ КРАІНЫ

На арганізацыю і правядзеньне справядлівых, законных, раўнапраўных, дэмакратычных выбараў у парламент краіны ў 2000 годзе А. Лукашэнка не пайшоў. У новы Выбарчы кодэкс, прыняты 24 студзеня, не былі ўнесеныя папраўкі, прапанаваныя АБСЕ і апазіцыяй. 7 красавіка АБСЕ былі сфармуляваныя чатыры ўмовы дзеля правядзеньня законных, справядлівых і свабодных выбараў у Беларусі: пашырэньне функцыяў і паўнамоцтваў парламенту, забесьпячэньне рэальнага доступу палітычнай апазіцыі да дзяржаўных СМИ, прывядзеньне выбарчага заканадаўства ў адпаведнасць да еўрапейскіх стандартоў і, апошняе, устанаўленыне клімату палітычнага даверу, што азначае спыненьне палітычных рэпрэсіяў і забесьпячэньне свабоды мірных сходаў і свабоды слова.

Ніводзін з вызначаных АБСЕ і падтрыманых беларускай апазіцыяй пунктаў уладамі ня быў выкананы. І тады буйнейшыя апазіцыйныя партыі Беларусі прынялі рашэньне аб'явіць лукашэнкаўскім выбарам байкот. Выбарчы кодэкс не забараняе заклікаць выбаршчыкаў да байкоту. Але, тым ня менш, улады, кіруючыся арт. 167 КаАП РБ началі затрымліваць людзей, якія агітавалі за байкот. Арышты і суды ішлі па ўсёй Беларусі да самага дня выбараў – 15 кастрычніка. Між тым Закон Рэспублікі Беларусь “Аб унісеньні зъменаў і дапаўненіньняў у некаторыя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь” быў прыняты Палатай прадстаўнікоў яшчэ 22 чэрвеня 2000г. і зацверджданы Саветам Рэспублікі 30 чэрвеня 2000 г. Гэтым Законам былі ўнесеныя зъмены ў некаторыя нарматыўныя акты, у тым ліку і арт. 167. З КаAП быў выкладзены ў новай рэдакцыі, і паводле яго адказнасць за байкот не прадугледжвалася. Закон павінен быў уступіць ў сілу праз месяц з моманту надрукавання. Але толькі 15 кастрычніка Міністэрства замежных спраў РБ распаўсюдзіла Закон сярод прадстаўнікоў замежных амбасадаў і місіі АБСЕ. . . Такім чынам, Закон наўмысна ня быў надрукаваны своечасова, і ўлады скарыстоўвалі гэта дзеля змаганьня з удзельнікамі байкоту выбараў.

24 студзеня ніжня палата Нацыянальнага сходу Беларусі (створанага Лукашэнкам «парламенту») прыняла ў другім чытаньні Выбарчы кодэкс, паводле якога сёлета ў краіне павінны прайсцы і выборы ў парламент. Пропанаваныя АБСЕ і беларускай апазіцыяй зьмены ў Кодэксе ў сваёй большасці не былі ўлічаныя, а таму выборы, якія пройдуць паводле гэтага заканадаўства ня могуць лічыцца дэмакратычнымі. Лідэры буйнейшых апазіцыйных партыяў заявілі, што яны гатовыя ўдзельнічаць толькі ў справядлівых і дэмакратычных парламенцкіх выбарах 2000 году, але не ў падрыхтаваным уладамі фарсе.

22 лютага дванаццаць палітычных партыяў Беларусі, якія ўваходзяць у Кансультатыўную раду, прынялі рашэнне адмовіцца ад удзелу ў парламенцкіх выбарах паводле Выбарчага кодэксу, прынятага лукашэнкаўскім парламентам і падпісанага Лукашэнкам. «Цяперашняя ўлада, якая няздольная працягнуць сваё існаваньне на законных падставах, рыхтуеца арганізація выбарчы фарс па зададзеным сценарыі, – гаворыцца ў заяве Кансультатыўной рады. На думку Рады, Выбарчы кодэкс не адпавядае дэмакратычным прынцыпам, і выборы паводле яго ня могуць быць усеагульнымі, свабоднымі, роўнымі, справядлівымі, адкрытымі. . .

11 красавіка А. Лукашэнка выступіў перад дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў і членамі Савету Рэспублікі са штогадовым пасланьнем. Ягонае выступленыне транслювалася ў прымым эфіры беларускіх радыё і тэлебачаньня. Пасля выступлення А. Лукашэнка адказваў на пытанні прысутных. Намесынік старшыні камісіі па міжнародных спраўах і сувязях з СНД Палаты прадстаўнікоў Аляксандр Шпілеўскі пацікавіўся поглядам А. Лукашэнкі на магчымае абмежаваньне контактаў з міжнароднымі арганізацыямі, якія не прызнаюць новай беларускай Канстытуцыі. А. Лукашэнка раслумачыў, што паводле яго назіраньняў, заходнія палітыкі зараз ужо не ўздымаюць пытаньняў аб неправамоцнасці рэферэндуму 1996 г. і новай Канстытуцыі: “Захад, захаваўшы свой твар, адыйшоў ад гэтых патрабаваньняў”. А. Лукашэнка заявіў, што праводзіць палітыку, якая не адпавядае інтэрэсам Захаду, але, што

тычыцца міжнародных арганізацыяў, то “абмежаваць іх дзейнасць нельга. І хоць ў асобных выпадках яны пераступаюць рысу, у цэлым да недазволенай дзейнасці яны не дайшлі”. Але самая галоўная прычына, па якой А. Лукашэнка лічыць немагчымым далейшае пагаршэнне адносінай з міжнароднымі арганізацыямі – маючыя адбыцца выбары. “Нам трэба правесьці парламенцкія выбары, каб камар носу не падтачыў”, – сказаў А. Лукашэнка. У сувязі з гэтым выдварэннене, напрыклад, членаў Кансультатыўнаназіральнай групы АБСЕ, на думку А. Лукашэнка, выкліча толькі непатрэбнае чарговae абвастрэнне адносінай Беларусі з Захадам.

З 19 па 22 чэрвеня ў Мінску знаходзілася з візітам дэлегацыя парламенцкай тройкі АБСЕ. Як паведаміў старшыня падкамітэту па Беларусі ў Палітычнай камісіі Еўрапарламенту Ян Марыюс Вірсма, мэтай візіту зьяўлялася выяўленне значнасці намаганньняў па стварэнні “неабходных умоваў дзеля правядзеньня свабодных і дэмакратычных парламенцкіх выбараў у Беларусі ў осень гэтага году як асновы далейшага дэмакратычнага рэфармаванья краіны”. Ян Марыюс Вірсма адзначыў, што працэс узаемаадносінай паміж урадам і апазіцыяй, а таксама ініцыяваны А. Лукашэнкам грамадзка-палітычны дыялог пакуль што не апраўдваюць даверу парламенцкай тройкі.

15 жніўня адбылася прэс-канферэнцыя лідэраў аб'яднанай дэмакратычнай апазіцыі. Старшыня АГП Анатоль Лябедзька, старшыня БСДГ Станіслаў Шушкевіч, старшыня жаночай партыі «Надзея» Валянціна Палевікова і намеснік старшыні Кангрэсу дэмакратычных прафсаюзаў Віктар Івашкевіч заявілі, што іх партыі адмаўляюцца ад удзелу ў выбарах, прызначаных А. Лукашэнкам на 15 кастрычніка, і запрашаюць іншыя дэмакратычныя арганізацыі краіны далучыцца да байкоту выбараў.

21 жніўня актыўістка Аб'яднанай грамадзянскай партыі Галіна Юрэна з непаўнагадовым сынам знаходзілася каля ўласнага гаражу. У 22 гадзіны да іх пад'ехалі дзьве машыны з супрацоўнікамі міліцыі. Міліцыянты запатрабавалі ад жанчыны, каб яна адчыніла сваю машыну дзеля правядзеньня дагляду. На

патрабаваньне Г. Юрынай прадстравіць свае службовыя пасынків і міліцыянты адмовіліся гэта зрабіць, а таму яна сказала, што дазволіць адчыніць машыну толькі ў РУУС. Сына Г. Юрынай адпусьцілі дадому, а яна ў суправаджэні супрацоўніка міліцыі, які сеў з ёй побач у машыну, накіравалася ў Фрунзенскі РУУС. У РУУС міліцыянты адчынілі машыну і знайшлі там улёткі (каля 20 тысячай асобнікаў), якія ўтрымлівалі заклік да байкатаванья маючых адбыцца 15 кастрычніка выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ. Быў складзены пратакол канфіскацыі, а друкаваная прадукцыя накіравана ў прокуратуру на экспертызу. У аддзеле міліцыі Г. Юрыну пратрымалі да гадзіны ночы, а потым адпусьцілі. Увесь гэты час там знаходзіўся ў якасці назіральніка старшыня ПЦ “Вясна” Алеся Бяляцкі.

29 жніўня ў мінскім гатэлі “Планета” адбылася сустрэча журналістаў з выканаўчым дырэктарам Міжнароднай Хельсінскай федэрацыі Ааронам Роўдзам, каардынатарам па СНГ Уладзімірам Вайсманам і прадстаўнікамі Беларускага Хельсінскага камітэту Тацянай Процька і Гары Паганяйлам. А. Роўдз падзяліўся думкамі і ўражаньнямі пра праект, Хельсінскага камітэту, звязаны з выбарамі 15 кастрычніка ў Палату прадстаўнікоў РБ. Сэнс праекту ў тым, што падчас выбараў, якім буйныя апазіцыйныя партыі абвясьцілі байкот, Хельсінскі камітэт будзе праводзіць маніторынг. “Мэта нашай работы – умацаванье ў Беларусі міжнародных стандартоў у тым, што тычыцца дэмакратызацыі і правоў чалавека. У нас няма звычкі назіраць толькі правільныя і свабодныя выбары, мы не займаємся назіраньнямі ў Швейцарыі ці Даніі. Нас цікавяць выбары ў такіх краінах як Харватыя, Сербія, Кыргызстан”, – сказаў А. Роўдз. Журналістай цікавіла: ці ня будзе праект Хельсінскага камітэту садзейнічаць легітымізацыі выбараў, не прызнаных еўрапейскай супольнасцю. А. Роўдз падкрэсліў, што праект ня мае палітычнага харахтеру. Хельсінскі камітэт не займаецца палітыкай, а засяродзіцца на фактах парушэнняў правоў чалавека, якія адбудуцца падчас выбарчай кампаніі і ў дзень выбараў. Падчас прэс-канферэнцыі вядомы ў Беларусі адвакат Гары Паганяйла паведаміў журналістам пра свае планы ўдзельнічаць у выбарах, каб мець магчымасць выявіць сваю грамадзянскую пазіцыю. У сувязі з гэтым Г. Паганяйла на

час выбарчай кампаніі прыпыняе сваю дзейнасць у БХК (але толькі часова), каб падкрэсльць, што БХК – не палітычная арганізацыя.

30 жніўня тэхнічная канферэнцыя АБСЕ ў Вене прыняла рашэньне не дасылаць сваіх назіральнікаў на парламенцкія выбары, якія павінны прайсці ў Беларусі 15 кастрычніка. У працы канферэнцыі бралі ўдзел прадстаўнікі АБСЕ, Парламенцкай асамблеі АБСЕ, парламенцкай тройкі Еўрапарламенту, а таксама прадстаўнікі Парламенцкай асамблеі СНД. Беларускія дэмакратычныя сілы прадстаўлялі віцэспікер Вярхоўнага Савету, старшыня АГП Анатоль Лябедзька і старшыня БНФ Вінцук Вячорка. Ад беларускіх уладаў прысутнічаў намеснік міністра замежных спраў Мартынаў. Паводле рашэння канферэнцыі, у Мінск будзе дасланая місія БДІПЧ (Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека), якая за чатыры тыдні павінна вынесці сваю ацэнку “выбарам у Палату прадстаўнікоў”.

4 верасьня раніцай супрацоўнікамі Партызанскаага РУУС быў затрыманы студэнт гістарычнага факультэту БДУ Аляксандр Кадукоў. Яго затрымалі за распаўсяджваныне ўлётак з заклікамі да байкоту выбараў 15 кастрычніка. У заяве, накіраванай у Праваабарончы цэнтр “Вясна”, А. Кадукоў напісаў: “Мяне даставілі ў аддзяленыне РУУС Партызанскаага раёну, забралі асабістыя рэчы, зрабілі адбіткі пальцаў і зънялі на відэакамеру. Пасьля гэтага быў складзены пратакол па арт. 143 КаАП РБ (антысанітарыя), і я быў пакінуты ў аддзяленыні міліцыі. Прыкладна ў 15. 00 я нагадаў пра тое, што заходжуся ў аддзяленыні больш за 3 гадзіны і што мне неабходна патэлефанаваць. У гэтым мне адмовілі. На патрабаваныне адпусцкіца мяне пасьля заканчэння трохгадзіннага тэрміну мне не адказалі. Прыкладна ў 16 гадзінаў у аддзяленыне прыйшоў начальнік РУУС са здымачнай групай БТ. У прысутнасці здымачнай групы начальнік пачаў складаць пратакол і дапытваць мяне. Я адмовіўся даваць інтэрв'ю БТ, але здымачную группу ня выдалі. Новы пратакол быў складзены па арт. 167. З КаАП РБ (парушэнніе заканадаўства аб выбарах). У 17. 00 мяне адвялі ў суд, дзе абылося судов ае паседжаныне без сакратара. Мне быў прысуджаны штраф у памеры 2

мінімальных заробкаў. Пасьля суда мяне зноў даставілі ў РУУС, нейкі час я праседзеў у аддзяленні. У 19. 00 зявіўся оперупаўнаважаны, узяў мяне і разам са мной паехаў да мяне дамоў, каб правесці в обыск (санкцыі на вобыск у яго не было). У мяне дома знайшлі дзве ўлёткі. Оперупаўнаважаны ўзяў у мяне дзве ў ідэакасеты “паглядзець”. Акрамя таго, што мяне пратрымалі ў аддзяленні восем гадзін, мне пагражалі і абражалі мяне. Прозвішчы оперупаўнаважаных – Мяшкоў і Сазановіч, прозвішча судзьдзі Дзёмінскай”. А. Кадукоў упэўнены, што дзеяньні ўладаў былі незаконныя і парушалі яго канстытуцыйныя права. Ён накіраваў скаргу на дзеяньні міліцыі ў прокуратуру Партызанскаага раёну і прокуратуру г. Мінску, а на пастанову суда Партизанскаага раёну – на імя старшыні Мінскага гарадзкога суда і ў АБСЕ.

6 верасьня ў ПЦ “Вясна” зьевярнуўся Аляксей Андросаў. У сваёй заяве ён напісаў наступнае: “Нас затрымалі міліцыянты, калі я і мой сябра Г. Прыходзька раскідавалі па паштовых скрынках улёткі “Байкот-2000”. Нас абшукалі, знайшлі ўлёткі і павялі ў пастарунак. Нам інкрымінавалі арт. 143. 3 КаАПРБ (антысанітарыя)”.

7 верасьня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” трапіў унікальны пісьмовы дакумент. Выдадзены ён выкананічым камітэтам г. Баранавічы. Цытуем: “Гарадзкі выкананічы камітэт разгледзеў заяву аб дазволе правядзення сустэрэчы 20 верасьня з кіраўніцтвам БНФ “Адраджэньне” і партыі БНФ. Паведамляем, што ў цяперашні час прапанаваць памяшканье ня маєм магчымасці. Старшыня выканкаму В. І. Дзічкоўскі”. Адмова гэтая зьяўляецца незаконнай, але звычайна прадстаўнікі ўлады давалі адказ у вуснай форме, а напярэдадні выбараў 15 кастрычніка зявіліся адмовы і пісьмовыя. . .

8 верасьня падчас сьвяткавання Дня беларускай вайсковай славы ў парку Янкі Купалы ў Мінску была затрыманая Зоя Чаропка, якая зьбірала подпісы грамадзянаў супраць недэмакратычных выбараў. З. Чаропка была дастаўленая ў РУУС Цэнтральнага раёну г. Мінску, дзе яе пратрымалі 2 гадзіны, не складаючы пратаколу затрымання, а толькі ўзяўшы тлумачальную запіску, адпусцілі.

10 верасьня проста ў друкарні быў канфіскаваны съпецвыпуск газеты «Рабочы», прысьвечаны пачатку байкатаванья выбараў у лукашэнкаўскі парламент. Супрацоўнікі Першамайскага РУУС затрымалі галоўнага рэдактара газеты Віктара Івашкевіча, генеральнага дырэктара выдавецкага прадпрыемства «Мэджык» Юрыя Будзько і юрысконсультата выдавецтва Зыміцера Касцюковіча. 13 верасьня распачаўся суд над імі па адвінавачаньні ў «парушэнныі заканадаўства аб выбарах». Падсудныя запатрабавалі адвакатаў, і суд быў перанесены на 18 верасьня.

11 верасьня супрацоўнікамі РУУС Заводзкага раёну г. Мінску за расклейванье ўлётак, якія ўтрымліваюць заклік да байкатаванья выбараў, быў затрыманы непаўнагадовы Ігар Маханёк. Яго даставалі ў памяшканье РУУС Заводзкага раёну, дзе канфіскавалі каля дзесяці ўлётак і прымусілі пісаць тлумачальную. Супрацоўнікай міліцыі і вельмі цікавіла, дзе юнак узяў гэтыя ўлёткі, але затрыманы адмовіўся адказваць на гэтае пытаньне і сказаў, што іх зьмест цалкам адпавядае ягоным перакананьням, таму ён і займаўся іх распаўсюджваньнем. Адміністратыўныя матэрыялы былі перададзеныя ў камісію па справах непаўнагадовых Заводзкага раёну, дзе ў бліжэйшы час адбудзеца разгляд справы.

12 верасьня ў Мінску на пл. Незалежнасці за расклейванье ўлётак з заклікам да байкоту выбараў супрацоўнікамі РУУС Маскоўскага рну г. Мінску быў затрыманы 18-гадовы Міхаіл Аржаеў. У памяшканьні РУУС Маскоўскага раёну ў яго былі канфіскаваныя каля 17 ўлётак з надпісам “Байкот-2000” і складзеныя пратаколы адміністратыўнага затрыманья і адміністратыўнага правапарушэння. Пасля гэтага М. Аржаеў быў адведзены ў камеру часовага ўтрыманья, дзе пробыў усю ноч і да 13-ці гадзінаў наступнага дня. Пры гэтым супрацоўнікі міліцыі і шматразова адхілялі патрабаваны затрыманага паведаміць бацькам аб месцы ягонага знаходжаньня. У 12 гадзінаў наступнага дня М. Аржаеў быў дастаўлены да судзьдзі па адміністратыўных справах Маскоўскага раённага суда. Праз некалькі хвілінаў слуханьня справы судзьдзя вынесла пастанову аб прыцягненні М. Аржаева да адміністратыўнай адказнасці

па арт. 167. З КаAP РБ і прысудзіла яму штраф у памеры 2 мінімальных заробкаў.

12 верасьня акружная камісія Полацкай гарадзкой вýбарчай акругі № 28 неабгрунтавана адмовіла Валерью Шчукіну ў рэгістрацыі кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ. Сам В. Шчукін тлумачыць прычыны адмовы наступным чынам: “Мая пасада: дэпутата Вярхоўнага Савету 13-га скліканья, асабісты ўдзел у зборы подпісаў, непрадстаўленыне своечасова дэкларацыі пра даходы – гэтыя прычыны не адпавядаюць рэчаіснасці. . . » В. Шчукін лічыць рашэньне Полацкай акружной камісіі неправамоцным і зъявірнуўся ў ЦВК з заявай, у якой просіць адмяніць несправядлівое рашэньне.

14 верасьня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зъявірнуўся Аляксандр Карызна, які паведаміў, што быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі падчас распайсюджвання съпецвыпуску газеты “Рабочы”. У сваёй заяве А. Карызна піша: “13 верасьня я раскідаваў у паштовыя скрынкі дому № 145 па пр. Скарыны съпецвыпуск газеты “Рабочы”. У другім пад’ездзе дому я быў затрыманы нарадам міліцыі з трох чалавек, пасаджаны ў міліцэйскую машыну і дастаўлены ў пастарунак. У аддзеле міліцыі і мяне пратрымалі каля паўгадзіны “дзеля высьвятлення шкоднасці справы”, некуды тэлефанавалі, каб даведацца, што далей са мной рабіць, а потым адпусцілі. Міліцыянты забралі сабе апошні нумар газеты, патлумачыўшы, што самі хочуць пачытаць, што там напісаны”.

15 верасьня пачалася агітацыйная кампанія па вýбараў дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Сустрэчы з вýбаршчыкамі адбыліся ў розных раёнах г. Мінску. Перад пачаткам правядзення гэтых сустрэчаў арганізаторамі былі пададзеныя адпаведныя заявы ў раённыя аддзелы ўнутраных спраў, у якіх паведамлялася пра час і месца правядзення сустрэчаў. Аднак, нягледзячы на гарантаваныя вýбарчым заканадаўствам правы, усе сустрэчы з вýбаршчыкамі былі гвалтоўна спыненыя супрацоўнікамі міліцыі. Асобы, якія бралі ўдзел у гэтых сустрэчах, затрымліваліся, дастаўляліся ў раённыя ўпраўленні міліцыі, дзе на іх складаліся пратаколы аб

адміністратыўных правапарушэньях. У затрыманых канфіскоўвалася друкаваная прадукцыя, у прыватнасці газеты “Наша Свабода” і “Рабочы”. Каля кінатэатру “Масква” на праспекце Машэрава прадстаўнікі аб'яднанай дэмакратычнай апазіцыі стаялі з плакатам расьцяжкай “Сустрэча з выбаршчыкамі” і раздавалі съпецвыпуск газеты “Рабочы” мінакам. Побач, на праезнай частцы праспекту, дзяжурыла міліцэйская машына. Потым пад'ехалі яшчэ трох міліцэйскія машыны. Затрыманьнем кіраваў начальнік аддзелу аховы грамадзкага парадку Цэнтральнага РУУС г. Мінску Анатоль Прузан. Былі затрыманыя Лявон Баршчэўскі, Уладзімір Кішкурна і Лявон Садоўскі і адvezены ў Цэнтральны РУУС для складання пратаколаў. Затрыманых адвінавацілі ў парушэнні артыкулу 167. 1 КаАПРБ (парушэнніе парадку арганізацыі і правядзеньня шэсцьця, мітынгаў, пікетаў). Каля універсаму “Першамайскі” ў мікрараёне Уручча затрыманыя Сяргей Шынкевіч, Валянцін Гатоўкін, Марына Сініцына, Сяргей Карбоўскі, Цімафей Акудовіч, Валеры Жэрбін. На праспекце Газеты “Ізвестія” у Маскоўскім раёне Мінску затрыманыя: Валянцін Голубеў, Сяргей Міхноў, Яўген Афнагель, Сяргей Алфер, непаўнагадовыя Максім Абрамчук, Павел Юхневіч і інш. Падчас правядзеньня сустрэчы з выбаршчыкамі каля станцыі метро “Пушкінская” супрацоўнікі міліцыі і спрабавалі затрымаць адказнага за правядзеньне сустрэчы Уладзіміра Раманоўскага, але яму ўдалося давесці супрацоўнікам міліцыі, што заяўка была пададзеная ў РУУС за некалькі дзён да правядзеньня сустрэчы. Супрацоўнікі міліцыі запісалі прозвішча У. Раманоўскага і адпусцілі яго. Пры гэтым яны загадалі разысьціся і астатнім удзельнікам сустрэчы, якія раздавалі газеты “Наша Свабода” і “Рабочы”.

15 верасьня ў г. Слуцку (Мінская вобласць) на цэнтральную плошчу гораду выйшаў на сустрэчу з выбаршчыкамі кіраўнік мясцовай суполкі АГП Аляксандар Катляроў. Папярэдне ён паслаў пісмовасце паведамленыне ў акруговую выбарчую камісію і ў Слуцкі ГРАУС. Сустрэча пачалася ў 11. 00. Аляксандар Катляроў трymаў на грудзях шыльду: “Калі я пайду на выбары – то буду галасаваць супраць усіх”. Праз пяць хвілінай да яго падышлі апранутыя ў цывільнае супрацоўнікі Слуцкага ГРАУС і запрасілі прайсьці ў аўтамабіль. Пасля гэтага даставілі ў

будынак ГРАУС і складі пратакол адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. З (парушэнне заканадаўства аб выбарах). Потым Аляксандр Катляроў быў дастаўлены ў суд. На паседжаньні суда, дзе прысутнічала прадстаўнік мясцовай філіі БХК Любоў Зарыцкая, А. Катляроў заявіў хадайніцтва аб удзеле адваката ў разглядзе справы. Яго хадайніцтва было задаволенае.

16 верасьня каля 11 гадзінаў раніцы ў раёне Камароўскага рынку ў г. Мінску супрацоўнікамі міліцыі Савецкага РУУС быў затрыманы Раман Бабаеўскі, які распаўсюджваў съпецвыпуск газеты "Наша Свабода", дзе ўтрымліваліся заклікі да байкатавання выбараў. Затрыманага даставілі ў РУУС, склалі пратаколы аб канфіскацыі 5,5 тысячаў асобнікаў съпецвыпуску і адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. З КаАПРБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). У аддзяленні міліцыі Р. Бабаеўскага пратрымалі больш за 6 гадзінаў і адпусцілі, папярэдзіўшы, што ў хуткім часе ён атрымае позув ў суд.

17 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі ў раёне Камароўскага рынку каля 13. 30 гадзінаў былі затрыманыя сябра АГП В. Арэхаў і сябры БНФ С. Андросаў і Зым. Касцяпяровіч, якія раздавалі съпецвыпуск газеты "Наша Свабода". Затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РУУС г. Мінску, дзе на іх склалі пратаколы адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. З КаАПРБ і праз трэх гадзін адпусцілі.

18 верасьня адбыліся суды над затрыманымі падчас сустрэчай з выбаршчыкамі.

Суд Цэнтральнага раёну г. Мінску:

1. Лявон Баршчэўскі – суд перанесены на 18 верасьня.
2. Уладзімір Кішкурна – суд перанесены на 21 верасьня.
3. Лявон Садоўскі – суд перанесены на 21 верасьня.

Суд Першамайскага раёну г. Мінску:

1. Сініцына Марына – суд перанесены на 21 верасьня.
2. Карбоўскі Сяргей – суд перанесены на 21 верасьня.
3. Шынкевіч Сяргей – суд перанесены на 21 верасьня.
4. Гатоўкін Валянцін – суд перанесены на 21 верасьня.
5. Акудовіч Цімафей (непаўнагадовы) – суд перанесены на 21 верасьня.
6. Валеры Жэрбін – захварэў і на суд не зявіўся.

Суд Маскоўскага раёну г. Мінску:

Судзьдзя Алена Тройніч накіравала адміністратыўныя матэрыялы, якія да яе паступілі, старшыні суда Маскоўскага раёну і перанесла ўсе працэсы на навызначаны тэрмін. Сярод абвінавачваемых:

1. Сяргей Міхноў.
2. Яўген Афнагель.
3. Зоя Хіла.
4. Максім Абрамчук (непаўнагадовы).
5. Павал Юхневіч (непаўнагадовы).
6. Валянцін Голубеў.
7. А. Пятроў.

19 верасьня суд над Валянцінам Голубевым быў адкладзены на навызначаны тэрмін.

18 верасьня Ў судзе Першамайскага р-ну г. Мінску падчас судовага разгляду вытворчасць па справе дырэктара друкарні “Мэджык” Ю. Будзько была спыненая за адсутнасцю складу адміністратыўнага правапарушэння.

19 верасьня скончыўся судовы разгляд адміністратыўных матэрыялаў па справах В. Іашкевіча і Зым. Касцюковіча. Старшынстваваў на працэсе судзьдзя суда Першамайскага раёну г. Мінску С. Несінаў. Згодна з вынесенай судзьдзей пастановай, В. Іашкевіч быў прызнаны вінаватым у парушэнні арт. 167. З КаАПРБ і атрымаў штраф у памеры 5 мінімальных заробкаў. Зым. Касцюковіч таксама быў прызнаны вінаватым у зьдзяйсьненні правапарушэння, прадугледжанага арт. 167. З

КаAP РБ, і, згодна с вынесенай пастановай, абвіавачваўся ў “распаўсюджваньні друкаванай прадукцыі, якая ўтрымлівае заклікі да байкуту выбараў”, хаця ў складзеным супрацоўнікамі міліцыі і пратаколе было ўказана, што абвіавачваюмы толькі загружалі газеты. Судзьдзя С. Несінаў у сваёй пастанове прыняў рашэнне канфіскаваць арыштаваны наклад съпецвыпуску газеты “Рабочы” і зьнішчыць яго. Вынесеная пастанова будзе абскарджаная ў Мінскім гарадзкім судзе і, хутчэй за ёсё, будзе адмененая, але пакуль вышэйстаячы суд будзе разглядаць скаргу, увесь наклад съпецвыпуску “Рабочы” будзе зьнішчаны.

20 верасьня незарэгістраваныя дэмакратычныя кандыдаты правялі прэс-канферэнцыю, на якой выказалі сваё меркаваньне на контакт прычынаў іх нерэгістрацыі. Сярод удзельнікаў прэс-канферэнцыі – Гары Паганяйла, Васіль Шлындзікаў, Юлія Чыгір, Тацяна Ваніна, Генадзь Грушавы, М. Злотнікаў. Гары Паганяйла распавёў пра агульныя тэндэнцыі перадвыбарчай кампаніі: “Адсочвалася ёсё: хто вылучаецца, якіх перакананьняў прытрымліваецца, ці варта яго пускаць блізка да выбарчага марафону. Большасць дэмакратычна настроенных кандыдатаў былі “вырубленыя” на гэтым этапе”.

20 верасьня ў г. Брэсце супрацоўнікамі міліцыі за расклейванье налепак “Байкот-2000” быў затрыманы Сяржук Грынь. На затрыманага складзены пратакол.

21 верасьня ў Гомелі быў затрыманы старшыня Гомельскай гарадзкой арганізацыі БНФ Анатоль Паплаўны. Супрацоўнікі міліцыі і правялі вобыск у ягонай машыні, дзе ў багажніку знайшлі съпецвыпуск газеты “Рабочы”. Газету канфіскавалі, а самога затрыманага адвезлі ў РАУС, дзе склалі пратакол.

21 верасьня ў г. Гомелі ў кватэру да вядомага палітыка і грамадзкага дзеяча Віктара Карніенкі ўварваліся шасьцёра супрацоўнікаў міліцыі. Не прадставіўшы документаў на вобыск, яны запатрабавалі ў гаспадара паказаць газету “Рабочы”. Сп. Карніенка папрасіў міліцыянтаў пакінуць кватэру, а наконт гэтага выпадку напісаў скаргу прокурору Гомельскай вобласці.

21 верасьня ў цэнтры Мінску (раён плошчы Перамогі) адбылася чарговая сустрэча прадстаўнікоў аўяднанай апазіцыі з выбаршчыкамі. Падчас сустрэчы раздавалі газеты “Народная воля” і “Рабочы”. Намеснік старшыні БНФ “Адраджэнне” Юры Хадыка зьбіраў подпісы за выкананыне чатырох умоваў АБСЕ. Напрыканцы сустрэчы арганізатары і ўдзельнікі былі затрыманы і дастаўлены ў РУУС Партызанская раёну г. Мінску. Усё гэта адбывалася на вачах журналістай, назіральнікаў АБСЕ і ПЦ “Вясна”. Старшыня ПЦ “Вясна” Алесь Бяляцкі быў затрыманы за тое, што спрабаваў патлумачыць міліцыянтам, што затрыманыні беспадстаўныя і незаконныя, бо, паводле Выбарчага кодэксу РБ, падчас сустрэчы з выбаршчыкамі можна агітаваць і за байкот. Сеў у міліцэйскую машыну і юрист ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч, які ў РУУСе паказаў пасъедчаныне назіральніка і сказаў: “Я назіральнік, прыехаў добраахвотна” (у выніку пратакол на яго не складалі). Сярод затрыманых была Алена Рашэтнікова, у якой дома заставалася малое дзіця.

22 верасьня ў судзе Партызанская раёну г. Мінску адбыліся суды над затрыманымі падчас сустрэчы з выбаршчыкамі. Ім інкрымінаваўся арт. 167. З КаАП РБ. (парушэнне заканадаўства аб выбарах).

1. Алена Рашэтнікова – суд перанесены на 25 верасьня.
2. Сяргей Рабкевіч – суд перанесены на 25 верасьня.
3. Сяргей Шынкевіч – штраф 2 мінімальныя заробкі.
4. Юры Хадыка – суд перанесены на 25 верасьня.
5. Алесь Бяляцкі – штраф 2 мінімальныя заробкі.
6. Мікола Раманаў – суд перанесены на 25 верасьня.

22 верасьня ў Мінску, у адпаведнасці з паведамленнем у Партызанскае раённае ўпраўленне міліцыі, па адресе Грушаўка 1, была распачатая сустрэча з выбаршчыкамі. Пры гэтым выбаршчыкам раздавалі афіцыйна зарэгістраваную газету “Народная воля”. Сустрэча з выбаршчыкамі пачалася ў 15. 00. У 16. 45 да Уладзіміра Раманоўскага, які стаяў з плакатам “Сустрэча з выбаршчыкамі” падыйшоў супрацоўнік міліцыі, які пачаў пытацца: “Што вы тут робіце? На якой падставе?” Яму была прадэмантрантаваная копія паведамлення

ў РУУС, але, нягледзячы на гэта, прапаршчык выклікаў патрульную машыну. Машына прыйшла праз пару хвілінай і спынілася непадалёк ад месца сустрэчы. Заўважыўшы, што адзін з плакатаў часова прывязаны да дрэва, прапаршчык абвінаваціў прысутных у антысанітарыі і кішэнным съцізорыкам перарэзаў вяроўку, якая трymала плакат. Усе падзеі адбываліся на вачах назіральнікаў АБСЕ.

24 верасьня ў г. Бабруйску каля 21.30 гадзінаў на вул. Інтэрнацыянальнай быў затрыманы чацьвера маладых людзей за расклейванье налепак, якія ўтрымлівалі заклікі да байкатаванья выбараў, а таксама налепкі з інфармацыяй пра "Марш Свабоды-3". Затрыманыя быў дастаўленыя ў 8 апорны пункт гораду, адкуль троє непайнагадовых быў адпушчаныя, а 18-гадовы Эдуард Грынівецкі дастаўлены ў РАУС Ленінскага раёну г. Бабруйску. Там на яго быў складзеныя пратаколы канфіскацыі друкаванай прадукцыі і затрыманыя, а потым пасылья З гадзінаў знаходжанья ў пастарунку адпусцілі і папярэдзілі, што ў хуткім часе ён атрымае позму ў суд.

25 верасьня ў судзе Савецкага раёну г. Мінску пачаўся разгляд адміністратыўной справы сябра АГП Сяргея Яраца, які быў затрыманы 24 верасьня ў раёне Камароўскага рынку падчас раздачы газетаў "Наша Свабода" і "Народная воля" і абвінавачваўся ў парушэнні арт. 167. З КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). Рашэнне па справе не было вынесенае, і працяг судовага разгляду справы судзьдзёй А. Рэлява перанесены на 3 кастрычніка на 10 гадзінаў.

25 верасьня ў г. Слуцку Мінскай вобласці скончыўся разгляд адміністратыўных матэрыялаў па справе кіраўніка мясцовай суполкі АГП Аляксандра Катлярова. 15 верасьня А. Катляроў на цэнтральнай плошчы гораду наладзіў сустрэчу з выбаршчыкамі, падчас якой ён быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі, што склалі на яго пратакол адміністратыўнага затрыманыня, абвінаваціўшы ў парушэнні арт. 167. З КаАП РБ. Судовы працэс працягваўся 1,5 гадзіны. Баранілі А. Катлярова адвакат з мясцовай калегі адвакатаў і прадстаўнік Слуцкага аддзялення БХК Любоў Зарыцкая ў якасьці грамадзкага абаронцы, якія даводзілі, што іх падабаронны дзейнічаў у межах выбарчага

заканадаўства Беларусі, згодна з арт. 45, і ў ягоных дзеяньнях адсутнічае склад адміністратыўнага права парушэння. Судзьдзя Святлана Пастухова, нягледзячы на доказы абароны, прызнала А. Катлярова вінаватым і вынесла яму папярэдканье. А. Катляроў зъбіраецца абскарджваць парушэнне судзьдзі ва ўстаноўленым парадку.

25 верасьня ў судзе Партызанскаага раёну г. Мінску адбыўся працяг судовых разглядаў адміністратыўных справаў над удзельнікамі сустрэчы з выбаршчыкамі, якая адбылася 21 верасьня на скрыжаваньні пр. Скарыны і вул. Казлова. У гэты дзень былі разгледжаныя адміністратыўныя матэрыялы нам. старшыні БНФ “Адраджэньне” Ю. Хадыкі, С. Рабкевіча, А. Рашэтнікавай і М. Раманава. Усе яны абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167. З КаАП РБ, а дакладней – у распайсоджванні съпецвыпускаў газетаў “Рабочы” і “Народная воля”, якія ўтрымлівалі заклікі да байкатаўання выбараў. Падчас разгляду адміністратыўнага матэрыялу адносна А. Рашэтнікавай судзьдзя М. Трубнікаў прыйшоў да высновы, што ў яе дзеяньнях адсутнічае склад адміністратыўнага права парушэння, і вынес пастанову аб спыненіі справы, аднак у дзеяньнях наступнага “правапарушальніка” С. Рабкевіча, які разам з А. Рашэтнікавай трymаў плакат з надпісам “Сустрэча з выбаршчыкамі”, ён угледзеў склад права парушэння і вынес пастанову аб накладанні штрафу ў памеры 1 мінімальнага заробку. Адміністратыўную справу адносна Ю. Хадыкі разглядала судзьдзя А. Дамінская, якая прызнала яго вінаватым і вынесла пастанову аб спагнанні штрафу ў памеры 2 мінімальных заробкаў. Разгляд справы М. Раманава быў перанесены на 27 верасьня.

26 верасьня ў Гомелі былі затрыманыя Мікола Агароднік і Мікола Зялёнка (жыхары г. Баранавічы). Яны па прыватных справах на машыне прыехалі ў Гомель. Там пакінулі адну налепку “Байкот-2000” на слупе. Гэта ўбачыў супрацоўнік міліцыі ў цывільным. Праз некалькі сотняў метраў машыну спынілі супрацоўнікі ДАІ, яны прapanавалі праехаць ва ўпраўленні міліцыі. Там быў агледжаны салон машыны і знайдзеныя налепкі. Хлопцаў трymалі больш за 5 гадзінай, гэта рабілася дзеля таго, каб пасыпела прыехаць здымачная група

Беларускага тэлебачаньня. Рэпартаж пра здарэньне ў Гомелі быў у той жа вечар паказаны ў “Навінах”. Праз 20 хвілінаў пасьля здымкаў хлопцаў адпусцілі. Іх машыну да павароту на Рэчыцу суправаджалі міліцэйскія машыны, пасьля загадалі адзначыцца на посце ДАІ ў Калінкавічах. Пратаколы з Гомелю перадалі па факсе ў Баранавічы, дзе павінен адбыцца суд.

26 верасьня ў Баранавічах за расклейку налепак, прысьвечаных «Маршу Свабоды», былі затрыманыя сябры БНФ “Адраджэнье”. Сярод іх: Алесь Пікула (старшыня гарадзкой арганізацыі), Алесь Грыцавец, Руслан Рэвякя. Як паведаміў сябры Баранавіцкай філіі ПЦ “Вясна” Уладзімір Гоўша, “міліцыянты з аўтаматамі абшукалі іх і даставілі ў пастарунак. Там з Руслана Рэвякі была ўзятая тлумачальная, а ў астатніх перапісалі прозвішчы. Мабыць, тое, што «Марш Свабоды» дазволены Мінскім гарвыканкамам, адыграла сваю ролю, і праз паўгадзіны затрыманых вызвалілі і нават аддалі налепкі”.

26 верасня ўвечары старшыня рады БНФ Савецкага раёну г. Мінску Сяргей Андросаў і сябры БНФ Віталь Радкевіч распаўсяджаў алі съпецыяльны нумар газеты “Народная воля” ў раёне Камароўскага рынку ў прысутнасці назіральнікаў АБСЕ. Прыкладна ў 19. 00, праз 15 хвілінаў пасьля сыходу назіральнікаў, да Андросава і Радкевіча, якія ўжо раздалі ўсе асобнікі газеты, падышлі некалькі супрацоўнікаў міліцыі і ў цывільнym. Яны паказалі свае пасьведчаньні і выклікалі міліцэйскую машыну. Затрыманых даставілі ў РУУС Савецкага раёну г. Мінску, але ў хуткім часе адпусцілі, запісаўшы дадзенія па паштартоў.

26 верасьня з 17. 30 да 19. 00 гадзінаў у Мінску ў раёне філармоніі сябры БНФ Наталя Емельянава раздавала съпецвыпуск газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”, тримаючы плакат: “Не – лукавым выбарам”. Да яе падышлі супрацоўнікі міліцыі бліжэйшай станцыі метро “Плошча Якуба Коласа” і запрасілі ў пакой міліцыі. Там Н. Емельянаву распыталі, дзе яна ўзяла газеты і колькі яна атрымлівае за іх распаўсяджаўніне, а потым, не складаючы пратаколу адміністратыўнага затрыманьня, адпусцілі .

26 верасьня ў г. Лідзе (Гарадзенская вобл.) адбылася сустрэча сяброў БНФ з выбаршчыкамі, падчас якой раздавалася газета “Голас Ліды”, якая ўтрымлівала заклікі да байкатаванья прызначаных на 15 кастрычніка в выбараў. Падчас сустрэчы былі затрыманыя Ю. Войцікаў і А. Ганько, у якіх супрацоўнікі міліцыі і знайшлі невялікі наклад “Голасу Ліды”. Затрыманых даставілі ў аддзяленыне міліцыі, дзе на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. З КаАП РБ. Суд над Ю. Войцікам і А. Ганько прызначаны на 27 верасьня.

27 верасьня зранку ў сядзібу Таварыства беларускай мовы ў Лідзе прыйшла аператыўнаследчая група, якая без санкцыі пачала вобыск. Пры гэтым ад сяброў ТБМ патрабавалі дакументацыю на тэхніку і друкаваныя матэрыялы, прысьвечаныя байкатаванью в выбараў.

28 верасьня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з'явінуўся непаўнагадовы Венедыкт Кляўзе, які 27 верасьня быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі за тое, што меў на сваёй курццы значок “Марш Свабоды”. Расказвае Венедыкт Кляўзе: “Па дарозе ў пункт аховы правапарадку міліцыянт сарваў са слупоў некалькі налепак “Марш Свабоды” са словамі: “Этаты наляпіў”. Машына даставіла мяне ў РУУС Савецкага раёну г. Мінску. Начальнік сказаў: “Абавязкова накіруйце паведамленыне па месцы працы бацькоў”. Быў складзены пратакол па арт. 143 КаАП РБ (антысанітарыя), выклікалі маю маці і адпусьцілі, дадаўшы: “Мы яшчэ палюдзку паставіліся да хлопца, а малі б раскруціць на поўную катушку”.

30 верасьня ў мінскім раёне Серабранка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі быў затрыманы Васіль Шабуневіч, які распаўсюджваў афіцыйна зарэгістраваную газету “Наша Свабода”. 2 кастрычніка ў судзе Ленінскага раёну г. Мінска прызначаны суд над В. Шабуневічам.

28 верасьня ў Слуцку быў затрыманы Павел Драбеня, які распаўсюджваў газету “Рабочы” і зьбіраў подпісы за свабодныя і дэмакратычныя выбары (за выкананьне чатырох умоваў АБСЕ). П. Драбеня быў дастаўлены ў аддзяленыне міліцыі, дзе яго

пратрымалі да 2 гадзінаў ночы. П. Драбеню зьбілі, газеты канфіскавалі. Яму інкрайміньюць арт. 167. З КаАПРБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах).

1 каstryчніка кіраунік віцебскага цэнтра моладзевых ініцыятываў Юрэй Корбан ехаў у Мінск на «Марш Свабоды». На станцыі Ворша Ю. Корбан быў затрыманы нарадам чыгуначнай міліцыі за расклейку налепак “Байкот-2000” і «Марш Свабоды». У аддзяленні міліцыі быў складзены пратакол, які затрыманому не паказалі.

2 каstryчніка ў судзе Першамайскага раёну г. Мінску была разгледжаная справа Сяргея Шынкевіча, які 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля універсаму “Першамайскі” ў мікрараёне Уручча беларускай сталіцы быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. На яго быў складзены пратакол адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. 1 ч. 2 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету) і выдадзеная позва ў суд на 18 верасьня. Судовы разгляд адміністратыўных матэрыялаў па справе С. Шынкевіча з 18 верасьня быў перанесены судзьдзей суда Першамайскага раёну г. Мінску Ю. А. Гарбатоўскім на 2 каstryчніка. У гэтых дзень было вынесенае рашэнне: прызнаць С. Шынкевіча вінаватым у організацыі несанкцыянаванага пікету і спагнаць з яго штраф у памеры 150 мінімальных заробкаў.

2 каstryчніка ў гадзіну ночы ў Гародні затрыманы Сяржук Паўленка (сябра БНФ “Адраджэнне”). У яго асабістай машыне быў зроблены в обыск і знайдзеныя 16 тысячаў улётак, прысьвечаных байкоту выбараў 15 каstryчніка. Пасля в обыску С. Паўленка быў дастаўлены ў РУУС Каstryчніцкага раёну г. Гародня, дзе ўлёткі былі канфіскаваныя. У 6 гадзінаў раніцы супрацоўнікі міліцыі прынеслы дахаты С. Паўленку позву з выклікам на допыт да намесніка начальніка Каstryчніцкага РУУС падпалкоўніка В. Сідара. С. Паўленка з'явіўся па дапамогу ў гарадзенскую філію ПЦ “Вясна”.

2 каstryчніка дамоў да Станіслава Шушкевіча (Старшыні Вярхоўнага Савету РБ 12-га скліканьня) прыязджалі міліцыянты,

хацелі ўручыць позву ў суд Заводзкага раёну. С. Шушкевіча дома не было, а ягоная жонка адмовілася браць позву. Зранку міліцыянты зъявіліся зноў. На гэты раз ім трэба было ўручыць новую позву, каб С. Шушкевіч зъявіўся ў якасьці съведкі ў суд Савецкага раёну. Пасля таго, як позву ніхто ня ўзяў, быў прысланы міліцыант, узброены аўтаматам, які заняў пазіцыю каля дэзвярэй кватэры С. Шушкевіча. Паводле съведчанья жонкі С. Шушкевіча, аўтаматчык знаходзіўся ў пад'езьдзе працяглы час.

З каstryчніка ў ПЦ “Вясна” зъявіруўся непаўнагадовы жыхар г. Жодзіна (Мінская вobl.) Павал Красоўскі, які 27 верасьня быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. П. Красоўскага затрымалі каля пад'езду ўласнага дому ў 22. 40, дзе ён ў кампаніі з іншымі падлеткамі съпяваў пад гітару. Супрацоўнікі міліцыі зъявіліся нечакана, паставілі падлеткаў тварамі да сцяны і абшукалі (супрацоўнікі міліцыі дзейнічалі згодна з пастановай, паводле якой падлеткі не павінны зъяўляцца позна ў вечары на вуліцы без суправаджэння дарослых). Пры вобыску ў П. Красоўскага былі знайденыя налепкі “Байкот-2000” і “Марш Свабоды”. П. Красоўскі съцвярджае: “Пры затрыманні міліцыянты перавысілі свае паўнамоцтвы: нецэнзурна лаяліся, білі і аказвалі псіхалагічны ціск. Зараз на мяне заведзеныя дэзве адміністратыўныя справы (арт. 143 КаАП – антысанітарыя, арт. 172 КаАП – распаўсяджанье друкаванай прадукцыі, вырабленай з парушэннем усталяванага парадку, без выходных дадзеных, зъмест якіх накіраваны на нанясеньне стратаў дзяржаўнаму і грамадзкаму парадку). На допыце супрацоўнікі міліцыі пыталіся ў П. Красоўскага: ці не супрацоўнічае ён з украінскай арганізацыяй УНА-УНСО і колькі яму плоцяць за распаўсяджанье налепак? Распавядалі пра тое, што А. Лукашэнка дае ўсім дзецям бясплатную адукцыю, палохалі рэпрэсіямі 30-х гадоў і апісаньнямі камераў у турме КДБ. Прозвішчы міліцыянтаў Дзінісюк і Хамяшэвіч.

З каstryчніка супрацоўнікі міліцыі прыходзілі дамоў і да старшыні БНФ “Адраджэнне” Вінцuka Вячоркі. Сын В. Вячоркі ім не адчыніў дэзверы.

4 каstryчніка ў суд Савецкага раёну да судзьдзі Іны Шэйко супрацоўнікамі міліцыі на службовай машыне была дастаўленая Людміла Гразнова (дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня). Людмілу Гразнову абвінавачвалі ў тым, што яна публічна заклікала да байкоту выбараў, ёй інкрымінавалі арт 167. З КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). Прагледзелі відэаматэрыялы, аптыталі съведкаў. Суд быў перанесены на 5 каstryчніка, бо судзьдзя I. Шэйко сказала, што “вагаеца і ёй трэба падумаць”.

4 каstryчніка судзьдзя па адміністратыўных справах суда Маскоўскага раёну г. Мінску Дзымітры Антановіч сваёй пастановай прызнаў вінаватым у парушэнні арт. 167. 1 КаАП РБ (парушэнне парадку правядзення і арганізацыі шэсцяці, мітынгаў, дэмманстрацыяў і пікетавання) Сяргея Алфера. Згодна з пастановай суда, ён падвергнуты адміністратыўнаму спагнанню ў выглядзе папярэджаньня. Нягледзячы на довады падсуднага і яго абароны аб тым, што сустрэча з выбаршчыкамі праходзіць згодна з арт. 45 Выбарчага кодэксу РБ і не патрабуе дазволу Мінгарвыканкаму, судзьдзя Д. Антановіч кваліфікаваў гэтую сустрэчу як несанкцыянаваны пікет. Судзьдзя не прыняў да ведама так сама і той факт, што С. Алфер зьяўляўся афіцыйна зарэгістраваным назіральнікам па выбарчай акрузе № 100, і як прадстаўнік грамадзкой арганізацыі «Беларускі цэнтр канстытуцыяналізму і парадкавання напраўных дасьледванняў», якая вылучыла яго назіральнікам за правядзеннем выбараў, мае права прысутнічаць на ўсіх перадвыбарчых агітацыйных мерапрыемствах. Факт няждзелу С. Алфера ў “пікеце” пацвердзіў нават съведкамі ліцыянт, які прысутнічаў пры затрыманні ўдзельнікаў сустрэчы з выбаршчыкамі. Але ж судзьдзя вырашыў усё пасвойму.

6 каstryчніка ў Першамайскім раённым судзе г. Мінску было вынесенае рашэнне па адміністратыўной справе аднаго з кіраўнікоў АГП Уладзіміра Раманоўскага. Яго абвінавачвалі ў несанкцыянаваным пікетаванні, якое нібыта адбылося 25 верасьня, калі У. Раманоўскі каля станцыі метро “Усход” трymаў плакат “Сустрэча з выбаршчыкамі”. Тады У. Раманоўскому была выдадзеная позва ў аддзел міліцыі Першамайскага раёну на наступны дзень. У аддзяленні міліцыі 26 верасьня на У.

Раманоўскага быў складзены пратакол адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. 1 ч. 2 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету). Суд быў прызначаны на 5 кастрычніка, а працяг яго адбыўся 6 кастрычніка. Судзьдзя С. Несінаў, нягледзячы на довады У. Раманоўскага, што ён мае права падчас выбарчай кампаніі агітаваць як “за”, так і “супраць” любога кандыдата (згодна з арт. 45 Выбарчага кодэксу РБ), прызнаў яго вінаватым у організацыі несанкцыянаванага пікету і прыцягнуў да адміністратыўнай адказнасці ў выглядзе 10 сутак арышту. У зале суда У. Раманоўскі быў узяты пад варту і накіраваны адбываць пакаранье ў съпецпрыёмнік-разъмеркавальнік.

6 кастрычніка ў г. Салігорску (Мінская вобл.) каля 23 гадзінай супрацоўнікамі міліцыі былі затрыманыя Андрэй Лапановіч і Зыміцер Тычына. Затрыманыя былі дастаўленыя ў аддзяленне міліцыі, дзе на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. З КаАП РБ і былі канфіскаваныя 2 500 абвестак пра маючы адбыцца 8 кастрычніка мітынг, прысьвечаны кампаніі “Байкот-2000”, і нумары праваабарончага бюлетэню “Права на волю”. Праз тры гадзіны затрыманых адпусцілі.

8 кастрычніка па ўсёй Беларусі, ва ўсіх буйнейшых гарадах краіны адбыліся акцыі пратэсту супраць недэмакратычных выбараў у парламент, наладжаных уладамі. Мітынгі, шэсьці, пікеты, організаваныя апазіцыйнымі сіламі ў межах агульнадзяржаўнай акцыі «Байкот-2000», упершыню за апошнія гады прайшлі так масава не ў сталіцы краіны, а ва ўсіх рэгіёнах.

У Магілёве мітынг быў несанкцыянаваны, прысутнічала каля 300 грамадзянаў. За акцыяй сачылі больш за 30 міліцыянтаў, вяліся ідэаздымыкі. Перад пачаткам мітынгу супрацоўнікі міліцыі блакавалі выходы з магілёўскага офісу БНФ “Адраджэнне”, абшуквалі ўсіх, хто выходзіў адтуль – рабілі агляд асабістых рэчаў, шукалі агітацийныя матэрыялы і плакаты. Праз такі дагляд прайшло 20 чалавек.

У Брэсцце падчас распаўсяджаньня газеты “Рабочы” і першага нумару грамадзка-палітычнай газеты “Наш выбар” (Брэсцкай абласной рады БНФ) старэйшым сяржантам С. Бабнішчавым быў затрыманы Рыгор Варвашэвіч. Апроч таго, ён раздаваў запрашэньні прыняць удзел у акцыі. Р. Варвашэвіча даставілі ў РУУС Маскоўскага раёну г. Брэсту, дзе абшукалі. Р. Варвашэвіч патрабаваў дазволу патэлефанаваць у ПЦ “Вясна”. Урэшце пратакол ня быў складзены, а ў 15. 35 маёр Журан выказаў затрыманаму Р. Варвашэвічу свае прабачэнні і адпусьціў. Супрацоўнікі міліцыі аддалі ўсе газеты. Р. Варвашэвіч быў затрыманы да пачатку акцыі. У Брэсцце ў акцыі ўзялі ўдзел звыш 2000 чалавек. Удзельнікі акцыі прынялі рэзалюцыю, у якой было сказана: “Абвешчаныя ўладамі 15 кастрычніка выбары ў “палату прадстаўнікоў” не зьяўляюцца ні свабоднымі, ні справядлівымі. Рэжым ня выкананы ніводнага з 4-х патрабаваньняў Еўрапейскай супольнасьці. Зыходзячы з гэтага, удзельнікі мітынгу заклікаюць берасьцейцаў выкарыстаць сваё канстытуцыйнае права – не ісьці на выбары, ня браць удзелу ў фарсе, які за народныя грошы ставіць нелегітимны “прэзідэнт”, каб захаваць сваю нелегітимную ўладу”.

У Віцебску пасьля заканчэння акцыі былі затрыманыя 7 чалавек. Іх затрымалі за збор подпісаў за “свабодныя і дэмакратычныя выбары” (выкананыне чатырох умоваў АБСЕ). Сярод затрыманых: Аляксандр Прахарэнка, Марат Волкаў, Сяргей Сымірноў, Андрэй Саўчанка, Сяргей Доўгі, Сяргей Васенка. . . Затрыманых даставілі ў РУУС Кастрычніцкага раёну, дзе пратрымалі каля гадзіны, склалі пратаколы аб адміністратыўным правапарушэнні. Позывы ў суд павінны прыйсьці на хатнія адресы.

У Гародні ў шэсцьці і мітынгу ўзялі ўдзел 1500 чалавек. На патэнцыйных удзельнікаў акцыі аказваўся моцны псіхалагічны ўціск – па мясцовым тэлебачаньні папярэджвалі, што акцыя забароненая, запалохвалі магчымымі карамі. 7 кастрычніка ў 23. 00 за распаўсяджаньне запрашэнняў на мітынг быў затрыманы Мікалай Івашын.

У Баранавічах на мітынг сабралася каля 500 чалавек. Акцыя доўжылася дзявяць гадзін, удзень усё абышлося без

затрыманьняу і правакацыяў. Але ў вечары ў 21. 00 да аднаго з актыўных удзельнікаў акцыі Міхала Барысевіча прыходзілі супрацоўнікі крымінальнага вышуку. М. Барысевіч адчыніў ім дзвіверы, і сказаў: “Я сёньня нічога ня ўкраў. Калі я вам патрэбны, дасылайце позв’”. Варта адзначыць, што Міхail Барысевіч падчас акцыі зьбіраў подпісы за “свабодныя і дэмакратычныя выбары” (выкананьне чатырох умоваў АБСЕ).

У Салігорску былі затрыманыя Анатоль Лобан (БНФ “Адраджэнье”), Пётр Голасаў (АГП), Валянцін Баранаў (БНФ “Адраджэнье”). Затрыманых даставілі ў аддзяленьне міліцыі, дзе пратрымалі 2 гадзіны. На Лобана і Голасава былі складзеныя пратаколы.

У Лідзе былі затрыманыя 4 чалавекі – Станіслаў Суднік, Алесь Судак, Віктар Аўгусцін, Павел Анацка.

У Жодзіна падчас акцыі мелі месца шматлікія правакацыі. На мясцовую штабкватэру БНФ “Адраджэнье” напярэдадні быў учынены налёт – выйтыва шыбы, зламаны званок, усю ноч былі тэлефонныя званкі ад невядомых асобаў з бруднай лаянкай і пагрозамі. Перад пачаткам акцыі супрацоўнікі міліцыі не дазволілі падключыць апаратуру. Мітынг праходзіў пад наглядам вялікай колькасці супрацоўнікаў міліцыі і КДБ – у форме і ў цывільным. Съведчыць удзельнік акцыі Аляксей Лапіцкі: “На плошчы знаходзіліся брытагаловыя неафашысты з РНЕ, якія спрабавалі кідаць у выступаўцаў нейкія прадметы. Праз гадзіну яны пачалі падпальваць улёткі і плакаты. Фатограф, які спрабаваў зьняць гэта, быў зьбіты брытагаловымі. Мы ў першы раз назіралі такую актыўнасць брытагаловых у нашым горадзе, яны дзейнічалі пры маўклівай згодзе ўладаў. Рукамі брытагаловых фашистыстаў улады аказвалі ўзьдзеяньне на тых, хто заклікаў да байкоту выбараў 15 каstryчніка”:

У Гомелі ў мітынгу прыняло ўдзел каля 500 чалавек.

У Бабруйску адбыўся несанкцыянаваны мітынг, у якім удзельнічала больш за 200 чалавек.

У Мазыры мітынг і шэсьце былі забароненыя ўладамі, але на іх сабралася каля 60 чалавек.

У Рагачове адбыўся пікет з удзелам 25 чалавек.

9 кастрычніка адбылася прэс-канферэнцыя, прысьвечаная акцыям у рэгёнах. Старшыня БНФ “Адраджэнъне” Вінцук Вячорка адзначыў “беспрэцэдэнтны геаграфічны ахоп. Акцыі адбыліся паўсюль, дзе планавалася. Натхнен аптымізм людзей, якія, пераадолеўшы страх, выйшлі на мітынг”. Паводле падлікаў арганізатораў, усяго ў акцыях па рэгёнах Беларусі ўзялі ўдзел каля 10 000 чалавек.

9 кастрычніка ў судзе Фрунзенскага раёну г. Мінску павінен быў адбыцца разгляд справы Андрэя Церашкова, Лявона Садоўскага і Наталі Емяльянавай. Усе яны абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167. З КаАП РБ. Судзьдзя Уладзімір Карноў доўга думаў, а пасля адмовіўся разглядаць адміністратыўныя матэрыялы і накіраваў іх на дапрацоўку ў міліцыю, спаслаўшыся на арт. 234. 1 КаАП РБ (паўнамоцтвы службовых асобаў па складанні пратаколаў па адміністратыўных правапарушэннях). Судзьдзя прыйшоў да высновы, што супрацоўнікі міліцыі ня маюць права складаць пратаколы па арт. 167. З КаАП РБ – складанне пратаколаў па гэтым артыкуле адносіцца выключна да кампетэнцыі выканкамаў. З гэтага вынікае, што альбо судзьдзя У. Карноў ня ведае пра існаванье рашэння Мінгарвыканкаму ад 18. 03. 99 г. №265, якім супрацоўнікам міліцыі і надаецца права складаць пратаколы па арт. 167. З, альбо гэта агульная тэндэнцыя апошніх дзён, і судовы перасыпэд за заклікі да байкоту будзе спынены. Гэтую тэндэнцыю пацвердзіў прадстаўнік адміністрацыі презідэнта сп. Сазонаў падчас сустрэчы з арганізаторамі «Маршу Свабоды» 14 кастрычніка ў Мінгарвыканкаме. Сп. Сазонаў сказаў, што адміністратыўных справаў за байкот у Мінску больш ня будзе. Калі гэта так, дык мы маем яшчэ адно съведчанье таго, што суды ў нашай краіне не зьяўляюцца незалежнымі, а выконваюць загады, што прыходзяць зверху.

10 каstryчніка ў Віцебску атрадам АМАГу (каля 15 чалавек з аўтаматамі) быў затрыманы Яніс Чучман (Малады Фронт), які расклейваў улёткі з тэкстам “Моладзь на выбары ня пойдзе”. Затрыманы быў дастаўлены ў РУУС Першамайскага раёну г. Віцебску, куды адразу накіраваліся прадстаўнікі ПЦ “Вясна” і БНФ “Адраджэньне”. На пытаньне пра прычыну затрыманьня дзяжурны прапаршчык А. Варапаеў адказаў, што Я. Чучман падазраецца ў зьдзяйсьнені супрацьпраўных дзеянньняў і затрыманы дзеля высьвятлення асобы (Я. Чучман ня меў пры себе пашпарту). Пасля складаньня пратаколу (арт. 167. 3 – парушэнне заканадаўства аб выбарах) Я. Чучман быў зъмешчаны ў клетку і чакаў перамяшчэння ў суд.

10 каstryчніка арганізатары шэсцяці і мітынгу ў г. Воршы (Віцебская вobl.), прысьвечаных байкатаванню выбараў, Віктар Андрэй і Юры Санько атрымалі позвы ў аддзяленні міліцыі і гораду. 11 каstryчніка на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. 1 КаАП РБ (парушэнне парадку правядзеньня масавых мерапрыемстваў), і на 12 каstryчніка прызначаны судовы разгляд.

10 каstryчніка жыхар г. Маладэчна, сябра БНФ Алесь Дудка знаходзіўся ў бары, калі туды ўвайшлі супрацоўнікі міліцыі. Яны пазналі А. Дудку і сталі да яго чапляцца з патрабаваннем паказаць, што знаходзіцца ў ягонай торбе (відаць, яны чакалі знайсьці матэрыялы, звязаныя з байкатаваннем выбараў). А. Дудка адмовіўся, і міліцыянты сталі чакаць фронтаўца калі выхаду з бару. За гэты час сябра БНФ аддаў сваю торбу знаёмым, а сам выйшаў. Калі міліцыянты ўбачылі, што ў руках А. Дудкі нічога няма, яны пачалі яго зьбіваць і патрабаваць, каб ён сказаў, каму аддаў свае рэчы. Затым яны зрабілі ператрус у бары, знайшлі торбу і адвезьлі А. Дудку ў аддзяленне міліцыі г. Маладэчна. Там на затрыманага склалі пратакол адміністратыўнага правапарушэння, аблінаваціўшы яго ў “дробным хуліганстве”. Да раніцы А. Дудка знаходзіўся ў пастарунку, а раніцай 11 каstryчніка яго адвезьлі ў суд. Судзьдзя прызнаў А. Дудку вінаватым і вынес рашэнне аштрафаваць яго на 900 рублёў. А. Дудка абураны такім прысудам і зьбіраеца яго абскарджваць.

12 кастрычніка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьевярнуўся студэнт 4 курсу Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэту, які паведаміў, што на лекцыю па статыстыцы да іх зъявіўся дэкан факультэту В. Н. Платонаў. Мэтай ягонага прыходу была гутарка са студэнтамі пра ўдзел у выбарах. Спадар Платонаў сказаў, што ўсе студэнты павінны прыйсьці на выбары і падмацаваў гэта пагрозамі высяленьня з інтэрнату іншагародніх. Гутарка скончылася тым, што дэкан сказаў: “Вы разумееце, мне трэба дапрацаваць да пенсіі”. Гэта съведчыць пра тое, што ціск робіцца ня толькі на студэнтаў, але і на выкладчыкаў.

12 кастрычніка стала вядома, што ў Беларускім універсітэце культуры намеснік дэакана факультэту бібліятэчна-інфармацыйных сістэмаў Галіна Дуркіна зъняла ўвесь паток з лекцыі па сусветнай літаратурэ. Студэнтаў, якія жывуць у інтэрнаце, накіравалі на прымусовае датэрміновае галасаваньне. Кірауніцтва універсітэту небеспадстаўна хвалюеца, што 15 кастрычніка (нядзеля) іншагароднія зъедуць дамоў і не прагаласуюць. Датэрміновае галасаваньне адбывалася з парушэннямі Закону аб выбарах – замест пашпартоў студэнты прад'яўлялі студэнцкія білеты (студэнцкі білет не зъяўляецца дакументам, які замяняе пашпарт – там не адзначанае грамадзянства, прапіска і г. д.).

14 кастрычніка ў 2 гадзіны ночы ў г. Кобрыне супрацоўнікамі пазаведамаснай аховы былі затрыманыя 4 жыхары гораду, сярод якіх непаўнагадовы Вакульчык Зыміцер і ягоны брат Вакульчык Андрэй. У затрыманых праверылі дакументы і торбы, у якіх знайшлі брашуру “Край” і бюлетэнь “Змагар”. Паколькі толькі ў братоў былі пры сабе пашпарты, былі перапісаныя іх дадзенія, і маладых людзей адпусцілі, але ў 7 гадзінай раніцы да Вакульчыкаў дахаты прыйшлі супрацоўнікі міліцыі з аўтаматамі і павезьлі хлопцаў у РАУС г. Кобрыну. Там іх пратрымалі каля гадзіны і адпусцілі не складаючы пратаколаў, сказаўшы, што гэтая справа не адносіцца да іх сферы дзеянасьці. Наступны раз узброены нарад аператыўных работнікаў пад кірауніцтвам сяржанта Сідарука завітаў дадому да братоў Вакульчыкаў у 12. 30, каб другі раз даставіць у РАУС. Дапытвалі братоў у РАУС начальнік міліцыі Седзін і съследчы па

асабліва важных спрах старэйшы оперупаўнаважаны крымінальнага вышуку С. Марковіч. Яны прымушалі братоў прызнацца, што тыя расклейвалі ўлёткі і налепкі ў Кобрыне, але тыя адмаўляліся, бо доказаў іх вінаватасці ніякіх не было. Не дабіў шыся прызнаньня, съледчы і начальнік міліцыі і сталі запалохваць маладых людзей, што звольняць з працы іх маці і Андрэя Вакульчыка, а Зыміцера выключачы з вучэльні. Пасля допыту, не складаючы пратаколу, у хлопцаў узялі адбіткі пальцаў і адпусцілі.

Перасьлед грамадзянаў, звязаны з выбарчай кампаніяй

Грамадзяне, на якіх складзеныя пратаколы адміністратыўнага затрымання, і грамадзяне, прыцягнутыя да адміністратыўнай адказнасці:

1. Кадукоў Аляксандар (Мінск, затрыманы 4 верасьня за распаўсюджванье ўлётак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 143 КаАП РБ) – штраф 2 мінімальныя заробкі.
2. Аркаеў Міхаіл (Мінск, затрыманы 12 верасьня за налепкі з заклікам да байкатаўнія выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
3. Баршчэўскі Лявон (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
4. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
5. Садоўскі Лявон (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
6. Карбоўскі Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – папярэджаныне.
7. Гатоўкін Валянцін (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – папярэджаныне.
8. Катляроў Аляксандар (г. Слуцк, затрыманы 15 верасьня падчас сутрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – папярэджаныне.
9. Івашкевіч Віктар (Мінск, затрыманы 13 верасьня, як рэдактар газеты «Рабочы» абвінавачваўся ў публічным закліку да байкоту выбараў па арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. зар.
10. Касцюковіч Зыміцер (Мінск, затрыманы 13 верасьня, абвінавачваўся ў распаўсюджванні друкаванай прадукцыі, якая

ўтрымлівае заклікі да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.

11. Бяляцкі Алесь (Мінск, затрыманы 21 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.

12. Хадыка Юры (Мінск, затрыманы 21 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.

13. Рабкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 21 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 1 мін. зар.

14. Рашэтнікава Алена (Мінск, затрыманая 21 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – справа спыненая.

15. Раманаў Мікалай (Мінск, затрыманы 21 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі; арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 1 мін зар.

16. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 ч. 2 КаАП РБ) – штраф 150 мін. зар.

17. Андросаў Аляксей (Мінск, затрыманы 6 верасьня за распаўсюджванье ўлётак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 143 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.

18. Маханёк Ігар (Мінск, затрыманы 11 верасьня за расклейванье ўлётак з заклікам да байкатаванья выбараў,) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.

19. Сінцына Марына (Мінск, затрыманая за сустрэчу з выбаршчыкамі 15 верасьня, арт. 167. 1 КаАП РБ) – справа спыненая.

20. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 21 верасьня, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.

21. Акудовіч Цімафей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.

22. Жэрбін Валеры (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ).

23. Голубеў Валянцін (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 5 мін. заробкаў.

24. Міхноў Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 10 мін. зар.

25. Афнагель Яўген (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ).

26. Алфер Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – папярэджаньне.
27. Абрамчук Максім (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля ўнівермагу “Кірмаш”, пратакол складзены на маці па арт. 162 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.
28. Юхневіч Павел (г. Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля ўнівермагу “Кірмаш”,) – матэрыялы ў камісіі па справах непаўнагадовых.
29. Грынявецкі Эдуард (Бабруйск, затрыманы 24 верасьня за расклейваньне налепак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).
30. Ярац Сяргей – (Мінск, затрыманы 24 верасьня падчас распаўсядкованьня газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”, арт. 167. 3 КаАП РБ) – справа спыненая.
31. Грынь Сяргей (г. Брэст, затрыманы 20 верасьня за налепкі “Байкот-2000, арт. 167. 3 КаАП РБ).
32. Бабаеўскі Раман (Мінск, затрыманы 16 верасьня падчас распаўсядкованьня съпецвыпуску газеты “Наша Свабода” з заклікамі да байкатаваньня выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – справа спыненая.
33. Арэхаў Валеры (Мінск, затрыманы 17 верасьня падчас распаўсядкованьня съпецвыпуску газеты “Наша Свабода”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
34. Андросаў Сяргей (Мінск, затрыманы 17 верасьня падчас раздачы съпецвыпуску газеты “Наша Свабода”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
35. Войцікаў Юрый (г. Ліда, затрыманы 26 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсядкованьне газеты “Голос Ліды”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
36. Ганько Артур (г. Ліда, затрыманы 26 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсядкованьне газеты “Голос Ліды”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
37. Мароз Анастасія (г. Рэчыца, непаўнагадовая).
38. Кляўзе Венядзікт (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 27 верасьня за тое, што меў на куртцы значок “Марш Свабоды”, арт. 143 КаАП РБ).
39. Суднік Яўген (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 21 верасьня за налепкі з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) –

штраф 2 мін. заробкі (рашэньне камісіі па справах непаўнагадовых).

40. Бялькевіч Дзымігры (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 23 верасьня за налепкі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.

41. Ядранцаў Ілля (Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 23 верасьня за налепкі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых.

42. Савін Сяргей (Мінск, затрыманыя 23 верасьня за налепкі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – вусная звойага ў судзе.

43. Кубранаў Аляксей (Мінск, затрыманы 23 верасьня за налепкі, арт. 167. 3 КаАП) – штраф у памеры 1 мін. зар.

44. Зялёнак Мікола (жыхар г. Баранавічы, затрыманы 26 верасьня ў г. Гомелі за налепкі з заклікам да байкоту, арт. 167. 3 КаАП РБ).

45. Агароднік Мікола (жыхар г. Баранавічы, затрыманы 26 верасьня ў г. Гомелі за налепкі з заклікам да байкоту, арт. 167. 3 КаАП РБ).

46. Раманоўскі Уладзімір (Мінск, затрыманы 25 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 ч. 2) – 10 сутак арышту.

47. Корбан Юрась (жыхар г. Віцебску, затрыманы 1 кастрычніка ў Воршы за налепкі з заклікам да байкоту выбараў, пратакол не паказалі, таму невядома, па якім артыкуле абвінавачваюць).

48. Паўленка Сяргей (г. Гародня, затрыманы 2 кастрычніка за ўлёткі з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

49. Касцяпяровіч Зыміцер (Мінск, затрыманы 17 верасьня падчас распаўсядкваньня съпешыпску газеты “Наша Свабода”, арт. 167. 3 КаАП РБ).

50. Туравец Яўген (г. Клецк).

51. Красоўскі Павел (Жодзіна, затрыманы 27 верасьня за налепкі з заклікам да байкатаўвання выбараў, матэрыялы накіраваныя ў камісію па справах непаўнагадовых). Па паказаньнях П.

Красоўскага вынесенае папярэджањне А. Лапіцкаму па арт. 172 КаАП РБ (пакаранье адмененое).

52. Драбеня Павел (Слуцк, затрыманы за распаўсядкванье газеты «Рабочы», арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. заробкі.

53. Самойленка Генадзь (г. Жабінка Брэсцкай вобласці, 3 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167. 3 КаАП РБ за распаўсядкванье съпешыпску газеты “Рабочы”) – штраф 3 мін. зар.

54. Адзінец Сяргей.

55. Шабуневіч Васіль.
56. Гразнова Людміла – (Мінск, за выступ на мітынгу 1 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167. 3 КаАП РБ) – суд перанесены на навызначаны тэрмін.
57. Паплаўны Анатоль (Гомель, затрыманы 21 верасьня за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячай рублёў.
58. Туркоўскі Генадэй (Жлобін).
59. Волатаў Iгар (Жлобін).
60. П’яных Сяргей (Мінск, затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 8 мін. зар.
61. Дзывігун Андрэй (г. Магілёў, затрыманы за распаўсядкванье газеты «Рабочы», арт. 167. 3 КаАП РБ).
62. Кухарэнка Сяргей (Полацк, затрыманы 2 кастрычніка за налепкі з заклікам да байкоту, арт. 172 КаАП РБ).
63. Сівуха Валеры (Магілёў, затрыманы 30 верасьня за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
64. Губко Аляксей (Магілёў, затрыманы 30 верасьня за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
65. Ужоў Мікалай (Магілёў, затрыманы 1 кастрычніка за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар.
66. Андрасюк Васіль (Брест, затрыманы 26 верасьня за распаўсядкванье газеты “Рабочы” з заклікамі да байкатаваньяня выбараў, арт. 172. 3 КаАП РБ)
67. Чыжык Міхась (г. Мінск, непаўнагадовы, затрыманы 4 кастрычніка за распаўсядкванье бюлетэню “Права на волю” з інфармацыяй пра байкот выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – разгляд у камісіі па справах непаўнагадовых – штраф 1 мін. зар.
68. Церашкоў Андрэй (г. Мінск, затрыманы 4 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі за распаўсядкванье газетаў “Наша свабода”, “Народная воля”) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку ў міліцыю. 17 кастрычніка вытварчасць спыненая за нязначнасцю, суд абмежаваўся вусным папярэджаннем.
69. Садоўскі Лявон (г. Мінск, затрыманы падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 4 кастрычніка, арт. 167. 3 КаАП РБ) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, справа накіраваная на дапрацоўку ў

міліцыю. 17 кастрычніка вытворчасьць спыненая за нязначнасьцю, суд абмежаваўся вусным папярэджањнем.

70. Емяльянава Наталія (г. Мінск, затрыманая падчас сустрэчы з выбаршчыкамі 4 кастрычніка) – суд прызначаны на 9 кастрычніка, матэрыялы накіраваныя на дапрацоўку ў міліцыю. 17 кастрычніка вытворчасьць спыненая за нязначнасьцю, суд абмежаваўся вусным папярэджањнем.

71. Філатава Святлана (Магілёў, затрыманая 3 кастрычніка за збор подпісаў пад адозвай “4 умовы АБСЕ”).

72. Радкевіч Віталь (г. Мінск, затрыманы 30 верасьня за распаўсюджванье газетаў з заклікамі да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

73. Лапановіч Андрэй (Салігорск, затрыманы 6 кастрычніка з бюлетэніямі “Права на волю”, якія ўтрымлівалі інфармацыю пра байкатаванье выбараў, арт. 172 КаАП РБ).

74. Тычына Зыміцер (Салігорск, затрыманы 6 кастрычніка з бюлетэніямі “Права на волю”, якія ўтрымлівалі інфармацыю пра байкатаванье выбараў, арт. 172 КаАП РБ).

75. Шасток Сяргей (Ліда)

76. Андрасюк Васіль (Брест, затрыманы 3 кастрычніка за распаўсюджванье друкаванай працуць і з заклікамі да байкоту, пагроза ўзбуджэньня крымінальнай справы па арт. 190 КК РБ).

77. Лобан Анатоль (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

78. Баранаў Валянцін (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

79. Голасаў Пётр (Салігорск, затрыманы 8 кастрычніка падчас пікету супраць недэмакратычных выбараў).

80. Івашын Мікалай (Гародня, затрыманы 7 кастрычніка за раскіданье аўвестак, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. заробкі, звольнены з працы).

81. Прахарэнка Аляксандар (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

82. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

83. Саўчанка Андрэй (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

84. Даўгі Сяргей (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

85. Васенка Сяргей (Віцебск, затрыманы 8 кастрычніка падчас акцыі супраць недэмакратычных выбараў, арт. 167. 1 КаАП РБ).

86. Кухаронак Валянціна (Сымілавічы, Чэрвеньскі раён, за распаўсядкванье газеты "Рабочы" складзены пратакол па арт. 167. 3 КаАП) – штраф 2 мін. зар.

87. Шусьціцкі Тадэвуш (Маладэчна, затрыманы 9 кастрычніка за распаўсядкванье ўлётак з заклікам да байкатаванья выбараў, арт. 172 КаАП РБ).

88. Чучман Яніс (Віцебск, затрыманы 10 кастрычніка за ўлёткі "Моладзь на выбары не пойдзе", арт. 167. 3 КаАП РБ).

89. Садоўскі Лявон (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка за распаўсядкванье газетаў з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – справа спыненая.

90. Росьлік Ян (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка за распаўсядкванье газетаў з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

91. Садоўскі Мікалай (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсядкванья інфармацыі пра байкатаванье выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

92. Міхноў Сяргей (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсядкванья газетаў з заклікамі да байкоту, арт. 167. 3 КаАП РБ) – справа спыненая.

93. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 11 кастрычніка падчас распаўсядкванья газетаў з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

94. Юрына Галіна (Мінск, затрыманая 21 жніўня з улёткамі, якія ўтрымліваюць заклікі да байкатаванья выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).

95. Андрэй Віктар (Ворша, затрыманы за акцыю 8 кастрычніка, складзены пратакол па арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 150 мін. заробкаў.

96. Санько Юры (Ворша, за акцыю 8 кастрычніка складзены пратакол па арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 150 мін. заробкаў.

97. Патоцкі Уладзімір (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджанье.

98. Мельнікаў Юры (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджанье.

99. Прахарэнка Аляксандар (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджанье.

100. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
101. Гродзь Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
102. Шапіра Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
103. Доўгі Сяргей (Віцебск, затрыманы 12 кастрычніка падчас сустрэчы з выбаршчыкамі, арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджаньне.
104. Шэндараў Сяргей (Бабруйск, за ўдзел у акцыі 8 кастрычніка, арт. 176. 1 ч. 1) – папярэджањне.
105. Ахранчук Віктар (Свіслач, затрыманы 4 кастрычніка за налепкі, арт. 172. 3) – штраф 5 мін. зар.
106. Шчытко Уладзімір (бацька) (Бабруйск, затрыманы 12 кастрычніка за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлёткі з заклікам да байкатаванья выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячаў рублёў.
107. Шчытко Уладзімір (сын) (Бабруйск, затрыманы 12 кастрычніка за распаўсядкванье съпецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлёткі з заклікам да байкатаванья выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 10 тысячаў рублёў.
108. Кірыленка Наталія (г. Горкі Магілёўскай вобл. , затрыманая 13 кастрычніка за распаўсядкванье газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
109. Будная Галіна (г. Горкі, затрыманая 13 кастрычніка за распаўсядкванье газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
110. Франкоўскі Зыміцер (г. Горкі Магілёўскай вобл. , затрыманая 13 кастрычніка за распаўсядкванье газеты “Рабочы”, арт. 167. 3 КаАП РБ).
111. Шыдлоўскі Аляксей (Мінск, затрыманы 14 кастрычніка за налепку “Байкот – 2000”, арт. арт. 143, 167. 3 КаАП РБ).
112. Прыварнікаў Мікола
113. Бордак Уладзімір (Мінск, арт. 172 КаАП РБ).
114. Галай Аркадзь (Мінск, арт. 172 КаАП РБ).
115. Корбан Юрась (г. Віцебск, затрыманы 13 кастрычніка за налепкі з заклікам да байкатаванья выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ).
116. Мярдзьевінаў Валянцін (г. Бабруйск, затрыманы 9 кастрычніка за распаўсядкванье газетаў з заклікамі да байкоту, арт. 167. 3 КаАП РБ).
117. Капуцкі Алесь (г. Маладэчна, затрыманы 13 кастрычніка, арт. 167. 3 КаАП РБ).

118. Свяянцікі Алесь (Маладэчна, затрыманы 13 кастрычніка за расклейку налепак з заклікам да байкоту выбараў, арт. 167. 3 КаАП РБ) папраўчыя работы па месцу працы тэрмінам на 1 месяц з утрыманьнем у даход дзяржавы 20% заробку.

119. Васенка Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

120. Гродзь Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

121. Мельнікаў Юры (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

122. Патоцкі Уладзімір (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

123. Саўчанка Андрэй (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

124. Аксімовіч Сяргей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

125. Чучман Яніс (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

126. Волкаў Марат (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

127. Аляксеенка Аляксей (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ).

128. Прахарэнка Аляксандар (Віцебск, затрыманы 21 кастрычніка, пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў, арт. 167. ч 1 КаАП РБ)

129. Кішурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 20 кастрычніка, станцыя метро «Плошча Якуба Коласа», арт. 156 КаАП РБ)

130. Понасаў Але́сь (Сьветлагорск, затрыманы 12 кастрычніка за налепкі) – адміністратыўная камісія 16 лістапада – штраф 5 мін. зар.

131. Шэвяленка Андрэй (Сьветлагорск, затрыманы 12 кастрычніка за налепкі) – адміністратыўная камісія 16 лістапада – штраф 5 мін. зар

132. Пезушчонак Але́сь (Бабруйск, 15 гадоў, за налепкі) – адміністратыўная камісія 17 лістапада – штраф 3 мін. зар.

133. Клемпач Андрэй (Бабруйск, 15 гадоў, за налепкі) – адміністратыўная камісія 17 лістапада – штраф 3 мін. зар.

134. Саліхаў Цімур (Бабруйск, 15 гадоў, за налепкі) – адміністратыўная камісія 17 лістапада – штраф 1 мін. зар.

Асобы, якіх расшуквалі дзеля складаньня адміністратыўных пратаколаў:

1. Вячорка Вінцук.
2. Шушкевіч Станіслаў.

Грамадзянне, затрыманыя без складаньня пратаколу:

1. Андросаў Аляксей (1 кастрычніка).
2. Чаропка Зоя (8 верасьня, затрыманая за збор подпісаў супраць недэмакратычных выбараў).
3. Карызна Аляксандар (затрыманы 13 верасьня падчас распаўсяджвання съпецвыпуску газеты “Рабочы”).
4. Андросаў Сяргей (акцыя 26 верасьня).
5. Радкевіч Віталь.
6. Емяльянава Наталя (затрыманая 29 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі каля станцыі метро “Усход”).
7. Жэрбін Валеры.
8. Емяльянава Наталя (Мінск, затрыманая 26 верасьня падчас распаўсяджвання съпецвыпускаў газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”).
9. Баранаў Валянцін.
10. Садоўскі Лявон (затрыманы 27 верасьня).
11. Андросаў Сяргей (затрыманы 26 верасьня падчас распаўсяджвання съпецвыпускаў незалежных газетаў, якія ўтрымліваюць заклікі да байкоту недэмакратычных выбараў).
12. Емяльянава Наталя (затрыманая 27 верасьня падчас распаўсяджвання съпецвыпускаў незалежных газетаў з заклікамі да байкоту выбараў).
13. Сінякоў Андрэй (затрыманы 9 кастрычніка).
14. Кішкурна Уладзімір (затрыманы 27 верасьня падчас распаўсяджвання съпецвыпускаў незалежных газетаў з заклікамі да байкоту выбараў).
15. Раманоўскі Уладзімір (затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі).
16. Шусьціцкі Тадэвуш (Маладэчна).
17. Макаранка Віталь.
18. Палякоў Васіль (Гомель).
19. Калішэвіч Уладзімір (Магілёў).
20. Касцяпяровіч Зыміцер.

21. Кавалец Аляксей.
22. Емяльянава Наталя (затрыманая 4 кастрычніка за распаўсюджваньне газетаў “Наша Свабода” і “Народная воля”)
23. Вялічкін Уладзімір (Брэст, затрыманы 6 кастрычніка за распаўсюджваньне абвестак пра акцыю 8 кастрычніка).
24. Грынь С. (Брэст, акцыя 6 кастрычніка).
25. Апалаічук В. (Брэст, акцыя 6 кастрычніка).
26. Гіркін Сяргей (Магілёў, затрыманы 7 кастрычніка за плакат: “Байкот фальшывым выбарам”).
27. Андрасюк Васіль (Брэст, затрыманы 6 кастрычніка за распаўсюджваньне абвестак пра акцыю 8 кастрычніка).
28. Качураўскі Андрэй (Магілёў, затрыманы 7 кастрычніка за плакат: “Выбары ў палату – чарговы падман народу”).
29. Варвашэвіч Рыгор (Брэст, затрыманы 8 кастрычніка).
30. Барысевіч Міхail (Баранавічы, 8 кастрычніка)
31. Суднік Станіслаў (Ліда, 8 кастрычніка).
32. Судар Алесь (Ліда, 8 кастрычніка).
33. Аўгусцін Віктар (Ліда, 8 кастрычніка).
34. Анацка Павел (Ліда, 8 кастрычніка).
35. Сінякоў Андрэй (11 кастрычніка).
36. Буднік Васіль (г. Магілёў, затрыманы 8 кастрычніка падчас мітынгу).
37. Ільін Мікалай (г. Магілёў, непаўнагадовы, затрыманы 10 кастрычніка за расклейку налепак з заклікам да байкатаўанья).
38. Казакевіч Раман (непаўнагадовы, 11 кастрыніка).
39. Сініцына Марына (11 кастрычніка).
40. Шынкевіч Сяргей (11 кастрычніка).
41. Холусева Жана (12 кастрычніка).
42. Кішкурна Уладзімір (Мінск, 12 кастрычніка).
43. Сінякоў Андрэй (12 кастрычніка).
44. Туравец Яўген (11 кастрычніка, Клецк).
45. Бандарэнка Андрэй (Мінск, 12 кастрычніка).
46. Юсьцін Сяргей (Мінск, 12 кастрычніка).
47. Понасаў Андрэй (Сьвітлагорск, 12 кастрычніка).
48. Шэвяленка Алесь (Сьвітлагорск, 12 кастрычніка).
49. Шыкуць Кацярына (Жодзіна, затрыманая 10 кастрычніка за налепкі з заклікам да байкоту выбараў).
50. Шынкевіч Сяргей (Мінск, затрыманы 13 кастрычніка каля станцыі метро “Усход” за распаўсюджваньне друкаванай прадукцыі з заклікам да байкоту).

51. Жэрбін Валеры (Мінск, затрыманы 13 кастрычніка каля станцыі метро “Усход” за распаўсяджванье друкаванай прадукцыі з заклікам да байкоту).
52. Гразнова Людміла (г. Мінск, затрыманая 13 кастрычніка).
53. Кляuze Венядзікт (затрыманы 13 кастрычніка).
54. Хадаркевіч Сяргей (затрыманы 13 кастрычніка)
55. Івашкевіч Станіслаў (Мінск).
56. Вакульчык Зьміцер (г. Кобрын, затрыманы 14 кастрычніка)
57. Вакульчык Андрэй (г. Кобрын, затрыманы 14 кастрычніка)
58. Марціновіч Ігнат (г. Мінск, затрыманы 14 кастрычніка за распаўсяджванье газеты «Рабочы»)
59. Мінаў Леанід (г. Асіповічы, затрыманы 13 кастрычніка за распаўсяджванье газеты «Рабочы»)
60. Макаранка Віталь (г. Магілёў, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаванья выбараў – трываў плакат: «Байкот фальшывым выбарам»)
61. Кучароўскі Андрэй (г. Магілёў, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаванья выбараў – трываў плакат: «Байкот фальшывым выбарам»)
62. Кухарэнка Сяргей (г. Наваполацк, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкатаванья выбараў, трываў плакат: «Лепшы выбар – не ісьці на выбары», складзены пратакол выняцца плакатаў, запрошаны прыйсьці ў гарвыканкам на «размову»)
63. Балтовіч Міхась (г. Наваполацк, затрыманы 14 кастрычніка за заклікі да байкоту выбараў, трываў плакат: «Лепшы выбар – не ісьці на выбары», складзены пратакол выняцца плакатаў, запрошаны прыйсьці да старшыні гарвыканкаму на «размову»)
64. Блізньюк Александр (Радашковічы, затрыманы 14 кастрычніка за распаўсяджванье газеты «Рабочы» і выданье Маладога Фронту «Вырабы»)
65. Чырэц Андрэй (Мінск, затрыманы 22 кастрычніка, раздаваў съпецвыпуск газеты «Наша Свабода»)
66. Сінякоў Андрэй (Мінск, затрыманы 20 кастрычніка каля станцыі метро «Глошча Якуба Коласа»)
67. Холусева Жана (Мінск, затрыманая 24 кастрычніка на прахадной заводе «Гарызонт» за распаўсяджванье съпецвыпуску газеты «Наша Свабода»)

68. Кішкурна Уладзімір (Мінск, затрыманы 24 кастрычніка на прахадной заводу «Гарызонт» за распаўсюджванье сьпецвыпуску газеты “Наша Свабода”)

Грамадзяне, якія былі звольненыя з працы ці адлічаныя з навучальных установаў за ўдзел у кампаніі “Байкот2000”:

1. Зюзіна Галіна (Магілёў, студэнтка філалагічнага факультэтуту Магілёўскага дзяржаўнага універсітэту)
2. Івашын Мікалай (Гародня, затрыманы 7 кастрычніка за раскідванье аўвестак, арт. 167. 3 КаАП РБ) – штраф 2 мін. зар., звольнены з працы.

Па няпоўных дадзеных, якімі валодае ГА ПЦ «Вясна», за ўдзел у акцыі “Байкот2000” па Беларусі і г. Мінску былі затрыманыя, прыцягнутыя да адміністратыўнай адказнасці больш за 200 чалавек.

16 кастрычніка былі прааналізаваныя тыповыя факты парушэнняў Выбарчага кодэксу, зафіксаваныя назіральнікамі. Можна вылучыць асноўныя тэндэнцыі парушэнняў выбарчага заканадаўства, характэрныя для выбараў 15 кастрычніка:

1. Зынікэнне колькасці зарэгістраваных выбаршчыкаў (пачалося з 14 гадзінай).

На участку 251 (Паўднёваяходняя выбарчая акруга) на 8 раніцы зарэгістравана 2985 выбаршчыкаў, а перад падлікам галасоў стала 2920. На участку 501 зранку было 2236 выбаршчыкаў, перад падлікам галасоў – 1813. Гэта рабілася з мэтай павышэння працэнту яўкі.

2. Хаджэнне сяброў выбарчых камісій па кватэрах з выбарчымі скрынямі.

На 100-м мінскім выбарчым участку сябры камісіі хадзілі па кватэрах і агітавалі ісьці на выбарчыя участкі. На 195-м участку старшыня камісіі В. Клышэўскі прызнаў, што людзі не прасілі

прыходзіць да іх, многія, да каго прыходзілі са скрынямі, ужо прагаласавалі, але не былі вык雷斯ъленыя з агульнага съпісу.

ПЦ “Вясна” таксама стала вядома, што на вул. Асаналіева, у мікрараёне Шабаны, на вул. Кнорына сябры камісіяў хадзілі па кватэрах з выбарчымі скрынямі і прапаноўвалі галасаваць дома. Мік тым у Выбарчым кодэксе сказана, што галасаваньне па “месцы знаходжаньня асобы” можа адбывацца выключна па “просьбе выбаршчыкаў, выказанай у вуснай ці пісьмовай форме”. Але ж людзі са скрынямі прыходзілі да тых людзей, якія не выказвалі жаданьня галасаваць і не падавалі заявак ні ў вуснай, ні ў пісьмовай форме.

3. Галасаваньне па студэнцкіх білетах і заліковых кніжках.

У першай палове дня з 497-га мінскага выбарчага ўчастку Каліноўскай акругі ад назіральніка ПЦ “Вясна” Станіслава Карапашанкі паступуў сігнал, што студэнты галасуюць па студэнцкіх білетах (у той час, як арт. 52 Выбарчага кодэксу гаворыць, што бюлетэнь для галасаваньня выдаецца “пасъля прад'яўленыня пашпарту альбо замяняючага яго пасъведчаньня асобы”). У Выбарчым кодэксе не агадана, ці зьяўляеца такім пасъведчаньнем студэнцкі білет (там не адзначанае грамадзянства і месца праціўскі). Юрист ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч патэлефанаваў у Цэнтральную выбарчую камісію, дзе сказалі, што па студэнцкім білеце галасаваць нельга, бо там не адзначанае грамадзянства. Але на 497-м выбарчым участку працягвалі настойваць на тым, што з Цэнтральнай выбарчай камісіі прыйшло вуснае распараджэнье – дазволіць галасаваньне па студэнцкіх білетах. В. Стэфановіч патэлефанаваў яшчэ раз у ЦВК, трубку ўзяў Яўген Аўдзееў, які адназначна заяўіў: “Па студэнцкім білеце галасаваць дазволена, можаце на мяне спасылацца”. Такім чынам, ПЦ “Вясна” атрымаў з ЦВК два супрацьлеглыя адказы, і для ўдакладненія пытаньня супрацоўнікі патэлефанавалі намесыніку старшыні ЦВК сп. І. Ліхачу. Сп. І. Ліхач сказаў, што 14 каstryчніка зьбіралася паседжаньне ЦВК, і па шматлікіх просьбах кіраўніцтва навучальных установаў вырашылі дазволіць галасаваньне па студэнцкіх білетах. Варты адзначыць, што ў

канцы дня на ўчастку 497 галасавалі ня толькі па студэнцкіх білетах, але і па заліковых кніжках.

4. Псіхалагічны ціск на выбаршчыкаў у дзень галасавання.

На 529-м выбарчым участку ў Мінску выхавацель інтэрнату Валянціна Маскалёва агітавала за ўдзел у выбарах. На пытаньне назіральніка: “Чаму вы гэта робіце?”, адказала: “А што мне застаецца, калі загадала начальства”. Гэты факт съведчыць пра ціск, які на розных узроўнях аказвалі ўлады на грамадзянаў у дзень выбараў.

Аляксандр Міхайлавіч Заніманец, які праходзіў лячэньне ў Навукова дасьледчым інстытуце туберкулёзу, паведаміў, што яго папярэдзілі: калі ён не пойдзе галасаваць у нядзелю, то ў панядзелак яго выпішуць з бальніцы.

5. Зынішчэньне (без падліку) нявыкарystаных бюлетэняў.

На 195-м мінскім участку Ясенінскай акругі (старшыня Веналі Клышэўскі) пры падліку галасоў усе нявыкарystаныя бюлетэні былі парваныя і выкінутыя без падліку. Колькасьць нявыкарystаных бюлетэняў стала немагчыма падлічыць, і гэта дае шырокія мажлівасці для фальсіфікацыі вынікаў, бо невядомая колькасьць прагаласаваўшых. Гэтым было груба парушанае патрабаванне арт. 55 Выбарчага кодэксу РБ, які гаворыць: “Перад ускрыццём скрыніяў для галасавання ўсе нявыкарystаныя бюлетэні падлічваюцца і пагашаюцца, складаюцца ў пакункі і апячатваюцца выбарчай камісіяй. На пакунках надпісваюцца назва і нумар участку, колькасьць нявыкарystаных бюлетэняў”.

6. Удзел супрацоўнікаў выканкамаў у падліку галасоў.

Паведамляе назіральнік Сяргей П'яных: “15 каstryчніка гг. я назіраў за выбарамі дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў РБ па Каліноўскай акрузе (старшыня камісіі А. Валевіч). На паседжаньне акружной камісіі мяне дапусцілі ў 23. 00. За час маёй прысутнасці на паседжаньні старшыні ўчастковых

камісіяў, у якіх знаходзіліся якія-небудзь заўвагі па пратаколах галасаванья, перапісвалі пратаколы, не выходзячы з будынку выканкаму (на працягу 15-20 хвілінай). Гэта былі 512 і 497 участкі і некаторыя іншыя. У 23. 30 на паседжаньне прыйшла Л. Старасьціна (супрацоўнік выканкаму) і давала парады па выпраўленыні памылак у пратаколах. Яна таксама запрасіла супрацоўнікаў выканкаму прыняць удзел у падліку галасоў. У 23. 30 на паседжаньне прыйшлі два супрацоўнікі выканкаму (адна з іх – Абакунчык) і сталі падводзіць падлікі галасоў, беручы пратаколы ў старшынія участковых камісіяў. Мною быў папярэджаны старшыня камісіі А. Валевіч, які адказаў, што гэта тэхнічныя супрацоўнікі камісіі, але прозьвішчай іх ён ня ведае. Праз паўгадзіны гэтыя супрацоўнікі выканкаму перайшлі ў іншы кабінет, і сябра камісіі Н. Анасава стала накіроўваць старшынія участковых камісіяў да іх. Камісію 526-га участку пры мне накіравалі “перабіваць” вынікі выбараў у кабінет да Л. Старасьцінай”.

7. Псіхалагічны ціск на студэнтаў падчас папярэдняга галасаваньня.

Студэнтка Мінскага ўніверсітэту культуры паведаміла: “13-га кастрычніка да нас на лекцыю прыйшла намеснік дэкана Галіна Дуркіна і сказала: “Хто не прагаласаваў, хай ня скардзяцца, што ў іх будуць праблемы. Калі вам заплацілі за байкот, то праблемы ў вас будуць”. Яна папрасіла ўстаць тых, хто жыве ў інтэрнаце і не прагаласаваў учора. Такіх было два чалавекі, яны разам з Галінай Дуркінай пайшлі на ўчастак 176 на папярэдняе галасаваньне”.

16 кастрычніка парламенцкая “тройка” зрабіла высновы пра парламенцкія выбары 15 кастрычніка 2000г. : “У канчатковым выніку ўлады Беларусі не выкарысталі мажлівасці, якая з'явілася ў выніку правядзеньня выбараў, каб дабіцца задавальняючага прагрэсу. Парламенцкая “тройка” выказвае шкадаваньне аб тым, што ўлады Беларусі не падтрымалі імкненія значнай часткі насельніцтва краіны да дэмакратычных пераўтварэнняў”.

16 кастрычніка ў Мінску ў сядзібе БНФ “Адраджэньне” адбылася прэс-канферэнцыя, прысьвечаная вынікам першага туру выбараў у Палату прадстаўнікоў. Старшыня БНФ “Адраджэньне” Вінцук Вячорка канстатаваў, што “байкот адбыўся”: у Мінску, Пінску, Баранавічах, Магілёве, Маладэчне – выбары не адбыліся. Па словах В. Вячоркі, “У Гарадзенскай вобласці – беспрэцэдэнтны ўціск напярэдадні выбараў. Папярэдняе галасаванье там дало 20 адсоткаў – за кошт рабочых і студэнтаў, якія жывуць у інтэрнатах, вайскоўцаў, пацыентаў бальніц. Папярэдняе галасаванье – злачынства ўладаў, якія не давалі людзям рабіць выбар: ісьці галасаваць ці не. Прававым чынам Палата прадстаўнікоў не была сфармаваная, цяпер Лукашэнку застаецца адно – зноў прызначыць Палату”. Старшыня Аб’яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька сказаў: “Мы цалкам задаволеныя кампаніяй актыўнага байкоту. Але мы ня ставім крапку, працягваём правядзенне пікетаў у Мінску і рэгіёнах да 29 кастрычніка (другога туру выбараў)”. Старшыня ПЦ “Вясна” Алесь Бяляцкі распавёў пра асноўныя тэндэнцыі парушэння заканадаўства падчас выбараў.

16 кастрыніка місяц па тэхнічнай ацэнцы Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека (БДІПЧ) прадставіла свае папярэднія высновы па выбарах 15 кастрычніка ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. У адпаведнасці з рашэннем трэцяй Тэхнічнай канферэнцыі, якая адбылася 30 жніўня ў Вене, БДІПЧ прыняло рашэнне накіраваць на выбары ў Беларусь толькі Mісію па тэхнічнай ацэнцы. У сувязі з тым, што палажэньні пра папярэдняе галасаванье, пераносныя скрыні для галасаванья, правілы падліку і абагульненія вынікаў галасаванья далёка не адпавядалі мінімальным патрабаванням адкрытыасці, неабходным для ажыццяўлення незалежнай праверкі, БДІПЧ (АБСЕ) адмовілася накіраваць сваіх назіральнікаў у дзень выбараў.

Іншымі прычынамі, якія тлумачаць неадпаведнасць гэтых выбараў мінімальным міжнародным патрабаванням, зъўляюцца:

Заканадаўства аб выбарах, прынятае напачатку 2000 г. , будучы палепшаным наступнымі зъменамі і дадаткамі, унесенымі ў чэрвені, усё роўна ўтрымлівае істотныя і значныя недахопы.

Тым ня менш, усебаковае выкарыстаньне выбарчага заканадаўства магло б забясьпечыць дэмагратычнасьць працэсу выбараў, але гэтаму перашкодзілі наступныя фактары:

1. Ажыцьцяўленыне выкананій уладай кантролю за работай выбарчых камісіяў.
2. Злоўжываныне працэдурай рэгістрацыі кандыдатаў дазволіла выключыць непажаданых прэтэндэнтаў з перадвыбарчай барацьбы, што абмежавала свабоду выбару выбаршчыкаў.
3. Ажыцьцяўленыне жорсткага рэгуляваныя перадвыбарчай кампаніі кандыдатаў, што абмежавала магчымасць яе правядзення.

17 кастрычніка ў судзе Фрунзенскага раёну г. Мінску адбыліся судовыя паседжаныні па адміністратыўных справах Наталі Емяльянавай, Лявона Садоўскага і Андрэя Церашкова, затрыманых за заклікі да байкоту выбараў. Перад пачаткам працэсу грамадзкі абаронца ПЦ “Вясна” Барыс Гюнтэр прадставіў судзьдзі Карнову Закон Рэспублікі Беларусь “Аб унясеніні зъменаў і дапаўненінняў у некаторыя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь”, які быў прыняты Палатай прадстаўнікоў 22 чэрвеня 2000 г. і зацверджаны Саветам Рэспублікі 30 чэрвеня 2000 году. Гэтым Законам унесены зъмены ў некаторыя нарматыўныя акты, у тым ліку і арт. 167. З КаAP выкладзены ў новай рэдакцыі, дзе адказнасьць за байкот не прадугледжваецца. Закон павінен быў уступіць ў сілу праз месяц з моманту надрукаваныя (так сказана ў арт. 7 дадзенага Закону). Але пра факт публікацыі ніякай інфармацыі не было. 15 кастрычніка Міністэрства замежных справаў РБ распаўсюдзіла Закон сярод прадстаўнікоў замежных амбасадаў і місіі АБСЕ. Напярэдадні суда (16 кастрычніка) у праграме “Падзея”

Беларускага тэлебачаньня міністр замежных спраў Урал Латыпаў сказаў, што ў Адміністратывны кодэкс унесеныя зьмены, і адказнасьці за байкот няма. Судзьдзя глядзеў перадачу “Падзея” і, атрымаўшы на рукі Закон, пайшоў тэлефанаваць у Міністэрства юстыцыі, дзе яму адказалі, што Закон яшчэ ня дзейнічае: “Магчыма, яго надрукуюць на днях, і толькі праз месяц ён уступіць у законную сілу”. Судзьдзя спыніў вытворчасць па справе ўсіх трох абвінавачваемых за нязначнасьцю і абмежаваўся вуснай заўвагай. Адзначым яшчэ раз тую акалічнасьць, што Закон, прыняты ў чэрвені, да выбараў не ўступіў у сілу. Гэта наводзіць на думку, што ўлады наўмысна не друкавалі яго, каб была магчымасць узьдзейнічаць на ўдзельнікаў байкоту, а прыняты Закон быў для міжнародных назіральнікаў.

19 кастрычніка каля станцыі метро “Плошча Якуба Коласа” былі затрыманыя Уладзімір Кішкурна і Андрэй Сінякоў. Нарад міліцы і выклікаў супрацоўнік міліцы і ў цывільным. Міліцыянты сталі патрабаваць, каб У. Кішкурна спыніў раздачу газетаў, якія ўтрымлівалі заклікі да байкоту выбараў, У. Кішкурна адказаў: “Раздаваў і буду раздаваць”. Пасьля гэтага ў адносінах да У. Кішкурны была ўжытая фізічная сіла. Затрыманых даставілі ў РУУС Савецкага раёну г. Мінску. Разам з імі паехаў назіральнік ПЦ “Вясна” Валянцін Стэфановіч. У Савецкім РУУС маёр загадаў складаць на У. Кішкурну пратакол па арт. 156 КаAP (дробнае хуліганства), бо старшина, які праводзіў затрыманье, засьеведчыў, што У. Кішкурна лаяўся матам. У гэты час В. Стэфановіч размаўляў з супрацоўнікамі міліцыі. На пытаньне: “Па якім артыкуле вы зьбіраецеся іх афармляць? Газета “Наша Свабода” – афіцыйна зарэгістраваная”, капітан міліцыі са съмехам адказаў: “Назойливое приставание к гражданам с целью раздачи газет” . . .

21 кастрычніка ў судзе г. Ворша скончыўся трохдзённы разгляд адміністратывных матэрыялаў Віктара Андрэева і Юрыя Санько, якія абвінавачваліся па арт. 167. 1 ч. 2 КаAP РБ (арганізацыя ці актыўны ўдзел у несанкцыянованым шэсці, мітынгу, пікетаванні). Гэтае абвінавачанье было прад'яўленае В. Андрэеву і Ю. Санько за ўдзел у несанкцыянованым мітынгу 8 кастрычніка, які праводзіўся ў межах агульнарэспубліканскай

акцыі «Байкот2000». Пасьля заканчэння мітынгу ніхто ня быў затрыманы, але 9 кастрычніка дахаты да В. Андрэя і Ю. Санько прынеслы позвы ў аддзяленне міліцыі, і калі яны туды зъявіліся, на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага правапарушэння як на арганізатараў несанкцыянаванага масавага мерапрыемства. Праз некаторы час зноў жа дахаты былі прынесеныя позвы ў суд, які распачаўся 18 кастрычніка. Справа разглядалася на працягу трох дзён, і ў выніку судзьдзя Дзямешчанка Алена Аляксандраўна прызнала В. Андрэя і Ю. Санько вінаватымі ў зьдзяйсненні адміністратыўнага правапарушэння і прысудзіла кожнаму штраф у памеры 150 мінімальных заробкаў (каля 550 даляраў ЗША).

21 кастрычніка ў Баранавіцкім аддзяленні ПЦ «Вясна» патэлефанавала жанчына, якая пажадала застацца невядомай, і паведаміла, што старшыня гарвыханкаму В. Дзічкоўскі праз два дні пасьля выбараў выклікаў у гарвыханкам дырэктараў і завучаў школаў і учыніў ім сапраўдны разнос за тое, што выбары ў Баранавічах не адбыліся. Пасьля прыгразіў, што па сьпісах прагаласавашых праверыць, ці галасавалі самі настаўнікі і кіраўніцтва. На прадпрыемствах і ва ўстановах праводзіцца анкетаванье людзей, якія мусіць адказаць на пытаньні, ці бралі яны ўдзел ў выбарах, чаго чакалі іducы на выбарчыя участкі, на што спадзяваліся, ці калі ня ўдзельнічалі, дык чаму.

21 кастрычніка ў Віцебску адбыўся пікет, прысьвечаны вынікам першага туру выбараў. Акцыя адбылася ў цэнтры Віцебску каля помніку паэтцы Еўдакіі Лось, у ёй удзельнічала каля 30 чалавек, пераважна моладзь. Пасьля заканчэння пікету міліцыянты затрымалі найбольш актыўных удзельнікаў яго. Былі арыштаваныя: Сяргей Васенка, Сяргей Гродзь, Юрый Мельнікаў, Уладзімір Патоцкі, Сяргей Шапіра, Андрэй Саўчанка, Сяргей Аксімовіч, Яніс Чучман, Марат Волкаў, Аляксей Аляксеенка. Аляксандар Прахарэнка, які нёс бел-чырвона-белы сцяг пасьля пікету, быў дастаўлены ва Упраўленне МУС Віцебскага аблвыканкаму. Астатнія затрыманыя былі дастаўленыя ў РАУС Чыгуначнага раёну г. Віцебску, дзе на іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167. ч. 1 (арганізацыя несанкцыянаванага пікету).

22 кастрычніка ў Мінску каля станцыі метро “Усход” быў затрыманы Андрэй Чырэц, які раздаваў сьпецвыпуск газеты “Наша Свабода”. Яго затрыманню спрыяла пільная бабуля, якая, узяўшы сьпецвыпуск газеты, выклікала міліцыю. Андрэй Чырэц атрымаў пісьмове “запрашэнне”, выпісаное на звычайнай паперцы (афіцыйным дакументам не зьяўляецца) у РУУС Першамайскага раёну на 23 кастрычніка. У гэты дзень супрацоўнікі Першамайскага РУУС вырашылі накіраваць газеты “Наша Свабода” (каля 1000 асобнікаў) на экспертызу ў Першамайскую прокуратуру. Быў складзены пратакол вынікця.

25 кастрычніка Michaіl Чыгір зрабіў заяву пра зыніцьце сваёй кандыдатуры з другога туру выбараў у Галату прадстаўнікоў у сувязі з грубай фальсіфікацыяй вынікаў першага туру.

27 кастрычніка ў судзе Першамайскага раёну г. Бабруйску быў разгледжаны адміністратыўныя справы (па арт. 167. 3 КаАП РБ) Шчытко Віктара Уладзіміравіча (бацькі) і Шчытко Уладзіміра Уладзіміравіча (сына), затрыманых 12 кастрычніка за распаўсюджанье сьпецвыпуску газеты “Рабочы” і ўлётак з заклікам да байкоту выбараў. Бацька і сын аштрафаваныя на 10 тыс. рублёў кожны.

27 кастрычніка ў ПЦ “Вясна” з’явіўся студэнт Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэту, які паведаміў наступнае: “Каб паўтарыць “выдатныя” вынікі першага туру галасавання, заняткі ва універсітэце перанесены з суботы 4 лістапада на нядзельню 29 кастрычніка (дзень другога туру галасавання). Такім чынам у горадзе былі затрыманыя іншагароднія студэнты. Выкладчыца Ляўшынская паведаміла нашай групе, што ў дэканаце яе папярэдзілі аб маючых адбыцца праверках з удзелам прарэктара ў 13. 00 29 кастрычніка. “Калі студэнтаў ня будзе на заняцках, іх чакае сур’ёзная размова”, – папярэдзіла выкладчыца.

31 кастрычніка адбыўся суд па справе Сяргея Шэндарава (аднаго з арганізатараў акцыі «Байкот-2000» 8 кастрычніка ў Бабруйску). С. Шэндарав у вынесенай папярэжанье.

8 лістапада ў 11 гадзінаў у судзе Цэнтральнага раёну г. Мінску была разгледжаная скарга Уладзіміра Кішкурны на незаконныя дзеянні супра-цойнікаў міліцыі. У ладзімір Кішкурна быў затрыманы 15 верасьня падчас сустрэчы з выбаршчыкамі. У гэтых дзенях быў складзены пратакол па арт. 167. 1 КаАП (парушэнне закону аб правядзенні масавых мерапрыемстваў). Праз тры дні, 18 верасьня, У. Кішкурну запрасілі ў РУУС Цэнтральнага раёну, дзе склалі пратакол па арт. 167. 3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах). 22 верасьня адбыўся суд, які апраўдаў У. Кішкурну па арт. 167. 1 КаАП РБ, але асудзіў па арт. 167. 3 КаАП РБ – вынесенае адміністратыўнае пакаранье ў выглядзе штрафу памерам 5 мінімальных заробкаў. Фактычна атрымалася, што асуджаны У. Кішкурна быў па пратаколе, складзеным праз тры дні пасля затрымання. Таму У. Кішкурна падаў скаргу на дзеянні міліцыі, ён патрабаваў прызнаць незаконнасць затрымання, пісьмовага прабачэння і кампенсацыі грашовых стратаў на падачу скаргі (дзяржпошпіну). Судзьдзя Есьман адмовіў у задавальнені скаргі. Сваё рашэнне судзьдзя нічым не матываваў. У. Кішкурна плануе падаваць скаргу ў вышэйшыя інстанцыі. Наступны этап – Мінскі гарадзкі суд.

8 лістапада стала вядома, што 20 кастрычніка па скарзе Міхаіла Аржаева пракуратурой Маскоўскага раёну г. Мінску была праведзеная праверка, у ходзе якой пацьвердзіліся выкладзеныя ў скарзе факты. Начальніку УУС адміністрацыі раёну г. Мінску вынесенае прадстаўленне аб ліквідаванні выяўленых парушэнняў заканадаўства і пастаўлене пытаньне аб прыцягненіі да адміністратыўнай адказнасці вінаватых асобаў. Міхail Аржаеў быў затрыманы ў Мінску 13 верасьня ў раёне плошчы Незалежнасці, дастаўлены ў памяшканье для затрыманых РУУС Маскоўскага раёну, дзе на яго быў складзены пратакол па арт. 167. 3 КаАП РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах, заклікі да байкоту). Пасля складання пратаколу яго адзвялі ў камеру для затрыманых, дзе ён правёў усю ноч да 12. 00 наступнага дня. У 12. 30 М. Аржаеў быў дастаўлены да судзьдзі Алены Тройніч і прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасці. Свімі дзеяннямі супрацоўнікі міліцыі груба парушылі нормы дзеючага заканадаўства. Так, у адпаведнасці з арт. 242 КаАП РБ, час адміністратыўнага затрымання не

павінен складаць больш за 3 гадзіны. Апрача таго, на неаднаразовыя просьбы М. Аржаева паведаміць бацькам аб месцы яго знаходжаньня супрацоўнікі міліцыі і адмаяўлялі, чым парушылі арт. 6 Закону аб міліцыі і арт. 240 Каап РБ. На званкі маці М. Аржаева міліцыянты адказвалі, што яго тут няма. . . Факты пацьвердзіліся, вінаватыя міліцыянты павінны быць прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасці.

16 лістапада ў горадзе Светлагорску (Гомельская область) адміністратыўная камісія гарвыканкаму вынесла пастанову аштрафаваць на пяць мінімальных заробкаў кірауніка мясцовай суполкі «Маладой Грамады» Алеся Шэвяленку і сябра «Маладой Грамады» Андрэя Понасава. Гэтае пакараньне было вынесена за тое, што хлопцы бі каstryчніка расклейвалі па горадзе афесткі аб маючым адбыцца ў Светлагорску 8 каstryчніка санкцыянуваным мітынгу ў падтрымку байкоту выбараў у Палату прадстаўнікоў РБ, наладжаных А. Лукашэнкам. Па меркаваньні камісіі, А. Шэвяленка і А. Понасаў парушылі артыкулы 172 ч. 3 і 143 ч. 3 Каап РБ – распаўсюджаньне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных і парушэнне санітарных правілаў.

20 лістапада ў судзе Ленінскага раёну г. Мінску былі спыненыя адміністратыўныя справы У. Кішкурны, Л. Садоўскага, М. Садоўскага і С. Міхнова, якія абвінавачваліся ў парушэнні арт. 167. З Каап РБ (парушэнне заканадаўства аб выбарах) за тое, што 11 каstryчніка раздавалі сьпецвыпуск газеты «Наша Свабода», прысьвечаны байкоту выбараў 15 каstryчніка ў ПП РБ. Справы судзьdzі Церашкову і Жданок спынілі згодна з арт. 227 ч. 6 Каап РБ (абставіны, якія выключаюць вытворчасць па справе аб адміністратыўным правапарушэнні – адмена акту, які ўстанаўлівае адміністратыўную адказнасць). Маюцца на ўвазе зъмены ў арт. 167. З, згодна з якімі адмяняеца адказнасць за заклікі да байкоту выбараў.

20 лістапада ў Жодзінскім гарадзкім судзе пад старшынствам судзьdzі Мікалая Самойлава адбылося другое судове паседжанье па справе аб зьбіцці 14-гадовага Алеся Лапіцкага (сына старшыні Жодзінскіх аддзяленньняў ТБМ і БНФ Аляксея Лапіцкага). Юнак быў зьбіты сябрам БПСМ і прыхільнікам РНЕ

С. Маклаком 8 кастрычніка гг. падчас акцыі, якая праводзілася ў межах агульнарэспубліканскага “Байкоту-2000”. Першае судове паседжанье адбылося 16 лістапада, і разгляд справы быў працягнуты 20 лістапада. Падчас двухгадзіннага разьбіральніцтва судзьдзя разгледзеў прадстаўленыя адказчыкам і сведкамі з боку пацярпелага факты, а таксама фотаматэрыялы. У выніку было вынесенае пакаранье С. Маклаку ў выглядзе адміністратыўнага штрафу ў 1(адзін) мінімальны заробак.

21 лістапада ў Жодзінскім гарадzkім судзе пад старшынствам судзьдзі Ларысы Фраленкавай адбылося другое паседжанье па разглядзе скаргі старшыні мясцовага аддзялення ТБМ і БНФ Аляксея Лапіцкага на незаконнае адміністратыўнае пакаранье, вынесенае яму 9 кастрычніка адміністратыўнай камісіяй пры Жодзінскім выканкаме за быццам бы парушаны артыкул 172 ч. 3 КаАПРБ (распаўсяджањне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных). Справа ў тым, што 27 верасьня каля пад'езду свайго дому быў затрыманы непаўнагадовы Павел Красоўскі, у якога былі знайдзеныя налепкі з заклікам да байкоту выбараў. Тады юнака міліцыянты прымусілі даць паказаныні супраць Аляксея Лапіцкага, які быццам бы даў яму гэтыя налепкі, і старшыні ТБМ і БНФ было вынесенае адміністратыўнае пакаранье ў выглядзе папярэджанья. У выніку апытаўніцтва сведкаў з боку Аляксея Лапіцкага і Паула Красоўскага, а таксама тлумачэння ў міліцыянтаў Дзенісюка і Хаменкава, якія зъдзейсьнілі шматлікія парушэнні, судзьдзя Фраленкава вынесла пастанову аб адмене накладзенага на А. Лапіцкага адміністратыўнага спагнанья. Да таго ж былі вынесеныя прыватныя судовыя прадстаўленыні ў міліцыю і Жодзінскі гарвыканкам з указаннем цэлага шэрагу правапарушэнняў з боку міліцыянтаў і сяброў камісіі пры гарвыканкаме.

7 сінэжня суд г. Слуцку і Слуцкага раёну (Мінская вобласць) разгледзеў адміністратыўную справу вайсковага пенсіянера Аляксандра Катлярова, якога абвінавачвалі ў арганізацыі несанкцыянованага мітынгу 8 кастрычніка ў Слуцку (у межах агульнарэспубліканскага “Маршу Свабоды”). Судзьдзя Наталя Халадок вынесла рашэнне – штраф у памеры 150 мінімальных

заробкаў. А. Катлярову пагражаюць канфіскацыяй маёмасьці ў тым выпадку, калі ён ня выплаціць штраф на працягу двух сутак. Гэта яўнае парушэнне закону, бо, згодна з арт. 286 КаАП РБ, штраф павінен быць выплачаны не пазней за 15 дзён пасля ўручэння судовай пастановы. Апрача таго, згодна з арт. 287 КаАП, маёмасьць канфіскуюваюць толькі ў тых выпадках, калі асона ня мае заработнай платы альбо пенсіі. Аляксандар Катляроў атрымлівае пенсію, таму накладзены штраф павінен быць вылічаны з ягонай пенсіі ў адпаведнасці з правіламі, усталяванымі Грамадзянскім працэсуальным кодэксам РБ (па 20 адсоткаў штомесяц). А. Катляроў мяркуе абскардзіць гэтае судове рашэнне.

KAMNIKAT.O

6. ПАРУШЭНЬІ ПРАВОЎ ГРАМАДЗЯНАЎ НА СВАБОДУ СЛОВА І АТРЫМАНЬНЕ ПРАУДЗІВАЙ ІНФАРМАЦІІ, ПЕРАСЪЛЕД НЕЗАЛЕЖНАЙ ПРЭСЫ І ЖУРНАЛІСТАЎ

Сёньня цяжка беларускую незалежную прэсу назваць незалежнай ад уладаў у поўным сэнсе гэтага слова. Бо лукашэнкаўскі Закон аб друку стварае такія ўмовы рэгістрацыі і перарэгістрацыі выданьня, прайсьці праз якія дадзена ня кожнаму. Асабліва ў правінцыі. А дэкрэт №11, падпісаны А. Лукашэнкам у 1999 годзе, заснаваны нават не на гэтым законе і ад пачатку мае паза законныя характеристики, бо жорстка абмяжоўвае канстытуцыйныя права і свабоды грамадзянаў Беларусі. Паводле яго да 1 студзеня 2001 году неабходна ўсім рэдакцыям зарэгістравацца ў мясцовым выканаўчым камітэце ў якасці камерцыйнай або некамерцыйнай юрыдычнай асобы ў любой арганізацыйнаправавой форме. Але як толькі газеты стануць суб'ектамі гаспадараньня, яны адразу патрапяць яшчэ і пад асабліві строгі кантроль рэгіструючых і падатковых дзяржаўных органаў. А гэта азначае, што ва ўладаў зьявяцца дадатковыя рычагі дзеля фінансавага ўплыву на «палітыку» незалежных выданьняў.

Быць незалежным журналістам ў 2000 годзе стала яшчэ цяжэй. Журналісты неаднаразова траплялі пад перасълед уладаў і пад міліцэйскія дубінкі – асабліва падчас асьвятлення масавых акцыяў апазіцыі. Бадай, найяскравейшы прыклад – арышт 36 журналістаў у Мінску на Дзень Волі. . .

У пачатку студзеня выйшаў апошні нумар аршанскай (Віцебская вобласць) незалежнай газеты «Куцейна». Афіцыйна ўлады газету не зачынілі. Больш за тое, за ўесь час існаваньня «Куцейны» не было ніводнага судовага разьбіральніцтва паводле публікацыяў газеты і тым болей папярэджаючай пра парушэнье Закону аб друку, хоць газета пастаянна друкавала крытычныя артыкулы на адрес мясцовых адміністрацыі. Падставай для прыпыненія выпуску газеты стала тое, што кіраунікі мясцовых арганізацыяў і прадпрыемстваў пад ціскам гарвыканкаму адмовіліся прадаставіць рэдакцыі «юрыдычны адрес» .

У пачатку студзеня Гомельскі аблвыканкам прыняў пастанову пад назовам «Парадак прадастаўлення інфармацыі СМІ кіраўніцтвам і структурнымі падраздзяленнямі аблвыканкаму». Паводле яе абмяжоўваюцца контакты супрацоўнікаў аблвыканкаму з журналістамі, у прыватнасці, гаворыцца, што кіраўніцтва аблвыканкаму будзе выступаць перад прадстаўнікамі СМІ выключна ў парадку пэўнай чарговасці. Шараговым работнікам аблвыканкаму ўвогуле забароненыя ўсялякія контакты з прэсай. Старшыня Гомельскай абласной арганізацыі і Беларускай асацыяцыі журналістаў Анатоль Гатоўчыц лічыць, што гэты дакумент накіраваны найперш супраць журналістаў незалежных выданняў.

11 студзеня ў судзе Савецкага раёну г. Мінску адбыўся суд над журналістам і праваабронцам Валерыем Шчукінім, які быў затрыманы пасля акцыі 8 сінекня калі рэдакцыі газеты “Народная воля”. На судзе В. Шчукін заявіў, што ўдзельнічаў у акцыі як журналіст і грамадзкага парадку не парушаў. Сьведкі, у якасці якіх выступалі супрацоўнікі міліцыі, блыталіся ў паказаннях. Адзін з іх сцвярджаў, што затрымаў В. Шчукіна на плошчы Якуба Коласа. Судзьдзя Іна Шэйко нагадала яму, што ў сваім рапарце съведка ўказаў плошчу Перамогі, супрацоўнік міліцыі адказаў: “Ну, тады атрымліваецца, што там”. Па словах адваката Тацяны Вардомской, відавочна, што «съведкі» ня толькі не затрымлівалі Шчукіна ў той дзень, але і нават не прысутнічалі на акцыі. Судзьдзя Іна Шэйко вынесла ў адносінах В. Шчукіна апраўданую пастанову.

25 студзеня ў судзе Цэнтральнага раёну г. Мінску павінен быў пачацца разгляд справы па зыску прэзідэнта Беларускай федэрацыі футболу Рыгора Фёдарава да газеты «Пресцбол». Такова спартыўная жыцьць». Р. Фёдарай лічыць, што «Пресцбол» у сваіх крытычных публікацыях абразоў і абылгаў яго як кіраўніка БФФ. Свае гонар і годнасць ён ацаніў у 65 мільярдаў рублёў (прыблізна 80 тысячачаў даляраў), з іх 50 млрд. рублёў выстаўлена ўласна газете, 10 млрд. рублёў – галоўнага рэдактару У. Беражкову і 5 млрд. рублёў – намесьніку галоўнага рэдактара С. Новікаву. Сума зыску па беларускіх мерках беспрэцэдэнтная і ў нашых умовах азначае толькі жаданье расправіцца з газетай аж да яе закрыцця. Ні ў адной

цыв ілізаванай краіне суд не прымае да разгляду зыскі, якія могуць абанкруціць выданье. У выпадку з «Прессболом» улады пайшлі шляхам, апрабаваным на іншым незалежным выданыні – газете «Навіны»... Зыск «Прессболу» быў пададзены 3 студзеня, але ў газету ён патрапіў толькі 21, за чатыры дні да суда. А таму судзьдзя Тамара Злобіч перанесла разгляд справы на 16 лютага.

4 лютага раніцай у пакой інтэрнату ПТВ-24, дзе жыве паэт і журналіст Славамір Адамовіч, пазваніла камендант Галіна Міхайчык. Славамір адчыніў дзвёры, і ў гэты момант у пакой праціснуўся супрацоўнік міліцыі Савецкага РАУС. Ён пачаў папракаць Адамовіча, што ён не прыходзіць у міліцыю па позвах па справе аб удзеле ў несанкцыянаваным шэсцьці 8 сіння 1999 году. Афіцэр прапанаваў Адамовічу праехаць у суд Савецкага раёну г. Мінску. У судзе судзьдзя Казадаеў правёу кароткае судовае разъбіральніцтва і вынес прысуд: “Аштрафаваць Адамовіча на 50 тысяч рублёў” (60 даляраў ЗША).

5 сакавіка журналістка, супрацоўніца незалежнай газеты “Беларуская маладзёжная” Ірына Слаунікава была затрыманая на станцыі метро “Маскоўская” супрацоўнікамі міліцыі за тое, што яна наклеіла налепку “Game Over” (Гульня скончаная). На налепцы намаляваны чалавек вярхом на хакейнай клюшцы, якога падфутбольвае нага ў чаравіку і бел-чырвона-белай шкарпэтцы. Паўтары гадзіны I. Слаунікава знаходзілася ў пакой міліцыі, на яе быў складзены пратакол аб парушэнні арт. 143 КаAP – “расклейка аб’яваў у забароненых месцах”.

14 сакавіка ў судзе Цэнтральнага раёну г. Мінску адбыўся суд, на якім быў разгледжаны зыск старшыні Беларускай федэрацыі футболу Рыгора Фёдарава да рэдакцыі газеты «Прессбол». Суд з 11 пунктаў абвінавачаньня зняў 4 і зменшыў памер «кампенсацыі» ў 54 разы да «прыимальнай» сумы ў 1 мільён 200 тысячахаў рублёў. Чыноўніку не ўдалося з дапамogaю суда расправіцца з незалежнай газетай. «Прессбол», дарэчы, таксама падаў зыск на Р. Фёдарава і газету БФФ «Всё о футболе».

25 сакавіка, падчас сьвяткавання Дня Волі было затрымана 36 журналістаў у Мінску і 1 у Віцебску. Міліцыянты з групай захопу і людзі ў цывільным дзеяннічалі жорстка і груба. Былі разьбітыя камеры тэлежурналістай з расійскіх тэлеканалаў ГРТ і РТР. Карэспандэнта РТР Алену Лукашэвіч міліцыянты цягнулі да сваёй машыны за валасы, аператара ГРТ Дзымітрыя Завадзкага «прылашчылі» гумавай дубінкай, карэспандэнту ГРТ Дзымітрыю Наважылаву пры «захопе» разьбілі акуляры. . .

Былі арыштаваныя: Ірына Халіп – газета “Белорусская деловая газета”, Алех Грузьдзіловіч – газета “Наша Свабода”, Валеры Каліноўскі – Радыё “Свабода”, Тацяна Сынітко – газета “Украіна Маладая”, Марына Бабкіна – “Асашыэйтэд-прэс”, Аляксей Шыдлоўскі – газета “Наша Свабода”, Ягор Маёрчык – Радыё “Свабода”, Альгерд Невяроўскі – газета «Наша Ніва», Вадзім Казначэеў – часопіс “Кур’ер”, Любоў Лунёва – Радыё “Свабода”, Уладзімір Кармілкін – фотакарэспандэнт, БАЖ, Ларыса Ключнікава – “ІТАР-ТАСС”, Алена Лукашэвіч – здымачная група РТР, Сяргей Пушкін – здымачная група РТР, Дзымітры Завадзкі – здымачная група ГРТ, Дзымітры Наважылаў – здымачная група ГРТ, Канстанцін Марозай – здымачная група НТВ, Аляксандр Калпакоў – здымачная група НТВ, Леанід Канфер – здымачная група ТВЦ, Тацяна Папова – газета “Згода”, Аляксандр Тамковіч – газета “Свободные новости”, Славамір Адамовіч – газета «Наша Ніва», Валерый Дранчук – газета “Белавежская пушча”, Сяржук Міхальчык – сябра БАЖ, Юры Дзядзінкін – фотакарэспандэнт, БАЖ, Паліна Сыцепаненка – бюлетэнь ПЦ “Вясна” “Права на волю”, Мар’я Вярнікоўска – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі, Шымон Галеўскі – здымачная група першай праграмы Польскай тэлевізіі, Юры Дракахруст – Радыё “Свабода”, Міхась Стэльмах – Радыё “Свабода”, Дзымітры Ярмак – газета “Белорусская газета”, Аляксандр Ціханаў – газета “Маладзёвы праспект”, Арсен Скаруліс – газета “Навінкі”, Валянцін Герновіч – газета “Рабочы”, Аляксей Пакроўскі – здымачная група ТВЦ, Віктар Драчоў – фотакарэспандэнт, Валеры Шчукін – газета “Народная воля” (затрыманы ў г. Віцебску).

7 красавіка кіраўніцтва мінскай міліцыі папрасіла прабачэння ў журналістай за незаконныя затрыманьні 25 сакавіка. Прадстаўнікі

кіраўніцтва ГУУС г. Мінску падкрэслі, што з самага пачатку супрацоўнікі міліцыі былі за тое, каб дазволіць дэмманстрантам праісьці з плошчы Якуба Коласа да плошчы Бангалор. Яны съцвярджалі, што ГУУС Мінгарвыканкаму было супраць жорсткага вырашэння канфліктнай сітуацыі, якая склалася 25 сакавіка. Адзін з удзельнікаў размовы заявіў: “Калі б на плошчы Якуба Коласа апнуўся яў цывільным, мяне б таксама маглі арыштаваць. А калі б я пачаў супраціўляцца, дык таксама атрымаў бы па нырках”. Як высьветлілася, 25 сакавіка на плошчы Якуба Коласа было затрымана некалькі супрацоўнікаў КДБ у цывільнім. Выказваліся думкі, што падзеі 25 сакавіка былі спрэвакаваныя некаторымі чыноўнікамі для таго, каб дыскрэдытаць уладу. Прагучала слова «правакацыя». Цяпер вінаватых шукаюць сярод кіраўніцтва сілавых структураў і Савету бясьпекі. На сустрэчы прысутнічала ўсяго чатыры карэспандэнты, хоць затрыманых было больш за 30.

26 красавіка журналіст, дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Валеры Шчукін быў выкліканы ў суд Савецкага раёну ў якасці адказчыка да судзьдзі Марыі Фёдаравай. Пачаліся слуханьні грамадзянскай справы па зыску да яго судзьдзі Заводзкага суда г. Мінску Ж. Хайніцкай аб абароне гонару і годнасці.

5 траўня Дзяржкайны камітэт па друку РБ вынес папярэдканыне Гарадзенскай незалежнай газеце «Пагоня» за тое, што яна надрукавала аўтаву незарэгістраванага ў аблвыканкаме Маладзёжнага антыфашистыцкага цэнтру. Гэта ўжо другое сёлета папярэдканыне газеце, што азначае, што яна ў любы момант можа быць зачыненая.

15 траўня за публікацыю ў красавіку артыкула старшыні Вярхоўнага Савету 13-га скліканьня Сямёна Шарэцкага «Зараза фашизму. А. Лукашэнка капіруе Гітлера» атрымала папярэдканыне ад Генеральнай праکуратуры РБ рэдакцыя газеты «Наша Ніва». Афіцыйная фармулёўка папярэдканыня – за парушэнне арт. 5 Закону аб друку: «недапушчэнне злойўків аньня свабодай масавай інфармацыі». Гэта ўжо другое сёлета папярэдканыне газеце. Першае яна атрымала за публікацыю ліста чыгачкі Т. Судзілоўскай «Зайздрошчу Чачэніі».

Тады Дзяржкамдрук палічыў некаторыя высновы ліста «распальваньнем нацыянальнай варожасці». Над незалежнай газетай «Наша Ніва» навісла пагроза быць зачыненай.

19 траўня, на другі дзень міжнароднага артфестываля «Мінская вясна-2000», былі затрыманыя міліцыянтамі ўсе фота і тэлежурналісты, якія здымалі паказ перформансаў калі мінскага кінатэатру «Радзіма». Прычынай скандалу стаў перформанс «Помнік» польскага мастака Мечыслава Скалімойскага. У «мужчыне з вусамі», які быў цэнтрам інсталяцыі, міліцыянты ўбачылі рысы падабенства з самай вядомай асобай у Беларусі: ня больш, ня менш – з А. Лукашэнкам. Здымаць перформанс было забаронена нават журналістам з пралукашэнкаўскага Беларускага тэлебачанья.

5 чэрвеня першы намеснік старшыні Дзяржкамдруку Беларусі В. Глушакоў вынес папярэджаюне гарадзенскай газете «Пагоня». Прычынай стала зъмешчаная тут аб'ява Маладога Фронту наконт правядзення ім “Алімпіяды-2000”. Тым самым газета парушыла арт. 5 Закону “Аб друку ды іншых сродках масавай інфармацыі”. На думку В. Глушакова, аб'ява зъяўляеца “распаўсяджаюнем інфармацыі ад імя грамадзкага аўяднання, якое не прайшло ва ўстаноўленым парадку дзяржаўнай рэгістрацыі”.

26 чэрвеня на плошчы! Бангалор адбыўся пікет Беларускай асацыяцыі журналістаў у падтрымку недзяржаўнай прэзы.

У чэрвені пасылья звароту ў суд Першамайскага раёну г. Мінску завяршылася спрэчка паміж тэлежурналістам Яраславам Бяклемішавым і кірауніцтвам Беларускага тэлебачанья. Суд разгледзеў грамадзянскі зыск Я. Бяклемішава да кірауніцтва Белтэлерадыёкампаніі ў аднаўленыні на працы. Журналіст быў звольнены 9 сакавіка пасылья выхаду ў эфір тэлеперадачы “Крок-2” з удзелам вядомага беларускага кінарэжысёра Юрый Хашчавацкага (аўтара фільма “Звычайны презідэнт”). Пасылья звароту ў суд кірауніцтва кампаніі прапанавала Я. Бяклемішаву міравое пагадненне на такіх умовах: Я. Бяклемішай адмаўляеца ад зыску ў аднаўленыні на працы і падае заяву аб

звальнені з 14 чэрвяня, а кірауніцтва кампаніі выплочвае яму сярэдні заробак за ўесь час, пакуль ён не працаваў. Я. Бяклемішаў пагадзіўся, бо сам не жадае больш працаваць на БТ з этычнамаральных прычынаў.

21 жніўня старшыня Дзяржаўнага камітэту РБ па друку Міхаіл Падгайны разаслаў у рэдакцыі газетаў ды часопісаў ліст, у якім нагадаў, што ў адпаведнасці з дэкрэтам А. Лукашэнкі ад 16 сакавіка 1999 году № 11 “Аб упарадкаванні дзяржаўнай рэгістрацыі і ліквідацыі (спынення дзеянасці) суб’ектаў гаспадарання” неабходна да 1 студзеня 2001 году зарэгістраваць у мясцовым выканаўчым камітэце рэдакцыю ў якасці камерцыйнай або некамерцыйнай юрыдычнай асобы ў любой арганізацыйнаправавой форме. Калі ў якасці рэдакцыі выступае заснавальнік-грамадзянін, дык юрыдычнай асобы не ствараецца: заснавальнік павінен быць індывідуальным прадпрымальнікам з правам выпуску перыядычнага выдання. Вядомы юрист Міхаіл Пастухоў адзначыў: як толькі газеты стануць суб’ектамі гаспадарання, яны адразу патрапяць пад асабліва строгі контроль рэгіструючых і падатковых дзяржаўных органаў з усімі выцякаючымі адсюль наступствамі. . .

31 жніўня кіраунікоў шасці мінскіх FM-станцыяў: «Альфа-Радыё», «Бі-эй», «Радыё-РОКС», «Стыль», «Мір», «Сталіца» (дарэчы, апошняя троі па сваёй сутнасці зьяўляюцца дзяржаўнымі і пралукашэнкаўскімі) выклікаў да сябе на сустрэчу галоўны беларускі ідэолаг, віцэ-прем'ер Уладзімір Замяталін. Размова ішла, зразумела, пра тое, як сябе паводзіць «у перыяд выбарчай кампаніі». Кіраунікам радыёстанцыяў У. Замяталін адкрыта сказаў: «Мы лічым, што ў Беларусі на сёньняшні дзень няма і ня можа быць незалежных СМИ, а ўсе СМИ, якія выдаюцца ці працуюць на тэрыторыі РБ, – ёсьць дзяржаўныя СМИ. . . » і далей: «Калі нейкі СМИ знаходзіцца і працуе на тэрыторыі дзяржавы, дык ён не павінен праводзіць антынародную палітыку». А антынародным У. Замяталін лічыць усё, што не адпавядае «афіцыйнаму пункту погляду» . . .

На пачатку лістапада стала вядома, што 29 верасьня рэдакцыя газеты “Новая газета Смаргоні” зъвярнулася з запытам у Смаргонскую акруговую выбарчую камісію аб

прадастаўленыні інфармацыі. У прыватнасці, пра колькасць в выбаршчыкаў на ўчастках, каштарыс выдаткаў акруговай выбарчай камісіі, съпіс давераных асобаў кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў. Лістом ад 9 кастрычніка старшыня камісіі В. Бацько адмовіў газеце ў прадастаўленыні інфармацыі. Дзеяньні старшыні былі абскарджаныя рэдактарам газеты ў Цэнтральнай выбарчай камісіі. Лістом ад 19 кастрычніка старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі Л. Ярмошына паведаміла, што дзеяньні В. Бацько аргументаваныя, бо ўзел сродкаў масавай інфармацыі ў выбарах абмяжоўваеца арт. 13 Выбарчага кодэкса. Але арт. 13 ч. 1 Выбарчага кодэкса канстатуе, што падрыхтоўка і правядзенне выбараў робяцца адкрыта і галосна. У ч. 10 гэтага ж артыкулу гаворыцца, што сродкі масавай інфармацыі асьвятляюць падрыхтоўку і правядзенне выбараў у адпаведнасці з заканадаўствам. Як бачым, ўзел сродкаў масавай інфармацыі не абмяжоўваеца названым артыкулам Выбарчага кодэкса. Але выбары тым часам ужо прайшлі.

У ноч на 5 лістапада была абраўбаная рэдакцыя Баранавіцкай штодзённай незалежнай газеты "Шаг". А 4-ай раніцы невядомыя пастукаліся ў дзіверы і папрасілі дапамогі. Вартайнік выйшаў з рэдакцыі і быў моцна зьбіты нагамі. Пасьля гэтага чацвёрта невядомых выбілі дзіверы рэдакцыі і вынеслы 5 кампутараў, 2 прынтары і 2 сканеры. Па словах выканаўчага дырэктара рэдакцыі А. Вайцяхоўскага, нельга выключаць і палітычныя прычыны рабаўніцтва, таму што былі скрадзеныя кампутары з базай дадзеных, і цяпер праца штодзённай незалежнай газеты паралізаваная.

5 сінёкня адбылося чарговае судове паседжанье Вышэйшага гаспадарчага суда РБ па зыску інстытута «Адкрытае грамадзтва» да падатковай інспекцыі Ленінскага раёну г. Мінску. Прычына судовага разьбіральніцтва – арышт друкарскага абсталявання выдавецтва «Мэджык». Гэтае абсталяванье ў свой час належала Беларускаму фонду Сораса, які Вярховны гаспадарчы суд Беларусі ў 1997 годзе признаў даўжніком па падатках. Праз тры гады пасьля гэтага падатковая інспекцыя Ленінскага раёну арыштавала абсталяванье «Мэджыка» нібыта ў кошт пагашэння даўгоў

фонду Сораса. Выдавецтва «Мэджык» адразу прадставіла дакументы, што абсталяваньне не належыць фонду Сораса. Спачатку яго на свой баланс прыняў інстытут «Адкрытае грамадзтва», а потым перадаў у арэнду выдавецтву. Нагадаем таксама, што асноўнай прычынай арышту абсталяваньня стала тое, што на ім друкуецца незалежная прэса Беларус, і менавіта тут быў канфіскаваны стотысячны наклад газеты «Рабочы» з матэрыяламі пра байкот выбараў у лукашэнкаўскі парламент... І гэтым разам судовае разъбіральніцтва было перанесенае. Вышэйшы гаспадарчы суд не прыняў ніякага рашэння, бо «у зале суда адсутнічаў прадстаўнік Беларускага фонду Сораса». Але як ён мог прысутнічаць, калі беларускія ўлады забаранілі дзеянасьць у краіне фонду Сораса яшчэ ў 1997 годзе... .

12 сінегня ў г. Асіповічы ў прыватную кватэру па вул. Сумчанкі, 16 уварваліся міліцыянты, сярод якіх быў і пракурор Асіповіцкага раёну Сяргей Бабакоў. У гэты час у кватэры знаходзіліся Мікалай Тамашоў (рэдактар рэгіянальнай незалежнай грамадзкапалітычнай газеты “Панарама”, якая выходзіць штомесяц накладам 295 асобнікаў) і Ігар Сімбіраў (адзін з аўтараў газеты “Панарама”, які друкуецца пад псеўданімам Рыгор Латышэвіч, каардынатар праграмы “Каралеўства Беларусь”). Кватэра не зьяўлялася офісам газеты “Панарама”, гэта ўласнасць сябра І. Сімбірава, які на час сваёй адсутнасці пакідае Сімбіраву ключы і дазваляе карыстацца кватэрай. Таму ў кватэры часова знаходзіўся кампьютар (абсталяваньне USIA), на якім працаваў І. Сімбіраў. Супрацоўнікі міліцыі началі в обыск. Прад'явілі ордэр, сказали, што па факце надрукаванага ў газете “паклётпу” узбуджаная крымінальная справа. Міліцыянты не ўдакладнялі: у якім артыкуле “Панарамы” быў знайдзены “паклётп”. Па версіі І. Сімбірава, гэта можа быць матэрыял, які ўтрымлівае прамову кіраўніка адміністрацыі Асіповіцкага раёну сп. Шчэцкі на адным з мінскіх кірмашоў. Прямова была запісаная на дыктафон і перадрукаваная ў газете з каментаром рэдакцыі, што “чыноўнік павінен добра валодаць мовай”. Падчас в обыску супрацоўнікі міліцыі і зневажалі І. Сімбірава, называлі “клёунам”, а старэйшы лейтэнант Юры Грабін, заламіўшы І. Сімбіраву руку, разъбіў пераносьце, вывіхнуў палец і пабіў гадзіньнік. У выніку вобыску было праведзенае выніцьце больш за 100 дакументаў.

Пратакол выніцьца складалі не на месцы, а ў пракуратуры. Кватэру апячатали. М. Тамашова і І. Сімбірава вывезьлі ў пракуратуру, дзе доўга дапытвалі. Супрацоўнікаў міліцыі цікавілі пытаныні: “Хто фінансуе газету “Панарама”? Адкуль кампутар?” І. Сімбіраў адмовіўся адказваць на пытаныні без прысутнасці адваката.

18 сінёжня судзьдзя Вышэйшага гаспадарчага суда РБ Валеры Шобік прыняў рашэнне адмовіць інстытуту «Адкрытае грамадзтва» ў зыску да падатковай інспекцыі Ленінскага раёну г. Мінску аб вызваленіні зпад арышту маёмасьці, што арандавалася ў інстытута прыватным выдавецтвам «Мэджык». Суд прызнаў дамову ад 5 верасьня 1997 году, па якой друкарскае абсталяваньне Беларускага фонду Сораса было перададзенае ва ўласнасць інстытуту «Адкрытае грамадзтва», – «юрыдычна мізэрнай». Гэткае рашэнне Вышэйшага гаспадарчага суда азначае, што абсталяваньне, на якім у «Мэджыку» сёньня друкуецца практычна ўся беларуская незалежная прэса, будзе канфіскаванае і прададзенае, як уласнасць Беларускага фонду Сораса ў кошт «даўгоў» фонду. Інстытут «Адкрытае грамадзтва» плануе звязрнуцца да намесніка старшыні ВГС з просьбай аб вынісаньні пратэсту па гэтым рашэнні. Зрэшты, незалежныя назіральнікі сцвярджаюць, што рашэнне ВГС было прадвызначаным яшчэ да пачатку судовага разьбіральніцтва: напярэдадні презідэнцкіх выбараў улады імкнуцца стварыць перашкоды на шляху свабоднага слова.

21 сінёжня калектыву незалежнай тэлекампаніі «8 канал» атрымаў заяву прадстаўнікоў «Мінскіх тэлевізійных інфармацыйных сетак» аб закрыцці каналу з 29 сінёжня. Па звязестках супрацоўнікаў «8-га каналу», Міністэрства сувязі ня мае намеру працягваць з тэлекампаніяй дамову арэнды на наступны тэрмін. Хутчэй за ўсё з 1 студзеня 2001 году на частотах «8-га каналу» будзе працаваць тэлеканал СТВ, заснавальнікам якога зьяўляецца мінскі гарвыканкам. «8 канал» ніколі не вылучаўся незалежнай пазіцыяй, і тым ня менш і ён нечым не дагадзіў уладам.

29 сінегня апошні нумар газеты «Наша Савабода» за 2000 год выйшаў з белымі плямамі – пустымі старонкамі, на якіх было напісана: «Тут мусі быць «Стынгер» (сатырычна-гумарыстычны разьдзел). Як паведаміў рэдакцыі газеты прадстаўнік выдавецтва «Мэджык», «сёньня з раніцы функцыянеры Дзяржкамдруку выклікалі дырэктара прадпрыемства і зьявярнуліся да яго з прэтэнзіямі: нашто ён надрукаваў першы выпуск «Стынгера»? Цяжка сказаць, якія аргументы знайшлі прадстаўнікі ўлады, але зараз «Мэджык» наадрэз адмовіўся друкаваць «Нашу Свабоду» з крамольным разъдзелам... Магчыма вырабоўваецца новы спосаб стварэння перашкодаў для незалежнай прэсы напярэдадні презідэнцкіх выбараў»... Апошні раз у Беларусі газеты выходзілі з белымі плямамі ў 1994 годзе, калі Лукашэнка толькі прыйшоў да ўлады.

KAMUNKA

7. АКТЫВІЗАЦЫЯ ЦІСКУ БЕЛАРУСКІХ СЪПЕЦСЛУЖБАЎ НА ПАЛІТЫЧНА І ГРАМАДЗКА АКТЫЎНЫХ ГРАМАДЗЯНАЎ І ІНШАДУМЦАЎ

За гады свайго кіраваньня Беларусьсю А. Лукашэнка стварыў магутныя структуры па адсочваньні і падаўленьні апазіцыйных сілаў у краіне. Да 2000 году пра дзейнасьць гэтых структураў амаль не было інфармацыі, хоць і траплялі ў друк факты, што «людзі ў цывільным» актыўна «удзельнічаюць» у акцыях апазіцыі, а таксама «дапамагаюць» выяўляць і затрымліваць найбольш актыўных грамадзянаў. У 2000 годзе съпецслужбы актыўізавалі сваю дзейнасьць, асабліва падчас выбарчай кампаніі. Адметны гэты год быў яшчэ і тым, што ўпершыню інфармацыя пра дзейнасьць гэтых структураў выйшла з нетрай саміх съпецслужбаў. Маюцца на ўвазе апублікаваныя ў СMI лісты аナンімнага афіцэра КДБ і міліцыянта Алега Батурына.

10 лютага ў газеце “Народная воля” зявіўся адкрыты ліст 25-гадовага старэйшага лейтэнанта міліцыі Алега Батурына пад назовам “Сладары афіцэры, хопіць бы ць рабамі!” Вось цытата з гэтага ліста, што тычыцца падзеяў, якія адбыліся 17 кастрычніка 1999 году ў Мінску:

« Не могу спакойна чытаць пра тое, што адбылося 17 кастрычніка падчас акцыі “Марш Свабоды”. (...) Я ўсё бачыў вачыма дэмманстрантаў, але ў кішэні ў мяне ляжала пасьведчаньне старэйшага лейтэнанта міліцыі. Маёй задачай было ўсё фіксаваць і запамінаць, апрача таго, пасьля шэсцьця затрымліваць найбольш актыўных удзельнікаў акцыі і тых, каго мне загадаюць затрымаць. Але асноўная мэта была – справакаваць сутычкі, выкryываць абразы лівия лозунгі і накіроўваць рух людзей туды, куды трэба было міліцыі. На жаль, сярод тых, хто кідаў камяні, была і проста даведзеная да адчаю моладзь, але ўсе іх дзеяньні былі справакаваныя і загадзя падрыхтаваныя. Натоўп съпецыяльна накіроўвалі да месца сутыкнення, дзе загадзя былі раскладзеныя камяні, да таго месца, дзе натоўп узялі ў “каробачку” АМАП і ўнутраныя войскі. Усе нашыя дзеяньні былі абмеркаваныя на інструктажы ў Галоўным упраўленьні кадраў МУС, першым намеснікам Л. М. Рабцевым і ягоным намеснікам В. А. Міхайлоўскім (таму што я

сам зъяўляюся старэйшым інспектарам). Было таксама і прамыванье мазгоў, маўляў, тыя, хто зъбярэцца, гэта “мразь и отребье”, якое трэба раздаваць, бо яны перашкаджаюць прадукты ўна працаўца нашаму “любімаму презідэнту”. Таму ня трэба баяцца кагосьці ўдарыць альбо пабіць, з намі закон і парадак, таму ня бойцеся. Доўжылася гэтая апрацоўка 2 гадзіны, пасьля чаго быў раздадзены радыёстанцыі і нас “в недрили в толпу”. Ведаю, што ў гэты дзень ва ўсёй мінскай міліцыі было ўзмацненьне, што такую ж апрацоўку праводзілі і ў ГУУС, і ў раённых аддзелах міліцыі. Таму не зъдзіўляйцесь, калі на шэсцьце арганізавана прыходзяць пэўнага зьнешняга выгляду хлопчыкі – гэта нашыя “стражі порядка”. Ня кажучы ўжо пра тое, што 100 адсоткаў міліцыі сядзяць у аўтобусах па падваротнях альбо са шчытамі перакрываюць увесь цэнтр гораду. Гэта апрача ўнутраных войскаў, КДБ, аховы презідэнта (былога), пажарных падраздзяленньняў і г. д. А калі людзі спакойна разыходзяцца, хапаюць іх, зьбіваюць, цягнуць у РАУС. Вось такая ў нас “дэмакратыя”... »

У гэты ж дзень, 10 лютага, на сядзібе Беларускага народнага фронту “Адраджэннне” адбылася прэс-канферэнцыя з Міхаілам Батурыным – братам Аллега Батурина. Ён расказаў пра тое, што адбылося з ім пасьля публікацыі адкрытага ліста ягонага брата: “Я трэнер-выкладчык па шахматах, міжнародны майстрапа шахматах, адначасова я вучуся ў Мінскім лінгвістычным універсітэце. Сёньня пасьля заняткаў, прыкладна ў дзіве гадзіны дня, я набыў газету “Народная воля” і даведаўся, што мой брат напісаў артыкул, у якім ён асуджае дзеяньні міліцыі 17 кастрычніка. Я цалкам падтрымліваю свайго брата. Я абсолютна з ім згодны. Мне брат расказаў раней, што адбывалася на «Маршы Свабоды» на самой справе. Сёньня я ішоў дамоў (цяпер я жыву ў бабулі на вул. Антонаўскай у г. Мінску), калі я зайшоў у пад’езд, то паміж першым і другім паверхамі ўбачыў чалавека, які спускаўся зьверху, ззаду ішоў яшчэ адзін чалавек. Той, які ішоў ззаду, мяне паклікаў, сказаў: “Вы Батурын?” Я адказаў: “Так!” Пасьля гэтага ён паведаміў, што зъяўляецца супрацоўнікам міліцыі і хоча са мною пагаварыць. Я адказаў: “У мяне брат супрацоўнік міліцыі. Я ведаю форму пасьведчаньня, таму пакажыце мне сваё пасьведчаньне, я хачу ведаць, з кім я размаўляю”. Замест гэтага

ён ударыў мяне ў грудзі, у вачах пацымнела, зрабілася кепска. Мы выйшлі з дому... Мне сказалі, што я мушу напісаць заяву, што мой брат псіхічна ненармальны. Я адказаў, што ня буду гэтага рабіць. Яны пачалі пагражаць маёй нявесьце, май сваякам. Мая нявеста вучыцца разам са мною, яны назвалі яе прозвішча, назвалі імя, адрес. Сказалі, што паслья таго, як яны яе схопяць, я буду размаўляць пайншаму. Я здолеў ударыць аднаго з іх у калена, а другі трymаў мяне за куртку... Але там было вельмі коўзка, ён паслыžнуўся і ўпаў. Я пабег праз двары, таму што на дарозе стаяла чорная машына. Я разумеў: калі я пабягу па дарозе, то мяне схопяць. Я спыніў таксі і паехаў да сваёй нявесты, я баяўся, што ў яе скончацца заняткі, яна выйдзе, і яе схопяць. Я сустрэў яе, і мы разам прыехалі сюды. Я ня ведаю, дзе цяпер знаходзіцца мой брат Алег. Мне сказалі, што ён знаходзіцца ў бясыпецы. Я яшчэ раз хачу дадаць: калі нехта будзе пісаць, што Алег псіхічна ненармальны, гэтаму верыць нельга. Ён абсолютно нармальны чалавек. Да сёньняшняга дня ён зъяўляеца супрацоўнікам міліцыі".

Дэпутат Вярхоўнага Савету 13-га скліканья, намеснік старшыні АБ'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька даў каментар: "Апазіцыя прыклала шмат намаганьняў сумесна з місіяй АБСЕ па стварэнню клімату даверу ў Беларусі. Дзеяньні, якія разварочваюцца, съведчаць пра тое, што рэжым пасвойму разумее гэты клімат даверу. Па сутнасці, гэтыя дзеяньні азначаюць, што Беларусь вяртаецца ў самыя змрочныя часы Савецкай імперыі, калі пад'язджалі "варанкі" ці чорныя машыны з таніраванымі ў окнамі і забіралі людзей. У гэтай сітуацыі супрацоўнікі міліцыі толькі падмаўляюць рэальный дзеяньні Лукашэнкі, які адмаўляеца выконваць узятыя на сябе міжнародныя абязяцельствы, і, натуральна, гэта перадаеца сілавым структурам. Калі наверсе не выконваеца тое, што патрабуеца па законе, то гэта перадаеца і ўсім, хто знаходзіцца ў гэтай вертыкалі...".

Сітуацыю пракаментаваў і Зыміцер Бандарэнка ("Хартыя-97"): "Вы бачыце, што абодва браты – мужнія людзі. Сёньня толькі нашая салідарнасць можа дапамагчы братам Батурыным, іх бліzkім і нам самім. Вы памятаеце, як паслья «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка мы гаварылі пра тое, што канцоўка «Маршу...»

– гэта правакацыя, бо міліцыя напала на людзей, калі калона павярнула назад. Цяпер мы ведаем праўду, што самі міліцыянты – супрацоўнікі ў цывільным – кідалі камяні ў сваіх жатаўарышаў. Гэта абсурдна!"

10 лютага стаўшы лейтэнант міліцыі Алег Батурын, які зрабіў сенсацыйную заяву пра тое, што сутычкі ў дзельніцай «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка мінулага году з міліцыянтамі былі загадзя спланаваныя і справакаваныя «асобамі ў цывільным», якія знаходзіліся сярод удзельнікаў шэсцяця, быў звольнены з органаў міліцыі. А фіцыйнай прычынай звольнення стала незвязаныне А. Батурына на службу. Тым часам стала вядома, што брат Алега Міхаіл Батурын разам са сваёй жонкай уже знаходзіцца за межамі Беларусі.

На пачатку сакавіка стала вядома, што Алег Батурын знаходзіцца ў Польшчы. У сваіх інтэрв'ю польскім выданням А. Батурын адзначае, што вельмі хвалюеца за сваіх родных, якія засталіся ў Беларусі. Батурын, па ягоных словаах, яшчэ ня ведае, колькі прабудзе ў Польшчы, але ёсьць інфармацыя, што ён плануе прасіць палітычнага прытулку ў ЗША.

7 чэрвеня ў кіраўніка Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі ў вініку прафілактычных работ у съпецыяліст па сувязі выявіў праслушоўваючае прыстасаванье, якое было ўманціраванае ў тэлефонную лінію паміж паверхамі. "Тое, што мы падазравалі і аб чым неаднаразова гаварылі, знайшло свой рэчавы доказ", – сказаў А. Лябедзька. Ён упэўнены, што падобныя праслушоўваючыя прыстасаваньні ўсталяваныя на тэлефонных лініях у кватэрах апазіцыйных палітыкаў, уофісах партыяў і грамадзкіх арганізацыяў. Апарат выраблены заводzkім способам. Анатоль Лябедзька абвінаваціў у незаконных дзеяньнях беларускія съпецслужбы, якія выконваюць загады ўладаў. А. Лябедзька плануе з’явіцца ў пракуратуру з патрабаваннем расьследаваць гэты факт злачыннага ўмяшальніцтва ў асабістасць жыцьця.

21 чэрвеня ў ПЦ "Вясна" з’явіўся жыхар г. Жодзіна (Мінская област) Аляксей Лапіцкі, які паведаміў, што апошнія 7-8 дзён

ён і ягоная сям'я падвяргаліся штодзённым тэлефанаваньням з мясцовага КДБ. Супрацоўнікі гэтай структуры настойвалі на неабходнасці сустрэцца з А. Лапіцкім і нешта высьветліць, але пры гэтым не тлумачылі, якое пытаньне іх цікавіць, і ў якасці каго ён запрашаецца. У рэшце рэшт, калі тэлефонныя званкі не далі жаданага выніку, А. Лапіцкаму ўручылі позму, каб ён зъявіцца ў мясцовы КДБ “дзеля дачы тлумачэння”, але па якім пытаньні – зноў жа не названа. Сам А. Лапіцкі бачыць прычыну такой увагі да сваёй асобы з боку съпецслужбаў у тым, што ён займаецца актыўнай грамадзкапалітычнай дзеянасцю як кіраунік мясцовых арганізацыяў Таварыства беларускай мовы, Беларускага народнага фронту, Беларускага згуртаванья моладзі “Ліцьвіны”, а таксама выдае незалежныя бюлетэні “Мы – ліцьвіны” і “Школьны весьнік”. А. Лапіцкі съцвярджае, што мясцовы КДБ таксама зьбірае інфармацыю пра ўсіх настаўнікаў, якія зъяўляюцца сябрамі ТБМ.

Моцны ціск з боку КДБ адчувае на сабе і Арыя Гатальская, якая зъвярнулася ў ПЦ “Вясна” ў сёлетнім траўні. Дзяўчына вучылася на факультэце журналістыкі, працавала нейкі час у газеце “Чырвоная зьмена”, зъяўлялася сябрам Задзіночанья беларускіх студэнтаў; цяпер працуе мастакомафарміцелям і працягвае вучыцца на журфаку БДУ завочна. У заяве, якую А. Гатальская напісала ў ПЦ “Вясна”, яна распавядае пра сітуацыі, што здараюцца з ёю на працягу апошняга часу. Напрыклад, яна даведалася, што з адміністрацыяй інтэрнату, у якім яна жыве (БДПА) – з камендантам, пашпартысткам, бухгалтарам – паасобку сустракаліся людзі з КДБ, каб сабраць звесткі пра яе асобу. А. Гатальскую абавязалі схадзіць да адміністрацыі БДПА, дзе яе накіравалі ў пакой службы бясьпекі гэтай установы, і супрацоўнік СБ сказаў, што калі б яна не патрапілася “на аловак” да КДБ, дык яны і ня ведалі б, што яна жыве ў іх інтэрнаце. Размова, як высьветлілася пазней, запісвалася на дыктафон. Быў складзены і пратакол “гутаркі”. Паслья падпісаньня яго А. Гатальская на кожным аркушы съледчы Канапацкі “не для пратаколу” заўважыў: “Асьцярожней са сваім поглядамі...” А. Гатальская лічыць, што гэтыя падзеі ня могуць быць простымі супадзеннямі, і што ёй рэальна пагражае страта працы, вучобы і жыльля з-за яе грамадзянскай пазіцыі, палітычных поглядаў і ўдзелу ў масавых акцыях пратэсту.

22 жніўня «Белорусская деловая газета» паведаміла, што да іх у рэдакцыю зьвярнуўся былы супрацоўнік фірмы «Пушэ» Уладзімір Огнеў, які распавёў пра тое, што за апошнія паўгода яго двойчы выклікалі ў КДБ і дапытвалі наконт некаторых асьпектаў дзеянасці «Пушэ», звязаных з былым прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгіром. Грамадзкі абаронца М. Чыгіра Гары Паганяйла так пракаментаваў гэтую заяву: «Па нашай інфармацыі, рассыпаванье (справы М. Чыгіра) працягваецца, і займаецца ім КДБ. Вельмі можа быць, што цяпер, напярэдадні выбараў, улады будуць шукаць любыя кампраметуючыя дадзенныя. Бо папярэдняя справа цалкам развалілася, а кампрамат ім патрэбны».

20 лістапада ГА ПЦ “Вясна” і рэдакцыі незалежных выданьняў атрымалі ананімны ліст ад афіцэра КДБ, у якім ён паведамляе пра лёс зынікльых аператара ГРТ Дзьмітрыя Завадзкага і старшыні ЦВК Віктара Ганчара. Вось тэкст гэтага ліста ў перакладзе на беларускую мову:

“Я афіцэр Камітэту дзяржаўной бяспекі Рэспублікі Беларусь. Па цэлым шэрагу абставінаў не могу паведаміць сваё прозвішча і пасаду, якую я займаю. Інфармацыя, якую я хачу паведаміць, грамадзка важная. Ад таго, як хутка яна стане здабыткам галоснасці, залежаць жыццё і будучыня многіх людзей. На жаль, я аблежаваны ў форме выкладаньня фактаў, бо да матэрыялаў справы мае доступ аблежаваная колькасць аператыўных супрацоўнікаў і афіцэраў КДБ. Называючы больш дакладных дадзеных можа прывесці да неапраўданых ахвяраў. Вядзенне съледзтва па справе аб зынкненіі Дзьмітрыя Завадзкага было даручанае Генеральнай праクуратуре і Камітэту дзяржаўной бяспекі. Факты, якія ў вяяўляліся ў ходзе съледзтва, выклікалі не толькі ціск на органы съледзтва з боку Савету бяспекі РБ, але і выклікалі супрацьстаянне паміж КДБ і Службай бяспекі презідэнта. На сълед групы выкрадальнікаў КДБ выйшаў пасля арышту Ігнатовіча, былога афіцэра съпецпадраздзялення “Алмаз”. Ігнатовіч быў арыштованы па іншай справе, але ён сам некалькі разоў быў у Чачні, дзе ваяваў на баку сепаратыстаў. Падчас съледзтва Ігнатовіч назваў шэраг прозвішчаў беларускіх ваеннаслужачых, якія супрацоўнічалі з чачэнскімі сепаратыстамі ў якасці інструктароў. Пасля іх

арышту пацьвердзілася чачэнская версія съледзтва. Па справе аб зынікнені Завадзкага на сёньняшні дзень арыштавана 9 чалавек. Пяцёра з іх зьяўляюцца дзеючымі афіцэрамі Службы бяспекі презідэнта, двое – былыя супрацоўнікі гэтай службы, адзін – былы афіцэр съпецпадразьдзялення “Алмаз”, а яшчэ двое – жыхары Чачні. Падсьледныя прызналіся ў забойстве Дзымітрыя Завадзкага і паказалі месца ў лясной зоне непадалёку ад Мінску, дзе было закапанае цела Завадзкага. У распараджэнні съледзтва аказалася і рыдлёўка са сълядамі крыві. Эксыпертыза выявіла ідэнтычнасць крыві на рыдлёўцы з крывёю Дзымітрыя Завадзкага. Эксгумацыя цела Дзымітрыя Завадзкага не адбылася. Яе не далі правесыці съледчай групе кіраўніцтва Савету бяспекі і асабісту презідэнту. Замест гэтага ў Адміністрацыю презідэнта былі ўзыліканыя старшыня КДБ Уладзімір Мацкевіч, Генеральны пракурор Алег Бажэлка і міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў. Презідэнт загадаў перадаць справу ў МУС, матывуючы гэта тым, што съледзтва ідзе недастатковая інтэнсіўна. На самай справе, гэта было зроблена дзеля таго, каб разваліць справу аб зынікнені Завадзкага. У ходзе съледзтва таксама высьветлілася, што гэтая злачынная група мела прамыя адносіны да зынікненія і забойства апазіцыйнага палітыка Віктара Ганчара. У яго ліквідацыі прымалі ўдзел 14 чалавек. Пяцёра з іх расшукваліся да самай перадачы справы ў МУС. Падчас съледзтва ціск на съледчую групу дайшоў да крытычнай крапкі. Два съледчыя былі зьбітыя, а жонку аднаго з іх спрабавалі згвалтаваць. Але, нягледзячы на гэта, съледчыя працягвалі працу па выкрыцці злачынцаў. Я хацеў бы, каб сем'і загінуўшых ведалі – мы не зьевяры, як некаторыя імкнунца нас падаць. Мы спачуваем вам і разумеем, што нішто не запоўніць вашай страты. Адзінае, што ў нашых сілах – гэта выкрыць злачынцаў. А калі нехта імкнецца гэтых злачынцаў прыкрыць, дык ім самім не пазьбегнуць лавы падсудных”.

21 лістапада на адкрыцці сесіі Палаты прадстаўнікоў РБ А. Лукашэнка ў чарговы раз паабяцаў, што калі справа зынілага аператара ГРТ Дзымітрыя Завадзкага ня будзе раскрытая, “прокуроры, КДБ, МУС атрымаюць на ўсю катушку”. Нагодай дзеля гэтай заявы стаў надрукаваны ў незалежных выданьнях ананімны ліст афіцэра КДБ аб зынікнені аператара ГРТ

Дзымітрыя Завадзкага і старшыні ЦВК Віктара Ганчара. У сваім выступленьні А. Лукашэнка фактычна прызнаў, што частка фактаяў, прыведзеных у лісьце, адпавядзе рэчаіснасці, але час для іх абнародванья яшчэ не прыйшоў, а таму: “Гэты ліст мае на мэце скампраментаваць уладу. Калі ёсьць што сказаць па гэтай справе, ня трэба гаварыць ананімна і ад імя съпецслужбай”. А. Лукашэнка пацьвердзіў, што ў справе аб зынікнені Д. Завадзкага знайдзены “чачэнскі сълед”: “Ногі растуць з Чачні!”. А. Лукашэнка падкрэсліў, што толькі нязначная частка фактаяў, выкладзеных у лісьце, адпавядзе сапраўднасці, і прапанаваў новай Палаце прадстаўнікоў прыняць закон аб адказнасці за разгалошванье матэрываў папярэдняга съледзтва і съледчых версіяў.

22 лістапада ў незалежных сродках масавай інфармацыі зявіліся першыя каментары адпаведных службай адносна ананімнага ліста, атрыманага СМІ ад “афіцэра КДБ” па справе аб зынікнені аператара ГРТ Дзымітрыя Завадзкага. У “Белорусской деловой газете” ад 22 лістапада зъмешчаны каментар супрацоўніка прэсцэнтру дзяржсакратарыту Савету бясьпекі, дзе сказана: “Проста так адмахнуцца ад гэтага ліста, спасылаючыся, напрыклад, на яго ананімнасць, мы, відаць, ня можам. Таму версія, пропанаваная аўтарам ліста, будзе правярацца. Так, як і любая іншая в версіі. Нельга выключаць таксама, што нейкія факты, выкладзеныя ў дадзеным лісьце, атрымаюць потым пацьверджанье ў ходзе съледзтва”. Прэс-сакратар МУС Д. Гартон для “БДГ” заявіў, што ня можа даць каментару, бо гэтая справа не знаходзіцца ў распараджэнні МУС, але выказаў меркаванье, што абвінавачаныні аўтара ліста ня маюць пад сабой глебы, і хутчэй за ўсё гэта нечая палітычныя гульні. Прэс-сакратар презідэнта М. Барысевіч сказаў, што “прэзідэнт нядаўна выказаўся з гэтай нагоды, і да гэтага наўрад ці што можна дадаць”.

У той жа час Павел Шарамет, кіраунік аддзелу съпецпраектаў ГРТ, заявіў, што інфармацыя ананімнага афіцэра КДБ па справе Завадзкага можа мець пад сабой рэальныя падставы. Паводле ягоных словаў, у Москве ўважліва сочыцца за разьвіццём падзеяў вакол зынікнення аператара ГРТ. “Падазраваемыя былі затрыманыя ў асноўным дзякуючы ўмішальніцтву ФСБ

Racii. Вельмі шмат дапамагае міністр унутраных справаў РФ Рушайла. Лукашэнка загнаны ў кут. Яму трэба даваць на сур'ёзныя абвінавачаныні сур'ёзныя адказы, і ня ў духу Азаронка і вар'яцкіх вядучых БТ. Сітуацыя зайшла занадта далёка. Маскву гэта ўжо раздражняе. Яна сасьпела дзеля таго, каб бачыць на палітычным полі Беларусі новых лідэраў". Па словах П. Шарамета, супраць яго 17 лістапада беларуская пракуратура ўзбудзіла крымінальную справу за фільм пра зыніклых палітыкаў і журналістаў у Беларусі "Дзікае паляваныне", у якім гучыць абвінавачаныне ў гэтых злачынствах на адрес беларускага кірауніцтва і съпецслужбай. У органах пракуратуры гэтую інфармацыю не пацьвердзілі і не абверглі.

27 лістапада А. Лукашэнка правёў шэраг гучных адставак і прызначэнняў. Стала вядома, што зъняты з пасады і адпрайлены ў адстаўку старшыня Савету бяспекі, генерал-маёр В. Шэйман, зънятый з пасадаў старшыня КДБ РБ У. Мацкевіч і Генеральны прокурор РБ А. Бажэлка. . . Па афіцыйнай інфармацыі прэс-службы презідэнта РБ, кадравыя зьмены звязаныя з тым, што А. Лукашэнка не задаволены ходам правядзення съледзтва па крымінальных справах аб зынікненнях людзей, якія набылі гучны грамадзкі рэзананс. . .

8. ПЕРАСЬЛЕД АПАЗІЦЫЙНА НАСТРОЕНАЙ МОЛАДЗІ І МАЛАДЗЁВЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ

Гады два таму слова «Лукашэнка прайграў моладзь» успрымаліся як неаспречная ісціна. Моладзь тады ня толькі прымала актыўны ўдзел у антылукашэнкаўскіх акцыях, якія ладзіла апазіцыя, але і арганізоўала свае мерапрыемствы, скіраваныя супраць дыктатуры, што паступова набывала рэальныя абрысы. У апошнія два гады моладзь працягвала барацьбу з рэжымам, але акцыяй, якія мелі яскрава выражаны маладзёвыя харктар, стала менш. І толькі ў осень 2000 году беларуская моладзь з розных апазіцыйных арганізацыяў аб'ядналася ў адзіную Кааліцыю маладзёвых палітычных арганізацыяў пад назовам «Пераменаў!» Адной з першых заяваў Кааліцыі пра сябе стаў шэраг акцыяў, што прайшлі па ўсёй Беларусі 12 лістапада. Сімвалічна, што гэтая акцыя моладзі была жорстка разагнаная міліцыянтамі. Юнакоў і дзяўчат хапалі і цягнулі ў загадзя падрыхтаваныя аўтобусы. Адзіным крытэрыем быў малады ўзрост, і таму было арыштавана шмат выпадковых юнакоў і дзяўчат. Усяго ў Мінску ў гэты вечар было затрымана 112 чалавек

З 8 па 9 студзеня ў горадзе Барысаве павінен быў адбывацца турнір па міні-футболе пад лозунгам “Футбол супраць расізму”. На турнір былі запрошаныя каманды Маладога Фронту з Мінску, каманда ТБМ “Ліцьвіны” з Жодзіна і іншыя. Увечары 6 студзеня дырэктар школы, у спартыўнай зале якой павінен быў праходзіць турнір, патэлефанаваў арганізаторам і паведаміў, што правядзенне турніру немагчымае ў сувязі з аварыяй электрычнай сеткі. Па словах аднаго з арганізатораў Зыміцера Бародкі, арганізаторы паспрабавалі правесцьці прыватнае расесьльдвар’яне, але ў памяшканьне залы іх не пусцілі. Арганізаторы зрабілі выснову, што загад на забарону правядзення турніру паступіў ад мясцовых уладаў. Стала вядома, што 8-9 студзеня ў г. Барысаве дырэкторам усіх школаў было забаронена праводзіць любыя спартовыя спаборніцтвы нават на прышкольных спартовых пляцоўках на вольным паветры.

13-14 лютага ў Мінску і іншых гарадах Беларусі прайшла традыцыйная маладзёвая акцыя любові. 13 лютага ў вечары дэлегацыя беларускай моладзі перадала сваю петыцыю ў амбасады буйнейшых краінаў съвету, а 14 лютага, у Дзень святога Валянціна, у Мінску прайшлі «народыя гуляньні».

12 сакавіка ў Віцебску падчас раздачы запрашэнняў на «Марш Свабоды», правядзенне якога ў горадзе было дазволенае мясцовым гарвыканкамам, на прыступках супермаркету «Амега» быў затрыманы непаўнагадовы маладафронтавец Юрась Землякоў. Падлетка даставілі ў Першамайскі РАУС і там склалі пратакол аб адміністратыўным затрыманні, нягледзячы на тлумачэнні, што акцыя дазволеная. З неафіцыйных крыніцаў стала вядома, што напярэдадні «Маршу...» быў аддадзены загад аб затрыманні распайсюднікаў інфармацыі пра маючую адбыцца акцыю. Пра гэта съведчыць і той факт, што, нягледзячы на дамову з гарадзкой рэкламнай службай, на рэкламных тумбах так і не зъявіліся афішы пра «Марш...». Як стала вядома, расклейку іх забараніў загадчык аддзелу па сувязях з грамадzkімі арганізацыямі Віцебскага гарвыканкаму І. Герасімаў.

14 сакавіка навучэнцы мінскага Беларускага гуманітарнага ліцэю імя Якуба Коласа Андрусь Бандаровіч і Сяргей Хадаркевіч зъявіліся з заявай у Праваабарончы цэнтр “Вясна”. У заяве яны пішуць, што ў метро да іх падыйшлі два невядомыя хлопцы і сарвалі з іх вонраткі значкі “Марш Свабоды2”. Невядомыя, па словам пацярпелых, былі апранутыя ў камуфляжную форму і нагадвалі прадстаўнікоў прафашистыкай арганізацыі РНЕ. Андрусь і Сяргей прапанавалі ім прайсьці разам у бліжэйшы пункт аховы правапардку метрапалітэну. Там яны былі вельмі зьдзіўленыя, калі невядомыя, якія прыйшлі з імі ў пастарунак, заявілі, што затрымалі Сяргея і Андруся падчас расклейкі ўлётак. Міліцыянты адразу склалі заплечнікі Сяргея і Андруся і началі іх авшукваць, а невядомых у камуфляжы адпусцілі, не сказаўшы ні слова. У заплечніках хлопцаў было знайдзена некалькі налепак “Марш Свабоды-2” і два значкі. На ўсе пратэсты хлопцаў і пытаўшыся пра падставы затрымання міліцыянты ніяк не реагавалі. На просьбу патэлефанаваць адказалі, што гэта не затрыманніе, а проста звычайная размова.

17 сакавіка Малады Фронт правёў крыху незвычайную акцыю, прысьвечаную падзеям у Чачні. Называлася яна грамадзкім працэсам «Барацьба за незалежнасць і генацыд. Прауда супраць маны». Спачатку адбыўся пікет каля расійскай амбасады з антываеннымі плакатамі ды лозунгамі ў абарону незалежнасці Чачні, а потым судовы працэс, на якім былі і судзьдзі, і съведкі, і абаронцы. Маладафронтайцы гэткім чынам спрабавалі разабрацца, што ж адбываецца ў Чачні: барацьба з сепартыстамі ды тэрарыстамі альбо нацыянальна-вызваленчая вайна?

19 сакавіка сябры Маладой Грамады і Маладога Фронту правялі ў Барысаве (Мінская вобласць) санкцыянаваны пікет пад лозунгам: «Беларуская моладзь за альтэрнатыўную службу і прафесійнае войска». Гарвыканкам выдзеліў дзеля правядзеньня пікету найгоршае з мажлівых месцаў: пляцоўку на гарадзкім стадыёне паміж плотам і трыванай. «Гледачамі» акцыі ад пачатку былі каля пяцідзесяці міліцыянтаў. Каля пікетоўшчыкаў пад бел-чырвона-белым сцягам і транспарантам: «Моладзь за альтэрнатыўную службу» сабралася ўсё ж нямана людзей, якія атрымалі ўлёткі і газеты. Пасля пікету быў затрыманы актыўіст Маладога Фронту Павел Лыскавец. Капітан міліцыі Алег Кірын пагражай яму штрафам ды іншымі непрыемнасцямі, але адпусціў, пратрымаўшы ў пастарунку трох гадзін.

23 сакавіка ў Мінску ў раёне Камароўскага рынку ў 21 гадзіну за расклейку ўлётак-запрашэнняў на акцыю 25 сакавіка (Дзень Волі) былі затрыманыя пяцёра актыўістаў Маладога Фронту – Сяргей Жаўлакоў (непаўнагадовы), Сяргей Касцюковіч, Мікола Сёмуха (непаўнагадовы), Кастусь Даосько, Раман Пронаў. Усе затрыманыя былі дастаўленыя ў Савецкі РУС г. Мінску, дзе іх пратрымалі да дзяўлюх гадзінаў ночы. Па словах аднаго з затрыманых, С. Жаўлакова, яго пратрымалі, нягледзячы на тое, што ён непаўнагадовы, да гадзіны ночы, і маці патэлефанавалі толькі ў палове на першую, што зьяўляецца парушэннем нормаў КаАП РБ. С. Жаўлакоў таксама распавёў, што супрацоўнікі міліцыі абражалі яго і ягоных сяброў нецэнзурнай лаянкай і пагражалі фізічнай расправай. На кожнага з затрыманых былі складзеныя

пратаколы паводле арт. 143 ч. 3 КаАП – “парушэнъне правілаў добраўпарадкаваньня і ўтрыманьня населеных пунктаў”, за гэтак званую антысанітарыю – расклейку аб’яваў ў непрыстасаваных дзеля гэтага месцах (штраф да 1 мінімальнага заробку).

11 красавіка ў Бабруйску (Магілёўская вобласць) у судзе Ленінскага раёну гораду распачаўся судовы працэс над трывма з чатырнаццаці затрыманых тут 25 сакавіка ўдзельнікаў акцыі, прысьвечанай 82-й гадавіне БНР. Алесь Чыгір, Вячаслав Сьвізунов і Юры Кісьляк абвінавачваліся ў парушэнні «знакамітага» артыкулу КаАП РБ аб правядзеньні мітынгаў, пікетаваньняў, дэмандрацый і шэсцяцяў.

11 красавіка ў судзе Першамайскага раёну г. Віцебску судзьдзя Зазуля разгледзела адміністратыўную справу сябра Маладога Фронту Юрасія Землякова, якога абвінавацілі ў парушэнні арт. 156 КаАП РБ за тое, што ён зрабіў некалькі надпісаў фарбай на плоце маслазаводу 16 лютага. Судзьдзя без тлумачэння прычынаў адхіліла хадайніцтва Ю. Землякова аб дапушчэнні да працэсу ў якасці грамадзкага абаронцы прадстаўніка БНФ “Адраджэннене”. Суд прыняў рашэнне аштрафаваць Ю. Землякова на 2200 рублёў.

11 і 12 красавіка ў Мінску адбылося пікетаваньне супраць абавязковага разъмеркаваньня студэнтаў ВНУ, арганізаванае Задзіночаньнем беларускіх студэнтаў. Акцыі прайшлі на праспекце Дзяржынскага, каля галоўнага корпусу медінстытуту. У іх узялі ўдзел да 20 маладых людзей, якія трымалі плакаты: “STOP – разъмеркаванню!”, “Мая праца – гэта мой выбар”, “Студэнт – у зону!”, “Кошт майго навучаньня – гэта падаткі маіх бацькоў”, “Саўгас “Гарадзец” чакае цябе. Пачні кар’еру!” і іншыя. ЗБС накіравала ў розныя ўрадавыя ўстановы больш за 10 лістоў з патрабаваньнем спыніць практику абавязковага разъмеркаваньня, асабліва ў зоны радыёактыўнага забруджаньня. На некаторыя звароты ўжо прыйшлі адказы, якія дакладней варта называць адпіскамі, настолькі яны неканкрэтныя. Але Задзіночаньне беларускіх студэнтаў будзе і надалей дамагацца перагляду абавязковага разъмеркаваньня, якое парушае права студэнтаў. Тым болей, што гэтую практику

ў некаторых дзяржаўных ВНУ пачалі прымяняць нават да студэнтаў платных аддзяленьняў.

28 красавіка ў камісію па справах непаўнагадовых Партызанскаага раёну быў выкліканы С. Каражчанка за тое, што ён быў затрыманы супрацоўнікамі АМАП 25 сакавіка каля ўніверсаму “Сталічны”, які знаходзіцца побач з плошчай Якуба Коласа, дзе ў той час адбывалася несанкцыянованая гарадзкімі ўладамі апазіцыйная акцыя “Дзень Волі-2000”. У той дзень С. Каражчанка разам са сваёй знаёмай зьбіраўся ісьці па справах у ЦУМ, але разам з іншымі людзьмі быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі. Пасъля затрымання падлетак быў дастаўлены ў Савецкі РУУС, дзе на яго быў складзены пратакол па арт. 167. 1 КаАП РБ. У рапарце пра затрыманне было ўжо шмат каму знаёмае прозвішча А. Раманоўскага, які набыў “вядомасць” тым, што на судовых разьбіральняцтвах даваў ілжывыя съведчаньні. На камісіі па справах непаўнагадовых хлопцу нагадалі, што ў яго ўжо другое затрыманне па арт. 167. 1 КаАП РБ. Выслухаўшы тлумачэнні С. Каражчанкі наконт ягонага затрымання і ўлічыўшы тое, што ён ня мае трывалага заробку, яму вынеслі строгую вымову

27 і 28 красавіка ў судзе Савецкага раёну г. Мінску адбываўся суд над 19-гадовым Сяргеем Церахавым, які быў затрыманы 26 красавіка ў 20. 00 разам са сваим 16-гадовым стрыечным братам (быў адпушчаны, бо непаўнагадовы). Братоў затрымлівалі трох асобаў ў цывільнім. На судзе ў якасці съведкаў выступалі супрацоўнікі міліцыі. Съведка С. Чарніцкі сцвярджаў, што С. Церахай “ляўся матам у адрес презідэнта”. С. Церахай быў асуджаны па арт. 156 Адміністратыўнага кодэксу (дробнае хуліганства) на 3 сутак адміністратыўнага арышту.

3 траўня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” з’явіўся сябра БНФ “Адраджэнне” Антон Арцёменка, які паведаміў, што 2 траўня каля 20 гадзінай, ідуучы па пераходзе станцыі метро “Плошча Перамогі”, сарваў улётку фашыстоўскай арганізацыі РНЕ (Рускага нацыянальнага адзінства). Праз хвіліну А. Арцёменка быў затрыманы міліцыянтам і адведзены ў міліцэйскі пакой на станцыі метро. Там маладога чалавека абшукалі і ў прысутнасці “съведкі” (у пратаколе міліцыянт напісаў сваё

прозвішча – Дайнека) склалі пратакол пра парушэньне арт. 143 Адміністаратуныага кодэксу РБ (за расклейванье абвестак у непрыстасаваных для гэтага месцах, так званая “антысанітарыя”). У пратаколе ўказвалася, што А. Арцёменка наклеў улётку РНЕ, што вельмі абурыла хлопца. Ён у сваю чаргу напісаў, што з пратаколам ня згодны, і ў разьдзеле “Тлумачэньні” ўказаў, што не наклеў, а сарваў улётку РНЕ У заяве ПЦ “Вясна” А. Арцёменка адзначыў, што ён “абураны паводзінамі міліцыянта, які робіць такое на плошчы Перамогі за тыдзень да святкаванья 55-годзьдзя Перамогі”.

У ноч з 13 на 14 траўня Малады Фронт правёў у гарадах Беларусі акцыю «Горад наш!», прымеркаваную да ўгодкаў рэфэрэндуму, паводле якога была зъмененая беларуская гістарычнае сімваліка на пракамуністычную. У Мінску з раніцы 14 траўня бел-чырвона-белая сцягі луналі на праспекце Скарыны і на высотных будынках большасці мікрараёнаў гораду. Бел-чырвона-белая сцягі былі ўзынятыя ноччу таксама ў Магілёве, Віцебску, Браслаўе, Барысаве, Заслаўі і іншых гарадах краіны.

24 чэрвеня падчас правядзення рыцарскага фэсту ў Наваградку (імітаваўся штурм Наваградзкага замку крыжакамі і абарона замку беларускімі воямі) мясцовая міліцыя затрымала трох гасцей з Брэсту з беларускім нацыянальным бел-чырвона-белым сцягам. Сярод затрыманых Сяргак Бахун, Васіль Андрасюк, Юрас Шульган. Супрацоўнікі міліцыі сцвярджалі, што бел-чырвона-белы сцяг “забаронены”. У аддзяленні міліцыі і Базыль Андрасюк папрасіў паказаць нарматыўны акт, паводле якога забаранялася б выкарыстаньне нацыянальнага сцягу – такога акту не існуе. Апроч таго, бел-чырвона-белы сцяг быў вельмі дарэчы на гістарычным фэсцце, бо менавіта пад гэтымі колерамі ў сярэднявеччы выступалі абаронцы Наваградзкага замку.

27 ліпеня ў Мінску адбыўся рок-канцэрт папулярных беларускіх гуртоў, які меў назоў: «Дзесяць гадоў – дзесяць хітоў», і быў прысьвечаны дзесятай гадавіне аўгашчэння незалежнасці Беларусі.

12 лістапада ў Мінску прайшла акцыя беларускай моладзі пад лозунгам «Пераменаў!», якая была жорстка разагнаная міліцыянтамі. . . Мінгарвыканкам, як звычайна, правядзенне акцыі ад Акадэміі навук да плошчы Незалежнасці не дазволіў, а скіраваў моладзь на сумна знакамітую плошчу Бангалор. Аднак лідэры моладзі вырашылі не адмаўляцца ад ранейшых планаў. Улады ведалі пра гэта, а таму паставіліся да акцыі дужа сур'ёзна. Раён Акадэміі навук – месца збору ўдзельнікаў акцыі – быў ачэплены міліцыянтамі. Цягнікі метро, аўтобусы і трамвайныя не спыняліся на прылеглых прыпынках. Але каля тысячы маладых людзей ў 18 гадзінаў сабраліся каля Акадэміі навук і ў 18. 30 па частцы праспекту Скарыны і ходніках рушылі ў бок плошчы Незалежнасці. Двойны міліцэйскі кардон пераградзіў шлях дэманстрантам перад плошчай Якуба Коласа. Моладзь спынілася ў чаканьні, не ідуучы на адкрытае сутыкненьне з узброенымі дубінкамі і штыкамі міліцыянтамі. І тады пачалося «паляванье» на ўдзельнікаў шэсцяці. . . Міліцыянты і аматаўцы выхоплівалі моладзь з шэрагаў дэманстрантаў, а тых, хто хацеў схавацца ў дварах, там чакалі «засады». Затрыманых цягнулі ў съпецыяльна падрыхтаваныя аўтобусы, пры гэтым любая спроба супраціўлення (а ў цемры міліцыянты хапалі і выпадковых людзей, а ня толькі ўдзельнікаў акцыі – адзіным крытэрыем быў малады ўзрост) жорстка каралася гумовымі дубінкамі. . . Масавыя затрыманыні моладзі ў Мінску пачаліся яшчэ да пачатку акцыі. Сярод затрыманых шмат маладых людзей, якія не прымалі ўдзелу ў акцыі, напрыклад, студэнтаў Беларускай політэхнічнай акадэміі, якія вярталіся ў інтэрнат. Супрацоўнікі АМАП праводзілі затрыманыні без тлумачэння прычыны, ужывалі грубую фізічную сілу ў адносінах да падлеткаў. Арыштаваных дастаўлялі ў Савецкі, Першамайскі, Маскоўскі і Партызанскі РУУС, туды ж накіроўваліся і назіральнікі ГА ПЦ “Вясна”.

У гэтых дзенях акцыі пад назовам «Пераменаў!» адбыліся яшчэ ў 25 гарадах Беларусі. Найбольш буйныя акцыі прайшлі ў Магілёве, Гародні, Баранавічах, Воршы. . . Мелі яны розныя характар: дзе пікеты, а дзе – дыскатэкі. У Барысаве (Мінская вобласць) несанкцыянованы пікет у межах агульнарэспубліканскай маладзёжной акцыі “Пераменаў!” адбыўся 11 лістапада. У 11 гадзінаў на Цэнтральную плошчу

гораду перад гарвыканкамам выйшлі некалькі сяброў Маладой Грамады з плакатамі, якія ўтрымлівалі заклікі да пераменаў у грамадзтве. Пікетоўшчыкі толькі пасьпелі разгарнуць плакаты, як літаральна праз хвіліну былі затрыманы і дастаўлены ў Заводскі РАУС г. Барысава, дзе на іх склалі пратаколы адміністратыўнага правапарушэння па арт. 167. 1 КаАПРБ (парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў). Калі пратаколы былі складзеныя, супрацоўнікі міліцыі выклікалі бацькоў затрыманых падлеткаў і адпусцілі іх, папярэдзіўшы, што на гэтым справа ня скончана. У Гародні гарадзкія ўлады палічылі патрабным зъмяніць час акцыі (з 15. 00 на 17. 00, калі ўжо цёмна) і месца правядзення (вул. Карла Маркса на больш аддаленасці ад цэнтра). Удзельнікі пікету не пагадзіліся з рашэннем гарвыканкаму – зъявіліся, як і планавалі, у 15. 00 каля Дому сувязі на вул. Карла Маркса. Праз дзесяць хвілінай да іх пад'ехалі міліцэйскія машыны і пачаліся затрыманні. Было арыштавана каля 20 чалавек. . .

У Мінску ўсяго было затрымана 112 чалавек. У Савецкі РУУС было дастаўлена 54 чалавекі, у Першамайскі – 21, у Маскоўскі – 25, у Партызанскі – 9 (без уліку непаўнагадовых).

Непаўнагадовыя былі адпушччаныя, 26 чалавек былі дастаўленыя ў съпецпрыёмнікразмеркавальнік па вул.

Акрэсціна да суда. Некаторых затрыманых вывозілі за горад і адпускалі. Праводзіліся відэаздымы.

Сярод затрыманых (съпіс няпоўны):

1. Шмялёў Сяргей.
2. Філіповіч Алеся.
3. Зялёtkін.
4. Бурацкі.
5. Стральцоў Алеся.
6. Яроменка Дзяніс.
7. Харкевіч Руслан.
8. Савіч Павал (1983 г. н.) – затрыманы на трамвайным прыпынку “Акадэмія навук”.
9. Гетман Павел.
10. Дзятковіч Віталь.
11. Андросаў Алеся.

12. Мікалайчык Аляксей.
13. Куніна Марыя.
14. Каліна Аляксандр.
15. Астапчук Сяргей (17 гадоў).
16. Жарко Аляксей (17 гадоў).
17. Атрошчанка Сяргей (16 гадоў).
18. Шалахойскі Аляксей.
19. Маскалёва Паліна (непаўнагадовая).
20. Хоміч Зыміцер.
21. Мілай Зыміцер (непаўнагадовы).
22. Балук Антось (14 гадоў).
23. Цітовіч Іван.
24. Атрашчанкоў Цімох (непаўнагадовы).
25. Вянярскі Васіль.
26. Шаўчук Андрэй (14 гадоў, школьнік).
27. Сіліцкі Антон (непаўнагадовы, 17 гадоў).
28. Мятліцкі Павел.
29. Старыковіч Уладзімір.
30. Чарнянок Зыміцер.
31. Макеев Яўген.
32. Гапановіч Міхаіл (16 гадоў).
33. Мыцык Васіль (17 гадоў).
34. Смалякоў Зыміцер (15 гадоў).
35. Малафеев Іван (17 гадоў).
36. Хаменка Зыміцер (15 гадоў).
37. Бабій Андрэй.
38. Бузук Аляксей.
39. Мазоўка Андрэй.
40. Самончанка Уладзімір.
41. Чулкоў Кірыла.
42. Цімашук Вольга.
43. Лысько Уладзімір.
44. Кошалеў Віталь.
45. Юркавец Андрэй.
46. Грачуха Надзея.
47. Ткачэнка Уладзімір.
48. Малішэўскі Яраслаў.
49. Сідун Хрысьціна.
50. Вітушка Андрэй.

51. Дубінчук Алесь (Пухавічы, непаўнагадовы) – да 14 лістапада ўтрымліваўся ў дзіцячым съпецпрыёмнікуразъмеркавальніку.
52. Бельскі Алесь (Пухавічы, непаўнагадовы) – да 14 лістапада ўтрымліваўся ў дзіцячым съпецпрыёмнікуразъмеркавальніку.
53. Іваноў Андрэй.
54. Макрэцкі Андрэй.
55. Даўнякоўскі Віталь.
56. Еўсікаў Дзяніс.
57. Пацэль Віктар.
58. Тараканаў Уладзімір.
59. Грынкевіч Дзымітры.
60. Кірылаў Павел.
61. Пазьняк Кірыла (журналіст) – адпушчаны.
62. Доўнар Вадзім (журналіст) – адпушчаны.

Асобы, на якіх пратаколы складаліся праз некалькі дзён пасля акцыі:

1. П'яных Сяргей – 15 лістапада.

У Гародні былі арыштаваныя:

1. Мялешка Андрэй (затрыманы да суда) – нач правёў у прыёмніку-разъмеркавальніку.
2. Нех Святлана (затрыманая да суда) – нач правяла ў прыёмніку-разъмеркавальніку.
3. Саранчукоў Вадзім (затрыманы да суда) – нач правёў у прыёмніку-разъмеркавальніку.
4. Мельнікаў Андрэй (затрыманы да суда) – нач правёў у прыёмніку-разъмеркавальніку.
5. Міхальчык Дзяніс.
6. Лашкоўскі Алесь (затрыманы да суда) – нач правёў у прыёмніку-разъмеркавальніку.
7. Бабкін Iгар (непаўнагадовы) – адпушчаны.
8. Іванова Вольга.
9. Капцэвіч Наталя.
10. Камягіна Вольга (непаўнагадовая) – адпушчаная.

11. Машкала Алена.
12. Філіповіч Вольга.
13. Ягораў Зыміцер (журналіст) – адпушчаны.
14. Клімук Сяргей.
15. Мялешка Іна.

У Барысаве былі арыштаваныя:

1. Кузьнякоў Міхась.
2. Ясюк Алена.
3. Ясюк Марына.

Суды над арыштаванымі ўдзельнікамі маладзёвай акцыі
“Пераменаў”

Усе затрыманыя абвінавачваюцца ў парушэнні арт. 167. 1
КаAП РБ – парушэньне парадку арганізацыі і правядзенія
масавых мерапрыемстваў.

Мінск. Суд Савецкага раёну:

1. Мазоўка Андрэй – штраф 20 мінімальных заробкаў.
2. Самончанка Уладзімір – штраф 20 мінімальных заробкаў.
3. Цітовіч Іван – штраф 20 мінімальных заробкаў.
4. Ткачэнка Уладзімір – папярэджаньне.
5. Цімашук Вольга – папярэджаньне.
6. Грачуха Надзея – папярэджаньне.
7. Юркавец Андрэй – 3 сутак адміністратыўнага арышту.
8. Кошалеў Віталь – папярэджаньне.
9. Лысько Уладзімір – штраф 20 мінімальных заробкаў.
10. Вянярскі Васіль – штраф 30 мін. заробкаў.
11. Чулкоў Кірыл – папярэджаньне.
12. Малішэўскі Яраслаў – папярэджаньне.
13. П'яных Сяргей – папярэджаньне.

Мінск. Суд Першамайскага раёну:

1. Шмялёў Сяргей – папярэджаньне.
2. Яроменка Дзяніс – папярэджаньне.

3. Харкевіч Руслан – папярэджањне.
4. Грыгор'еў Юры – (назіральнік БХК), папярэджањне.
5. Цыганкоў А. – папярэджањне.
6. Зялюткін А. – папярэджањне.
7. Зялюткін С. – папярэджањне.
8. Падліпскі Я. – папярэджањне.
9. Вінярскі М. – папярэджањне.
10. Зяленскі Н. – папярэджањне.
11. Шкурко А. – папярэджањне.
12. Сакалоў С. – папярэджањне.

23 лістапада ў Ленінскім судзе г. Гродна завяршыліся разгляды адміністратыўных спраў аў удзельнікаў акцыі “Пераменаў!” 12 лістапада.

Усяго за ўдзел у гэтай акцыі асуджана 12 чалавек:

1. Мялешка Андрэй (складзены пратакол за арганізацыю несанкцыянуванага пікету 12 лістапада і актыўны ўдзел у несанкцыянуваным шэсці 8 кастрычніка) – штраф 170 мінімальных заробкаў;
2. Нех Святлана (складзены пратакол за арганізацыю несанкцыянуванага пікету 12 лістапада і арганізацыю несанкцыянуванага мітынгу і шэсця 8 кастрычніка) – штраф 150 мінімальных заробкаў;
3. Саранчукоў Вадзім (складзены пратакол за ўдзел у несанкцыянуваным шэсці 8 кастрычніка) – папярэджањне;
4. Мельнікаў Андрэй (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 20 мінімальных заробкаў;
5. Лашкоўскі Алесь (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў;
6. Іванова Вольга – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 25 мінімальных заробкаў;
7. Мялешка Іна – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджањне;
8. Капцэвіч Натальля – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў
9. Філіповіч Вольга – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – папярэджањне;
10. Машкала Алена – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 20 мінімальных заробкаў;

11. Клімук Сяргей – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальних заробкаў;

12. Міхальчык Дзяніс – (арт. 167. 1 КаАП РБ) – штраф 30 мінімальных заробкаў.

Усе затрыманыя звязануліся ў Гарадзенскае абласное аддзяленыне Праваабарончага цэнтра “Вясна”. Да абароны адвінавачваемых прыцягнутыя грамадзкія абаронцы Гарадзенскага аддзялення БХК і адвакат Уладзімір Кісялевіч ад ГА ПЦ “Вясна” па судовых справах С. Нех і А. Мялешкі.

28 лістапада ў Барысаве на адміністратыўную камісію па справах непаўнагадовых былі выкліканыя ўдзельнікі пікету “Пераменаў” (12 лістапада) браты Кузьняцовы – Зыміцер і Міхась з бацькамі. Камісія сабралася ў Барысаўскім гарана. Присутнічалі прадстаўнікі гарвыканкаму, сацыяльны педагог са школы, супрацоўнікі міліцыі. Прадстаўнік ГА ПЦ “Вясна” Зыміцер Бародка быў выдалены з залы паседжання. Члены камісіі патлумачылі, што ў яго “няма законных падставаў прысутнічаць”. Падлеткам былі выпісаныя штрафы: Міхасю Кузьняцову – 3 тыс. рублёў, Зыміцеру Кузьняцову – 2 тыс. рублёў.

9. ПЕРАСЬЛЕД АЛЬБО ЗАБАРОНА ДЗЕЙНАСЦІ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЯЎ І РУХАЎ

У 2000 годзе ў парыўнаньні з папярэднімі колькасцьцю пісьмовых папярэджаньняў, вынесеных Міністэрствам юстыцыі грамадзкім арганізацыям і апазіцыйным партыям значна павялічылася. Папярэджаньні атрымалі – Таварыства Беларускай мовы, Задзіночаньне беларускіх студэнтаў (два папярэджаньні), Цэнтр па правах чалавека, Арганізацыя палітпрэсаваных 20-80-х гадоў (два папярэджаньні), Аб'яднаная грамадзянская партыя (пяць папярэджаньняў запар). . . Між тым, згодна з Законам РБ “Аб грамадзкіх аб'яднаньнях”, два пісьмовыя папярэджаньні, вынесеныя рэгіструющим органам на працягу года за адныя і тыя ж парушэнні, пагражаюту ліквідацыяй арганізацыі ў судовым парадку.

Як правіла, папярэджаньні выносяцца па досыць фармальных прычынах: недахопы на бланках і пячатках, адсутнасць знакаў прыпынкаў і г. д. Усё гэта не зъяўляецца грубым парушэннем заканадаўства аб грамадзкіх арганізацыях і можа быць выпраўленае іншым шляхам (інфармаваньнем пра неабходнасць прывядзення дакументаў у адпаведнасць).

Прычыну ўціску ўладаў на грамадзкія арганізацыі назіральнікі бачаць у тым, што напярэдадні презідэнцкіх выбараў рыхтуеца глеба дзеля абмежаванья дзейнасці вядучых апазіцыйных партыяў і грамадзкіх арганізацыяў.

23 лютага стала вядома, што Міністэрства юстыцыі РБ нарэшце зарэгістравала Грамадзкае аб'яднаньне «Беларускі народны фронт «Адраджэннне». Аднак партыі БНФ у рэгістрацыі пакуль адмоўлена.

15 траўня ў г. Гародня планавалі абвясьціць бестэрміновую галадоўку шматдзетныя маці, якія зъяўляюцца сябрамі арганізацыі «Крыніца міласэрнасці». Прывынаю абвяшчэння галадоўкі стала тое, што ўжо чатыры месяцы арганізацыі не даюць абяцанага памяшканья на вул. Леніна ў цэнтры гораду.

Аднак правядзенне галадоўкі не спатрэбілася. 12 траўня гарвыканкам выдзелу памяшканье гэтай арганізацыі ў адным з прэстыжных раёнаў гораду.

У траўні ў трэці раз Міністэрства юстыцыі РБ адмовіла ў рэгістрацыі рэспубліканскай грамадзкой арганізацыі «Беларускае аб'яднанне маладых палітыкаў». Міністэр устанавіў парушэнны ў матэрыялах аб рэгістрацыі артыкулаў 5, 8 і 10 Закону РБ «Аб грамадzkих арганізацыях», у прыватнасці гаворыцца, што маладыя палітыкі парушаюць закон тым, што дапускаюць у свае шэрагі непаўнагадовых, якіх потым яшчэ і абіраюць у выбарныя органы... БАМП прапанавана абскардзіць рашэнне Міністру Вярхоўным судзе РБ.

19 ліпеня Грамадзкае аб'яднанне “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны” атрымала пісьмове папярэджанне з Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь. Прычынамі дзеля вынясення такога рашэння стала дзве заўвагі, а дакладней, “парушэнны артыкулаў 4 і 12 Закону РБ “Аб грамадzkих аб'яднаннях”, на якія ўказваецца ў дакумэнце. Першая: ТБМ карыстаеца бланкам, на якім называ гэтай арганізацыі «не адпавядае статутнай» (у пасъедчанні аб рэгістрацыі, што было выдадзенае Міністрам, пазначана: “Грамадзкае аб'яднанне “Таварыства беларускай мовы рэспубліканскагае”, але ўжываные назвы “рэспубліканскае” на бланку Міністэрства юстыцыі палічыла за парушэнне). Другая: на пячатцы арганізацыі “размешчаная сімволіка, якая адрозніваеца ад зарэгістраванай”. Справа ўтым, што на пячатцы зъмешчаная эмблема ТБМ, але бяз гербу “Пагоня” і белчырвона-белай стужкі. У лісьце не тлумачыцца, ці хацелі бычноўнікі з Міністэрства юстыцыі бачыць “Пагоню” са съцягам, ці яны ўказваюць на тое, што пячатка павінна цалкам адпавядаць эмблеме арганізацыі... Міністэрства юстыцыі папярэдзіла ТБМ, што ў выпадку паўторнага на працягу году ўчынення дзеянняў, за якія вынесенае папярэджанне, можа быць узынятае пытанье аб ліквідацыі гэтай грамадзкой арганізацыі.

У ноч з 23 на 24 ліпеня быў абрабаваны офіс Згуртавання беларусаў съвету «Бацькаўшчына». Невядомыя злачынцы ўзламалі ўваходныя дзвёры і ўкраі кампютарны блок з

інфармацыйнай базай «Бацькаўшчыны», створанай за дзесяць гадоў існаванья арганізацыі, а таксама новы лазерны прынтар і тэлефакс.

25 ліпеня скончыўся судовы разгляд справы грамадзкага аб'яднаньня “Рэгіянальны цэнтр грамадзкіх ініцыятываў” супраць Упраўленьня юстыцыі Мінаблівіканкаму. Суд прызнаў рашэнне прэзідэнцкай камісіі па рэгістрацыі грамадзкіх аб'яднаньняў незаконным і абавязаў Упраўленьне юстыцыі зарэгістраваць арганізацыю на працягу месяца.

8 верасьня ўдзельнікі Міжнароднага культурна-асветніцкага каравану “Наступны прыпынак – Новае стагодзьдзе”, які ладзіла грамадзкае аб'яднаньне “Next Stop – New Life” і швецкая арганізацыя “Peace Quest”, мелі намер правесці ў Гародні прэс-канферэнцыю і канцэрт у прыватным клубе “Стоп-лінія”. Аднак мясцовыя ўлады ў гэты ж дзень паведамілі арганізатарам, што забараняюць усе запланаваныя акцыі. Напрыканцы жніўня Дзяржаўны камітэт па справах моладзі паведаміў арганізатарам каравану, што ня мае нічога супраць правядзення падобнага мерапрыемства. Адзінае, кіраўнікі “Next Stop – New Life” вымушаныя былі ўзгадніць пытаньне правядзення мерапрыемства з мясцовымі выканаўчымі структурамі. Адначасова ў іншым лісьце Дзяржкам па справах моладзі разаслаў па мясцовых выканкамах ліст, у якім абвясціў, што “ня лічыць магчымым рэкамендаваць камітэтам (аддзелам) па справах моладзі мясцовых выканаўчых і распараджальных органаў рэспублікі падтрымаць правядзенне каравану”. У выніку шэраг праграмаў, сярод якіх правядзенне круглых сталоў, вулічных канцэртаў, тэатралізаваных прадстаўленьняў, выставаў, не былі выкананыя. Удзельнікі міжнароднага каравану ня змогуць правесці свае мерапрыемствы і ў Магілёве. Магілёўскія ўлады загадзя разгледзелі пытаньне правядзення каравану і знайшли прычыны, паводле якіх была вынесеная адмова. Кіраўніцтва арганізацыі мае намер адстойваць сваю годнасць і гонар у судзе.

9 верасьня другое на працягу пяцігоду пісьмове папярэджаньне ад Міністэрства юстыцыі РБ атрымала

Рэспубліканскае маладзёвае аб'яднаньне “Задзіночаньне беларускіх студэнтаў”. Папярэджаюне арганізацыі вынесенае за тое, што колер выкарыстанай на бланку эмблемы не адпавядае зарэгістраванаму (парушэнныне арт. 12 Закону РБ “Аб грамадзкіх аўтарскіх правах і іх захадах” і арт. 12 Закону РБ “Аб грамадзкіх аўтарскіх правах і іх захадах” і арт. 12 Закону РБ “Аб грамадзкіх аўтарскіх правах і іх захадах”). Справа ўтым, што зарэгістраваная эмблема ЗБС уяўляе сабой зорку, выкананую ў белым і чырвоным колерах, а бланк арганізацыі – традыцыйна чорна-белы. Акрамя таго, чыноўнікаў не задаволі памеры сімвалу арганізацыі і тое, што адзін з лістоў, накіраваных на іх адрас, падпісаны сябрам Рады, кіраўніком камісіі па абароне правоў студэнтаў, а не старшынёй арганізацыі. ЗБС мае намер абскарджаць вынесенае папярэджаюне ва ўстаноўленым парадку.

9 верасьня адбылася сустрэча старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі з жыхарамі г. п. Буда-Кашалёва (Гомельская вобласць). Арганізавала гэтую сустрэчу мясцовая суполка АГП, якая сутыкнулася з актыўнымі заходамі мясцовых уладаў дзеля таго, каб сустрэча не адбылася. Арганізаторы доўгі час не маглі атрымаць дазволу, на іх аказваўся псіхалагічны ўціск. У мясцовым каледжы студэнтаў папярэдзілі, што ўсе, каго пабачаць у той дзень на сустрэчы з А. Лябедзькам, будуть выключаныя з навучальнай установы. У дзень правядзення мерапрыемства стадыён, на якім сустрэча павінна была адбыцца, быў ачэплены міліцыяй (6 машынаў), усё здымалася на відэакамеру. Акрамя мясцовых міліцыянтаў, былі задзейнічаныя і супрацоўнікі съпецслужбаў у цывільным з Гомелю, якіх прывезлі на 2 грузавіках. Нягледзячы на неспрыяльнія абставіны, на сустрэчу сабралася каля 100 чалавек.

21 верасьня позна ўвечары быў учынены ўзброены напёт на штабкватэру Беларускай сацыялдэмакратычнай партыі (Народная Грамада). Два ўзброеныя мужчыны, пагражаячы пісталетамі, уварваліся ў кватэру, якая выкарыстоўваецца як офіс партыі. Яны паклалі на падлогу чатырох чалавек, што знаходзіліся тут, і пачалі рабаваць кватэру. Рабаўнікі знайшлі і забралі 6 тысячай даляраў партыйных грошай, што захоўваліся ў сейфе, дакументы і дыскеты, якія знайшлі ў офісе, а таксама кампьютарныя вінчэсцёры, на якіх захоўвалася партыйная

інфармацыя. Пацярпелыя съцьвяджаюць, што рабаўнікі былі бяз масак і адкрыта выказвалі сваю незадаволенасць палітыкай апазіцыі. Міліцыя са словаў пацярпелых склада фотаробат рабаўнікоў. Распачатае съледзтва.

22 верасьня Вышэйшы гаспадарчы суд адмяніў папярэдканьне, якое было вынесенае Міністэрствам юстыцыі РБ грамадзкаму аб'яднанню “Задзіночанье беларускіх студэнтаў”. Нагадаем, што папярэдканьне было зробленое за выкарыстаньне ЗБС слова «Менск» на афіцыйным бланку арганізацыі. Прадстаўнік Міністру на судзе даводзіў, што на афіцыйных дакументах павінны быць надпісы, зробленыя паводле тых правілаў, якія вывучаюць дзецы ў школах. Прадстаўнік ЗБС стаялі на тым, што існуюць два стандарты беларускага правапісу: той, які скарыстоўваецца цяпер і «рэпрэсаваны», адменены ў 1933 годзе. Судзьдзя Пятухов аў выніку абвясціла папярэдканьне Міністру несапрайдным і паставіла спагнаць з міністру на карысьць ЗБС 52 тысячи рублёў.

10 кастрычніка да сябра “Задзіночанья беларускіх студэнтаў” С. Залеўскага прыйшло паведамленне з амбасады Сацыялістычнай Рэспублікі Куба, у якім утрымліваліся прабачэнні за адкліканье запрашэння прыняць удзел у кангрэсе па пытаныні “Узаемаадносіны ўлады і студэнцкае самакіраваньне” (планавалася з 15 па 19 лістапада ў Гаване). Справа ў тым, што супрацоўнікі кубінскай амбасады самі вызначылі ўдзельніка кангрэсу, бо ім стала вядома, што ЗБС займаецца праблемай студэнцкага самакіраваньня. Але калі пачалося афармленне дакументаў, у гэту справу ўмяшаўся Мініст Беларусі, які “настойліва рэкамендаваў Міністэрству па справах моладзі і пропаганды Сацыялістычнай Рэспублікі Куба не запрашаць на кангрэс арганізацыі, якія ня маюць статус агульнадзяржаўных”, а запрасіць прадстаўнікоў Беларускага патрыятычнага саюзу моладзі. Такім чынам, Мініст Беларусі прадэмантраваў у чарговы раз, што БПСМ зъяўляецца прадзяржайной маладзёжай арганізацыі, а ЗБС аднёс у разрад апазіцыйных. Што тычыцца юрыдычнага статусу ЗБС, то гэтая арганізацыя таксама рэспубліканская, але, відаць, чыноўнікам з Міністру не падабаецца яе незалежнасць ад уладаў.

У ноч з 12 на 13 сьнежня быў абрааваны офіс Наваполацкага грамадзкага аб'яднання культурна-асьеветніцкіх ініцыятываў “Усяслаў Чарадзея”. Супрацоўнікі, якія зранку прыйшлі ў офіс, пабачылі адчыненыя ўваходныя дзвіверы, пасярод аднаго з пакояў стаялі накрыўкі ад карпусоў кампутараў. З пяці капутараў, якія знаходзіліся ў офісы, пацярпелі тры: з двух сістэмных блокаў было выцягнутае амаль усё начынне, яшчэ адзін застаўся без аператывнага запамінальнага прыстасаваньня. Пацярпелая арганізацыя зьвярнулася з заявай у міліцыю. Па факце рабунку пачалося съледзтва.

KAMUNIKAT.org

10. ПЕРАСЬЛЕД ПРАФСАЮЗАУ І ДЗЕЯЧАЎ РАБОЧАГА РУХУ

Слова «незалежны» у дачыненъі да любой структуры выклікае негатыўную рэакцыю беларускіх уладаў. Тым болей – у адносінах да прафсаюзаў і рабочых арганізацыяў. Апроч міліцыі ды в войска, рабочы клас і вёска – галоўная апора аўтакраты. Рабочыя павінны працаваць і ні ў якім разе не задумвацца над тым, чаму мы гэтак кепска жывем, і што зрабіць, каб жыцьцё палепшыць... І таму ўлады жорстка выкараняюць любое жаданыне рабочых аб'яднацца і любое імкненыне патрапіць у рабочыя калектывы прадстаўнікоў незалежных прафсаюзаў. Зрэшты, у лік апазіцыйных арганізацыяў у 2000 годзе ўпершыню патрапілі і афіцыйныя прафсаюзы – Федэрацыя прафсаюзаў Беларуская...

21 студзеня ў судзе Заводскага раёну г. Мінску адбыўся суд над Мікалаем Раманавым (кіроўца з МАЗу, працуе ў транспартным цэху, сябра Свабоднага прафсаюзу). Згодна з пратаколамі, складзенымі на М. Раманава, ён абвінавачаўся ў тым, што 16 сьнежня 1999 г. пасля заканчэння рабочай зымены стаяў на ганку завадзкой прахадной і заклікаў рабочых прыняць удзел у несанкцыянаваным мітынгу. Тады ж М. Раманаў быў затрыманы і дастаўлены ў РАУС Заводскага раёну. На судзе М. Раманаў віну сваю не признаў і заявіў, што зьяўляецца распаўсюджнікам газеты “Рабочы” – афіцыйна зарэгістраванага органу друку, і на момант затрымання займаўся менавіта распаўсюджваннем газеты. Напрацягу працэсу было заслушана 5 сьведкаў-супрацоўнікаў міліцыі і 3 съведкі – супрацоўнікі службы бясьпекі МАЗ. Усе яны съцвярджалі, што М. Раманаў заклікаў рабочых да несанкцыянаванага мітынгу і такім чынам сабраў каля прахадной 200 рабочых. Адвакат заявіла хадайніцтва аб допыце даў ух чалавек, якія непасрэдна затрымлівалі М. Раманава (адзін з гэтых міліцыянтаў пры затрыманні 16 сьнежня мінулага году каля цэнтральнай прахадной МАЗу зламаў руку старшыні Свабоднага прафсаюзу металістай М. Марынічу). У сувязі з хадайніцтвам судзьдзя перанесла разгляд справы.

7 лютага ў будынку суда Заводзкага рну г. Мінску завяршыўся разгляд адміністратывай справы супраць старшыні першаснай арганізацыі Свабоднага прафсаюзу металістаў Мінскага аўтазаводу Міхаіла Марыніча. Ён быў прызнаны вінаватым у парушэнні парадку правядзення і арганізацыі мітынгу і, згодна з арт. 167. 1, ч. 2 КаАПРБ, пастановай суддзьдзі Хвайніцкай на яго накладзенае адміністратывнае спагнаньне ў выглядзе штрафу ў даход дзяржавы ў памеры 440 тыс. рублёў (500 даляраў ЗША). Працэс па справе М. Марыніча праходзіў на працягу некалькіх дзён, падчас працэсу была заслушаная вялікая колькасць съведкаў-супрацоўнікаў Заводзкага РАУС, а таксама супрацоўнікаў службы аховы МАЗу. Варты нагадаць, што 16 сінеглядня 1999 году ў абедзенні перапынак каля праходной на тэрыторыі прадпрыемства сабралася каля тысячы сяброў Свабоднага прафсаюзу металістаў, каб правесці прафсаюзны сход. На сходзе планавалася абмеркаваць канфліктную ситуацыю, якая склалася паміж Свабодным прафсаюзам і адміністрацыяй прадпрыемства.

11 красавіка Міністэрства юстыцыі Беларусі перанесла рэгістрацыю грамадзкага аб'яднаньня “Рабочы саюз “Адзінства” Сяргея Антончыка паводле надуманых прычынаў. Падзеі разгорталіся наступным чынам. 16 сакавіка старшыня грамадзкага аб'яднаньня “Рабочы Саюз “Адзінства” Сяргей Антончык падаў у Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь дакументы на рэгістрацыю створанага грамадзкага аб'яднаньня. 11 красавіка начальнік упраўлення грамадзкіх аб'яднаньняў Міністэрства юстыцыі М. Сухінін адтэрмінаваў, перанёс рэгістрацыю аб'яднаньня, а фактычна адмовіў у ёй.

У красавіку Гомельскі абласны суд прыняў рашэнье аб ліквідацыі гомельскай грамадзкай арганізацыі “Саюз беспрацоўных”, якая была створаная ў 1992 годзе вядомым у горадзе правабаронцам Яўгенам Мурашкам. Зыскавую заяву ў суд аб ліквідацыі арганізацыі накіравала ўпраўленне юстыцыі Гомельскага аблвыканкаму. У якасці падставы ўказвалася, што “Саюз беспрацоўных” не прайшоў агульнарэспубліканскую перарэгістрацыю. Выступаючы ў судзе, Я. Мурашка сказаў, што ў арганізацыі не было сродкаў для аплаты перарэгістрацыі, бо ў складзе яе ўваходзяць беспрацоўныя грамадзяне.

18 траўня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся сябра праўлення “Рабочага саюзу“ Адзінства”, сябра Свабоднага прафсаюзу Георгі Мухін, які ў 1999 годзе быў звольнены з Мінскага трактарнага завода за прафсаюзную дзеянасьць. Канкрэтна, за тое, што абвясціў галадоўку пратэсту на сваім працоўным месцы. Больш за год Г. Мухін быў беспрацоўным, у даламозе па беспрацоўю яму было адмоўлена. Нарэшце 15 траўня служба занятасці Ленінскага раёну г. Мінску накіравала Г. Мухіна на Мінскі маторны завод для працаўладкаванья. 17 траўня Г. Мухін быў прыняты на працу ў механічны цэх (МЦ-6). 18 траўня Г. Мухін прыйшоў на сваю новую працу, але начальнік цэху С. Бракарэнка адмовіў яму ў прадстаўленні працоўнага месца. Гэта съведчыць пра тое, што на мінскіх прадпрыемствах імкнутца не дапусціць контактаў рабочых з актыўістамі Свабодных прафсаюзаў. Такім чынам, атрымалася, што Г. Мухін мае на руках даведку пра тое, што “Мухін Г. сапрауды працуе на Мінскім маторным завадзе”, але ня можа трапіць на завод і пачаць працеваць. З гэтай прычыны Г. Мухін напісаў скаргу на імя в. а. Генеральнага дырэктара Мінскага маторнага завodu Ждановіча і плануе абскардзіць дзеяньні адміністрацыі прадпрыемства ў судзе.

29 траўня прадстаўнікі Грамадзкага аб'яднання «Беларуская арганізацыя працоўных жанчын» на чале са старшынёй М. Аліевай у суправаджэнні здымачнай групы студыі “Тацяна” прыйшлі на прыём да дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу У. Канаплёва (які ў гэты час адсутнічаў). У прыёмнай пасыль ўзынікрай спрэчкі са старшынёй Шклousкага райвыканкаму Аляксандрам Агеевым, жанчыны падвергліся нападу з боку журналіста шклousкай газеты “Ударны фронт” Міхаіла Бабка. Узынікла бойка, падчас якой старшыня мясцовай арганізацыі БАГЖ Л. Каверка пабегла выклікаць міліцыю. Вечарам таго ж дня Любое Каверка ў сваёй кватэры была затрыманая супрацоўнікамі міліцыі і дапытаная, падчас чаго высыветлілася, што М. Бабок абвінавачвае Л. Каверку ў нанясеньні яму пабояў. На паседжанні суда судзьдзей А. Тараканавым было задаволенае хадайніцтва Л. Каверкі аб прыцягненіі дадатковых съведкаў і допуску да справы ў якасці свайго прадстаўніка Уладзіміра Адынца. . .

6 чэрвеня ў г. Шклове адбыўся разгляд справы старшыні шклоўскага аддзялення «Беларускай арганізацыі працоўных жанчын» Любові Каверка, якая абвінавачваецца ў парушэнні арт. 156 КаАПРБ (дробнае хуліганства).

У жніўні стала вядома, што Дзяржаўны камітэт фінансавых рассьыльстваў РБ заблакаваў рахунак упраўлення справамі Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай. 120 супрацоўнікаў упраўлення ФПБ ня могуць атрымаць заробак. Гэта вынік адкрытай канфрантациі паміж уладамі і афіцыйнымі беларускімі прафсаюзамі. Калі перасталі дзеянічаць ідэалагічныя рычагі ўціску на ФПБ, улады сталі прымяняць рычагі «эканамічныя».

11 верасьня ў Вярхоўным судзе РБ адбылося судовае паседжанье, на якім разглядалася скарга “Рабочага саюзу “Адзінства” на дзеянні Міністру, што адмаўляе на працы доўгага часу ў рэгістрацыі Саюзу (документы на рэгістрацыю былі пададзеныя яшчэ 19 сакавіка гэтага году). Адмова Міністру тлумачыцца тым, што арганізацыя ў прызначаны тэрмін (2 тыдні) не была пададзеная рэгістрацыйныя дакументы з унесенымі праўкамі, хоць закон прадугледжвае тэрмін, якога і прытырмліваўся Саюз – месяц. Вярхоўны суд вырашыў зрабіць перапынак у судовым паседжанні дзеля высьвялення дадатковых аbstавінаў справы, а “Рабочаму саюзу “Адзінства” зноў засталося адзінае – чакаць. Рэгістрацыя арганізацыі адкладзеная на невядомы час.

11 верасьня адзін з лідэраў “Рабочага саюзу “Адзінства” Георгі Мухін (працоўны навукавы творчы аўтарскі калектыв “Антаганар”) быў звольнены з працы. Фармальная прычына звольнення лідэра працоўных – прагул. Сапраўдная – выступленне на сходзе па вылучэнні кандыдата ў дэпутаты, які адбыўся 30 жніўня на Мінскім камвольным камбінаце. Адміністрацыя Ленінскага раёну сталіцы меркавала вылучыць кандыдатам у дэпутаты ад працоўнага калектыву камбінату намесніка адміністрацыі раёну Мазуркевіча. Актыўісты “Рабочага саюзу “Адзінства”, суполка якога створаная на камбінаце, сабралі 177 подпісаў, каб даць магчымасць прадстаўнікам арганізацыі выступіць на гэтым сходзе. Нягдедзячы на тое, што дэлегаты канферэнцыі былі

падабраныя адміністрацыяй камбінату, пасъля выступу лідэраў Рабочага саюзу ўдзельнікі сходу прагаласавалі супраць вылучэнья наменклатуршчыка. На наступны дзень пасъля сходу адміністрацыя Ленінскага раёну пачала праводзіць допыты рабочых, якія падпісалі паперу пра дазвол на выступ прадстаўнікоў “Рабочага саюзу “Адзінства”.

20 сьнежня старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай Уладзімір Ганчарык паведаміў, што ў канцы сакавіка 2001 году камітэт па свабодзе асацыяцыяў Міжнароднай арганізацыі працы (МАП) разгледзіць скаргу беларускіх прафсаюзаў ФПБ і БКДП наконт парушэння прафсаюзных прав у беларускім ўладамі. Разгляд гэтага пытання падтрымалі 32 дэлегацыі з 43, што бралі ўдзел у 6-й Еўрапейскай нарадзе МАП, якая адбылася 11-17 сьнежня ў Жэневе. Удзельнікі нарады запатрабавалі ад беларускіх уладаў выкананьня Канвенцыі МАП, ратыфікаваных ўрадам, аб свабодзе асацыяцыяў, аб неўмяшальніцтве ўраду ва ўнутраныя справы прафсаюзаў, аб праве на страйкі. Калі беларускія ўлады ня зьменяць палітыкі адносна прафсаюзаў, дык МАП зробіць «сур'ёзныя крокі» адносна ўраду нашай краіны. Гэта азначае, падкрэсліў У. Ганчарык, «пэўную ізоляцыю і эканамічныя санкцыі». ФПБ, між тым, рыхтуеца да акцыі пратэсту, якая павінна прайсьці ў сярэдзіне лютага пад лозунгам: «Заробкі – на ўзровень цэнаў!»

11. ПЕРАСЬЛЕД БІЗЬНЕСОЎЦАУ І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ

Здаецца, беларуская дзяржава пад кіраўніцтвам Лукашэнкі зрабіла ўсё, каб зьнішчыць прадпрымальнікаў і бізьнесменаў як клас. Беларусь у 2000 годзе стала самай небясьпечнай для бізьнесу краінай у Еўропе і самай далёкай ад эканамічнай свабоды. Усе прымаемыя ўрадам законы толькі звужаюць і абмяжоўваюць сферу дзейнасці прадпрымальнікаў. І ім нічога не заставалася, як змагацца за свае права. 2000 год пачаўся і закончыўся страйкамі прадпрымальнікаў... .

З 1 студзеня ўступіў у сілу закон «Аб падатку на дадатковую вартасць», згодна з якім прадпрымальнікі павінны плаціць падатак на дабаўленую вартасць двойчы: на мяжы пры ўвозе тавару ў памеры 20 адсоткаў ад яго кошту і яшчэ 20 адсоткаў ад сумы тавараў азвароту за месяц. Як заявіў кіраунік Саюзу гарадзенскіх прадпрымальнікаў Валеры Леванеўскі, на рэспубліканскай нарадзе кіраўнікоў прадпрымальніцкіх структураў прынятае рашэнне аб правядзеніі, пачынаючы з 1 лютага, агульнарэспубліканскага страйку прыватных прадпрымальнікаў.

31 студзеня прадпрымальнікі Беларусі сабраліся ў Мінску на свой першы мітынг. Удзельнікі яго прынялі рэзалюцыю з патрабаваннямі адмены прэзідэнцкіх дэкрэтаў №14 і №40, якія істотна абмяжоўваюць права прадпрымальнікаў, адмены падвойнага падатку на дадатковую вартасць, зьніжэння штрафаў да разумных памераў і інш. У рэзалюцыю мітынгу былі ўнесены і цалкам радыкальныя дапаўненні: патрабаванне адстаўкі А. Лукашэнкі і аб'яўленне ягонай палітыкі ў адносінах да беларускага народу генацыдам.

1 лютага на працу па Беларусі ня выйшла больш за 87 адсоткаў прадпрымальнікаў практычна на ўсіх рынках краіны. Аднак жорсткая палітыка ўладаў, нежаданье ісці ні на якія саступкі, далі свае вынікі. Большасць прадпрымальнікаў пратрымалася тыдзень, а 12 лютага старшыня страйкаму прадпрымальнікаў В. Леванеўскі вымушаны быў заявіць пра

спыненъне страйку. Страйкам пакінуў за сабою права зноў распачаць страйк, калі абяцаńні ўладаў пра пачатак перамов аў і мажлівасці будуць чарговым падманам... .

23 лістапада па ўсёй Беларусі прайшоў аднадзённы папераджальны страйк індывідуальных прадпрымальнікаў. У акцыі прынялі ўдзел да 150 тысячай чалавек. Найбольш актыўна страйк падтрымалі прадпрымальнікі Мінску, Гомелю, Віцебску, Магілёву, Гродні, Ліды, Мазыра, Пінску, Слуцку, Кобрыну, Салігорску і іншых буйных гарадоў Беларусі. Прадпрымальнікі пратэставалі супраць увядзення ўладамі мытнага афармлення тавараў, вырабленых у трэціх краінах і выпушчаных у свабодны абарот у Расіі. Калі ўлады не прыслушаюцца да патрабаваньняў, з 1 студзеня будзе аб'яўлены бестэрміновы страйк.

18 сінтября Беларускі саюз прадпрымальнікаў, Стажкам прадпрымальнікаў, Свабодныя і Незалежныя прафсаюзы правялі ў Мінску мітынг у абарону правоў прадпрымальнікаў. Мітынг адбыўся на плошчы Бангалор. Прадпрымальнікі выступілі супраць пастановы Дзяржкайнага мытната камітэту РБ, якая тычыцца мытнага афармлення тавараў з Расійскай Федэрацыі, увезеных з трэціх краінай. Яны запатрабавалі скасаваць неабгрунтавана вялікія адміністратыўныя штрафы, спыніць прыцягненъне да адміністратыўнай і крымінальнай адказнасці індывідуальных прадпрымальнікаў па фармальных ці надуманых прычынах, адмяніць абавязковы бугалтарскі ўлік з фіксаванай стаўкай падатку, паменшыць кошт арэнды гандлёвых месцаў. Да таго ж прадпрымальнікі патрабавалі адстаўкі міністра юстыцыі РБ Генадзя Варанцова, ведамствам якога ўжо паўгоды не реэструеца Беларускі прафсаюз прадпрымальнікаў. Мітынг атрымаўся нешматлюдным, але прадпрымальнікі засьведчылі рашучасць гэтым разам змагацца за свае права да канца. Ад крапкавых акцыяў пратэсту, якія праходзяць па гарадах Беларусі, прадпрымальнікі зьбіраюцца перайсьці да агульнанацыянальных. Калі ўлады не прыслушаюцца да іх патрабаваньняў, з 1 па 5 студзеня адбудзеца папераджальны страйк: на працу ня выйдзяць гандляры на ўсіх рынках краіны.

12. ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЙ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА ПРЫКМЕТАХ МОВЫ І ВЕРА ВЫЗНАНЬЯ

Беларусь гістарычна, справеку шматканфесійная краіна, паступова пад ціскам уладаў, набывае рысы выключна праваслаўнай краіны. Палітыка спрыяньня і дзяржкайнага апекаваньня адной рэлігіі вядзе да канфліктаў з прадстаўнікамі іншых канфесій... .

У Беларусі дагэтуль не прыняты закон аб альтэрнатыўнай вайсковай службе, і таму маладыя людзі, якія ня могуць ісьці службыць у войска па сваіх рэлігійных перакананьнях, трапляюць пад крымінальны перасьлед. . .

Прадстаўнікі тытульнай нацыі краіны – беларусы – ня маюць мажлівасці навучаць сваіх дзяцей ня толькі ў ВНУ, але і ў звычайных школах пабеларуску ці на роднай мове. Колькасць беларускамоўных школаў і класаў у школах няўхільна скарачаецца, дзякуючы дзяржкайнай палітыцы спрыяньня расейскамоўнаму навучанню. . .

26 студзеня споўнілася дзесяць гадоў з дня прыняцця ў 1990 годзе Закону «Аб мовах у БССР», паводле якога беларуская мова была прызнаная дзяржкайнай у Беларусі (гэта былі яшчэ савецкія часы) і намечаны план распаўсюджваньня беларускай мовы, якая амаль напрацягу двухсот гадоў вынішчалася і забаранялася. Аднак у 1995 годзе А. Лукашэнка правёў ганебны рэфэрэндум, пасля якога колькасць беларускіх школаў і дзіцячых садкоў у краіне пачала няўхільна зъмяншацца. Калі ў 1994-95 навучальных гадах 60 адсоткаў першакласнікаў вучыліся па-беларуску, дык у 1998-99 – усяго 4,8. . . У Мінску са 110 беларускамоўных школаў засталося 17, у Гродні з 27 – усяго адна. Дыскрымінацыя беларускай мовы працягваецца. І гэта нягледзячы на тое, што паводле перапісу 1999 году беларусамі сябе назвалі 82 адсоткі насельніцтва краіны (больш за восем мільёнаў чалавек) і чатыры з паловай мільёны

засъв едчылі, што ў паўсядзённым жыцьці карыстаюцца беларускаю мовай.

23 сакавіка гарадзкі суд г. Рэчыца (Гомельская вобласць) асудзіў Валянціна Гулая да 1,5 гадоў пазбаўлення волі ўмоўна з абавязковым прыцягненнем да працы за... адмаўленне ад адбывання тэрміновай вайсковай службы. Хлопец адмаўляўся ісъці служыць у войска паводле свайго веравызнання – ён уваходзіць у рэлігійную грамаду Сьвядкаў легавых. Просьбы В. Гулая даць яму мажлівасць прайсці альтэрнатыўную службу засталіся безвыніковымі. 23 лютага ён быў арыштаваны і дастаўлены ў суд у кайданках пад канвоем. 22 сакавіка пачаўся суд, а 23 судзьдзя Святлана Шурпо аб'явіла пра рашэнне.

З красавіка ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” звязнуўся дыякан царквы “Благадаць” г. Горкі Магілёўскай вобласці Пётр Маланачкін. У сваёй заяве ён напісаў:

“2. 04. 2000 г. у 11. 45 на ўваходзе ў парк імя Я. Купалы мяне спыніў чалавек у форме міліцыі з мэтай праверкі дакументаў і загорнутых у паперу плакатаў, якія я нёс. Пасля праверкі ён перадаў мяне невядомым людзям у цывільным адзеньні, якія завезьлі ў РАУС, дзе мяне без прычыны пратрымалі каля 2 гадзінай. Калі мяне прывезьлі на месца майго затрымання, я ўбачыў, што мой аўтамабіль ускрыты і ў яго праколатае кола. А плакаты людзі ў цывільным завезьлі ў невядомым мне накірунку. Прашу гэты факт нахабнасці і беззаконнія зрабіць здабыткам галоснасці”.

Заява П. П. Маланачкіна патрабуе невялікага каментару. Справа ў тым, што 2 красавіка ў Мінску грамадзяне сабраліся ў парку імя Янкі Купалы, каб ускласці кветкі да помніка песніару і справіць імшу ў гонар патрыётаў, што загінулі, абараняючы незалежнасць Беларусі. На акцыю былі запрошаныя святары асноўных канфесіяў Беларусі. Калі да парку падыходзіў спадар Маланачкін, трymаючы ў руках тэксты псалмоў, яго затрымалі міліцыянты і даставілі ў гарадзкі аддзел міліцыі. Міліцыянты думалі, што Маланачкін нёс улёткі. У пастарунку, разабраўшыся, што за тэксты яны «арыштавалі», П. Маланачкіна адпусцілі.

Аднак у выніку тыя, хто сабраўся каля помніка Янку Купалу, не атрымалі псалмоў і таму не змаглі ўзяць актыўны ўдзел у імшы разам са съвятарамі.

13 красавіка беларускія ўлады прынялі рашэнне аб дэпартыцыі польскага ксяндза Зьбігнева Кароляка, які працуе пробашчам каталіцкай парафіі ў Брэсце. Яму загадана да 22 гадзінаў 14 красавіка пакінуць межы Беларусі. На съвятара таксама накладзены штраф у 20 мінімальных заробкаў. Ксёндз Зьбігнеў Кароляк ужо больш за дзесяць гадоў зьяўляецца пробашчам касьцёлу Ўзьдзевіканія съвятога Крыжа у Брэсце. Але 18 сакавіка ён быў затрыманы міліцыянтамі праста ў храме і адвезены ў пастарунак. Там на яго склалі пратакол аб парушэнні пашпартнага рэжыму. Гэтак сталася таму, што на працягу апошніх гадоў мясцовыя ўлады адмаўляюцца даць дазвол съвятару на працяг працы ў брэсцкай парафіі і, адпаведна, не регіструюць знаходжаныне Зьбігнева Кароляка на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Напярэдадні высылкі в ернікі мясцовай парафіі атрымалі адказ на свае звароты да «вертыкалі» з просьбай зарэгістраваць іх духоўнага пастыра. У адказе намеснік старшыні аблвыканкаму Валеры Захарчанка піша, што ксёндз Кароляк за час знаходжаныне ў Брэсце неаднаразов а парушаў свае пайнаўчты, прадугледжаныя становішчам іншаземнага съвятара. Сярод гэтых парушэнняў Захарчанка згадвае спробы падмяніць дзеянасць касьцёльнага камітету, звароты наўпрост у органы дзяржайнага кіравання, умяшальніцтва ў дзеянасць Саюзу палякаў і правядзенне рэлігійных дзеяньняў з несанкцыянаваным прыцягненнем паломнікаў зза мяжы. . . Высновы, зробленыя чыноўнікам, узрушылі ўсю парафію. Вернікі катэгарычна не пагаджаюцца з тым, што Кароляк падмяніяў у сваёй дзеянасці касьцельны савет. Яны паранейшаму гатовыя рашуча адстойваць Зьбігнева Кароляка.

21 красавіка Гомельскі гарадзкі суд разгледзеў касацыйную скаргу на рашэнне Рэчыцкага гарадзкога суда па справе Валянціна Гулая, які адмовіўся ад службы ў войску па рэлігійных перакананінях. 23 сакавіка, нягледзячы на тое, што міжнародныя абавязательствы і Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь прадугледжваюць права грамадзянаў на

альтэрнатыўную грамадзянскую службу, В. Гулай быў асуджаны да 1 году і 6 месяцаў пазбаўлення волі ўмоўна з абавязковым прыцягненьнем асуджанага да працы ў месцах, вызначаных органамі, якія кіруюць выкананьнем прысуду. 21 красавіка ў разглядзе касацыйнай скаргі прыняў удзел грамадзкі абаронца ад Беларускага Хельсінскага камітэту Алег Гулак. Судовая калегія адміністрація прысуд В. Гуляю, яго дзеяньні былі перакваліфікаваныя, а branая мера пакараньня – адзін год пазбаўлення волі ўмоўна. Адразу пасьля гэтага Валянцін Гулай быў вызвалены з пад варты.

На 22 красавіка прыпала Вялікая субота для каталікоў, а беларускія ўлады менавіта на гэты дзень прызначылі суботнік (дзень абавязковай бясплатнай працы).

13 траўня Віцебская гарадзкая рада Таварыства беларускай мовы наладзіла пікет да пятых угодкаў рэферэндуму 1995 г., пасьля якога былі скасаваныя беларуская сімволіка і дзяржаўны статус беларускай мовы. Варта адзначыць, што ў абласным Віцебску з 3027 першакласнікаў усяго 43 навучаюцца па-беларуску.

20 траўня скончыўся тэрмін, які ўлады далі брэсцкаму пробашчу Зьбігневу Кароляку на тое, каб ён пакінуў Беларусь. Чатыры гады Камітэт па справах рэлігіяў адмаўляў З. Кароляку ў працягваныні рэгістрацыі, але ксёндз, як і належыць замежніку, рэгістраваўся ў аддзеле візаў і рэгістрацыяў раз на трох тыдні. Каталік працягваюць дзяжурствы ў касьцёле, каб адстаяць свайго ксяндза.

28 траўня ксёндз брэсцкага касьцёлу Узьдзявіжанья святога Крыжа Зьбігнеў Кароляк быў вымушаны пакінуць Брэст. Паводле словаў юрыста Ігара Кабаліка, які прадстаўляе інтэрэсы касьцёлу, афіцыйнай падставай для выгнанья Кароляка з Беларусі сталі папярэджаньні і штраф за знаходжанье ў Брэсце з 18 сакавіка без рэгістрацыі, як гэтага патрабуе беларускае заканадаўства ў дачыненіі да замежных грамадзянаў. Але вядома, што Зьбігнеў Кароляк не дагадзіў брэсцкім уладам сваёй незалежнай пазіцыяй.

26 чэрвеня ў Праваабарончы цэнтр “Вясна” зьвярнуўся Ян Грыб, які быў затрыманы 19 траўня каля будынку Гарадзкага суда г. Мінску падчас абавязчэння прысуду Міхаілу Чыгіру. Ён паведаміў, што на 22 чэрвеня ён быў выкліканы ў суд Фрунзенскага раёну г. Мінску, дзе ягоныя адміністратыўныя матэрыялы разглядала судзьдзя Вікторыя Сьцяпанава. На патрабаваньне Я. Грыба весьці судовы разгляд па-беларуску судзьдзя сказала, што яму будзе выпісаная позва на 4 ліпеня і забясьпечаны перакладчык. На патрабаваньне Я. Грыба ў сакратарыяце выпісаць яму позву па-беларуску “тры бойкія дзяяўчыны” сталі хорам пагражанаць скласьці на яго пратакол “за непавагу да суда” і прыцягнуць да адказнасці. Абураны такім адносінамі, Я. Грыб адмовіўся браць позву, напісаную на рускай мове, і пакінуў будынак суда.

2 жніўня ў пасёлку Бераставіца (Гарадзенская вобласць) адбыўся суд над сьвятаром Беларускай народнай праваслаўнай царквы айцом Іванам Спасюком. Гэты суд стаўся вынікам папярэдніх падзеяў, якія началі разгортаўцаца яшчэ 28 ліпеня. У той дзень у царкву, дзе праводзіў службу айцец Іван Спасюк, уварваліся міліцыянты, якія накінуліся на сьвятара і закавалі яго ў кайданкі. Прычынай гэтых дзеяньняў прадстаўнікоў улады стала тое, што айцец імкнуўся зарэгістраваць у пасёлку прыход Беларускай народнай праваслаўнай царквы, а ня Рускай праваслаўнай з маскоўскім патрыярхам начале. Далей падзеі разгортаўваліся непрадказальна. Айцу Івану Спасюку ўдалося вырывацца ад міліцыянтаў (у кайданках), заскочыць у сваю машыну і ўцячы, забраўшы з сабою трох сваіх дзяцей. Айцец накіраваўся ў Гарадню да польскага Генеральнага консульства, дзе зьбіраўся папрасіць абароны ад перасльеду і дапамогі ў рэгістрацыі ў пасёлку Пагранічным прыходу Беларускай народнай праваслаўнай царквы. У консульстве РП яго не прынялі, затое сюды ў хуткім часе пад'ехала група крымінальнага вышуку, каб захапіць сьвятара і адвезьці ў аддзяленыне міліцыі. Зрабіць гэта ім не ўдалося, бо каля консульства знаходзіліся журналісты і праваабаронцы. Але ім удалося адобраць пашпарт у айца Іvana Спасюка. 1 жніўня Іван Спасюк падаў заяву ў Гарадзенскую абласную пракуратуру, дзе распавёў пра факты перасльеду, якія мелі месца адносна яго з боку супрацоўнікаў праваахоўных органаў. Высьветлілася, што

факты гэтая нідзе не былі зафіксаваныя, у тым ліку і наконт ужывання кайданкоў. Наступным крокам была заява ў Ленінскую прокуратуру г. Гродна з мэтай вярнуць пашпарт. Калі айцец у другой палове дня прыйшоў па пашпарт, яго разам з дзецьмі пасадзілі ў мікрааутобус і павезьлі ў Берасціцу ў раённы суд. Судовае паседжанье было кароткім, а прысуд жорсткім – 5 сутак адміністратыўнага арышту, якія айцец Іван Спасюк быў абавязаны адразу ж адбываць. Дзяцей яго міліцыянты адвезьлі ў райбальніцу, куды ў хуткім часе па іх прыехала матушка. А сам І. Спасюк быў дастаўлены за краты.

20 верасьня пісьменьніца Святлана Алексіевіч заявіла, што часова пакідае Беларусь. Два гады яна будзе жыць у Італіі. С. Алексіевіч гаворыць пра Беларусь: “Жыць у нас, канечне, цяжка, асабліва калі ты ў апазіцыі да ўлады, калі ў цябе іншыя погляды і на будучае сваёй краіны, і на яе сёньняшні дзень, калі ты не прымаеш шмат з таго, што тут адбываецца. Непрыемна, калі разгортваеш газету, а там лаюць цябе і твае кнігі, непрыемна, калі твае кнігі не друкуюць. Толькі зараз мы выдалі “Чарнобыльскую малітву” на беларускай мове. Я на гэтую кнігу зьбірала гроши па ўсім сьвеце. І Беларусь аказалася сямнаццатай краінай, у якой выйшла гэтая кніга. Ня першай, а сямнаццатай. . . ”.

У сьнежні прадстаўнікі беларускіх пратэстанцкіх ашчынаў выказалі публічны пратэст супраць трансляцыі па Нацыянальнім тэлебачанні 40-хвіліннага фільму «Экспансія». Фільм, у якім выказваецца і прапагандуецца негатыўнае стаўленне да пратэстанцтва, дэманстраваўся па БТ двойчы: 26 кастрычніка і 2 лістапада. Да пратэсту далучыліся кіраўнікі пратэстанцкіх цэркваў Украіны і Расіі.

13. ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ ПРАВОЙ ГРАМАДЗЯНАЎ БЕЛАРУСІ ПА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПРЫНАЛЕЖНАСЬЦІ

У той час, калі дзяржава Ізраіль на афіцыйным узроўні прымае на сваёй зямлі А. Лукашэнку, у дзяржаве Беларусь усё больш пашыраецца антысемітывізм. Неафашисты з арганізацыі "Рускае нацыянальнае адзінства" перасъледуюць прадстаўнікоў яўрэйскай нацыянальнасьці, учыняюць зьдзекі і гвалт над імі, робяць на съценах дамоў і ў пад'ездах абразы лівія юніоністкіх нацыянальнасьці, у праваслаўнай краме прадаецца літаратура адкрыта антысеміцкага зъместу... Беларускія ўлады ня проста ніяк не рэагуюць на гэтыя факты – складаецца ўражанье, што перасълед іншадумства на любым узроўні становіцца ў ранг дзяржаўнай палітыкі Беларусі. Прычым пад перасълед трапляюць і прадстаўнікі карэннай нацыі за сваю... беларускасъць...

2 сакавіка ў Мінску адбыўся санкцыянуваны Мінгарвыканкамам мітынг, арганізаваны Саюзам яўрэйскіх грамадзкіх аб'яднанняў абшчынаў і Беларускім грамадзкім аб'яднаннем яўрэяў – былых вязняў гета і нацыскіх канцлагяроў. Мітынг адбыўся каля помніка "Яма" на вуліцы Заслаўскай і быў прымеркаваны да 58-й гадавіны трагедыі, якая здарылася 2 сакавіка 1942 году, калі нямецкія фашысты расстралілі больш за 5000 вязняў Мінскага гета, уключаючы 200 сіротаў з дзіцячага дому з педагогамі і медперсаналам.

15 сакавіка прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларускіх яўрэяў Якаў Гутман вярнуўся з сімпозіуму, прысьвечанага ахвярам Халакосту, які адбыўся ў Аўстрый. У Мінску Якаў Гутмана сустрэла зорка Давіда, якую антысеміты намалявалі фарбай на дэзвярах ягонай кватэры. Гэта яшчэ адно сьвядчанье таго, што антысеміты беспакарана актыў ізуюць сваю дзеянасьць у Мінску. Сваю чарговую акцыю антысеміты накіравалі супраць Якава Гутмана, які бароніць гонар і годнасьць яўрэйскага народу ад шматлікіх праяваў антысемітывізму і распальвання міжнацыянальнай варожасъці, у тым ліку пратэстую супраць цалкам антысеміцкае кнігі "Война по

законам подлости”, якая была выдадзеная ЗАТ “Православная инициатива” і вольна прадавалася ў кнігарнях Мінску.

20 красавіка ў Гарадзкім судзе г. Мінску быў адкладзены разгляд скаргі яўрэйскіх арганізацыяў і прыватных асобаў – Якава Гутмана і Якава Басіна на “вызначэнне” судзьdzі суда Савецкага раёну М. Фёдаравай па спыненых вытвorchасці па зыску яўрэйскіх арганізацыяў і прыватных асобаў да ЗАТ “Праваслаўная ініцыятыва”, Мінскай фабрыкі каліяровага друку, П. Багамолава, П. Пархімовіча, П. Сокалава аб абароне гонару і годнасьці, дзелавой рэпутацыі і матэрыяльнай кампенсацыі маральной шкоды, звязаных з выданнем кнігі “Война по законам подлости” (Выдавецтва ЗАТ “Православная инициатива”, 1999 г.).

Слуханье па справе перанесенае на 11 траўня. Пра сутнасьць гэтай кнігі яскрава съведчаць дэзве ніжэйпрыведзеныя цытаты: “Факт, што ў Нью-Йорку і яго ваколіцах з-за асьцярогі “апаганіць” іудзейскіх спажыўцоў мяса ніякага іншага, акрамя кашэрнага, не прадаюць зусім і не падаюць у рэстаранах... Неіудзейскае насельніцтва гэтага гораду, колькасць якога ў некалькі разоў пераўзыходзіць колькасць іудзеяў, якія там жывуць, павінна падпарадкоўвацца волі меншасці і есьці тое, што ядуць іх “паны”. (ст. 52). “Народ, які спавядзе рэлігію, прарапаведуе зладзеіства, махлярства, забойства, зьбіванье цэлых народаў, – зъяўляецца па сутнасьці злачынным. Тым больш, іх рэлігійная злачыннасьць асьвежана самім іх Богам. Яўрэі ня могуць быць раўнапраўнымі з хрысьціянскім народам” (ст. 131).

Крама “Праваслаўная кніга”, якая зъяўляецца падраздзяленнем ЗАТ “Православная инициатива”, працягвае продаж кнікак антысеміцкага і антыкаталіцкага зъместу. У прыватнасьці, цяпер у продажы знаходзяцца кнігі М. Міронава “О еврейском фашизме” і Г. Аляксеева “Римокатолічество и экуменізм”. Першая з іх ня мае ніякіх выходных дадзеных. Продаж такой прадукцыі забаронены законам. Вось некалькі цытатаў з кнігі М. Міронава “О еврейском фашизме”: “Не ад таго ў Расіі дрэнна, што з яе зъехалі жыды, Расіі дрэнна ад нязъехаўшых жыдоў. Расіі дрэнна ад таго, што

ня ўсе жыды з яе зъехалі” (ст. 9). “Калі адзін народ высмоктвае кроў з іншага народу, тлусьцее і жыруе на бедах і пакутах іншага народу – гэта і ёсьць фашизм. Калі бяднее, галаадуе, вымірае рускі народ, і на гэтым багацее, тлусьцее і жыруе яўрэйскі народ – гэта і ёсьць яўрэйскі фашизм” (ст. 14-15).

Дарэчы, аўтар не хавае, а бравіруе і пахвялецца тым, што зъяўляўся старшынёй Камітэту Расійскай Федэрэцыі па друку.

Стрэлы гневу другой кнігі “Римо-католічество и экуменізм” накіраваныя супраць каталіцтва. Нічога не вядома пра аўтара кнігі, але ў прадмове выказаная “удзячнасьць сівятару Максіму Казлову, дацэнту Маскоўскай духоўнай акадэміі, які прачытаў рукапіс брашуры і ўнёс шэраг істотных заувагаў у яе зъмест”. Ідэя кнігі ўтрымліваецца ў адным выразе, які ўыдзелены ў тэксьце тлустым шрыфтом: “Рыма-каталіцтва зъяўляецца антыхрысьціянскай рэлігіяй, якая знаходіцца пад кантролем Сатаны і вядзе барацьбу супраць Бога (Прасльвятой Тройцы і Хрыста) і Ягонага Адкрыцця (Новага Запавету), асноватвячага дзеля стварэння сусъветнай універсальнай рэлігіі і царквы” (ст. 21).

Уся гэтая літаратура, якая прадаецца пад апякунствам Беларускай праваслаўнай царквы і пры відавочнай падтрымцы з боку тых, хто мае ўладу, распальвае мікнацыянальную і міжканфесійную варожасць і немінуча прывядзе да катастрафічных наступстваў для Беларусі, закране іншыя краіны, у першую чаргу Расію.

10 кастрычніка ў Мінску ўвечары брытагаловыя неафашисты зьбілі Уладзіміра Емяльянчыка і Аляксандра Ружалоўскага за беларускую мову. Гэта адбылося ў цэнтры беларускай сталіцы на праспекце Скарэны (каля ГУМу). Брытагаловыя пачулі, што маладыя людзі размаўляюць пабеларуску, і пачалі іх зьбіваць. Па словах сьведкі Зыміцера Каліноўскага (ён пражывае ў доме па пр. Скарэны), міліцыянты ўсё бачылі, але бязвздзейнічалі. У выніку Уладзімір Емяльянчык з траумамі дастаўлены ў бальніцу.

14. ПЕРАСЬЛЕД СЕКСУАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЯЎ

Паводле съведчаньня старшыні Лігі сексуальных меншасцяў «Лямбда» Эдварда Тарлецкага дыскрымінацыя сексуальных меншасцяў у Беларусі мае ў ідавочны і паўсюдны характар. Прычым негатыўную грамадzkую думку адносна геяў і лесьбіянак актыўна фарміруюць і прапагандуюць дзяржавныя органы і праваслаўная царква, што ўскладняе і без таго няпростую сітуацыю ў краіне з абаронаю правоў сексуальных меншасцяў.

З 7 па 10 верасьня ў Мінску павінен быў прайсьці фестываль “ГейПрайд”, у якім планавалі ўзяць удзел беларускія прадстаўнікі сексуальных меншасцяў, а таксама іх госьці з Францыі, Германіі, Швецыі, Польшчы, Украіны і Расіі. Нягледзячы на папярэднюю дамоўленасць, адміністрацыі начных клубаў “Акварыум” і “Рэактар” адмовіліся праводзіць запланаваныя гей-вечарынкі. Па словах прадстаўнікоў адміністрацыяў начных клубаў, усе мерапрыемствы адмененыя па камандзе зьверху (на ўзроўні Адміністрацыі презідэнта). Па гэтай жа падставе Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт быў вымушаны адмовіць аргкамітэту ў правядзеньні семінараў. Фестываль “Гей-Прайд” прысывячаўся двухгадоваму юбілею часопіса “Forum Lambda” – першага выдання беларускіх геяў і лесьбіянак. Аднак чатырохдзённыя мерапрыемствы, безумоўна, цікавілі ня толькі прадстаўнікоў сексменшасцяў. Першым быў забаронены фестывальны парад, які мусіў прайсьці па цэнтральных мінскіх вуліцах 10 верасьня. Шэсьце планавалася ад Опернага тэатру па вуліцы М. Багдановіча да плошчы Бангалор. Тым ня менш, у “Лямбдзе” і рэдакцыі “Форуму” не выключалі, што парад Мінскі гарвыканкам не дазволіць. На буклетах “Гей-Прайду” загадзя было напісаны, што шэсьце, а таксама і канцэрт на плошчы Бангалор “пройдуць у выпадку добрага надвор’я і дазволу гарадzkіх уладаў”. Па словах кірауніка прэс-службы фестывалю Ціны Клыкоўскай, з самога пачатку было вырашана нічога не рабіць насуперак магчымым забаронам. “Мы не хацелі б калечыць людзей, сваіх і замежнікаў, пад міліцэйскімі дубінкамі”, – патлумачыла Ц. Клыкоўская. Па планах арганізатораў прайшлі толькі прэс-канферэнцыя 7 верасьня, два кінапаказы і два семінары.

Беларускія ўлады скарысталі фестываль сексменшасьцяў, каб яшчэ раз абылгаць і зьняважыць апазіцыю, якую назвалі па зразумелай толькі ім аналогі – «палітычнай меншасьцю». Праз некалькі дзён пасля фестывалю па Нацыянальным тэлебачаньні быў паказаны фільм, у якім шляхам паралельнага мантажу і накладаньня кадраў праводзіўся знак роўнасці паміж прадстаўнікамі сексменшасьцяў і апазіцыйнымі лідэрамі, а ангельскія (ці галанскія, швецкія – розніцы няма) геі хадзілі з бел-чырвона-белым съязгам. . . Гэтym самым улады яшчэ раз яскрава выкасалі сваё стаўленье не да апазіцыі, вядома, а менавіта да сексменшасьцяў як да ізгояў у нашым грамадстве: аўтарытарызм, незалежна ад таго – нямецкі ён, савецкі ці беларускі – мае заўсёды адзін твар. . .

КАМУНИКАЦІЯ

15. ПЕРАСЬЛЕД ГРАМАДЗКАГА АБ'ЯДНАНЬНЯ «ПРАВААБАРОНЧЫ ЦЭНТР «ВЯСНА» ДЫ ІНШЫХ ПРАВААБАРОНЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ

У 2000 годзе Грамадзкае аб'яднаньне «Праваабарончы цэнтр «Вясна» атрымала ад дзяржаўных органаў тры (!) папярэдканьні. Прычым прычыны, якімі выкліканыя гэтыя пакарањні, зьяўляюцца мізэрнымі і съведчаць толькі пра тое, што дзейнасць ПЦ «Вясна» строга адсочваетца пэўнымі органамі і дужа не падабаецца ім. . . Як, зрэшты, і дзейнасць іншых правабарончых арганізацыяў ў Беларусі. У 2000 годзе папярэдканьні атрымалі таксама грамадзкія арганізацыі «Цэнтр па правах чалавека» і «Магілёўскі праваабарончы цэнтр», невядомымі і дагэтуль неўстаноўленымі асобамі былі ўмела абрабаваныя грамадзкія арганізацыі «Прававая дапамога насельніцтву» і «Цэнтр па правах чалавека» . . .

20 студзеня Сябра Праваабарончага цэнтру “Вясна” Алесь Сарнацкі як звычайна прыйшоў на працу ў цэх Мінскага вагонарамонтнага завodu. Яго зьдзіла небывалая колькасць супрацоўнікаў міліцыі на тэрыторыі прадпрыемства. Да Алесі падыйшоў майстар цэху і сказаў, што міліцыянты чакаюць менавіта яго. Палкоўнік міліцыі, які не прадставіўся, загадаў А. Сарнацкаму паказаць яму сваю шафу. У шафе міліцыянты нічога не знайшлі, акрамя маленькой наклейкі “Стоп Лука!”, што засталася з часу «Маршу Свабоды». Супрацоўнікі міліцыі адразу ж затрымалі А. Сарнацкага і без ніякіх тлумачэнняў даставілі ў будынак Маскоўскага РАУС г. Мінску. Там яго пратрымалі каля дзёзвюх гадзін, а потым без складаньня пратаколу і тлумачэння падстравіў затрыманнія адпусцілі. У пастарунку Алесь пачуў, як адзін супрацоўнік міліцыі сказаў, што ранкам у міліцыю патэлефанаваў невядомы і паведаміў, што ў шафе А. Сарнацкага знаходзіцца бомба. Менавіта таму ў шафе, дзе знаходзіліся рэчы Алесі, міліцыянты і шукалі «бомбу». Калі А. Сарнацкі вярнуўся на завод, намеснік дырэктара прадпрыемства ў настойлівой форме запатрабаваў, каб Алесь напісаў заяву на звальненіне па асабістым жаданьні. А. Сарнацкі вымушаны быў гэта зрабіць.

9 лютага кіраўніка Брэсцкай філіі Праваабарончага цэнтру “Вясна” Уладзіміра Вялічкіна выклікалі да намесніка прокурора Маскоўскага раёну г. Брэсту Мікалая Клімашэвіча. Па словах У. Вялічкіна, размова доўжылася каля дзвіюх гадзінай. Намеснік прокурора задаваў пытаньні, якія тычыліся выданьня праваабарончага бюлетэню “Мяжа”: дзе друкуеца, у якой колькасці, на якія грошы?

12 лютага ў Вільні ў межах міжнароднай канферэнцыі «Правы чалавека і дэмакратыя ў Рэспубліцы Беларусь» прайшоў арганізацыйны сход Міжнароднага саюзу парламенцкай салідарнасці па падтрымцы дэмакратыі ў Беларусі. У склад новаўтворанага Саюзу ўвайшлі 14 дэпутатаў парламентаў Беларусі, Літвы і Польшчы. Парламентары заявілі пра салідарнасць з беларускімі дэпутатамі-палітвязнямі А. Клімавым і У. Кудзінавым, а таксама выступілі супраць забароны беларускімі ўладамі выезду за мяжу віцэ-сылікера ВС 13-га склікання Анатолю Лябедзьку.

7 сакавіка Грамадзкае аб'яднанье “Праваабарончы цэнтр “Вясна” сумесна з грамадзкімі аб'яднаннямі “Прававая дапамога насельніцтву” “Цэнтр па правах чалавека” прынялі агульную заяву, якую накіравалі ў сродкі масавай інфармацыі. У заяве сказана: “У сувязі з пагаршэннем сітуацыі з правамі чалавека ў Рэспубліцы Беларусь і напярэдадні масавых выступаў грамадзянаў Рэспублікі Беларусь:

– заклікаем усе дзяржаўныя органы, грамадзкія аб'яднанні і арганізацыі ажыццяўляць сваю дзейнасць у межах Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і іншых міжнародных актаў у галіне правоў чалавека, ратыфікаваных Рэспублікай Беларусь,

– заклікаем не дапускаць гвалтоўных метадаў падаўлення мірных шэсьця і дэмманстрацыяў,

– заклікаем дэмакратычныя сілы зьяднаць шэрагі дзеля ўсталявання атмасфэры ўзаемнага даверу і пабудовы грамадзянскай супольнасці як аснову дэмакратычнай Беларусі,

– асуджаем падаўленыне іншадумства любымі спосабамі ў адносінах да ўдзельнікаў мірных маніфестацыяў”.

Праваабарончыя арганізацыі выказалі ў сувязі з гэтым гатоўнасцьць аказаныня прававой і інфармацыйнай дапамогі грамадзянам, права якіх былі парушаныя.

10 сакавіка ў памяшканьні амбасады ЗША адбылася відэаканферэнцыя з удзелам сакратара Дзярждэпартаменту ЗША па пытаннях дэмакратыі, правоў чалавека і працы Геральда Коў і прадстаўнікоў праваабарончых арганізацыяў Беларусі – Валянцінам Стэфановічам (ПЦ “Вясна”), Тацянай Процька (БХК), Алегам Волчакам (“Прававая дапамога насељніцтву”), Верай Страмкоўскай (“Цэнтр па правах чалавека”) і Зыміцерам Бандарэнкам (“Хартыя97”). Сустрэча адбывалася па выніках слуханьняў дакладу па правах чалавека ў Беларусі, якія напярэдадні праходзілі ў Кангрэсе ЗША. Падчас відэасустрэчы прадстаўнікі беларускіх праваабарончых арганізацыяў выказалі сваё меркаваныне і бачаныне сёньняшняй сітуацыі з правамі чалавека ў Беларусі, а таксама з так званым “дыялогам”, які быццам бы распачалі беларускія ўлады. У прыватнасці, было адзначана, што фактычна ніводная праваабарончая арганізацыя не была запрошаная да гэтага дыялогу, і што гэты дыялог не паўплываў станоўчым чынам на агульную сітуацыю з правамі чалавека ў краіне. Сп. Коў выказаў падтрымку дзейнасці праваабарончых арганізацыяў Беларусі ад імя прэзідэнта ЗША Біла Клінтона і Дзяржсакратара Мадлен Олбрайт.

18 сакавіка адбыўся кангрэс адной са старэйшых праваабарончых арганізацыяў Беларусі – Грамадзкага аб'яднаньня «Беларуская рэспубліканская ліга правоў чалавека» (БРЛПЧ). На кангрэсе адзінагалосным рашэннем Яўген Новікаў быў вызвалены ад заемаемай пасады старшыні БРЛПЧ і выключаны з шэрагаў арганізацыі за «невыкананыне на працягу году статутных мэтаў і задачаў БРЛПЧ, наўмыснае блакаваныне дзейнасці выканкаму БРЛПЧ, перавышэнне паўнамоцтваў старшыні БРЛПЧ, распаўсюджваныне праз сродкі масавай інфармацыі недакладных звестак пра дзейнасць БРЛПЧ, дыскрэдытацыю дзейнасці БРЛПЧ і нанясенне

маральнай шкоды яе заснавальнікам і сябрам». Удакладнім, што адною з асноўных прычынаў адстаўкі сталі некалькі выступленьняў Я. Новікава па тэлебачаньні, у якіх ён запэўніў, што ў Беларусі з правамі чалавека ўсё цудоўна, і калі і парушаюца яны, дык выключна апазіцыяй. . . Новым старшынёй БРЛПЧ абраны Валеры Дунаеў.

13 красавіка ў будынку суда Савецкага раёну г. Мінску пачаўся практэс па пераглядзе адміністратыўнай справы сябра Праваабарончага цэнтра «Вясна», дэпутата Вярхоўнага Савету 12-га скліканьня Барыса Гунтэра. 18 кастрычніка 1999 году ён быў абвінавачаны ў тым, што зъяўляўся адным з арганізатораў «Маршу Свабоды-1» і не прыняў належных мераў дзеля захаванья грамадзкага парадку падчас правядзення «Маршу. . . ». Б. Гунтэр быў прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасці па арт. 167. 1 ч. 2 КаАП РБ (арганізацыя несанкцыянаванага шэсцяця). Судзьдзя Р. Казадаеў вынес тады Б. Гунтэру адміністратыўнае спагнаньне ў выглядзе арышту на тэрмін 15 сутак. Прыйм падчас разгляду справы судзьдзя Р. Казадаеў дапусьціў шэраг парушэнняў патрабаваньняў закону, сярод якіх была адмова ў задавальнені хадайніцтва Б. Гунтэра пра ўдзел у працэсе адваката. Падчас знаходжаньня ў съпецпрыёмніку разымеркавальніку Б. Гунтэр падаў скаргу на імя старшыні Мінскага гарадзкога суда. Але скарга была не задаволеная, і пастанова суда Савецкага раёну была пакінутая бяз зъменаў. Аднак Б. Гунтэр абскардзіў пастанову суда Савецкага раёну ў Вярхоўным судзе Рэспублікі Беларусь, які неўзабаве адмяніў гэтае рашэньне і накіраваў справу на новы разгляд у суд Савецкага раёну іншаму судзьдзі. На гэты раз справу разглядала судзьдзя Аксана Рэлява. Прадстаўніком Б. Гунтэра выступаў вядомы ў Беларусі адвакат, намеснік старшыні БХК – Гары Паганяйла. У сваёй прамове Б. Гунтэр падкрэсліў, што вінаватым сябе не прызнае і патлумачыў суду сваю пазіцыю. Па словах Б. Гунтэра, усю адказнасць за разывіццё падзеяў на вуліцах Мінску нясуць гарадзкія ўлады і органы МУС.

Па прычыне разыходжаньня ў паказаньнях съведкаў судзьдзя А. Рэлява перанесла разгляд справы ў сувязі з неабходнасцю прагляду ў ідэаматэрыялаў.

20 траўня невядомыя злачынцы ўзламалі памяшканьне офісу грамадзкай арганізацыі "Прававая дапамога насельніцтву" і скралі ўсю артэхніку. У камптарах знаходзілася інфармацыя аб парушэннях уладамі Беларусі правоў чалавека.

Абрабаваныне адбылося напярэдадні сумесны прэсканферэнцыі ПЦ «Вясна» і «Прававой дапамогі насельніцтву» з нагоды гадавіны трагедыі на Нямізе, калі загінула 53 чалавекі. Менавіта «Прававая дапамога насельніцтву» сумесна з ПЦ «Вясна» вяла грамадзкае расцеследваныне прычынаў трагедыі. Адметным ёсць тое, што офіс абрабаванай арганізацыі знаходзіўся ў дзяржаўным будынку "Дому быту". Рада Праваабарончага Цэнтра «Вясна» прыняла рашэнне выдзеліць супрацоўнікам арганізацыі «Прававая дапамога насельніцтву» камптар і прынтар. Дзейнасць праваабаронцаў не перапыніцца.

27 траўня ў Мінску невядомыя абраставалі "Цэнтр па правах чалавека", якім кіруе вядомая адвакатка Вера Страмкоўская. З офісу праваабарончай арганізацыі вынеслі камптары, на жорсткіх дысках якіх утрымлівалася інфармацыя пра парушэнні правоў чалавека ў Беларусі.

25–27 траўня ў г. Беластоку адбылася канферэнцыя "Ад аўтарытарнай дзяржавы да дэмакратычнай", на якой прысутнічалі прадстаўнікі Праваабарончага цэнтра "Вясна" Алесь Бяляцкі і Валянцін Стэфановіч. Падчас свайго выступу пра сітуацыю з парушэннямі правоў чалавека ў Беларусі старшыня ПЦ "Вясна" А. Бяляцкі пропанаваў удзельнікам канферэнцыі із польскага боку – прадстаўнікам недзяржаўных грамадzkих арганізацыяў і палітычных партый – стварыць у Польшчы "Фонд дапамогі ахвярам палітычных рэпресіяў". Гэтая думка была ўхваленая польскімі удзельнікамі канферэнцыі. Яны запэўнілі беларусаў, што праца па стварэнні такога фонду пачнецца неадкладна.

На пачатку чэрвеня расейскія праваабаронцы, сярод якіх В. Гефтэр, М. Арутюнаў, А. Бонэр прынялі заяву, якая тычыцца хвалі крадзяжкоў у офісах беларускіх праваабарончых арганізацыяў – БХК (сынегань 1999 г.), "Прававая дапамога насельніцтву" (травень 2000 г.), "Цэнтр па правах чалавека"

(травень 2000 г.). Паколькі ўсе крадзяжы адбываліся па адным сцэнары, гэта падштурхнула расійскіх прав аабаронцаў да висновы пра невыпадковасць такога роду супадзенняў, тым больш, што гэтыя крадзяжы па часе і адрасатнасці цесна звязаны з актыўнымі публічнымі дзеяннямі гэтых арганізацыяў.

3-4 чэрвеня ў Рэспубліканскім спартыўным комплексе «Раўбічы» адбылася канферэнцыя «Праблемы судовай абароны правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь», якую ладзіў «Цэнтр па правах чалавека». У канферэнцыі бралі ўдзел прадстаўнікі Вярхоўнага суда РБ, Канстытуцыйнага суда РБ, Вышэйшага гаспадарчага суда РБ, Акадэміі міліцыі РБ, судзьдзі, адвакаты, выкладчыкі юрыдычных факультэтатаў ВНУ, праваабаронцы. У сваіх выступах прамоўцы крытычна ацэньвалі дзейнасць судоў у нашай краіне. Суды не выконваюць ролю незалежнай галіны ўлады, узровень кваліфікацыі і судзьдзяў у апошнія гады значна панізіўся, дзейнасць судоў мае відавочны карыўшчынік, існуе шмат проблемаў з абаронай правоў чалавека падчас судовых працэсаў. Кожны з выступоўцаў уносіў свае прапановы дзеля паляпшэння дзейнасці судоў. Падчас працы канферэнцыі выпрацаваная рэзалюцыя па праблемах судовай абароны правоў чалавека, якая была накіраваная ў сродкі масавай інфармацыі, дзяржаўныя і недзяржаўныя ўстановы. У працы канферэнцыі актыўны ўдзел бралі прадстаўнікі ПЦ «Вясна» Барыс Гюнтэр, Алесь Данільчык і Леанарда Мухіна.

9 чэрвеня на пашыраным паседжанні наглядальнага савету, прысьвечаным стратэгіі і тактыцы Беларускага Хельсінскага камітэту, быў выказаны недавер старшыні БХК Тацяне Процька. Недавер быў выказаны ў адкрытым лісце наступнага зместу: “У апошні час нас непакояць небясьпечныя тэндэнцыі ў працы кіраўніка БХК, якія выходзяць за рамкі мандату, выдадзенага на вядзенне грамадzkай дзейнасці. Гэта можа зьнішчыць арганізацыю. Паводзіны старшыні БХК дыскрэдытуюць усю праваабарончу дзейнасць і здольнасць прывесці да ліквідацыі Камітэту, такога патрэбнага ў нашых умовах. Старшынёй БХК дапускаюцца недараўильныя памылкі, якія прымусілі нас задумца, ці маем мы права рабіць выгляд, што

ня бачым, як кіраунік БХК не падпараткоўваеца волі тых, хто дав ершы ёй гэтую вельмі адказную пасаду. Таму мы рашуча выказваем недавер старшыні БХК спадарыні Процька". Пад адкрытым лістом стаяць подпісы Васіля Быкава, Рыгора Барадуліна, Барыса Звоскава, Юрэя Хадыкі, Лявона Баршчэускага, Уладзіміра Арлова, Жаны Ліцьвіной, Уладзіміра Халіпа, Юрэя Хашчавацкага, Валянціна Тараса, Карласа Шэрмана. На сходзе Тацяна Процька напісала заяву, што складае свае паўнамоцтвы да зъезду БХК.

27 ліпеня ў ГА ПЦ "Вясна" прыйшоў ліст, у якім намеснік начальніка Упраўлення грамадзкіх аўяднанняў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь сп-ня А. Караткова запатрабавала інфармацыю адносна ўдзелу сяброў праваабарончай арганізацыі ў рабоце канферэнцыі "Праблемы судовай абароны правой чалавека ў Рэспубліцы Беларусь", якая адбылася сёлета 3-4 чэрвеня ў спартовым комплексе "Райбічы" з удзелам беларускіх і расійскіх праваабарончых арганізацыяў (у тым ліку і ПЦ "Вясна"). На канферэнцыі была прынятая рэзалюцыя, у якой адзначалася, што сітуацыя з захаваннем грамадзянскіх правой, гарантаваных Констытуцыяй РБ і міжнароднымі актамі, ратыфікованымі РБ, робіцца горшай; судовая сістэма Беларусі не адпавядае прынцыпам дэмакратычнай дзяржавы, не зьяўляеца незалежнай галіной улады, не забясьпечвае рэальную абарону грамадзянскіх правой; заканадаўства РБ значна зъмянілася ў бок пагарджання асноўнымі правамі і свабодамі. Гэўна, гэтая рэзалюцыя, прынятая на канферэнцыі, і не дae спакою чыноўнікам Міністэрства юстыцыі, таму і зъявіліся такія лісты патрабаваныні "аб прадстаўленні інфармацыі" ў праваабарончыя арганізацыі, якія бралі ўдзел у ёй.

18 жніўня атрымаў папярэджанье Праваабарончы цэнтр "Вясна". У ім указаны на наяўнасць недахопаў на бланку і пячатцы арганізацыі. На бланку было прапушчанае двухосьце, а на пячатцы слова "цэнтр" было напісаны з вялікай літары. Аднак галоўнай прычынай вынісеньня папярэджання стала тое, што Праваабарончы цэнтр "Вясна" своечасова не адказаў на запыт Міністэрства юстыцыі пра канферэнцыю, якую арганізоўвала вядомая ў краіне адвакатка Вера Страмкоўская.

Мініст вельмі цікавіла, хто з ПЦ “Вясна” прымаў удзел у гэтай канферэнцыі, хто прымаў рашэнне аб удзеле ў канферэнцыі.

23 жніўня ў Барысаве (Мінская вобласць) адбылася прэсканферэнцыя з нагоды стварэння Барысаўскага інфармацыйна-прававога цэнтра. Цэнтр заснаваны Барысаўскім аддзяленнемі Праваабарончага цэнтра “Вясна”, Беларускага Хельсінскага камітету, Свабоднага прафсаюзу Беларускага. Цэнтр ня мае самастойнага юрыдычнага статусу, усе арганізацыі ўвайшлі ў яго на правах самастойных. Асноўныя мэты стварэння Цэнтра – гэта каардынацыя дзейнасці паміж праваабарончымі арганізацыямі, абмен інфармацыяй, вопытам, агульны маніторынг правоў чалавека ў горадзе і рэгіёне. Пры цэнтры адчыняецца грамадзкая прыёмная, дзе юристы з ПЦ “Вясна” і БХК будуць кансультаваць насельніцтва па разнастайных юрыдычных пытаньнях. Таксама пры Цэнтры створаная каардынацыйная рада, у якую ўвайшлі: ад ПЦ “Вясна” – Зыміцер Бародка, ад БХК – Аляксандр Абрамовіч, ад СПБ – Ігар Леднік.

Напрыканцы жніўня Грамадзкае аб'яднанье «Цэнтр па правах чалавека» атрымала пісьмове папярэджаньне ад Упраўлення юстыцыі Мінгарвыканкаму за тое, што на бланку выкарыстоўваецца назва і сімваліка, якія адрозніваюцца ад зарэгістраваных. Па словах адвакаткі Веры Страмкоўской, якая ўзначальвае арганізацыю, Міністэрства юстыцыі РБ робіць спробы ліквідаваць праваабарончыя арганізацыі і таму за першым папярэджаньнем можа быць другое, якое і стане «падставай» для закрыцця «Цэнтра па правах чалавека».

29 верасьня Грамадзкае аб'яднанье “Магілёўскі праваабарончы цэнтр” атрымаў з Упраўлення юстыцыі Магілёўскага аблвыканкаму патрабаванье, у якім сказана: “Згодна з прадстаўленнем прокурора Магілёўскай вобласці аб ліквідаванні парушэння Закону РБ “Аб грамадзкіх аб'яднаннях”, якія дапушчаныя пры рэгістрацыі Статуту Грамадзкага аб'яднанья “Магілёўскі праваабарончы цэнтр”, Вам неабходна ліквідаваць гэтыя парушэнні”. “Парушэннем” (згодна з прадстаўленнем) у дадзеным выпадку прокурор Магілёўскай вобласці А. Дудкін лічыць тое, што ў Статуте

праваабарончага цэнтру закладзенае, што арганізацыя можа абараняць права сяброў аб'яднаньня, а таксама асобаў, якія зъвярнуліся па дапамогу ў аб'яднаньне. Прокурор съцвярджае, што “законам (“Аб грамадzkіх аб'яднаньнях”) не ўсталяванае права грамадzkіх аб'яднаньняў ажыцьцяўляць абарону правой і законных інтэрэсаў асобаў, якія не зъяўляюцца іх сябрамі”.

Такім чынам, гэта азначае, што праваабаронцы могуць абараняць толькі сяброў сваіх арганізацыяў, а ня тых людзей, якія зъвярнуліся да іх па дапамогу. «Магілёўскі праваабарончы цэнтр» папярэджаны, што “у выпадку адмовы (выпраўляць палажэнны Статуту) пытанье будзе разгледжанае ў судовым парадку”.

З кастрычніка ў г. Брэсце а 22 гадзіне на аўтобусным прыпынку ля плошчы Леніна да сябра Брэсцкага аддзялення ПЦ “Вясна” Васіля Андрасюка падыйшоў чалавек у цывільным, які назваў прозывішча Андрасюка і паказаў сваё пасьведчаньне супрацоўніка крымінальнага вышуку Ленінскага РАУС. Затым прапанаваў прайсьці з ім у памяшканье гарбалініцы, якое знаходзіцца насупраць прыпынку, адкуль патэлефанаваў у Ленінскі РАУС, каб паведаміць пра затрыманье. Прычыну затрыманья ён патлумачыў тым, што нібыта Андрасюк на плошчы Леніна чапляўся да людзей і раздаваў бэнэфаўскую літаратуру. Пасьля тэлефанаваньня супрацоўнік крымінальнага вышуку перадаў Андрасюка пад нагляд міліцыянта, папярэдзіўшы, што перад ім палітычны злачынца. Праз 40 хвілінаў па Андрасюка прыехалі на патрульнай машыні і даставілі ў Ленінскі РАУС. Участковы лейтэнант Капылоў склаў са словаў Андрасюка тлумачэнье і папярэдзіў, што ягоная палітычная актыўнасць, магчыма, будзе спыненая шляхам узбуджэння крымінальнай справы па арт. 190 КК РБ. У РАУС у В. Андрасюка былі канфіскаваныя 967 улётак “Тэхналогія падману”, 407 налепак і 2 відэакасеты. Не складаючы пратакол аб адміністратыўным затрыманні, В. Андрасюка адпусцілі.

Гэта ўжо другое затрыманье сябра ПЦ “Вясна”. Першае адбылося 26 верасьня, калі на вуліцы Савецкай В. Андрасюк быў затрыманы падчас распаўсюджвання газеты “Рабочы” (№38 (141) ад 14-20 верасьня 2000 г.) У той дзень патрульны нарад на службовай машыні даставіў В. Андрасюка ў Ленінскі РАУС г. Брэсту, дзе на затрыманага быў складзены пратакол аб

адміністратыўным правапарушэнні па арт. 172. З КаАП РБ (распаўсюджваньне друкаванай прадукцыі без выходных дадзеных), хоць газета "Рабочы" зьяўляецца выданьнем, зарэгістраваным у Дзяржкамдруку РБ. Адміністратыўныя матэрыялы былі перададзеныя па месцы жыхарства В. Андрасюка ў Жабінкаўскі гарвыканкам на адміністратыўную камісію.

9 кастрычніка ў Грамадзкае аб'яднаньне "Праваабарончы цэнтр "Вясна" звярнуўся адвакат калегі адвакатаў Партызанскаага раёну г. Мінску Сяргей Цурко. У сваёй заяве С. Цурко ўказаў, што 9 кастрычніка 2000 году ён наведаў съпецпрыёмнікразмеркавальнік ГУУС Мінгарвыканкаму, дзе ў гэты час адбываў накладзенае пастановай суда Першамайскага раёну г. Мінску адміністратыўнае спагнаньне ў выглядзе арышту яго падабаронны Раманоўскі Уладзімір Іванавіч. Адвакат Цурко прыбыў у съпецпрыёмнік-размеркавальнік з мэтай сустрэчы з Раманоўскім У. І. дзеля напісання скаргі на пастанову суда Першамайскага раёну. Аднак, нягледзячы на тое, што адвакат Цурко С. І. прадаставіў выпісаны ў адпаведным парадку ордэр і дамову, заключаную з Раманоўскім У. І., намеснік начальніка съпецпрыёмніку-размеркавальніку Дзембіцкі Ю. Н. у спатканыні з Раманоўскім У. І. адмовіў. Сваю дамову Дзембіцкі Ю. Н. матываваў тым, што спатканье забароненае пракуратурай г. Мінску. У сувязі з гэтым, Праваабарончы цэнтр "Вясна" лічыць, што сваімі дзеяньнямі намеснік начальніка съпецпрыёмніку-размеркавальніку Ю. Н. Дзембіцкі дапусціў шэраг парушэнняў дзеючага заканадаўства Рэспублікі Беларусь, незаконна абмежаваў гарантаваныя арт. 62 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь права Раманоўскага У. І.

26 кастрычніка Мінскі гарвыканкам забараніў Беларускаму Хельсінскаму камітэту правядзеніне шэсціцца ў гонар памяці пра ахвяры нацызму і змагароў супраціўлення. 26 кастрычніка 1941 г. у Мінску нацысты пакаралі съмерцю 12 актыўных удзельнікаў супраціўлення. Гэта было першае масавае пакаранье, накіраванае на запалохванье насельніцтва. У той дзень трох чалавекі былі павешаныя ля прахадной фабрыкі "Чырвоная зара". 11 кастрычніка БХК падаў у Мінскі гарвыканкам заяўку на правядзеніне шэсціцца па маршруце, якім вялі ахвяраў – ад СІЗА

па вул. Валадарскага да прахадной фабрыкі (цяпер Мінскі дрожджавы камбінат), і мітынгу-рэв'ему на месцы пакараньня. Мінскі гарвыканкам дазволіў толькі мітынг каля прахадной камбінату.

26 кастрычніка Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь вынесла Радзе Грамадзкага аб'яднаньня «Праваабарончы цэнтр «Вясна» пісьмовае папярэджањне. Міністэрства юстыцыі выявіла, што Праваабарончы цэнтр у сваім бюлетэні «права на волю» выкарыстоўвае назуву, якая не адпавядае назве ў выдадзеным Міністрам Беларусі пасъедчаньні аб рэгістрацыі: усюды ў назве Праваабарончага цэнтра “Вясна” трэба выкарыстоўваць слова «Грамадскае аб'яднанне».

12 лістапада прайшоў устаноўчы сход Рэспубліканскага грамадзкага аб'яднаньня “Хельсінкі-XXI”. Значную частку сяброў новага аб'яднаньня склалі тыя, хто гэтай восеньню, незадоўга да выбараў у Палату прадстаўнікоў, па ўласным жаданьні выйшаў са складу Беларускага Хельсінкскага камітэту. Галоўнымі прычынамі такога кроку называліся дэзве: нязгода з “аўтарытарнымі” метадамі кіраванья старшыні БХК Тацяны Процькі ды несупадзенльне пазіцыяў па байкоту ці ўдзелу ў выбарах. Для стварэння новай арганізацыі пад сімвалічнай назвой “ХельсінкіXXI” у Доме культуры ветэранаў сабралася амаль паўтары сотні актывістаў з усіх абласцей Беларусі. Былі вырашаныя арганізацыйныя пытаньні, што тычыліся прыняцця Статуту і абраўнія кіруючых органаў – Сойму з пяці чалавек і Рады з дзевяці. Што ж да кіраўніка новага праваабарончага аб'яднаньня, дык яго, паводле Статуту новай арганізацыі, абрэ Рада са свайго складу бліжэйшым часам. Сярод сяброў Рады «Хельсінкі-XXI» шмат вядомых у Беларусі асонаў: Аляксандар Патупа, Валеры Філіпаў, Рыгор Барадулін, Святлана Алексіевіч, Юрый Хашчавацкі, Валянцін Тарас, Уладзімір Халіп.

15 лістапада ў Жэневе (Швейцарыя) адбыліся слуханьні ў Камітэце ААН супраць катаваньня і іншых жорсткіх, бесчалавечных відаў пакараньняў альбо абыходжаньня з грамадзянамі. На слуханьні Рэспубліка Беларусь накіравала афіцыйны даклад па становішчы справаў у краіне. Супрацоўнікі Грамадзкага аб'яднаньня ПЦ «Вясна» падрыхтавалі

альтэрнатыўны даклад пра выкананьне Рэспублікай Беларусь
Канвенцыі супраць катаваньняў і іншых жорсткіх,
бесчалавечных альбо зьневажаючых годнасцьць відаў
абыходжаньня і пакараньня. У дакладзе ПЦ «Вясна» ахоплены
перыйяд часу з красавіка 1995 г. па красавік 2000 г. .

Праваабарончы цэнтр «Вясна» канстатуе, што «ў краіне маюць
месца ў выпадкі прымянянья катаваньняў і іншых зьневажаючых
годнасцьць відаў абыходжаньня і пакараньняў. Асабліва часта
катаваньні і іншыя жорсткія віды абыходжаньня і пакараньня
прымяняюцца дзяржаўнымі і іншымі службовымя асобамі
Рэспублікі Беларусь супраць палітычных апанентаў існуючага
рэжыму А. Лукашэнкі. Актыўна прымяняюцца катаваньні
супрацоўнікамі съледчых органаў МУС на этапе папярэдняга
съледства, пасля адміністратыўных затрыманьняў і арыштаваў». .
У дакладзе ПЦ «Вясна» прыводзяцца факты зьбіцця дэпутатаў
Вярхоўнага Савету 12-га скліканьня, катаваньняў старшыні ЦВК
В. Ганчара, дэпутата ВС 13-га скліканьня А. Клімава,
затрыманых падчас акцыяў апазыцыі і падсьледных Ю.
Беленькага, С. Караванскага, А. Шыдлоўскага, удзельнікаў
«Маршу Свабоды-1» 17 кастрычніка 1999 году і інш.

22 лістапада з супрацоўнікамі ГУУС Мінгарвыканкаму (па іх
ініцыятыве) сустрэўся Уладзімір Раманоўскі, каб даць
съведчаньні з нагоды адмовы адміністрацыі съпецпрыёмніку-
разъмеркавальніку на сустрэчу з адвакатам падчас ягонага 10-
сугачнага адміністратыўнага арышту. Нагадаем, што 9
кастрычніка на сустрэчу са сваім кліентам у съпецпрыёмнік
прышоў адвакат С. І. Цурко, але адміністрацыя гэтай установы
яе не дазволіла, парушыўшы пры гэтым шэраг заканадаўчых
актаў. ГА ПЦ «Вясна» накіравала ў Прокуратуру г. Мінску заяву, у
якой указала на дадзеное парушэнне. З прокуратуры гораду
прышоў адказ, што заява накіраваная ў прокуратуру
Маскоўскага раёну сталіцы дзеля праверкі ўказаных фактаваў. З
раённай прокуратуры заяву накіравалі начальніку ГУУС
Мінгарвыканкаму, таму адтуль У. Раманоўскі атрымаў
прапанову даць тлумачэннын па гэтай справе. Па словах У.
Раманоўскага, ГУУС занялі пазіцыю, з якой вынікае гатоўнасць
признаць наяўнасць неадпаведнасці заканадаўству
некаторых нарматыўных дакументаў і інструкцыяў, з-за якіх
асобы, асуджаныя па адміністратыўных справах, фактычна

пазбаўленыя канстытуцыйнага права на бесперашкодную адвакацкую дапамогу. ГУС признала, што ў справе з адмовай на сустрэчу У. Раманоўскага з адвакатам яны кіраваліся менавіта гэтымі інструкцыямі. Па словах супрацоўнікаў ГУС, па гэтай праблеме праведзены шэраг кансультацыяў з судовымі органамі і дадзеныя заданьні па падрыхтоўцы прапановаў аб выпраўленыні гэтай сітуацыі.

24 лістапада ў судзе Маскоўскага раёну г. Мінску пачаліся слуханьні грамадзянскай справы па абароне гонару і годнасьці Анатоля Смаленцева (намесніка кіраўніка съледчага камітэту пры Міністэрстве ўнутраных справаў). Съледчы А. Смаленцаў, які адвінаваціў вядомую адвакатку Веру Страмкоўскую і журналіста Алега Грузьдзілавіча ў распаўсюджаньні супраць яго камплементуючых звестак, патрабуе публічных выбачэнняў і каменсацыі маральных стратаў у памеры 20 мільёнаў беларускіх рублёў. Звесткі, якія, на думку съледчага А. Смаленцева, ганьбяць ягоныя гонар і годнасьць, былі надрукаваныя ў газете "Навіны" ў красавіку 1999 г. Журналіст А. Грузьдзіловіч ў артыкуле "Дзе канъяк Старатава?" распавёў пра адзін эпізод судовага працэсу над бытым старшынёй калгасу "Расцсьвет" Васілём Старатавым. У прыватнасьці, пра тое, што на адным з паседжанняў адвакатка Вера Страмкоўская прасіла праверыць, як захоўваюцца 40 бутэлек малдаўскага канъяку "Белы аист", канфіскаваныя ў якасці рэчавага доказу з дома В. Старатава. Паводле дадзеных В. Страмкоўской, канъяком частаваліся съледчыя на дні нараджэння А. Смаленцева. У 1999 годзе съледчы адвінаваціў адвакатку ў паклёпе. Была ўзбуджаная крымінальная справа, якая цягнулася дзвецяць месяцаў. Урэшце 40 бутэлек канъяку былі прадэманстрраваны ў Кіраўскім раённым судзе. Съледчы даказаў, што падазрэнні ў ягоны адрес дарэмныя, але і ў дзеяньнях адваката злачынства не было знайдзенае. Крымінальная справа ў адносінах да В. Страмкоўской была спыненая за адсутнасцю складу злачынства. У 2000 годзе съледчы А. Смаленцаў падаў грамадзянскі зыск.

28 лістапада Мінгарвыканкам разледзеў заяўку, пададзеную Грамадзкім аўяднаннем «Праваабарончы цэнтр "Вясна" на правядзенне пікету 10 сінеглянія (дзень абавязчэння)

Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека). Пікет меўся адбыцца ў цэнтры Мінску ў Міхайлаўскім скверы. Гарадзкія ўлады адмовілі ў правядзеніі мерапрыемства ў гэтым людным месцы і накіравалі праваабаронцаў на плошчу Бангалор.

Праваабаронцы вырашылі туды не ісці. Яны заяўлі, што знайдуць магчымасць адзначыць гэты дзень іншым чынам.

1 сінегня сябры Слуцкай філіі ГА ПЦ “Вясна” М. Гуткоўскі і С. Гупаловіч падалі заяўку на правядзеніе пікету 10 сінегня. На сваю заяўку праваабаронцы атрымалі адказ:

“У адпаведнасці з Законам РБ “Аб сходах мітынгах, вулічных шэсціцах, дэманстрацыях і пікетаванні” і рашэннем гарвыканкаму ад 11. 11. 98 году (выпіска нумар 32 з пратаколу 22):

1. Дазволіць грамадзянам Гуткоўскаму М. і Гупаловічу С. правядзеніе пікету 10. 12. 2000 году на гарадзкім стадыёне аддзелу аддукацыі.

2. Лічыць адказнымі за выкананьне вызначанага парадку пры арганізацыі пікету і забесьпячэнні мераў бяспекі Гуткоўскага М. і Гупаловіча С.

3. У адпаведнасці з Палажэннем “Аб парадку аплаты выдаткаў, звязаных з правядзеннем масавых мерапрыемстваў у г. Слуцку” ў тэрмін да 07. 12. 2000 году выкананец аплату выдаткаў, звязаных з аховай грамадзкага парадку, арэндай стадыёну ў памеры 6 мінімальных заробкаў. Документы, якія пацьвярджаюць аплату, прадаставіць у выканкам да 07. 12. 2000 году (каб. 519). Пры непрадстаўленні документаў, якія пацьвярджаюць аплату, правядзеніе пікету 10 сінегня 2000 году забараніць.”

Такім чынам, слуцкія ўлады абавязалі праваабаронцаў аплаціць «працу» міліцыянаў па «ахове парадку» падчас пікету. Такога ў навейшай гісторыі Беларусі яшчэ не было.

5 сьнежня беларускія праваабаронцы выступілі з заявай, што маюць цвёрды намер адзначыць Дзень правоў чалавека, і што 10 сьнежня ў цэнтры Мінску адбудзеца незвычайнае съвяткаваньне. Папярэдне паведамлялася, што ГА ПЦ “Вясна” падаў заяўку на правядзенне 10 сьнежня пікету ў Міхайлаўскім скверы сталіцы з нагоды Дня правоў чалавека, але Мінгарвыканкам не дазволіў правядзенне мерапрыемства ў цэнтры гораду і, як звичайна, накіраваў арганізатараў на плошчу Бангалор. Праваабаронцаў не задаволіў адказ уладаў, і “Вясна” накіравала ў Мінгарвыканкам ліст, у якім адмовілася ад съвяткавання гадавіны абвяшчэння Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека ў прызначаным месцы. У лісьце ГА ПЦ “Вясна” сказана: “Прычына адмовы ў тым, што рашэнне гарвыканкаму груба парушае артыкул 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і міжнародныя пагадненіі. Пікетоўшчыкі накіроўваюцца на “сабачы выгул”, на якім страчваецца сам сэнс пікетавання, таму что “пікет”, згодна з Тлумачальным слоўнікам Беларускай літаратурнай мовы 1999 г., азначае: “Група асобаў, якія стаяць дзе-небудзь з мэтай дэманстрацыі грамадзянскага пратэсту, выражэння якіх-небудзь патрабаванняў (пікет забастоўшчыкаў, пікеты каля будынку парламенту)”. Адначасова праваабаронцы не адмовіліся ад ідэі адсъвяткаваць Дзень правоў чалавека належным чынам.

9 сьнежня ў Брэсціце былі забароненыя чатыры з пяці пікетаў, прысьвечаных угодкам абвяшчэння Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека (10 сьнежня). Усяго ў Брэсціце было пададзена пяць заявак на правядзенне пікетаў у людных месцах гораду. Алег Дыдышка планаваў праводзіць пікет на вул. Леванеўскага, Уладзімір Вялічкін – на бульвары Т. Шаўчэнкі, Раіса Антанюк – Партызанскім праспекце, Рыгор Варвашэвіч – на вул. Будзённага. Але гарвыканкам адмовіў вышэйназваным заяўляльнікам. Уся справа ў тым, што на гэтых вуліцах бывае шмат людзей, якія ад пікетоўшчыкаў змогуць даведацца пра свае права і нават атрымаць (а пасля і прачытаць!) Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека на рускай і беларускай мовах. Гарадзкія ўлады прапанавалі чатыром заяўляльнікам далучыцца да Васіля Барболіна (арганізатара аднаго з пікетаў) і правесці супольны пікет на стадыёне “Будаўнік”, дзе ня будзе каму раздаваць тэкст «Усеагульной

дэкларацыі правоў чалавека». А. Дыдышка, У. Вялічкін, Р. Антанюк, Р. Варвашэвіч лічаць, што гарвыканкам парушае іх грамадзянскія права, гарантаваныя арт. арт. 33, 35, 58 Канстытуцыі РБ, а таксама арт. 19 Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека.

10 сінегня ў 15 гарадах Беларусі няўрадавыя арганізацыі адзначылі 52-я ўгодкі абвяшчэння Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека. Асноўнай мэтай акцыі было прыцягненне ўвагі грамадзкасці да праблемы зынікнення людзей у краіне.

У Мінску адзначэнне чарговых угодкаў абвяшчэння Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека пачалося а 12 гадзіне на праспекце Ф. Скарыны ад станцыі метро «Кастрычніцкая» да плошчы Незалежнасці. У мерапрыемстве прынялі ўдзел родныя зыніклых беларускіх грамадзянаў, прадстаўнікі праваабарончых арганізацыяў, палітычных партыяў і рухаў – усяго каля 200 чалавек. Удзельнікі мерапрыемства былі апранутыя ў своеасаблівыя накідкі, на якіх на адным баку было напісаны: «10 сінегня – Дзень правоў чалавека», а на другім зъмяшчаліся партрэты зыніклых – Віктара Ганчара, Юрый Захаранкі, Дзьмітрыя Завадзкага, Анатоля Красоўскага. Падчас гуляння раздаваліся брашуры з тэкстам «Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека». Арганізаторам мерапрыемства выступіла Грамадзкае аб'яднаныне «Праваабарончы цэнтр «Вясна». Акцыя праходзіла без асаблівых экспэсай, але не абышлося без затрыманняў. Так, у 12. 30 каля гатэля «Мінск» былі затрыманыя Юрась Зянковіч і Сяргей Скамейка. Супрацоўнікі міліцыі, якія затрымлівалі хлопцаў, патлумачылі ім, што зроблены разбойны напад на кватэру, і іх затрымліваюць па падозранні ў зьдзяйсненні гэтага злачынства. Затрыманых павезьлі ў Маскоўскі РУУС, дзе склалі пратакол віняцца накідак (у абодвух былі накідкі з выявамі Віктара Ганчара), а таксама ўзялі тлумачальныя, чаму яны ў гэты час знаходзіліся на праспекце. Усяго хлопцаў пратрымалі каля дзвюх гадзінай і адпусцілі. Падчас мерапрыемства назіраліся неаднаразовыя спробы затрымання яго ўдзельнікаў. Так, напачатку мерапрыемства, у 12 гадзінай пры выхадзе са станцыі метро «Кастрычніцкая» была спроба затрымання старшыні ПЦ «Вясна» Алеся Бяляцкага. Каля кінатэатру «Цэнтральны»

супрацоўнікі міліцыі ў цывільным запатрабавалі ад двух маладых людзей, якія гулялі па праспекце ў накідках, прад'явіць дакументы. Паколькі побач прысутнічала шмат журналістаў, пасьля праверкі пашпартоў супрацоўнікі міліцыі былі вымушаныя адпусціць хлопцаў. Была затрыманая сябар АГП Людміла Бажок. Жанчыну пасадзілі ў міліцэйскую машыну, але паколькі падстраваў для затрыманьня не было, яе адпусцілі. Яшчэ адна спроба затрыманьня ўдзельнікаў мерапрыемства была зьдзейсьненая на рагу вуліцы Валадарскага, але грамадзяне, на вачах якіх гэта адбывалася, абаранілі маладых людзей.

У Брэсцьце 5 чалавек былі затрыманыя падчас пікету, прысьвечанага чарговым угодкам абвяшчэння Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека. Усяго ў Брэсцьце было пададзена пяць заявак на правядзенне пікетаў у людных месцах гораду. Гарадзкія ўлады прапанавалі чатыром заяўляльнікам далучыцца да Васіля Барболіна (арганізатара аднаго з пікетаў) і правесьці супольны пікет на стадыёне «Будаўнік». Заяўляльнікі, якім адмовілі ў правядзеніі пікетаў (А. Дыдышка, У. Вялічкін, Р. Антанюк, Р. Варвашэвіч), палічылі, што гарвыканкам парушыў іх грамадзянскія права, гарантаваныя арт. арт. 33,35, 58 Канстытуцыі РБ, і выйшлі на несанкцыянованы пікет каля ЦУМу. Там яны прастаялі з 11. 30 да 12. 30. Пасьля пачаліся затрыманьні. Сярод затрыманых: Уладзімір Вялічкін, Сяргей Бахун, Алег Дыдышка, Яўген Бяласін, Кірыла Данько. Затрыманыя былі дастаўленыя ў РУУС Ленінскага раёну г. Брэсту, дзе на іх былі складзеныя пратаколы адміністратыўнага затрыманьня. Пасьля гэтага начальнік РУУС Ленінскага раёну г. Брэсту Касцючык загадаў пакінуць усіх затрыманых да суда ў аддзяленьні. Такім чынам, брэсцкім праваабаронцам давялося правесьці нач на нарах.

У Барысаве пікет праходзіў з 11. 30 да 12. 30. У ім прынялі ўдзел 15 чалавек, якія раздавалі тэксты «Усеагульной дэкларацыі правоў чалавека», бюлетэні «Права на волю», «АглядХроніку парушэнняў правоў чалавека ў Беларусі за 1999 год». У 12. 30 пачаліся затрыманьні, якія праводзілі супрацоўнікі міліцыі з аўтаматамі. Былі затрыманыя Зыміцер Бародка (старшыня Барысаўскай філіі ГА ПЦ «Вясна») і Анатоль

Аскерка. Пратаколы не былі складзеныя, удзельнікаў пікету пратрымалі 30 хв ілінаў, «правялі размову» і адпусьцілі.

У Віцебску 10 сінёкня былі затрыманыя 4 чалавекі. Затрыманье адбылося каля помніка Еўдакіі Лось. Затрымлівалі людзі ў цывільным. Пікетоўшчыкаў зацягнулі ў машыну і даставілі ў РУУС Чыгуначнага раёну г. Віцебску, дзе на іх былі складзеныя пратаколы па арт. 167. 1 ч. 2 КаАП РБ – арганізацыя несанкцыянованага пікету. Сярод затрыманых:

1. Алена Залесская
2. Сяргей Васенка
3. Анатоль Захараў
4. Дзяніс Мускоў.

У Гародні з 11 да 13 гадзінаў адбыліся тры санкцыянованыя пікеты з нагоды Дня правой чалавека. Заяўленыя былі чатыры, але адзін з пікетаў быў забаронены, а яшчэ адзін быў беспадстаўна перанесены з цэнтральнай плошчы гораду ў менш люднае месца. Адзін з пікетаў адбыўся ў мікрараёне Фарты. У ім прынялі ўдзел 8 чалавек. У пікете каля Дому сувязі ўдзельнічала 20 чалавек, а каля кінатэатру «Кастрычнік» – больш за 30. Удзельнікі пікетаў раздавалі гарадзенцам тэксты «Усеагульны дэкларацыі правой чалавека», улёткі з інфармацыяй пра стан праваў чалавека ў Беларусі. Таксама былі прадстаўленыя фотаматэрыйялы з сюжэтамі, якія адлюстроўвалі перасылед гарадзенцаў, што выступаюць за захаванье праваў чалавека (суды над удзельнікамі масавых акцыяў пратэсту і інш.). Пікеты 10 сінёкня прайшлі без затрымання. Але арышты адбыліся напярэдадні – 9 сінёкня, калі на вул. Савецкай моладзь праваляла несанкцыянованы пікет у абарону праваў чалавека. У пікете прынялі ўдзел 8 чалавек з плакатамі: «Студэнты супраць дыктатуры», «Маем права на людзкае жыццё», «Маем права на свабоду». Пікет працягваўся 30 хв ілінаў, быў спынены супрацоўнікамі міліцыі, якія затрымалі пяць чалавек. Былі затрыманыя чатыры удзельнікі пікету і адзін выпадковы гарадзенец. На намесніка старшыні Маладой Грамады Святлану Нех і старшыню студэнцкага прафсаюзу Дзяніса Міхальчыка складзеныя пратаколы за ўдзел у несанкцыянованым пікете. Сярод затрыманых была

карэспандэнтка газеты «Пагоня» Алеся Сідлярэвіч і грамадзянін Польшчы, прадстаўнік польскай партыі сацыялістаў, якога абшукалі і зас্বяцілі стужку ў фотаапараце.

У Маладэчне ў гарадзкім парку прайшоў мітынг арганізаваны ГА ПЦ «Вясна», у якім прынялі ўдзел 200 чалавек. Прысутнымі былі раздадзеныя тэксты «Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека» і незалежная прэса. На мітынгу выступілі Алеся Капуцкі (ГА ПЦ «Вясна»), Эдвард Балачук (БХК), Вячаслав Січык (БНФ «Адраджэнне»), Нэлі Шлойда (Народная Грамада).

У Баранавічах з 12 да 14 гадзінаў у Маладым парку адбыўся санкцыянаваны пікет з нагоды гадавіны абвяшчэння Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека. Пікет арганізаваны ГА ПЦ «Вясна», у ім прынялі ўдзел каля 10 чалавек. На акцыі раздаваліся тэксты «Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека», правабарончыя бюлетэні «Права на волю» і іншыя незалежныя выданьні.

У Кобрыне гарадзкія ўлады далі дазвол на правядзеніе пікету ў цэнтры гораду ў скверы Марозава. ГА ПЦ «Вясна» праводзіла пікет з 14 да 16 гадзінаў, у якім прынялі ўдзел 22 чалавекі (прыкладана ж столькі было супрацоўнікаў міліцыі, якія назіралі за яго правядзеніем). Удзельнікі пікету раздавалі кобрынцам тэксты «Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека».

На афіцыйным узроўні дзень абвяшчэння Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека ў Беларусі ня быў адзначаны ніяк. Хоць пра тое, што ўлады не забыліся на гэтую дату, съведчыць той факт, што 10 сінегня па Беларускім тэлебачаньні былі паказаныя кадры з чалавекам, які дэманстратыўна ірве Дэкларацыю і кідае ў съметніцу. . .

11 сінегня на сядзібе БНФ “Адраджэнне” адбылася прэсканферэнцыя, прысьвяченая вынікам акцыяў, праведзеных па ўсёй Беларусі 10 сінегня – з нагоды абвяшчэння Усеагульны дэкларацыі правоў чалавека. У прэс-канферэнцыі

прынялі ўдзел праваабаронцы і ўдзельнікі грамадзкіх камісіяў па расъследваньні зынкненняў людзей у Беларусі.

12 сінегня ў Празе адбылася сустрэча прэзідэнта Чэхіі Вацлава Гавела з беларускімі праваабаронцамі і палітыкамі. З беларускага боку ў сустрэчы з былым дысідэнтам, а цяпер галоўнай уладнай асобай краіны, прынялі ўдзел В. Вячорка, А. Лябедзька, А. Міхалевіч, С. Шушкевіч і старшыня ГА ПЦ «Вясна» Алеся Бяляцкі. У Празе прадстаўнікі беларускай апазіцыі сустракаліся таксама з дэпутатамі парламенту Чэхіі і кірауніцтвам Міністэрства замежных справаў. Размова ішла аб проблемах захаваньня правой чалавека ў Беларусі.

27 сінегня Грамадзкае аб'яднанье “Праваабарончы цэнтр “Вясна” атрымала паўторнае пісьмове папярэджанье, падпісаное начальнікам Упраўлення грамадзкіх аб'яднанняў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь М. Сухініным. У папярэджанні сказана (цытуем на мове арыгіналу):
“Міністэрствам юстыцыі Рэспублікі Беларусь у адрас кіруючага органа Грамадскага аб'яднання “Праваабарончы цэнтр “Вясна” 26. 10. 2000 было вынесена пісьмове папярэджанне. Аднак да цяперашняга часу ніякай інфармацыі ў Міністэрстве Беларусі не паступіла. Прапануем у дзвухтыднёвы тэрмін даць адказ з прадастаўленнем адпаведнага пратаколу аб устроненні меўшых месца парушэннях дзеючага заканадаўства, а таксама Статута азначанага аб'яднання. . . ”

ГА ПЦ “Вясна” сьцвярджае, што адпаведнае рэагаванье на папярэджанье ад 26 кастрычніка было накіраванае ў Міністэрство Беларусі ў належны тэрмін, але прычыну таго, чаму яно не было атрыманае Міністрам, вытлумачыць немагчыма.

Далей у дакуменце, які атрымала ГА ПЦ “Вясна” гаворыцца: “Адначасова паведамляем, што ў выпадку паўторнага на працягу году ўчынення дзеянняў, за якія ўжо выносілася пісьмове папярэджанне, можа быць узніята пытанне аб ліквідацыі аб'яднання. Адсутнасць адказу ў дадзеным выпадку дае падставы ініцыяваць пытанне аб ліквідацыі грамадскага аб'яднання”.